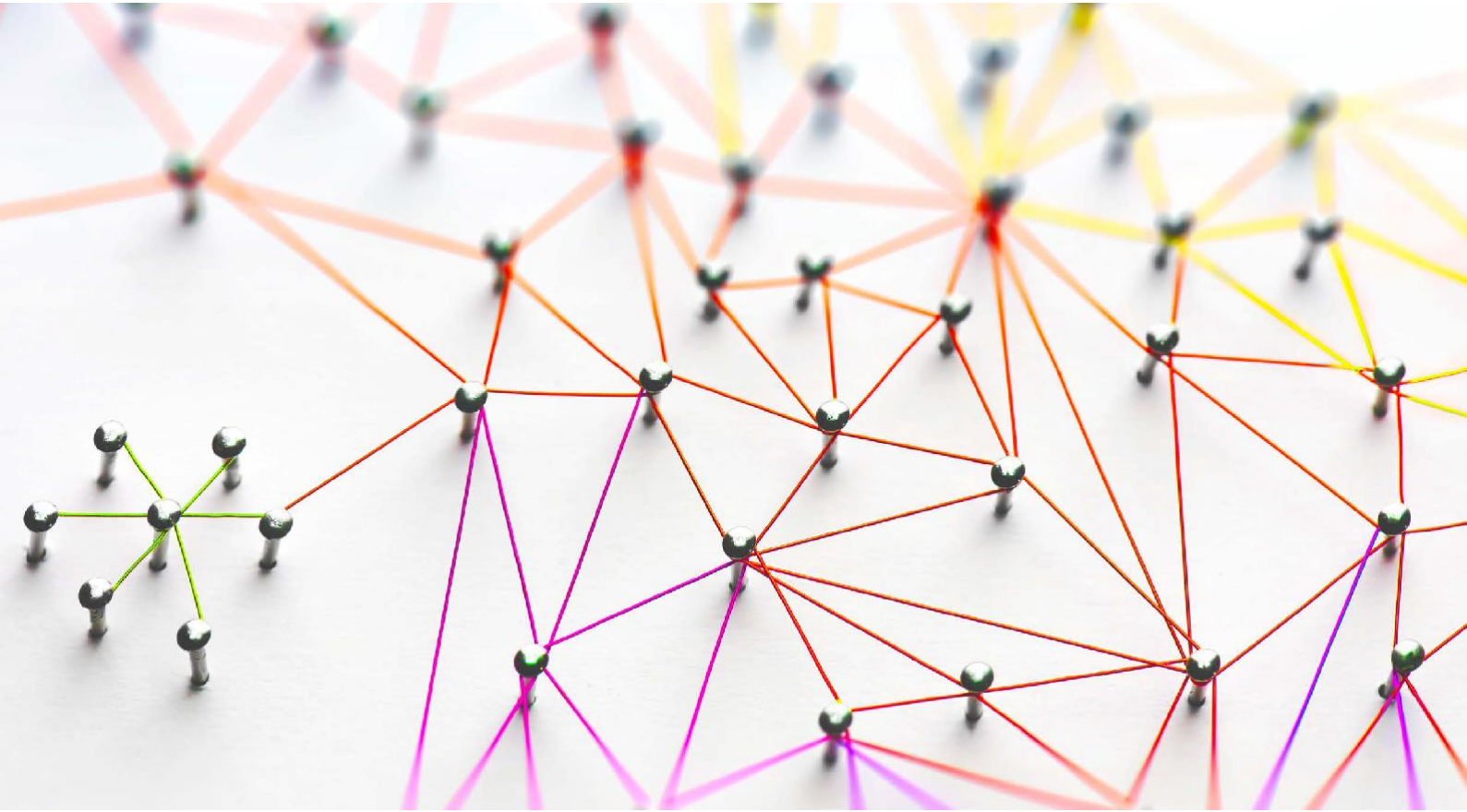

Financira Europska unija

Pregled azila i migracija za 2024.

Europska migracijska mreža
srpanj 2025

Odricanje od odgovornosti

Ovaj Pregled azila i migracija za 2024. izradila je Europska migracijska mreža. On ne odražava nužno mišljenja i stajališta Europske komisije, Pružatelja usluga EMN-a ili nacionalnih kontaktnih točaka EMN-a (NCP), niti su oni obvezani njegovim zaključcima. Isto tako, Europska komisija, Pružatelj usluga EMN-a i nacionalne kontaktne točke EMN-a ni na koji način ne snose odgovornost za bilo kakvu uporabu informacija sadržanih u ovom dokumentu.

O Europskoj migracijskoj mreži

Europska migracijska mreža (EMN) mreža je stručnjaka za migracije i azil koju čini 35 nacionalnih kontaktnih točaka (NCP) u državama članicama EMN-a (države članice EU-a osim Danske) i državama promatračicama (Norveška, Gruzija, Moldavija, Ukrajina, Crna Gora, Armenija, Srbija, Republika Sjeverna Makedonija i Albanija), te Europska komisija uz sudjelovanje agencija EU-a (EUAA, FRONTEX i FRA). EMN ima ključnu ulogu u pružanju donositeljima politika i široj javnosti ažurnih, objektivnih, pouzdanih i usporedivih informacija o migracijama i azilu. EMN je pravno osnovana Odlukom Vijeća 2008/381/EZ. Svaku nacionalnu kontaktnu točku imenuje njezina nacionalna vlada uglavnom iz ministarstava unutarnjih poslova i pravosuđa, specijaliziranih državnih tijela koja se bave pitanjima migracija, međunarodne zaštite, prihvata i/ili državljanstva, dok su neke nacionalne kontaktne točke predstavljene sveučilištima, istraživačkim institutima ili uredima Međunarodne organizacije za migracije (IOM) u pojedinim državama. Europska komisija koordinira EMN uz potporu posebno angažiranog pružatelja usluga. U svojim državama, nacionalne kontaktne točke EMN-a oblikuju nacionalne mreže koje okupljaju širok spektar relevantnih dionika.

Objašnjenje

Pregled azila i migracija (AMO) Europske migracijske mreže izrađuje se u skladu s člankom 2. stavkom 1. točkom (d) i člankom 9. stavkom 1. Odluke Vijeća 2008/381/EZ o uspostavi Europske migracijske mreže. **Naziv Pregled azila i migracija (AMO) ažuriran je za izdanje 2024. kako bi se jasno razlikovao od Europskog godišnjeg izvješća o azilu i migracijama (EAAMR), koje će Europska komisija izdati na temelju Uredbe (EU) 2024/1351 (AMMR) do 15. listopada 2025.** Pregled EMN-a AMO ne uključuje izvještavanje o provedbi Pakta o migracijama i azilu. Zadržava strukturu i sadržaj prethodnih godišnjih izvješća Europske migracijske mreže te obuhvaća jedanaest tematskih područja povezanih s migracijama i azilom, kako je navedeno u sadržaju. AMO daje pregled zakonodavnih i političkih aktivnosti na razini EU-a i na nacionalnoj razini u okviru tih tematskih područja, dopunjen statističkim podacima Eurostata i nacionalnim podacima za razdoblje od siječnja do prosinca 2024.

Ovaj Pregled azila i migracija (AMO) za 2024. izrađen je na temelju godišnjih nacionalnih pregleda azila i migracija koje su pripremile nacionalne kontaktne točke (NCP) država članica i država promatračica EMN-a (Austrija, Belgija, Bugarska, Hrvatska, Cipar, Češka, Estonija, Finska, Francuska, Njemačka, Grčka, Mađarska, Irska, Italija, Latvija, Litva, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Portugal, Poljska, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Švedska, Norveška, Gruzija, Republika Moldavija, Ukrajina, Srbija), prema zajedničkom predlošku radi postizanja što veće usporedivosti. Detaljnije informacije o temama obrađenima u ovom Pregledu azila i migracija EMN-a 2024. dostupne su u nacionalnim pregledima azila i migracija za 2024. godinu te se preporučuje njihovo korištenje.

Nacionalni pregledi azila i migracija koje su izradile nacionalne kontaktne točke EMN-a opisuju stanje i razvoj aktivnosti u području migracija i azila u njihovim državama za kalendarsku godinu 2024. Nacionalni pregledi uglavnom se temelje na analizi postojećeg zakonodavstva i političkih dokumenata, izvješća, znanstvene literature, internetskih izvora te informacija državnih tijela i stručnjaka iz prakse.

Statistički podaci uključeni u Pregled azila i migracija (AMO) za 2024. preuzeti su od Eurostata, nacionalnih tijela i drugih (nacionalnih) baza podataka. Nacionalne kontaktne točke država promatračica EMN-a u Gruziji, Republici Moldaviji, Ukrajini, Crnoj Gori, Armeniji, Srbiji i Sjevernoj Makedoniji dostavile su statističke podatke za tablice u izvješću.

Objavljeno

srpanj 2025.

Dodatne informacije

Web-stranice EMN-a: <http://ec.europa.eu/emn> <http://ec.europa.eu/emn>

LinkedIn stranica EMN-a: <https://www.linkedin.com/company/european-migration-network>

X račun EMN-a: <https://twitter.com/emnmigration> <https://twitter.com/emnmigration>

YouTube kanal EMN-a: <https://www.youtube.com/@EMNMigration> <https://www.youtube.com/@EMNMigration>

Slika naslovnice, izvor: Shutterstock.com

Ikone izradili Freepik s www.flaticon.com i vecteezy.com

SADRŽAJ

I. PREGLED KLJUČNIH AKTIVNOSTI U PODRUČJU MIGRACIJA I AZILA U DRŽAVAMA ČLANICAMA I DRŽAVAMA PROMATRAČICAMA EMN-a U 2024	5
1.1. Ključne točke	5
1.2. Uvod	6
1.3. Restriktivne migracijske politike kao odgovor na nove i stare izazove	9
1.4. Nastavak digitalizacije i uporabe tehnologije u postupcima migracija i azila	9
1.5. Prilagodba nacionalnih postupaka i kapaciteta potrebama međunarodne zaštite	11
1.6. Unaprjeđenje upravljanja schengenskim mjerama na području granica i vize	13
1.7. Rješavanje nezakonitih migracija	15
1.8. Od izvanrednog odgovora do održivog uključivanja: razvoj oblika podrške za raseljene osobe iz Ukrajine	15
1.9. Zadovoljavanje potreba tržišta rada putem migracijskih kanala	16
1.10. Unaprjeđivanje integracije migranata	17
1.11. Odgovor na potrebe žrtava trgovanja ljudima, maloljetnika bez pratnje i drugih ranjivih skupina	17
1.12. Unaprjeđenje napora u području vraćanja, ponovnog prihvata i reintegracije	18
1.13. Partnerstvo i suradnja s trećim zemljama u području migracija	19
2. SVEOBUHVAATNE AKTIVNOSTI U PODRUČJU MIGRACIJA I AZILA	21
2.1. Aktivnosti na razini EU-a	21
2.2. Aktivnosti na nacionalnoj razini	22
3. ZAKONITE MIGRACIJE	24
3.1. Uvod	24
3.2. Aktivnosti na razini EU-a	26
3.3. Sveobuhvatne i međusektorske aktivnosti	27
3.4. Migracije povezane s radom	27
3.5. Studenti i istraživači	31
3.6. Spajanje obitelji	32
3.7. Pružanje informacija	32
3.8. Ostale aktivnosti	33
4. MEĐUNARODNA ZAŠTITA	34
4.1. Uvod	34
4.2. Aktivnosti na razini EU-a	37
4.3. Sveobuhvatne i međusektorske aktivnosti	38
4.4. Postupak međunarodne zaštite	38
4.5. Prihvat podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu	41
4.6. Detencija tražitelja međunarodne zaštite	44
4.7. Spajanje obitelji za korisnike međunarodne zaštite	44
4.8. Oduzimanje statusa međunarodne zaštite	45
4.9. Premještanje, preseljenje, humanitarni prihvat i drugi putovi zaštite	45
4.10. Ostale aktivnosti	46
5. PRIVREMENA ZAŠTITA I DRUGE MJERE KAO ODGOVOR NA OSOBE KOJE BJEŽE OD RATA U UKRAJINI	47
5.1. Uvod	47
5.2. Aktivnosti na razini EU-a	50
5.3. Sveobuhvatne i međusektorske aktivnosti	50
5.4. Pravni status	50
5.5. Prava	51
5.6. Ostale aktivnosti	53
6. MALOLJETNICI BEZ PRATNJE I DRUGE RANJIVE SKUPINE	55
6.1. Uvod	55
6.2. Aktivnosti na razini EU-a	57
6.3. Identifikacija i registracija maloljetnika bez pratnje	58
6.4. Prihvat i skrb maloljetnika bez pratnje	58
6.5. Skrbništvo	59
6.6. Spajanje obitelji za maloljetnike bez pratnje	59
6.7. Postupci utvrđivanja statusa i postupovna jamstva za maloljetnike bez pratnje	59
6.8. Prijelaz u odraslu dob za maloljetnike bez pratnje	60
6.9. Ostale ranjive skupine	60

7. INTEGRACIJA I UKLJUČIVANJE MIGRANATA	61
7.1. Uvod	61
7.2. Aktivnosti na razini EU-a	63
7.3. Nacionalna integracijska strategija	63
7.4. Uključivanje dionika	65
7.5. Predmigracijski integracijski program	65
7.6. Obrazovanje i osposobljavanje	65
7.7. Tržište rada i vještine	67
7.8. Osnovne usluge	68
7.9. Promicanje sudjelovanja i susreta s društvom zemlje primateljice	69
7.10. Borba protiv rasizma i diskriminacije	69
8. DRŽAVLJANSTVO I STATUS BEZ DRŽAVLJANSTVA	71
8.1. Uvod	71
8.2. Aktivnosti na razini EU-a	72
8.3. Stjecanje državljanstva	73
8.4. Status bez državljanstva	73
9. UPRAVLJANJE SCHENGENSKIM PROSTOROM I DRUGE AKTIVNOSTI U UPRAVLJANJU GRANICAMA I VIZNOJ POLITICI	75
9.1. Uvod	75
9.2. Aktivnosti na razini EU-a	76
9.3. Schengen	77
9.4. Druge aktivnosti u upravljanju granicama i viznoj politici	80
10. NEZAKONITE MIGRACIJE	82
10.1. Uvod	82
10.2. Aktivnosti na razini EU-a	84
10.3. Sveobuhvatne i međusektorske aktivnosti	85
10.4. Sprečavanje dolaska nezakonitih migranata	86
10.5. Sprečavanje nezakonitog boravka	88
10.6. Pristup uslugama i pravna rješenja za migrante s nezakonitim boravkom	89
11. TRGOVANJE LJUDIMA	90
11.1. Uvod	90
11.2. Aktivnosti na razini EU-a	91
11.3. Aktivnosti na nacionalnoj razini	91
11.4. Glavne aktivnosti u otkrivanju i identifikaciji žrtava	93
11.5. Zaštita žrtava	95
11.6. Suradnja s trećim zemljama	96
11.7. Korisnici privremene zaštite	96
11.8. Ostale aktivnosti u području trgovanja ljudima	96
12. VRAĆANJE I PONOVI PRIHVAT	97
12.1. Uvod	97
12.2. Aktivnosti na razini EU-a	99
12.3. Sveobuhvatne i međusekotske aktivnosti	100
12.4. Prisilni povratak	100
12.5. (Asistirani) Dobrovoljni povratak i reintegracija	101
12.6. Detencija	102
12.7. Suradnja sa zemljama podrijetla i tranzita	103
13. MIGRACIJE I RAZVOJ	105
13.1. Uvod	105
13.2. Aktivnosti na razini EU-a	105
13.3. Sinergije između migracija i aktivnosti u trećim zemljama	106
13.4. Circularne migracije	107

I. PREGLED KLJUČNIH AKTIVNOSTI U PODRUČJU MIGRACIJA I AZILA U DRŽAVAMA ČLANICAMA I DRŽAVAMA PROMATRAČICAMA EMN-a U 2024.

1.1. KLJUČNE TOČKE

- Godina 2024. označila je prekretnicu u politici Europske unije (EU) u području azila i migracija, usvajanjem Pakta o migracijama i azilu (Pakt). Pakt bi se trebao primjenjivati od lipnja 2026. i uvodi novi, koordiniraniji pristup upravljanju azilom i migracijama. Ostala zbivanja na razini EU-a uključivala su izbore za Europski parlament u lipnju 2024. i ponovni izbor Ursule von der Leyen za predsjednicu Europske komisije. Nova Komisija preuzela je dužnost 1. prosinca 2024., uz obvezu jačanja zajedničkih granica i promicanja modernog, uravnoteženog pristupa upravljanju migracijama.
- Godinu 2024. obilježila je trajna geopolitička nestabilnost u neposrednom susjedstvu EU-a i šire, s više istodobnih kriza poput ruske agresije na Ukrajinu, sukoba na Bliskom istoku i nemira u različitim dijelovima Afrike, koji su znatno utjecali na migracijske obrasce. Ruski nastavak rata agresije protiv Ukrajine i dalje je bio glavni uzrok raseljavanja. Kolaps Assadova režima u Siriji dodatno je pridonio nestabilnosti u regiji i novim valovima raseljavanja.
- Nezakonit prelazak granica u EU-u smanjen je za 38 % u 2024., na nešto više od 239.000 detekcija, što je najniža razina od 2021. godine. Taj je ukupni pad rezultat smanjenja dolazaka od 59 % na središnjoj mediteranskoj ruti (s manje polazaka iz Tunisa i Libije) te smanjenja dolazaka od 78 % na zapadnobalkanskoj ruti.
- Na nacionalnoj razini, nekoliko država članica Europske migracijske mreže (EMN) uvelo je restriktivnije politike u području migracija i azila. Poseban naglasak stavljen je na kontrolu i reguliranje migracijskih tokova, pri čemu je pet država članica EMN-a usvojilo stroži pristup upravljanju migracijama općenito. Dok su se neke od tih aktivnosti povezivale s nacionalnim sigurnosnim prioritetima, druge su bila usmjerena na suzbijanje zlouporabe migracijskih kanala, smanjenje pritiska na sustave azila i prihvata, rješavanje nedostatka stambenog prostora te izazova povezanih s integracijom.
- Broj prvih zahtjeva za azil u EU-u i Norveškoj smanjen je s 1.054.645 u 2023. na 917.215 u 2024. (-13 %), pri čemu je najveći broj podnositelja zahtjeva dolazio iz Sirije, Venezuele i Afganistana. Ipak, međunarodna zaštita ostala je ključno područje razvoja politika na nacionalnoj i razini EU-a, oblikovano trajnim geopolitičkim pritiscima, promjenjivim brojem dolazaka i razvijajućim operativnim potrebama. Mnoge države članice i države promatračice EMN-a poduzele su mjere za poboljšanje učinkovitosti i pravednosti sustava međunarodne zaštite. Kao odgovor na trajno visoku razinu zahtjeva, države su proširile ili reorganizirale kapacitete za prihvata, skratile vrijeme čekanja na smještaj ili trajanje boravka te uvele nove modele za učinkovitije upravljanje objektima za prihvata.
- Godina 2024. donijela je značajne promjene u politici granica i Schengena, obilježene Uredbom (EU) 2024/1717 (revidirani Kodeks schengenskih granica) kojom se jača upravljanje vanjskim granicama i pojašnjavaju uvjeti za unutarnje granične kontrole kao mjeru krajnjeg izbora, Uredbe (EU) 2024/1356 (Uredba o dubinskoj provjeri) te nastavkom priprema za glavne informatičke (IT) sustave EU-a za upravljanje granicama. Nova Uredba o provjeri dodatno je ojačala kontrolu vanjskih granica uvođenjem zajedničke schengenske obveze da sve države članice provode provjere identiteta, sigurnosti, zdravstvenog stanja i ranjivosti svakog nezakonitog migranta i tražitelja azila pri ulasku. Još jedna važna prekretnica bilo je postupno proširenje schengenskog prostora na Bugarsku i Rumunjsku, čime su ukinute unutarnje pomorske i zračne kontrole od 31. ožujka 2024., uz napredak prema ukidanju kopnenih graničnih kontrola do 1. siječnja 2025.
- Nakon odluke Vijeća EU-a o produljenju privremene zaštite do ožujka 2026., države članice EMN-a nastavile su prilagođavati svoje odgovore na potrebe osoba koje bježe od rata u Ukrajini, s naglaskom na prijelaz s izvanrednih mjera na održivije, dugoročnije pristupe. Iako nisu pravno obvezane odlukom Vijeća, države promatračice EMN-a također su nastavile prilagođavati svoje nacionalne mjere, primjerice ažuriranjem postupaka za produljenje boravišnih isprava,

od automatskih produljenja do izdavanja novih identifikacijskih (ID) ili biometrijskih kartica. U nastojanju da uravnoteže javne financije i potaknu samostalnost korisnika, neke države članice EMN-a ograničile su pristup socijalnoj pomoći te državnom ili državnim sredstvima financiranom smještaju.

- Tijekom 2024. rješavanje nedostatka radne snage i vještina ostali su glavni pokretač politike zakonitih migracija u EU-u te u državama članicama i državama promatračicama EMN-a. Na razini EU-a, donošenje Direktive (EU) 2024/1233 (preinaka Direktive o jedinstvenoj dozvoli za boravak i rad) pridonijelo je učinkovitijim postupcima odobravanja boravka i rada te jačoj zaštiti radnika. Osim toga, postignut je znatan napredak u provedbi partnerstava za talente i u pregovorima zakonodavaca o uspostavi baze talenata EU-a. Na nacionalnoj razini reforme su bile usmjerene na privlačenje i zadržavanje državljana trećih zemalja u širokom rasponu zanimanja i sektora, poput zdravstvene skrbi, poljoprivrede te informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT), putem pojednostavljenih i digitaliziranih postupaka za izdavanje dozvola za rad, ubrzanih postupaka te poboljšanih mogućnosti za studente i diplomante za uključivanje na tržište rada. Njemačka je ublažila svoja pravila te omogućila određenim tražiteljima azila i osobama s odgodom udaljenja pristup dozvolama za kvalificirane radnike.
- Mjere integracije obuhvaćale su pristup zapošljavanju, obrazovanju, učenju jezika i suzbijanju diskriminacije, kao i napore za smanjenje prepreka s kojima se suočavaju ranjive skupine i novopridošli migranti. Nekoliko je država revidiralo svoje strategije integracije, uvelo programe građanske orijentacije te pokrenulo digitalne platforme za potporu uključivanju. U međuvremenu su inicijative usmjerene na obrazovanje, poput proširenih kapaciteta za rano i predškolsko obrazovanje u Portugalu, istaknule sve veću važnost uključivosti od najranijih životnih faza. U Valonskoj regiji u Belgiji pokrenuta je pilot-inicijativa kojom je prilagođen ispit iz prometnih propisa za govornike koji ne govore službeni jezik, s ciljem olakšavanja pristupa zapošljavanju putem bolje mobilnosti.

1.2. UVOD

Godinu 2024. obilježila je trajna geopolitička nestabilnost u susjedstvu Europske unije i šire, s višestrukim preklapajućim krizama koje su oblikovale migracijske dinamike. Ruski nastavak agresije protiv Ukrajine i dalje je bio glavni uzrok raseljavanja. Kao odgovor na to, Vijeće Europske unije odlučilo je u lipnju 2024. produljiti privremenu zaštitu do 4. ožujka 2026. Na Bliskom istoku i u različitim dijelovima Afrike istodobni razvoj događaja rezultirao je regionalnom nestabilnošću i raseljavanjem stanovništva, uključujući eskalaciju sukoba u Gazi i rastuće napetosti između Izraela i Hezbolaha, nestabilnost u sjeveroistočnoj Siriji koja uključuje turske i kurdske snage, pad Assadova režima,¹ eskalaciju građanskog rata u Sudanu te vojne pučeve u zapadnoj Africi.

- Zaštita ranjivih skupina ostala je ključni prioritet na razini EU-a i nacionalnoj razini. Nekoliko država članica i država promatračica EMN-a, unaprijedilo je postupke identifikacije, prihvata i zaštite maloljetnika bez pratnje te drugih ranjivih skupina. Mjere su uključivale poboljšane postupke procjene dobi, jače mjere zaštite od zlorabe i bolje čuvanje podataka. Države su uvele mjere zaštite djece, kao što su smještaj prilagođen djeci, neovisni nadzori i ažurirani standardi skrbi. Povećana je i potpora ranjivim odraslim osobama, osobito ženama žrtvama nasilja.
- U lipnju 2024. EU je usvojio Direktivu (EU) 2024/1712 (revidiranu Direktivu o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima) kako bi ojačao napore u borbi protiv trgovanja ljudima, primjerice dodavanjem surrogatnog iskorištavanja, prisilnog braka i nezakonitog posvojenja kao novih oblika iskorištavanja. Direktivu o suzbijanju trgovanja ljudima države članice moraju prenijeti u svoje zakonodavstvo do sredine srpnja 2026.
- Razvoj aktivnosti u području povratka i ponovnog prihvata bio je usmjeren na jačanje provedbe, rješavanje praznina koje pojedince ostavljaju bez jasnog pravnog statusa ili rješenja u postupku migracija i povratka te na unapređenje operativne suradnje, uključujući zajedničke operacije povratka (JRO) i nove bilateralne sporazume na nacionalnoj razini. Dobrovoljni povratak i reintegracija poticali su se kroz prošireno savjetovanje i financijske poticaje te suradnju s Europskom agencijom za graničnu i obalnu stražu (Frontex), uz sve veći naglasak na održivu reintegraciju i sprječavanje ponovnih migracija.
- Politike migracija i razvoja i dalje su bile usmjerene na rješavanje temeljnih uzroka nezakonitih migracija, promicanje kružnih migracija i korištenje doprinosa dijaspore. Značajne inicijative podupirale su zapošljavanje mladih, razvoj vještina i gospodarsku otpornost u partnerskim trećim zemljama. Razvoj međunarodne suradnje u području nezakonitih migracija uključivao je pojačanu suradnju Ujedinjene Kraljevine (UK) i Francuske u okviru Ugovora iz Sandhursta te nove ili produžene sporazume Litve, Gruzije, Moldavije, Rumunjske i Ukrajine o upravljanju granicama i suzbijanju nezakonitih migracija.

Unatoč nestabilnom geopolitičkom kontekstu, ukupan broj prvih zahtjeva za azil u EU-u i Norveškoj smanjio se za 13 %, s 1.054.645 u 2023. na 917.215 u 2024., pri čemu je najveći broj zahtjeva podnesen od strane državljana Sirije, Venezuele i Afganistana.² Isto tako, nezakoniti prelasci granice u EU smanjili su se za 38 %, na nešto više od 239.000 detekcija, što je najniža razina od 2021. Taj je ukupni pad prvenstveno rezultat smanjenja dolazaka od 59 % na središnjoj mediteranskoj ruti i smanjenja od 78 % na zapadnobalkanskoj ruti, dok je istočna ruta zabilježila trostruko povećanje prelazaka, uglavnom duž granica s Ukrajinom i Bjelorusijom.³ Podaci o broju zakonitih migranata koji su 2024. u EU-u dobili prvu dozvolu boravka nisu bili dostupni u trenutku izrade ovog izvješća.

¹ Nakon pada Assadova režima, 12 država članica EMN-a (AT, BE, EL, DE, FI, HR, IE, IT, LU, MT, NL, SE) privremeno je obustavilo donošenje odluka o zahtjevima za azil sirijskih državljana, dok se nije ponovno procijenila geopolitička situacija.

² Podnositelji zahtjeva za azil prema vrsti, državljanstvu, dobi i spolu – godišnje agregirani podaci* [migr_asyappctza].

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/view/migr_asyappctza?category=migr.migr_asy.migr_asyapp, datum izdavanja podataka 10. lipnja 2025.

³ Frontex, „Nezakoniti prelasci granice u EU-u naglo pali u 2024.“, priopćenje za medije, 14. siječnja 2025., <https://www.frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/irregular-border-crossings-into-eu-drop-sharply-in-2024-oqpwex>, pristupljeno 17. svibnja 2025.

Međutim, u skladu s trendom posljednje tri godine, udio državljana trećih zemalja u ukupnom stanovništvu Europe (EU i Norveška) nastavio je rasti, dosegnuvši više od 29 milijuna ili 6,4 % ukupnog stanovništva na dan 1. siječnja 2024. (slike 1 i 2).

2024. godinu su također obilježile velike reforme politike migracija i azila u EU-u. Dana 11. lipnja 2024. usvojen je Pakt,⁴ kojim su utvrđena nova, sveobuhvatna pravila za reformu i jačanje sustava upravljanja migracijama i azilom u EU-u. Pakt, koji će se primjenjivati od lipnja 2026., predstavlja obvezu uravnoteženja odgovornosti i solidarnosti među državama članicama EU-a te jačanja sposobnosti EU-a da pravednije i učinkovitije upravlja migracijskim tokovima. Fokusira se na postupke azila, prisilne i nezakonite migracije, upravljanje krizama i promicanje sigurnih i zakonitih putova do zaštite, kao i na uvođenje postupka povratka na granici.

Ostala važna zbivanja na razini EU-a uključivala su izbore za Europski parlament u lipnju 2024., na kojima je Europska pučka stranka (EPP) desnog centra ostala najveća skupina s osvojenih 188 od 720 mjesta, slijedi skupina Progresivnog saveza socijalista i demokrata u Europskom parlamentu (S&D) sa 136 mjesta i Patriots za Europu (Pfe) s 84 mjesta.⁵ Dana 18. srpnja 2024. Ursula von der Leyen ponovno je izabrana za predsjednicu Europske komisije za drugi mandat,⁶ a nova Komisija preuzela je dužnost 1. prosinca 2024. U okviru svojeg programa Komisija se obvezala na provedbu Pakta i jačanje zajedničkih granica, uz promicanje modernog i uravnoteženog pristupa upravljanju migracijama.⁷

Promjene koje su države članice i države promatračice EMN-a prijavile za 2024. godinu uglavnom su predstavljale nastavak ranijih i novijih trendova. U području integracije, gotovo sve države nastavile su s provedbom postojećih politika, usmjerenih na zapošljavanje, obrazovanje, stanovanje i građansku participaciju. Slično tome, nekoliko je država obnovilo svoje napore u borbi protiv trgovanja ljudima i zaštiti ranjivih skupina, primjerice jačanjem zakonodavnog okvira.

U nekim su područjima nove politike odražavale trendove koji su se pojavili nakon pandemije bolesti COVID-19. Primjerice, kao i u 2022. i 2023. godini, trajni nedostatak radne snage prepoznat je kao glavni pokretač reformi

migracijskih politika na razini EU-a i na nacionalnoj razini, što je potaknulo vlade da pokrenu inicijative za olakšavanje zapošljavanja, priznavanja vještina i zadržavanja radnika – državljana trećih zemalja. Digitalizacija je također ostala horizontalni prioritet u svim područjima migracija i azila, s ciljem povećanja učinkovitosti, smanjenja zaostataka i poboljšanja pružanja usluga.

Neki noviji razvojni trendovi ukazivali su na djelomičan pomak u odnosu na prethodne godine. Nakon produljenja privremene zaštite na razini EU-a do ožujka 2026., države su ubrzale prijelaz s izvanrednih mjera na dugoročniju potporu osobama koje bježe od rata u Ukrajini, npr. omogućavanjem pristupa alternativnim dozvolama za boravak iz radnih ili obiteljskih razloga. Zbog sve većih zabrinutosti u vezi s nacionalnom sigurnošću, zlouporabom migracijskih kanala ili pritiskom na sustave azila i prihvata (među ostalim), neke su države izvijestile o pomaku prema restriktivnijim politikama u području migracija i azila. Propisi i zahtjevi postali su stroži u područjima zakonitih migracija, azila, integracije i državljanstva. Nekoliko je mjera politike u području integracije i uključivanja uvelo izraženiji element uvjetovanosti, što odražava pomak prema većim očekivanjima i odgovornostima migranata, osobito u područjima kao što su učenje jezika, građansko obrazovanje i ispunjavanje određenih integracijskih uvjeta.

Brojna su područja politika oblikovana visokim stupnjem zakonodavne i političke aktivnosti na razini EU-a. U pripremi za provedbu Pakta, nacionalne su reforme u području azila bile usmjerene na brži pristup postupku azila, poboljšane provjere prihvatljivosti i proširene postupovne zaštitne mjere. Značajan napredak postignut je u politici granica i proširenju schengenskog prostora, osobito kroz revidirani Kodeks schengenskih granica⁸ i postupnu integraciju Bugarske i Rumunjske. Napori u borbi protiv nezakonitih migracija dodatno su pojačani 2024., potpomognuti zakonodavnim inicijativama na razini EU-a, kao što su paket za suzbijanje krijumčarenja migranata te revidirana Uredba o dubinskoj provjeri⁹ i Uredba (EU) 2024/1358 (Uredba o Eurodacu).¹⁰ Revidirana Direktiva o suzbijanju trgovanja ljudima¹¹ propisala je uspostavu formaliziranih nacionalnih mehanizama upućivanja i jaču suradnju sa sustavima azila. Suradnja u području politika povratka i reintegracije dodatno je ojačana donošenjem Uredbe (EU) 2024/1349 (Uredba o postupku povratka na granici),¹² koja će se primjenjivati od 2026. Trinaest je država uvelo reforme radi poboljšanja identifikacije, jačanja provedbe i uklanjanja pravnih praznina u postupku povratka.

4 Vijeće Europske unije, „Vijeće usvaja Pakt EU-a o migracijama i azilu“, priopćenje za medije, 14. svibnja 2024., <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/05/14/the-council-adopts-the-eu-s-pact-on-migration-and-asylum/>, pristupljeno 17. veljače 2025.

5 Europski parlament, „Rezultati europskih izbora 2024.“, 23. srpnja 2024., <https://results.elections.europa.eu/en/>, pristupljeno 17. svibnja 2025.

6 Europski parlament, „Parlament ponovno izabrao Ursulu von der Leyen za predsjednicu Komisije“, priopćenje za medije, 18. lipnja 2024., <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20240710IPR22812/parliament-re-elect-ursula-von-der-leyen-as-commission-president>, pristupljeno 17. veljače 2025.

7 Europska komisija, „Prioriteti Europske unije 2024.–2029.“, b.d., https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-priorities/european-union-priorities-2024-2029_en, pristupljeno 17. svibnja 2025.

8 Uredba (EU) 2024/1717 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o izmjeni Uredbe (EU) 2016/399 o zakoniku Unije o pravilima kojima se uređuje kretanje osoba preko granica (Zakonik o schengenskim granicama), <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1717/oj/eng>, pristupljeno 18. travnja 2025.

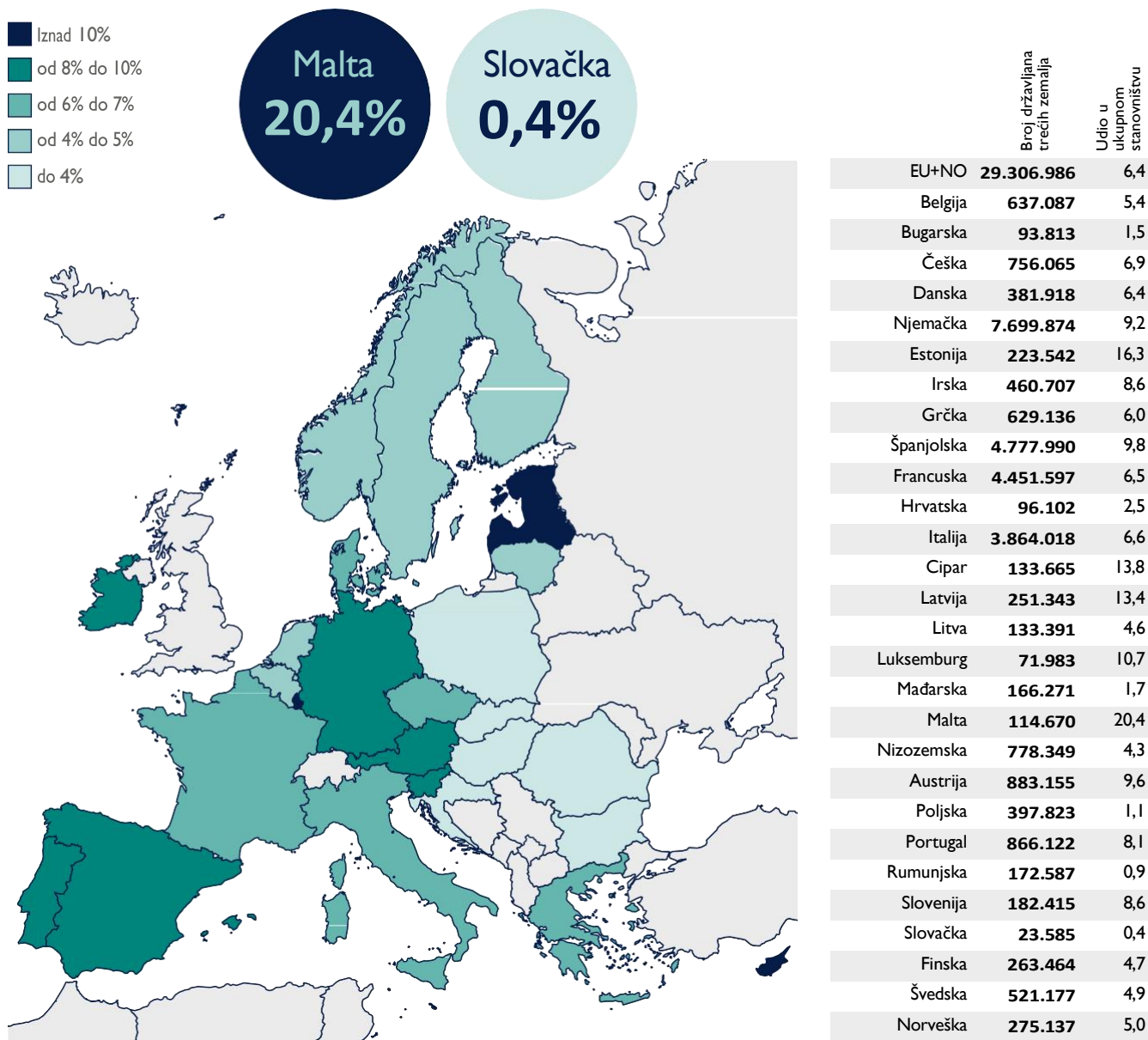
9 Uredba (EU) 2024/1356 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o uvođenju dubinske provjere državljana trećih zemalja na vanjskim granicama i o izmjeni Uredbi (EZ) br. 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 i (EU) 2019/817, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj/eng>, pristupljeno 18. lipnja 2025.

10 Uredba (EU) 2024/1358 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o uspostavi sustava „Eurodac“ za usporedbu biometrijskih podataka radi djelotvorne primjene Uredbe (EU) 2024/1351 i (EU) 2024/1350 Europskog parlamenta i Vijeća te Direktive Vijeća 2001/55/EZ i radi identifikacije državljana trećih zemalja i osoba bez državljanstva koji se nezakonito zadržavaju, kao i o zahtjevima država članica i Europolu za usporedbu podataka iz sustava Eurodac u svrhe provedbe zakona, o izmjeni Uredbe (EU) 2018/1240 i (EU) 2019/818 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 603/2013 Europskog parlamenta i Vijeća, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj/eng>, pristupljeno 18. lipnja 2025.

11 Direktiva (EU) 2024/1712 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o izmjeni Direktive 2011/36/EU o sprječavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava, <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1712/oj/eng>, pristupljeno 18. lipnja 2025.

12 Uredba (EU) 2024/1349 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o uspostavi postupka vraćanja na granici i o izmjeni Uredbe (EU) 2021/1148, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1349/oj/eng>, pristupljeno 18. lipnja 2025.

Slika 1: Udio državljana trećih zemalja u ukupnom stanovništvu, EU i Norveška, 1. siječnja 2024. (%)

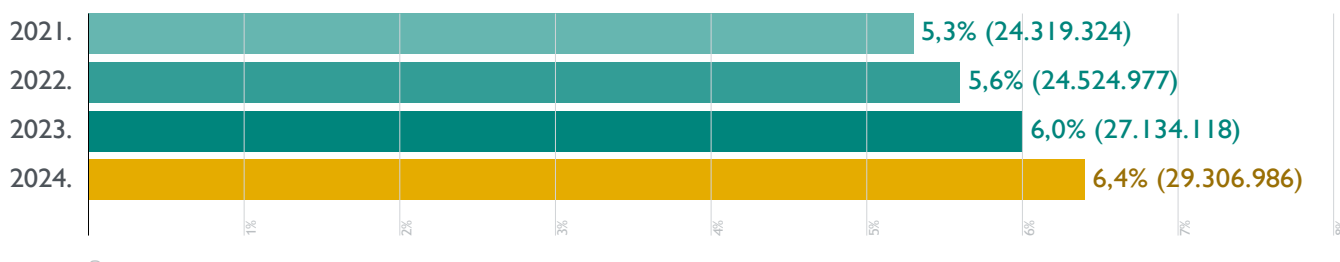

Izvor: Eurostat (migr_pop1ctz), datum izdavanja podataka: 10. lipnja 2025.

Napomena: U Estoniji i Latviji broj državljana trećih zemalja uključuje priznate osobe bez državljanstva.

Slika 2: Državljeni trećih zemalja, EU i Norveška, 1. siječnja 2021.–2024.

Udio u ukupnom stanovništvu u % (i apsolutni broj)

Izvor: Eurostat (migr_pop1ctz), datum izdavanja podataka: 10. lipnja 2025.

Napomene: Podaci za Rumunjsku za 2022. nisu uključeni; u Estoniji i Latviji broj državljana trećih zemalja uključuje priznate osobe bez državljanstva.

1.3. RESTRIKTIVNIJE MIGRACIJSKE POLITIKE KAO ODGOVOR NA NOVE I STARE IZAZOVE

U 2024. godini u 17 država članica i država promatračica EMN-a¹³ uočen je izražen trend prema restriktivnijim ili strožim politikama u području migracija i azila, uključujući zakonite migracije, azil, integraciju i stjecanje državljanstva. Neki su razvojni trendovi bili usmjereni na rješavanje pitanja nacionalne sigurnosti, zlouporabe migracijskih kanala, pritiska na sustave azila i prihvata, nedostatka stambenog prostora i izazova povezanih s integracijom.

U području zakonitih migracija, nekoliko je država¹⁴ pooštrilo uvjete za ulazak za određene kategorije državljana trećih zemalja, uključujući migracije povezane s radom,¹⁵ samozapošljavanjem,¹⁶ studijem¹⁷ i spajanjem obitelji.¹⁸ Promjene su uglavnom imale za cilj spriječiti zlouporabu pojedinih migracijskih kanala. Samozaposleni radnici i poduzetnici, uključujući radnike digitalnih platformi, bili su podvrgnuti strožim pravilima u šest država članica EMN-a.¹⁹ Kako bi se spriječila zlouporaba dozvola boravka za studij, Češka, Finska i Švedska uvele su restriktivnije mjere, uključujući više školarine (Finska). Nizozemska je ukinula određene radne vize i program za azijske restorane zbog zabrinutosti u vezi s iskorištavanjem radne snage te je ukinula investicijsku dozvolu zbog rizika od pranja novca i niskog učinka. Promjene u Mađarskoj i Litvi imale su za cilj ograničiti pristup radnicima sa srednjim i nižim razinama kvalifikacija, dajući prednost privlačenju visoko kvalificiranih radnika radi podrške prijelazu zemlje s niskotroškovnog, radno intenzivnog gospodarstva na gospodarstvo s visokom dodanom vrijednošću.

U području azila, reforme u osam država²⁰ imale su za cilj pooštriti nacionalne sustave azila uvođenjem strožih administrativnih kriterija, postupaka prihvatljivosti ili pravnih definicija u nacionalnom zakonodavstvu. Šest država članica EMN-a povećalo je nadzor nad podnositeljima zahtjeva za azil,²¹ šest ih je uvelo strože pravne definicije,²² a Finska je skratila trajanje dozvola za boravak. Finska, Francuska i Njemačka uvele su dodatne

razloge za odbijanje ili oduzimanje statusa zaštite. Finska je donijela Zakon o sigurnosti granica, kojim se utvrđuju uvjeti za ograničavanje podnošenja zahtjeva za međunarodnu zaštitu na ograničenom zemljopisnom području na nacionalnoj granici Finske i u njezinoj neposrednoj blizini. U pet država²³ poduzete su mjere za jačanje provjera prihvatljivosti i smanjenje kašnjenja povezanih sa slabije uvjerljivim slučajevima. Belgija, Finska i Irska proširile su primjenu ubrzanih postupaka radi povećanja učinkovitosti u obradi predmeta, primjenjujući ih na slučajeve iz sigurnih zemalja podrijetla,²⁴ na podnositelje zahtjeva koji predstavljaju sigurnosni rizik ili podnose naknadne zahtjeve²⁵ te na nacionalnosti s velikim brojem zahtjeva.²⁶

U području integracije i uključivanja pojedine su politike postale strože ili uvjetovnije, odražavajući pomak prema višim očekivanjima i većim obvezama za migrante, osobito u pogledu učenja jezika, poznavanja građanskih sadržaja i ispunjavanja posebnih integracijskih zahtjeva. Četiri države²⁷ dodatno su povezale integraciju s pravnim boravkom ili pristupom uslugama. Francuska je, primjerice, propisala uvjete za izdavanje i/ili produljenje dozvola za boravak na temelju integracijskih kriterija, uključujući određenu razinu poznavanja francuskoga jezika i poštivanje načela Republike.

Područje stjecanja državljanstva također je zabilježilo uvođenje određenih strožih mjera, uglavnom motiviranih pitanjima nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti i jačanja integracijskih standarda. Švedska i Moldavija pooštrile su uvjete prihvatljivosti na temelju razloga javnog reda i sigurnosti za podnositelje zahtjeva povezane s kriminalnim djelovanjem ili za one koji predstavljaju percipiranu prijetnju. Italija i Portugal uveli su dodatne postupovne i dokazne zahtjeve, uključujući strože uvjete integracije i podrijetla. Francuska je povisila prag znanja jezika za naturalizaciju kako bi naglasila veća očekivanja u pogledu integracije.

1.4. NASTAVAK DIGITALIZACIJE I UPORABE TEHNOLOGIJE U POSTUPCIMA MIGRACIJA I AZILA

Digitalizacija je i dalje bila horizontalni trend u ključnim područjima kao što su zakonite migracije, integracija i azil, s ciljem povećanja učinkovitosti upravljanja migracijama te smanjenja administrativnih zaostataka i dugih rokova obrade zahtjeva (vidi sliku 3).

O kontinuiranoj digitalizaciji postupaka zakonitih migracija, uključujući obradu zahtjeva i izdavanje dozvola boravka,

izvijestilo je sedam država članica i država promatračica EMN-a.²⁸ Sedam država članica i država promatračica EMN-a²⁹ pokrenule su inicijative za digitalno povezivanje poslodavaca s međunarodnim talentima i digitalizaciju postupaka zakonitih migracija. Italija je omogućila podnošenje zahtjeva poslodavaca za zapošljavanje visokokvalificiranih radnika putem internetskog portala, Austrija je pokrenula WORK in AUSTRIA Talent Hub za povezivanje poslodavaca s međunarodnim talentima,

13 AT, BE, CZ, DE, EL, FI, FR, HU, IT, LT, NL, PL, PT, SE, SI, SK i MD (u svim navedenim područjima migracija).

14 BE, CZ, FI, FR, HU, LT, NL, PL, SE, SK.

15 FI, HU, LT, NL.

16 BE, FI, FR, HU, PL, SK.

17 CZ, FI, SE.

18 BE, FI, HU, SE.

19 BE, FI, FR, HU, PL, SK.

20 DE, FI, FR, IT, LT, SE, SK i MD.

21 DE, FI, FR, LT, SE, SI.

22 FI, FR, IT, LT, SE, SK.

23 DE, EL, FI, FR, SK.

24 BE, IE.

25 FI.

26 IE.

27 AT, DE, FR, SE.

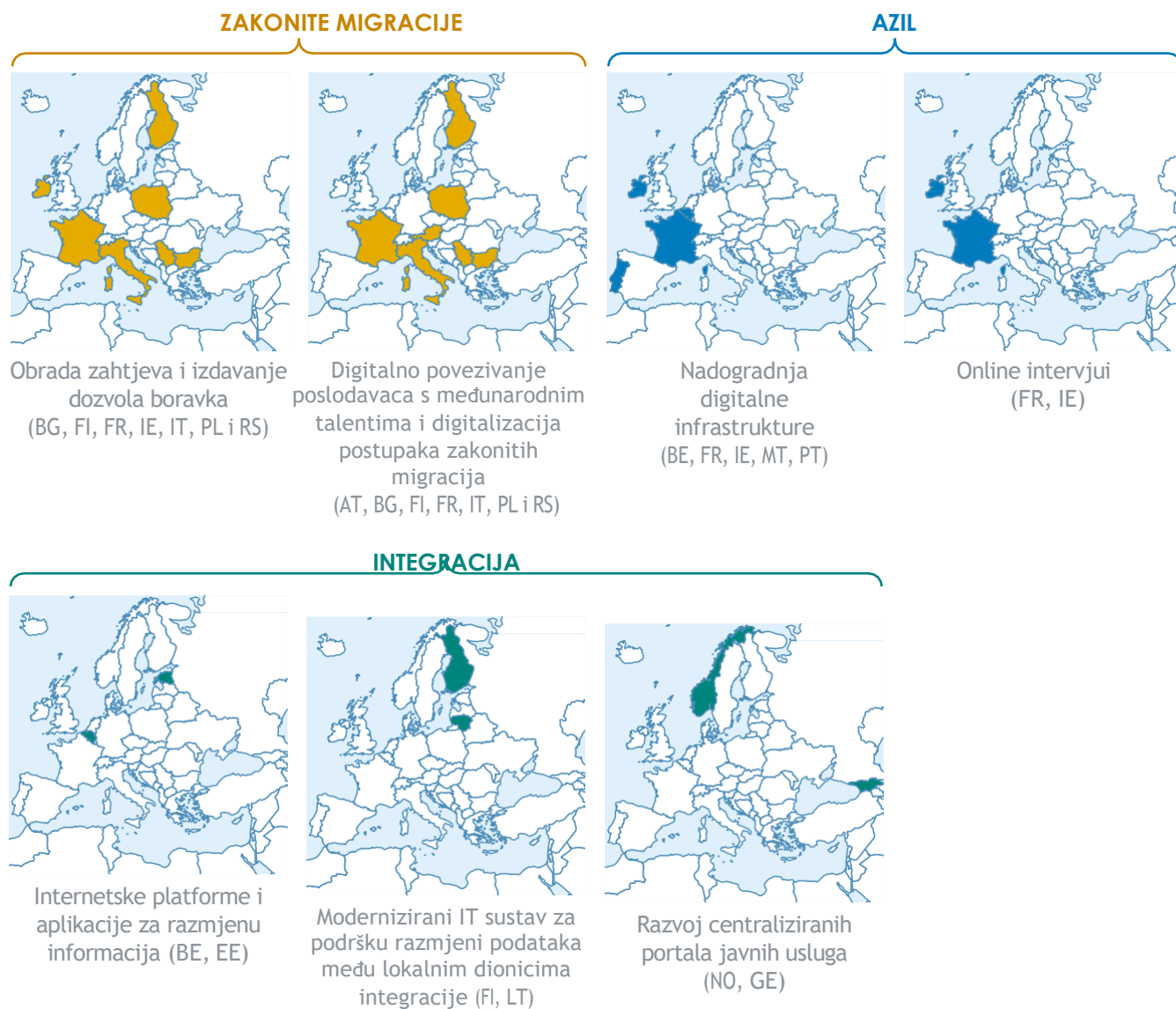
28 BG, FI, FR, IE, IT, PL i RS.

29 AT, BG, FI, FR, IT, PL i RS.

a Poljska je pojednostavila postupke za ukrajinske državljane dopuštajući započinjanje zaposlenja na temelju elektroničke obavijesti poslodavaca. Francuska je unaprijedila svoj daljinski servis Administration

Numérique pour les Étrangers en France (Digital Administration for Foreign Nationals in France – ANEF) poboljšanom korisničkom podrškom, dok je Srbija omogućila podnošenje elektroničkih zahtjeva za jedinstvene dozvole iz inozemstva.

Slika 3: Digitalizacija u državama članicama i državama promatračicama EMN-a u 2024

Digitalizacija različitih aspekata postupaka azila provedena je u sedam država članica i država promatračica EMN-a,³⁰ među ostalim kroz nadogradnju digitalne infrastrukture,³¹ omogućavanje održavanja intervjua na mreži,³² te poboljšanje učinkovitosti i transparentnosti.³³ Irska je prešla na potpuno digitalne prijave, omogućujući tražiteljima azila da se prijave putem interneta koristeći iPad uređaje u određenim ustanovama, osim maloljetnika bez pratnje. Belgija je proširila svoju infrastrukturu u oblaku za postupke azila i automatizirala zahtjeve za dublinski postupak. Francuska se usredotočila na sigurnost podataka te automatizaciju obrade osobnih podataka i sučelja za udaljeno savjetovanje. Portugal je započeo digitalno pohranjivanje svih zahtjeva kako bi se osigurala cjelovitost podataka i mogućnost udaljenog pristupa.

Bugarska je razvila plan digitalizacije postupaka međunarodne zaštite do 2026. Norveška je izdvojila 100 milijuna NOK (8.627.028 €) za modernizaciju IT sustava imigracijske uprave i jačanje digitalne infrastrukture.

Digitalizacija procesa i usluga integracije i uključivanja zabilježena je u sedam država članica i država promatračica EMN-a.³⁴ To uključuje aplikacije ili platforme za pružanje informacija o integraciji, poput belgijske aplikacije Welcome App (Regija Flandrija) te estonskog državnog portala s odjeljcima „Settling in Estonia” i „Roadmap to adaptation”. Finska i Litva modernizirale su svoje podatkovne sustave kako bi podržale integraciju u općinama i poboljšale razmjenu informacija među dionicima integracije. Norveška i Gruzija dodatno su razvile portale javnih usluga radi

30 BE, BG, FR, IE, MT, PT i NO.

31 BE, FR, IE, MT, PT.

32 FR, IE (daljinski intervjui u probnoj fazi).

33 BG, FR, i NO.

34 AT, BE, EE, FI, LT i NO, GE.

pružanja centraliziranog, korisnički orijentiranog pristupa državnim uslugama za strance.

Napori u digitalizaciji upravljanja granicama unaprijeđeni su na razini EU-a kroz pripreme za provedbu brojnih mjera povezanih s IT sustavima (Sustav ulaska/izlaska (EES), Europski sustav informacija i odobravanja putovanja (ETIAS), Informacijski sustav Schengena (SIS),³⁵

Vizni informacijski sustav (VIS)) i njihovu interoperabilnost, kao i dviju uredbi o prikupljanju i prijenosu podataka o putnicima prije ukrcaja (API).³⁶

1.5. PRILAGODBA NACIONALNIH POSTUPAKA I KAPACITETA POTREBAMA MEĐUNARODNE ZAŠTITE

U 2024. međunarodna zaštita ostala je ključno područje razvoja politika na nacionalnoj i razini EU-a, oblikovano trajnim geopolitičkim pritiscima, promjenjivim dolascima i razvojem operativnih potreba. Kao što je prikazano na slici 4, Njemačka je ostala država koja je zaprimila najveći broj prvih zahtjeva (230.000), a slijede Španjolska (164.000), Italija (151.000) i Francuska (131.000). Općenito, države članice EMN-a zabilježile su znatna odstupanja u odnosu na 2023. Većina država izvijestila je o padu broja zahtjeva – najznačajniji u postotcima bili su u Rumunjskoj (-77 %), Estoniji (-67 %) i Slovačkoj (-64 %), dok su u apsolutnim brojkama najveće padove imale Njemačka (-100.000), Austrija (-34.000) i Francuska (-14.000).

Pad broja prvih podnositelja zahtjeva u Rumunjskoj objašnjen je nizom čimbenika, uključujući smanjenu uporabu zapadnobalkanske rute, promijenjeni profil podnositelja zahtjeva za azil, pojačane mjere kontrole granica u Rumunjskoj te povećano promicanje dobrovoljnog povratka. Na suprotnoj strani spektra, Poljska je zabilježila povećanje zahtjeva za 87 %, a slijede Irska (+39 %) i Grčka (+19 %). U apsolutnim brojkama, Italija (oko +21.000), Grčka (11.000) i Poljska (7.000) imale su najveći rast. Najznačajniji čimbenik porasta u Poljskoj bio je rast broja zahtjeva ukrajinskih državljana, posebno muškaraca vojno sposobne dobi zabrinutih zbog povratka i novačenja kako su im se bližili datumi isteka putovnica.

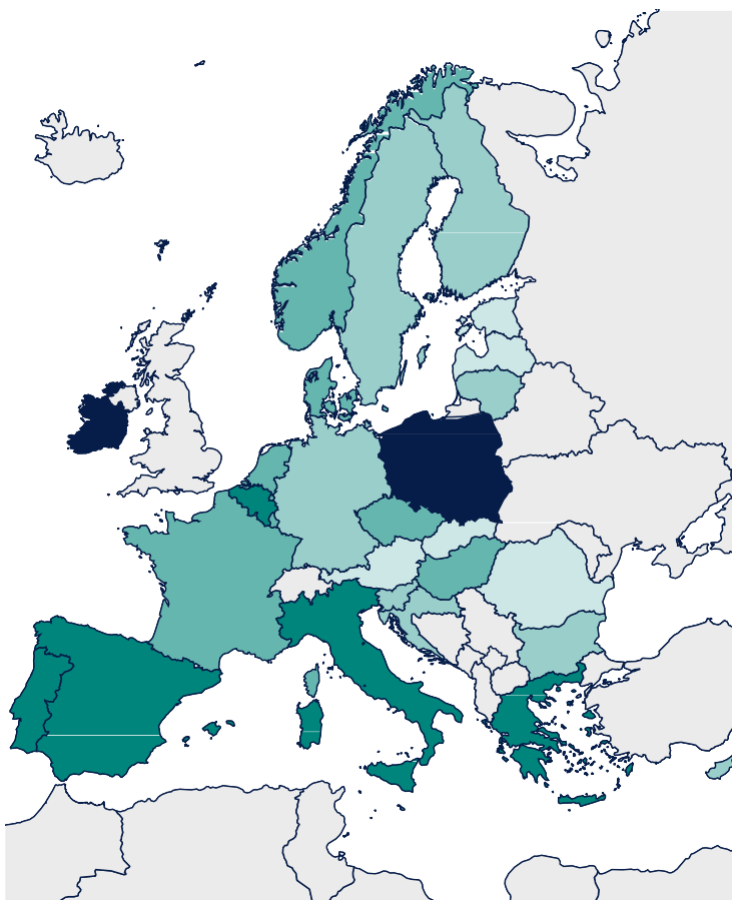
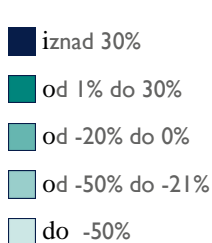
³⁵ SIS se ovdje razmatra samo u kontekstu upravljanja granicama.

³⁶ Uredba (EU) 2025/12 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. prosinca 2024. o prikupljanju i prijenosu podataka o putnicima prije ukrcaja radi poboljšanja i olakšavanja provjera na vanjskim granicama, o izmjeni Uredbi (EU) 2018/1726 i (EU) 2019/817 te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2004/82/EZ, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2025/12/oj/eng>, pristupljeno 18. lipnja 2025.; Uredba (EU) 2025/13 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. prosinca 2024. o prikupljanju i prijenosu podataka o putnicima prije ukrcaja radi sprječavanja, otkrivanja, istraživanja i kaznenog progona kaznenih djela terorizma i teških kaznenih djela te o izmjeni Uredbe (EU) 2019/818, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2025/13/oj/eng>, pristupljeno 18. lipnja 2025.

Slika 4: Pregled prvih zahtjeva za azil državljana trećih zemalja, EU i Norveška, 2021.–2024.

Promjena broja zahtjeva za azil u 2024. u usporedbi s 2023.

Broj zahtjeva za azil

Izvor: Eurostat (migr_asyappctza), datum izdvajanja podataka: 28. svibnja 2025.

	2021.	2022.	2023.	2024.	2023.-2024. varijacija
EU27 (od 2020.)	535.985	873.680	1.049.510	912.415	-13%
Belgija	19.545	32.100	29.260	33.050	13%
Bugarska	10.890	20.260	22.390	12.130	-46%
Češka	1.055	1.335	1.130	1.025	-9%
Danska	1.995	4.475	2.355	2.180	-7%
Njemačka	148.175	217.735	329.035	229.695	-30%
Estonija	75	2.940	3.980	1.330	-67%
Ireland	2.615	13.645	13.220	18.435	39%
Grčka	22.660	29.125	57.895	68.995	19%
Španjolska	62.050	116.135	160.460	164.010	2%
Francuska	103.790	137.510	145.055	130.860	-10%
Hrvatska	2.480	2.660	1.635	1.000	-39%
Italija	45.200	77.200	130.565	151.120	16%
Cipar	13.260	21.590	11.660	6.750	-42%
Latvija	580	545	1.625	800	-51%
Litva	3.905	905	510	295	-42%
Luxembourg	1.365	2.405	2.615	2.125	-19%
Mađarska	40	45	30	25	-17%
Malta	1.200	915	490	440	-10%
Nizozemska	24.730	35.500	38.320	31.925	-17%
Austrija	37.800	109.775	56.135	22.220	-60%
Poljska	6.240	7.700	7.720	14.445	87%
Portugal	1.350	1.975	2.600	2.675	3%
Rumunjska	9.065	12.065	9.875	2.265	-77%
Slovenija	5.220	6.645	7.185	5.465	-24%
Slovačka	330	500	370	135	-64%
Finska	1.355	4.815	4.450	2.260	-49%
Švedska	9.015	13.180	8.945	6.755	-24%
Norveška	1.595	4.650	5.135	4.800	-7%

Na razini EU-a, usvajanje Pakta predstavljalo je ključan trenutak koji je postavio temelje za koherentniji i usklađeniji pristup azilu u državama članicama EU-a. Zakonodavni instrumenti Pakta, poput Uredbe (EU) 2024/1351 (Uredba o upravljanju azilom i migracijama),³⁷ Uredbe (EU) 2024/1348 (Uredba o postupku odobravanja azila),³⁸ i Uredbe (EU) 2024/1347 (Uredba o kvalifikacijama),³⁹ imaju cilj pojednostavniti postupke,

povećati učinkovitost te osigurati predvidljivije i pravednije podjele odgovornosti među državama članicama.

Na nacionalnoj razini, mnoge države članice i države promatračice EMN-a poduzele su korake za poboljšanje učinkovitosti i pravednosti svojih sustava međunarodne zaštite. Reforme su uključivale olakšavanje pristupa postupcima azila,⁴⁰ ažuriranje pravila o prihvatljivosti⁴¹

³⁷ Uredba (EU) 2024/1351 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o upravljanju azilom i migracijama, o izmjeni Uredbi (EU) 2021/1147 i (EU) 2021/1060 te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 604/2013, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj/eng>, pristupljeno 18. lipnja 2025.

³⁸ Uredba (EU) 2024/1348 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o utvrđivanju zajedničkog postupka za međunarodnu zaštitu u Uniji i o stavljanju izvan snage Direktive 2013/32/EU, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj/eng>, pristupljeno 18. lipnja 2025.

³⁹ Uredba (EU) 2024/1347 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o standardima za kvalifikaciju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva kao korisnika međunarodne zaštite, za jedinstveni status za izbjeglice ili za osobe koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu u Uniji i za sadržaj odobrene zaštite, o izmjeni Direktive Vijeća 2003/109/EZ i o stavljanju izvan snage Direktive 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1347/oj/eng>, pristupljeno 18. lipnja 2025.

⁴⁰ BE, FR.

te prilagodbu dablinskih postupaka kako bi se povećao broj transfera i pojasnili procesi.⁴²

Osam država⁴³ izmijenilo je svoje postupke (standardni, granični, ubrzani) radi boljeg upravljanja predmetima i usklađivanja s operativnim potrebama. Poboljšanja procesnih jamstava bila su usmjerena na bolji pristup informacijama,⁴⁴ uslugama tumačenja,⁴⁵ pravnom savjetovanju⁴⁶ te pravosuđu prilagođenom djeci.⁴⁷

Prihvat i pristup uslugama za podnositelje zahtjeva za međunarodnu zaštitu bili su jedno od glavnih područja fokusa u 2024. Države s trajno visokim brojem zahtjeva proširile su ili reorganizirale svoje kapacitete prihvata,⁴⁸ smanjile vrijeme čekanja na smještaj ili trajanje boravka,⁴⁹ te uvele nove modele za učinkovitije upravljanje objektima za prihvat.⁵⁰ Prilagodbe materijalne pomoći imale su cilj bolje uskladiti potrebe podnositelja zahtjeva s javnim resursima, pri čemu su neke države smanjile ili ukinule naknade,⁵¹ dok su druge uvele nove ili proširile postojeće sustave naknada.⁵²

Istodobno, pristup tržištu rada bio je olakšan putem kraćih rokova čekanja i proširenih prava na rad u nekim državama.⁵³ Napori predintegracije nastavili su se kroz potporu učenja jezika,⁵⁴ strukovno osposobljavanje⁵⁵ te digitalne platforme⁵⁶ namijenjene informiranju i osnaživanju podnositelja zahtjeva od najranijih faza postupka.

U području preseljenja i humanitarnog prihvata, Francuska je izvijestila o odobrenim preseljenjima, a Portugal je ponovno pokrenuo svoj program preseljenja nakon razdoblja obustave. Belgija je privremeno obustavila svoje programe nakon izbora, a dvije države⁵⁷ smanjile su opseg svojih programa zbog promjena politika. Inicijative poput francuskog programa Avec elles, usmjerenog na pružanje boljih alata ženama i djevojkama izbjeglicama te zajednicama domaćinima u rješavanju izazova zaštite i uključivanja, kao i proširenje smjernica za sponzorstvo zajednice na razini EU-a, pokazale su nastojanja da se osiguraju strukturiraniji i dostojanstveniji putevi do zaštite.

1.6. UNAPRJEĐENJE UPRAVLJANJA SCHENGENSKIM MJERAMA NA PODRUČJU GRANICA I VIZA

Godina 2024. donijela je značajan razvoj u upravljanju Schengenom i politici granica, obilježen revidiranim Zakonikom o schengenskim granicama, čiji je cilj jačanje upravljanja vanjskim granicama te pojašnjenje uvjeta za provođenje unutarnjih graničnih kontrola kao mjera posljednjeg izbora. Nova Uredba o provjeri, usvojena u svibnju 2024., uvela je usklađenu schengensku obvezu provedbe provjera identiteta, sigurnosti, zdravstvenog stanja i ranjivosti za svakog nezakonitog migranta i podnositelja zahtjeva za azil. U tu svrhu moraju se konzultirati sve relevantne nacionalne i EU baze podataka, a migranti neće moći zaobići provjere u tim bazama podataka. Ovo je važno za Schengen i važno je za sigurnost

u Europi. Tematska evaluacija o povratku provedena je diljem schengenskog prostora, što je rezultiralo prijedlogom provedbene odluke Vijeća na temelju preporuka iz evaluacije.⁵⁸ Još jedna ključna prekretnica bilo je postupno proširenje schengenskog prostora na Bugarsku i Rumunjsku, pri čemu su unutarnje pomorske i zračne kontrole ukinute, a puni pristup velikim IT sustavima omogućen u ožujku 2024., uz napredak prema ukidanju kopnenih graničnih kontrola do 1. siječnja 2025. (slika 5).

41 DE, EL, FI, FR, IE, SK.

42 BE, EL, FR, HU.

43 BE, BG, EL, FI, FR, IE, IT, NL.

44 BE, IT, LV, SK.

45 BE, FR, MT, i NO.

46 AT, LT.

47 BE, DE.

48 BE, CY, IE, LU, NL, PT.

49 BE, IT, FR, NL.

50 EE, ES, FI, LT, NL.

51 FI, FR, IE.

52 DE, LT.

53 DE, EL, IE, LT.

54 BG, LV.

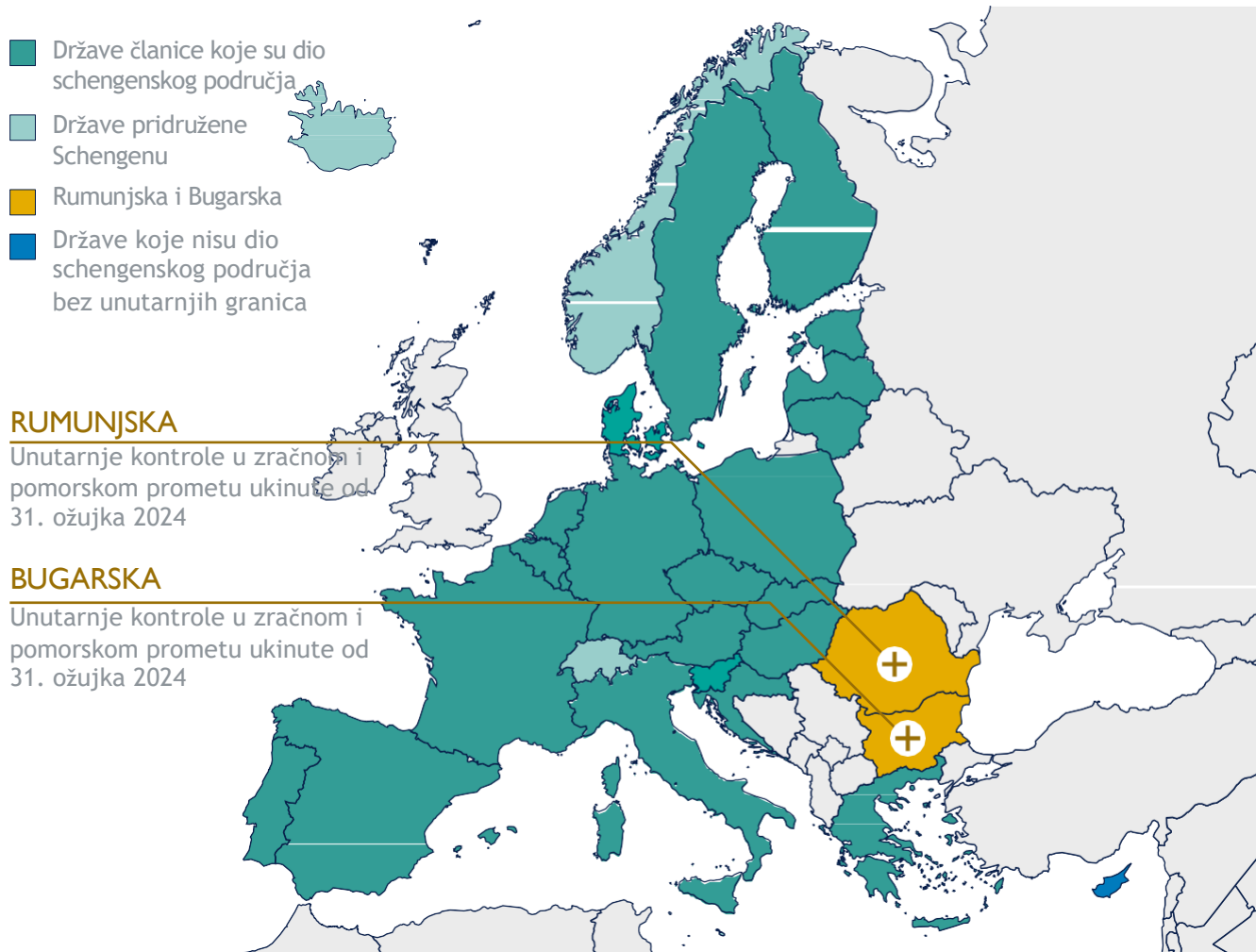
55 AT, BE, PT.

56 PL.

57 FI, SE.

58 Prijedlog provedbene odluke Vijeća kojim se utvrđuju preporuke za rješavanje utvrđenih zajedničkih područja za poboljšanje, proizašlih iz tematske schengenske evaluacije 2024. „Premošćivanje nacionalnih razlika: prema učinkovitom sustavu povratka u EU-u kroz zajednička rješenja i inovativne prakse“ COM/2024/589 final. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52024PC0589>, pristupljeno 2. lipnja 2025.

Slika 5: Bugarska i Rumunjska pristupaju schengenskom području

Postignut je politički dogovor o Uredbi (EU) 2025/1259 o prikupljanju i prijenosu API podataka, usmjerenoj na jačanje granične kontrole. Europska komisija objavila je Komunikaciju⁶⁰ o suzbijanju hibridnih prijetnji koje proizlaze iz instrumentalizacije migracija, kojom je predviđeno 170 milijuna eura za jačanje nadzora i sigurnosti na vanjskim granicama.

Provedba velikih IT sustava EU-a nastavljena je u državama članicama EMN-a, uključujući EES i ETIAS. Nacionalne strategije integriranog upravljanja granicama (IBM)⁶¹ razvijene su u 11 država.⁶²

U viznoj politici, države članice EMN-a racionalizirale su svoje nacionalne postupke za izdavanje nacionalnih viza,⁶³ unaprijedile nacionalne registre⁶⁴ te proširile mogućnosti za podnošenje zahtjeva za vize.⁶⁵ Četiri države članice i države promatračice EMN-a⁶⁶ uvele su vizne zahtjeve za određene nacionalnosti, dok su druge⁶⁷ ukinule ograničenja. Nizozemska je uvela obvezu posjedovanja zračne tranzitne vize za državljane Čada, Senegala, Mauritanije i Srednjoafričke Republike koji tranzitiraju kroz zračne luke u Nizozemskoj, dok je Poljska uvela vizne zahtjeve za kolumbijske državljane koji obavljaju plaćenu djelatnost tijekom boravka u Poljskoj, zbog porasta zahtjeva za radne dozvole i slučajeva zlorabe bezviznog režima.

59 Uredba (EU) 2025/12 usmjerena je na poboljšanje i olakšavanje provjera na vanjskim granicama standardizacijom prikupljanja i prijenosa API podataka. Njome se mijenjaju Uredbe (EU) 2018/1726 i 2019/817 te stavlja izvan snage Direktiva Vijeća 2004/82/EZ; Uredba (EU) 2025/13 odnosi se na sprječavanje, otkrivanje, istraživanje i kazneni progon kaznenih djela terorizma i teških kaznenih djela putem prikupljanja i prijenosa API podataka. Njome se mijenja Uredba (EU) 2019/818.

60 Komunikacija Europske komisije Europskom parlamentu i Vijeću o suzbijanju hibridnih prijetnji koje proizlaze iz korištenja migracija i jačanju sigurnosti na vanjskim granicama EU-a, COM(2024) 570 final, eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52024DC0570, pristupljeno 24. veljače 2025.

61 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o uspostavi višegodišnjeg strateškog okvira za europsko integrirano upravljanje granicama, COM/2023/146 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52023DC0146>, pristupljeno 20. ožujka 2025.

62 BE, CZ, FR, HR, LT, LU, LV, MT, NL, PL, SE.

63 BG, EE, IT, LT, MT.

64 EE.

65 BG, CZ, SK.

66 IE, NL, PL i RS.

67 IE and GE, UA.

1.7. RJEŠAVANJE NEZAKONITIH MIGRACIJA

Napori za sprječavanje i suzbijanje nezakonitih migracija nastavljeni su, potaknuti promjenjivim taktikama krijumčarskih mreža i geopolitičkim pritiscima, osobito na istočnim granicama EU-a. Na razini EU-a napredovali su pregovori o „paketu za suzbijanje krijumčarenja migranata“,⁶⁸ uključujući revidiranu Direktivu Vijeća 2002/90/EZ (Direktiva o definiranju olakšavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka),⁶⁹ te Uredbu (EU) 2022/991/70 kojom se jača mandat Agencije Europske unije za suradnju u provedbi zakona (Europol). Pakt je dodatno

osnažio napore u suzbijanju nezakonitih migracija donošenjem Uredbe o provjeri i Uredbe o sustavu Eurodac, čime je poboljšana sposobnost EU-a da otkrije i odgovori na nezakonita kretanja.

Kako bi se spriječio nezakonit ulazak i boravak, države članice EMN-a uvele su strože sankcije za krijumčarske aktivnosti,⁷¹ ojačale operativnu suradnju⁷² i pojasnile postojeće zakonodavstvo.⁷³

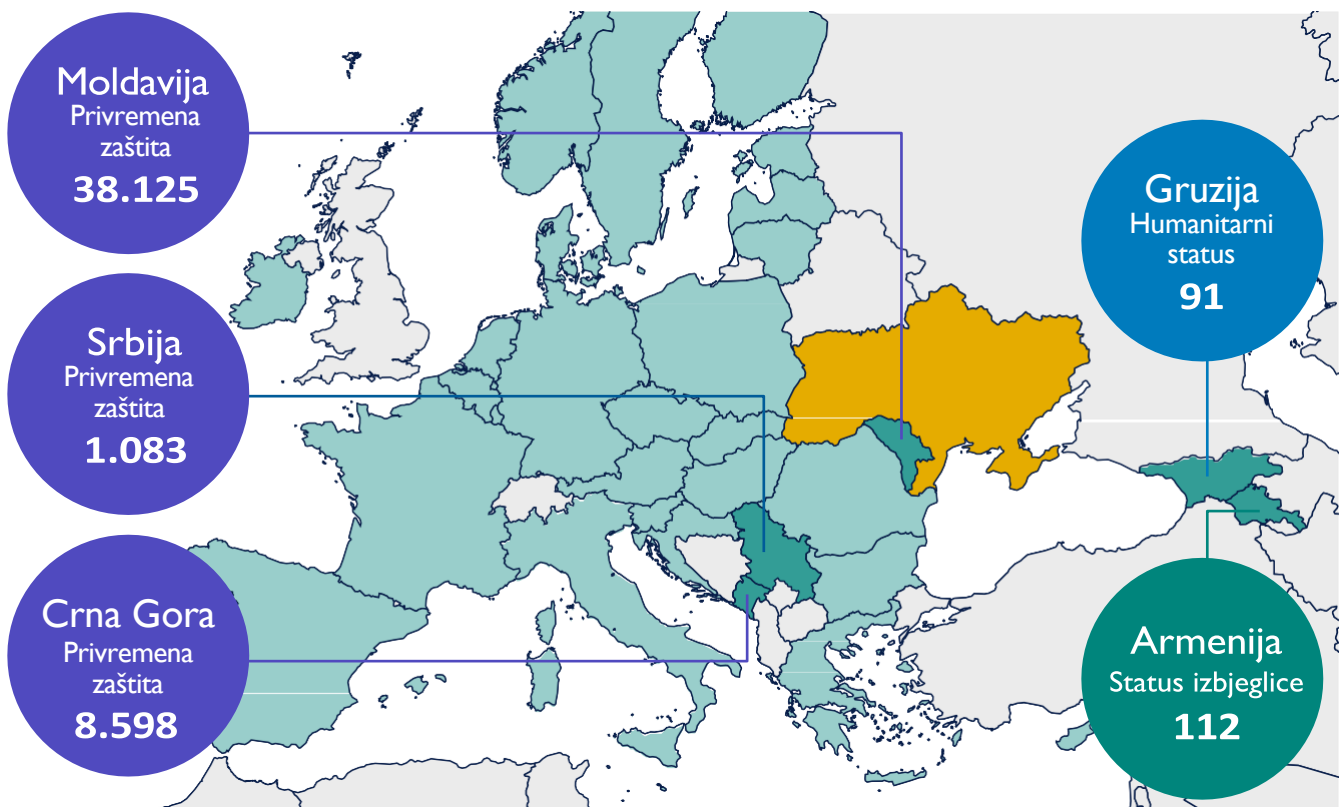

1.8. OD IZVANREDNOG ODGOVORA DO ODRŽIVOG UKLJUČIVANJA: RAZVOJ OBLIKA PODRŠKE ZA RASELJENE OSOBE IZ UKRAJINE

Dana 31. prosinca 2024. više od 4,2 milijuna državljana trećih zemalja koji su pobjegli iz Ukrajine zbog ruske agresije na Ukrajinu još je uvijek imalo status privremene zaštite u EU-u (vidi poglavlje 5). Države

promatračice EMN-a također su nastavile primati Ukrajinke na svom teritoriju, osiguravajući različite oblike zaštite (slika 6).

Slika 6: Vrste zaštite koje države promatračice EMN-a pružaju osobama koje bježe od rata u Ukrajini, 2024.

Izvor: nadležna tijela u državama promatračicama EMN-a.

68 Europski parlament, „Revizija paketa za suzbijanje krijumčarenja migranata“, 2024., [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/753190/EPRS_BRI\(2024\)753190_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/753190/EPRS_BRI(2024)753190_EN.pdf), pristupljeno 18. ožujka 2025.

69 Prijedlog uredbe o jačanju policijske suradnje u vezi sa sprječavanjem, otkrivanjem i istraživanjem krijumčarenja migranata i trgovanja ljudima te o jačanju potpore Europolu u sprječavanju i suzbijanju takvih kaznenih djela i o izmjeni Uredbe (EU) 2016/794, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023PC0754>, pristupljeno 18. svibnja 2025.

70 Prijedlog direktive o utvrđivanju minimalnih pravila za sprječavanje i suzbijanje omogućavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka u Uniji te o zamjeni Direktive Vijeća 2002/90/EZ i Okvirne odluke Vijeća 2002/946/PUP, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023PC0755>, pristupljeno 18. svibnja 2025.

71 DE, FR.

72 BE, BG, EE, EL, SE, SK.

73 DE, FR, LT.

U 2024. godini pet država članica EMN-a⁷⁴ nastavilo je prilagođavati svoje odgovore na osobe koje bježe iz Ukrajine prelaskom s izvanrednih mjera na održivije, dugoročnije pristupe. Nakon produljenja privremene zaštite na razini EU-a do ožujka 2026. te sličnih produljenja zaštite za raseljene osobe iz Ukrajine u državama promatračicama EMN-a, države članice i države promatračice EMN-a⁷⁵ ažurirale su svoje postupke za produljenje boravišnih isprava, u rasponu od automatskih produljenja⁷⁶ do izdavanja novih identifikacijskih ili biometrijskih iskaznica.⁷⁷ Francuska, Italija i Poljska uvele su mjere za prijelaz korisnika privremene zaštite (BoTP) na alternativne dozvole boravka, s ciljem smanjenja administrativnog opterećenja i pružanja veće podrške dugoročnoj integraciji putem rada, poslovanja ili obiteljskih osnova. Njemačka i Nizozemska ograničile

su mogućnost ostvarivanja privremene zaštite za neukrajinske državljane trećih zemalja, dok je Litva ukinula posebne uvjete za prihvatanje stranih državljana koji se ne mogu vratiti u Ukrajinu, ali ne ispunjavaju uvjete za privremenu zaštitu.

U nastojanju da se uravnoteže javne financije i potakne samostalnost korisnika, države članice EMN-a⁷⁸ ograničile su pristup socijalnoj pomoći⁷⁹ te smještaju koji osigurava država ili se financira državnim sredstvima.⁸⁰ U Bugarskoj su Međunarodna organizacija za migracije (IOM) i Bugarski Crveni križ razvili cjelovit program potpore kako bi se korisnicima privremene zaštite (BoTP) osobito onima u ranjivim situacijama, pomoglo pristupiti uslugama, ostvariti prava i postići samostalnost. Integracija na tržištu rada poticana je u državama članicama EMN-a putem pojednostavljenih pravila za dozvole za rad⁸¹ i pristupa programima potpore zapošljavanju za zaposlene korisnike privremene zaštite.⁸²

1.9. ZADOVOLJAVANJE POTREBA TRŽIŠTA RADA PUTE MIGRACIJSKIH KANALA

U 2024. usklađivanje potreba tržišta rada i popunjavanje nedostatka radne snage i vještina predstavljali su ključni pokretač politika zakonitih migracija na razini EU-a i država članica, što je dovelo do niza inicijativa usmjerenih na privlačenje, zadržavanje i učinkovitije reguliranje ulaska radnika – državljana trećih zemalja.

Države članice i države promatračice EMN-a provele su širok opseg reformi svojih politika zakonitih migracija, prvenstveno radi rješavanja trajnih nedostataka radne snage u širokom spektru zanimanja i sektora, kao što su zdravstvena zaštita, IKT, poljoprivreda i promet. Uvedene su mjere za pojednostavljenje postupaka odobravanja,⁸³ proširenje zakonitih kanala,⁸⁴ te povećanje učinkovitosti sustava radnih dozvola, često putem digitalizacije⁸⁵ i ubrzanih postupaka.⁸⁶ Donesene su mjere za smanjenje administrativnih prepreka za visoko kvalificirane radnike, uključujući fleksibilnije priznavanje kvalifikacija i radnog iskustva,⁸⁷ kraće trajanje ugovora potrebnog za podnošenje zahtjeva za dozvolu,⁸⁸ povoljnije uvjete za pristup boravku,⁸⁹ mogućnost mobilnosti između poslodavaca,⁹⁰ olakšavanje spajanja obitelji,⁹¹ izmjene pragova plaće⁹² te privlačniji porezni režim za visokokvalificirane migrante.⁹³

Napori za zadržavanje studenata – državljana trećih zemalja – potaknuli su dugoročnu integraciju diplomiranih

studenata, olakšali pristup domaćem tržištu rada⁹⁴ te pridonijeli međunarodnoj suradnji⁹⁵ u sektorima s nedostatkom radne snage.

Istodobno, stavljen je naglasak na zaštitu prava radnika migranata i sprječavanje radnog iskorištavanja, pri čemu su države članice i države promatračice EMN-a uvele mjere poput pojačanog nadzora poslodavaca,⁹⁶ poboljšanih mehanizama za podnošenje pritužbi⁹⁷ i jače zaštite žrtava.⁹⁸

Irska je izvijestila da su nedostatak radne snage i vještina bili razlog da se supružnicima i partnerima određenih nositelja dozvola, koji su u zemlju došli putem spajanja obitelji, omogući zaposlenje bez podnošenja zasebnog zahtjeva.⁹⁹

Njemačka je uvela fleksibilnija pravila o radu i boravku kako bi bolje iskoristila radni potencijal tražitelja azila i osoba s odgodom deportacije. Određenim tražiteljima azila omogućen je prelazak na dozvolu boravka za kvalificirane radnike, a ublaženi su i određeni uvjeti zapošljavanja za osobe s odgodom deportacije. Primjerice, osobe s odgodom deportacije koje su završile osposobljavanje za njegovateljke bile su podobne za privremenu dozvolu boravka. Osobe uključene u strukovno osposobljavanje u Njemačkoj imale su pravo na privremenu dozvolu boravka ako su se mogle financijski uzdržavati

74 DE, EL, ES, FR, IE.

75 AT, CZ, EE, ES, FI, FR, HR, IT, LT, LU, NL, PT, SK, i NO, MD, RS.

76 DE, EE, EL, ES, FR, SK.

77 AT, LU, NL, SK, i RS.

78 BG, CZ, IE, IT, LT, LV, NL, SE, SI, SK.

79 IE, NL, SE, SK.

80 CZ, IE, LT, SE, SI, SK.

81 AT, DE, LT, SK.

82 BE, SE.

83 CZ, FR, SI, SK, i MD.

84 DE, IT, PT.

85 BG, FI, FR, IE, IT, PL, i RS.

86 CZ, EL, IE, IT.

87 BE, DE, EE, IT, SK.

88 BE, EE, LU, LV.

89 BE (samo mobilnost unutar EU-a), BG, DE, HR.

90 BE, BG, EE, FI, LU, LV.

91 DE, EE, LU.

92 BE, EL, LU, SK.

93 LU: Vlada Luksemburga, „Adaptation du Barème de l'impôt sur le revenu“, 2023., https://gouvernement.lu/fr/actualites/toutes_actualites/communiqués/2023/12-de-cembre/20-adaptation-bareme-impot.html, pristupljeno 17. travnja 2025.

94 BG, CZ, HR, IT, PT.

95 AT, BE, CY, DE, EE, ES, FI, FR, HR, IT, LT, LU, PT.

96 FR, LV, PL.

97 FR, LV, PL.

98 CY, FI, FR, HR, IT, LT, SK.

99 Primjenjuje se na dozvolu za opće zapošljavanje, dozvolu za zapošljavanje unutar društva, dozvolu za zapošljavanje radnika s ključnim vještinama te na istraživače u okviru sporazuma o prijehu.

Ako nisu mogle osigurati vlastitu egzistenciju, u pravilu im je odobrena odgoda deportacije za vrijeme trajanja školovanja.

EU je unaprijedio migracijske kanale za zakonite migracije, uključujući operacionalizaciju baze talenata EU i partnerstava za talente. Predložena Uredba o bazi talenata I 00 bila je tijekom 2024. u postupku pregovora, a Vijeće EU-a postiglo je u lipnju 2024. opći pristup za uspostavu

1.10. UNAPRJEĐIVANJE INTEGRACIJE MIGRANATA

Gotovo sve države članice i države promatračice EMN-a izvijestile su o mjerama za poticanje općeg sudjelovanja i uključivanja državljana trećih zemalja u društvo države domaćina.¹⁰³ Mjere su bile usmjerene na rješavanje potreba tržišta rada,¹⁰⁴ poboljšanje učenja jezika¹⁰⁵ te jačanje aktivnog sudjelovanja državljana trećih zemalja u društvima domaćinima.¹⁰⁶ Trajni izazovi, poput nedostatka vještina i društvene kohezije, naveli su više država na revidiranje ili usvajanje nacionalne i regionalne strategije radi povećanja pristupa migranata zapošljavanju,¹⁰⁷ obrazovanju,¹⁰⁸ stanovanju¹⁰⁹ i zdravstvenoj skrbi,¹¹⁰ uz istodobno poboljšanje pružanja usluga i koordinacije na lokalnoj razini putem pristupa višerazinskog upravljanja.¹¹¹

Obrazovanje i osposobljavanje migranata bili su ključni stupovi, uz mjere za rano usvajanje jezika, građansku orijentaciju te proširenje pristupa strukovnom i visokom obrazovanju. Uključivanje djece migranata u škole i njihova dobrobit također su bili ključna područja, pri čemu su neke države uvele dvojezično obrazovanje,¹¹² prilagođenu obrazovnu podršku¹¹³ i nove programe financiranja za smanjenje obrazovnih prepreka.¹¹⁴

Integracija na tržištu rada dodatno se poticala mjerama za podršku pristupu strukovnom osposobljavanju¹¹⁵ i

EU-ove platforme za povezivanje tražitelja poslova – državljana trećih zemalja – s poslodavcima koji se suočavaju s nedostatkom radne snage.¹⁰¹ Preinaka Direktive o jedinstvenoj dozvoli za boravak i rad¹⁰² usvojena je u travnju 2024. Cilj joj je bio pojednostaviti postupke podnošenja zahtjeva te ojačati prava radnika – državljana trećih zemalja – i njihovu zaštitu od radnog iskorištavanja.

priznavanju vještina.¹¹⁶ Države su uvele osposobljavanje jezika povezano sa zapošljavanjem,¹¹⁷ inicijative za posredovanje pri zapošljavanju¹¹⁸ i mentorske programe radi poboljšanja zapošljivosti državljana trećih zemalja.¹¹⁹ Uvedene su i politike za podršku uključivanju supružnika u tržište rada.¹²⁰

Radi jačanja uključivanja, 16 država članica i država promatračica EMN-a¹²¹ izvijestilo je o razvoju politika za suzbijanje diskriminacije i rasizma, uz dodatnu podršku sudjelovanja migranata u građanskom životu putem aktivnosti za uključivanje zajednice, mentorstva i kulturnog posredovanja.

U 2024. EU je nastavila provedbu svojeg Akcijskog plana za integraciju i uključivanje za razdoblje 2021. – 2027., pokrenuvši srednjoročnu reviziju i sustav praćenja napretka.¹²² Aktivnosti poput sastanaka Europske mreže za integraciju o obrazovanju djece migranata, EU financiranja za integraciju i uključivanje migranata, završetka Europske godine vještina te 9. sastanka Europskog migracijskog foruma istaknule su trajne izazove povezane s jezičnim barijerama i diskriminacijom, uz naglašenu potrebu za priznavanjem vještina, uključivanjem na tržište rada i jačom koordinacijom.¹²³

1.11. ODGOVOR NA POTREBE ŽRTAVA TRGOVANJA LJUDIMA, MALOLJETNIKA BEZ PRATNJE I DRUGIH RANJIVIH SKUPINA

Četrnaest država članica i država promatračica EMN-a¹²⁴ usvojilo je ili obnovilo nacionalne akcijske

planove usmjerene na suzbijanje trgovanja ljudima. Države su također provele zakonodavne izmjene¹²⁵

¹⁰⁰ Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi baze talenata EU, COM/2023/716 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52023PC0716>, pristupljeno 18. lipnja 2025.

¹⁰¹ Vijeće Europske unije, „EU će olakšati zapošljavanje tražitelja poslova iz trećih zemalja“, priopćenje za medije, 13. lipnja 2024.,

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/06/13/eu-to-facilitate-recruitment-of-third-country-jobseekers/>, pristupljeno 18. svibnja 2025.

¹⁰² Direktiva (EU) 2024/1233 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. travnja 2024. o jedinstvenom postupku za izdavanje jedinstvene dozvole državljanima trećih zemalja za boravak i rad na državnom području države članice i o zajedničkom skupu prava za radnike – državljanima trećih zemalja koji zakonito borave u državi članici (preinaka), <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1233/oj/eng>, pristupljeno 18. travnja 2025.

¹⁰³ AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, MT, NL, LU, LV, PL, PT, SE, SI, SK i NO, GE, MD, RS.

¹⁰⁴ FI, FR, i NO.

¹⁰⁵ AT, EE, FI, FR, IT, PT, SK.

¹⁰⁶ AT, BE, FR, IE, IT, LV, PL, PT, SE, i NO.

¹⁰⁷ AT, BE, CY, CZ, DE, EE, EL, FI, FR, IE, IT, LU, NL, PT, SK, i NO, GE.

¹⁰⁸ AT, CZ, DE, EE, EL, FI, FR, HR, IT, LU, MT, PT, SE, SI, SK, i NO, GE.

¹⁰⁹ BE, DE, EE, EL, IT, LT, SE, SK.

¹¹⁰ CZ, EL, IT, SK.

¹¹¹ CY, DE, HR, IE, IT, LU, PL, PT, SK.

¹¹² BE.

¹¹³ EE, EL, FI, IT, LU, SE, SK, i NO.

¹¹⁴ HR, SE.

¹¹⁵ BE, EL, IT, LU, PT, i GE.

¹¹⁶ BE, DE, EL, FI, PT, i NO, GE.

¹¹⁷ AT, DE, FR, NL, PT.

¹¹⁸ AT, NL.

¹¹⁹ BE, IT, SK.

¹²⁰ IE, LU, SK.

¹²¹ BE, BG, CY, CZ, DE, ES, FI, FR, IE, IT, LU, MT, PT, SE i NO, MD.

¹²² Europska komisija, „Europska komisija pokreće anketu za srednjoročni pregled Akcijskog plana za integraciju i uključivanje 2021.–2027.“, https://migrant-integration.ec.europa.eu/news/ec-launches-survey-mid-term-review-action-plan-integration-and-inclusion-2021-2027_en, pristupljeno 12. veljače 2025.

¹²³ Ibid.

¹²⁴ AT, BG, CZ, DE, FR, HR, LT, MT, NL, PT, SI, SK, i MD, RS.

¹²⁵ BE, FI, FR, IE, MT, NL, PL, SE.

radi učinkovitijeg suzbijanja trgovanja ljudima kroz prevenciju,¹²⁶ kazneni progon trgovaca ljudima,¹²⁷ te jaču zaštitu žrtava,¹²⁸ bilo ciljanjem određenih oblika trgovanja ljudima ili kroz sveobuhvatan pristup.

Otkrivanje i identifikacija žrtava trgovanja ljudima unaprijeđeni su kroz podizanje svijesti i osposobljavanje ključnih dionika.¹²⁹ Neki od tih napora posebno su bili usmjereni na otkrivanje ili identifikaciju djece žrtava,¹³⁰ žrtava trgovanja ljudima radi radnog¹³¹ ili seksualnog iskorištavanja¹³² te žrtava u postupcima migracija i azila.¹³³

Nekoliko država članica i država promatračica EMN-a uložilo je napore u poboljšanje identifikacije¹³⁴ i prihvata¹³⁵ maloljetnika bez pratnje i drugih ranjivih skupina u 2024. Koraci za poboljšanje identifikacije i registracije maloljetnika bez pratnje uključivali su unaprijeđenje postupaka identifikacije i čuvanja podataka,¹³⁶ uvođenje strožih mjera za suzbijanje zloporaba i praćenje maloljetnika uključenih u kriminalne aktivnosti,¹³⁷ te ažuriranje postupaka procjene dobi radi osiguravanja dosljednosti i zaštite dobrobiti maloljetnika.¹³⁸ Tri države¹³⁹

nastojale su povećati svoje smještajne kapacitete za maloljetnike bez pratnje nakon porasta njihova broja. Za ranjive odrasle osobe, nekoliko država usredotočilo se na potporu ženama žrtvama nasilja.¹⁴⁰

Šest država¹⁴¹ uvelo je mjere za jačanje zaštite djece među podnositeljima zahtjeva za međunarodnu zaštitu, s naglaskom na zaštitu, podizanje svijesti o pravima i poboljšanje standarda skrbi. Inicijative su uključivale razvoj smještaja prilagođenog djeci i informativnih materijala,¹⁴² neovisne inspekcije¹⁴³ te ažurirane politike zaštite radi bolje sigurnosti maloljetnika u sustavima azila i prihvata.¹⁴⁴

Na razini EU-a, revidirana Direktiva o suzbijanju trgovanja ljudima usvojena je u lipnju 2024. Uvela je snažnije alate za tijela kaznenog progona i pravosudna tijela radi istraživanja i kaznenog progona novih oblika iskorištavanja (prisilni brak, nezakonito posvojenje i surogatstvo), kao i obvezu uspostave nacionalnih mehanizama upućivanja, poboljšanja koordinacije s tijelima za azil te obvezu država članica EU-a da kazneno sankcioniraju svjesno korištenje usluga žrtava trgovanja ljudima.

1.12. UNAPRIJEĐENJE NAPORA U PODRUČJU VRAĆANJA, PONOVOG PRIHVATA I REINTEGRACIJE

Usvajanje Uredbe o postupku povratka na granici 2024., u okviru Pakta, uspostavilo je postupak povratka na vanjskim granicama EU-a za državljane trećih zemalja i osobe bez državljanstva čiji su zahtjevi za azil odbijeni na granici. Primjena je predviđena za lipanj 2026.

Sedamnaest država članica i država promatračica EMN-a¹⁴⁵ uvelo je reforme radi olakšavanja identifikacije, provedbe odluka o povratku i unaprijeđenja suradnje među nadležnim tijelima. Neke su države¹⁴⁶ provele mjere povratka utemeljene na sigurnosnim razlozima, poput prisilnih povratka počinitelja kaznenih djela i osoba za koje se smatra da predstavljaju potencijalnu prijetnju. Francuska i Portugal uveli su izmjene kako bi se spriječile pravne nejasnoće, tako da se priroda boravka migranata (sa zakonitim ili nezakonitim boravkom) određuje ili dozvolom boravka koja omogućuje pravo na ostanak, ili odlukom o vraćanju.

Zajedničke operacije vraćanja (JRO), uz potporu Frontexa, imale su ključnu ulogu u jačanju operativne suradnje.¹⁴⁷

Dobrovoljno vraćanje aktivno se promicalo kao poželjnija, humanija i troškovno učinkovitija alternativa, pri čemu su neke države proširile usluge savjetovanja o vraćanju¹⁴⁸ te sheme financijske potpore.¹⁴⁹ Malta i Švedska povećale su financijsku pomoć za reintegraciju, Nizozemska je prilagodila svoju potporu razini Programa europske reintegracije (EURP), a Finska je smanjila iznos potpore ako osoba podnese zahtjev više od 30 dana nakon što je obaviještena o negativnoj odluci prvog stupnja/negativnoj odluci o azilu. U Italiji i Latviji pomoć za vraćanje i reintegraciju otvorena je i za osobe koje su prisilno vraćene.

¹²⁶ BE, FI.

¹²⁷ FI, NL, PL, SE.

¹²⁸ ES, IE, MT.

¹²⁹ BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, FI, FR, HU, IT, LV, MT, PL, PT, SE, SI, SK, i GE.

¹³⁰ CZ, DE, EL, MT, SE, i GE.

¹³¹ DE, EE, EL, FR, PL, SE.

¹³² DE, FR, SE.

¹³³ CZ, EL, HU, SE, SI.

¹³⁴ BE, FR, IT, PL.

¹³⁵ AT, BE, BG, EL, ES, FI, FR, IT, LU, SI, i MD.

¹³⁶ IT, PL.

¹³⁷ BE, FR.

¹³⁸ BE, SE.

¹³⁹ BG, IE, IT.

¹⁴⁰ AT, DE, ES, FR, SE, i MD.

¹⁴¹ BE, CZ, DE, IE, PL, i GE.

¹⁴² CZ.

¹⁴³ IE.

¹⁴⁴ BE, DE, PL.

¹⁴⁵ AT, BE, CY, DE, EL, FI, FR, IE, IT, LT, NL, PL, PT, SE, SI, i NO, MD.

¹⁴⁶ DE, FI, FR, PL.

¹⁴⁷ BG, CY, DE, EE, EL, MT, PL, i MD.

¹⁴⁸ AT, BE, BG, CY, EL, ES, IT, LU, MT, PT, SE, SI.

¹⁴⁹ MT, SE.

1.13. PARTNERSTVO I SURADNJA S TREĆIM ZEMLJAMA U PODRUČJU MIGRACIJA

Tijekom 2024. zabilježen je nastavak ili uspostava nove suradnje između država članica i država promatračica EMN-a i drugih trećih zemalja, obuhvaćajući širok raspon tematskih područja, uključujući zakonite migracije,¹⁵⁰ nezakonite migracije,¹⁵¹ upravljanje granicama,¹⁵² vraćanje¹⁵³ te potporu migracijama i razvoju (slika 7).¹⁵⁴

Sedamnaest država članica i država promatračica EMN-a¹⁵⁵ nastojalo je olakšati zakonite migracije putem bilateralnih sporazuma o radnim migracijama, čiji je cilj otvaranje ili jačanje zakonitih kanala za zapošljavanje kvalificiranih radnika iz različitih trećih zemalja.

Nekoliko država sudjelovalo je u partnerstvima za talente ili razmatralo sudjelovanje u njima s Tunisom, Egiptom, Marokom, Bangladešom i Pakistanom. Jedan od prijavljenih projekata bio je belgijski projekt Projekt globalnog partnerstva vještina „Care/Soins“, program mobilnosti u sektoru skrbi između Maroka i Belgije.

U području nezakonitih migracija, države članice i države promatračice EMN-a ojačale su suradnju s trećim zemljama koje imaju ključnu ulogu u upravljanju i sprječavanju nezakonitih migracija¹⁵⁶ kao odgovor na velik broj nezakonitih dolazaka iz tih regija/zemalja.¹⁵⁷

Napori suradnje bili su primarno usmjereni na sjevernu,¹⁵⁸ zapadnu¹⁵⁹ i istočnu¹⁶⁰ Afriku, kao i na Bliski istok,¹⁶¹ Srbiju¹⁶² i Bangladeš.¹⁶³ Četrnaest država članica i država promatračica EMN-a¹⁶⁴ izvijestilo je o bilateralnoj suradnji s trećim zemljama u upravljanju vanjskim schengenskim granicama, s ciljem jačanja operativnih kapaciteta.

Deset država članica i država promatračica EMN-a¹⁶⁵ izvijestilo je o razvoju suradnje s trećim zemljama u sprječavanju i suzbijanju trgovanja ljudima, potaknuto potrebom za jačanjem borbe protiv trgovanja ljudima kao oblika organiziranog kriminala.¹⁶⁶

Sinergije između migracija i razvoja poticane su širokim rasponom inicijativa na razini EU-a i na nacionalnoj razini. EU i države članice nastavile su suradnju na multilateralnoj razini kroz regionalne migracijske procese na ministarskoj i visokoj dužnosničkoj razini, uključujući Budimpeštanski proces¹⁶⁷ i Rabatski proces.¹⁶⁸ Na razini EU-a, EU i Međunarodni fond za poljoprivredni razvoj (IFAD) pokrenuli su program Platforma za doznake, ulaganja i migrantsko poduzetništvo (PRIME) za središnju Aziju radi poboljšanja digitalnog pristupa doznakama i podrške poduzetništvu migranata u Kazahstanu, Kirgistanu, Tadžikistanu i Uzbekistanu.¹⁶⁹

¹⁵⁰ AT, BE, CY, CZ, DE, ES, FI, FR, HR, IT, LT, LV, PL, PT, SE, SK i GE.

¹⁵¹ AT, BG, DE, EL, ES, HU, IE, IT, LU, MT, PL, PT, SE, SK.

¹⁵² AT, BE, FR, LT, i GE, MD.

¹⁵³ AT, BG, DE, EE, ES, FI, FR, HU, IT, LT, LU, LV, SK, i GE, MD, UA.

¹⁵⁴ AT, BE, EE, FR, DE, IT, LU, MT, NL, PT, SE, SI, SK, i NO, MD.

¹⁵⁵ AT, BE, CY, CZ, DE, ES, FI, FR, HR, IT, LT, LV, PL, PT, SE, SK i GE.

¹⁵⁶ AT, HU, IE, IT, MT, PL, PT, SK.

¹⁵⁷ BE, BG, IE, IT.

¹⁵⁸ IT (Tunisija), MT (Libija)

¹⁵⁹ AT (Gana), IT (Côte d'Ivoire), PL (Senegal), PT (Guinea-Bissau).

¹⁶⁰ AT (Kenya).

¹⁶¹ AT (Iraq i Bahrain), BG (Türkiye).

¹⁶² HU, SK.

¹⁶³ IT, PL.

¹⁶⁴ AT, BE, DE, EL, FR, LT, PL, PT, SK, i GE, MD, UA, RS, MK.

¹⁶⁵ BE, DE, EE, ES, FR, HR, IT, LU, PL, SE i GE.

¹⁶⁶ DE, FR, IT, PL, SE i GE.

¹⁶⁷ Budimpeštanski proces je međuregionalni dijalog o migracijama koji uključuje države duž migracijskih ruta od Europe do regije Putova svile. Budimpeštanski proces, „Ministarska deklaracija Budimpeštanskog procesa“, 2024., <https://www.budapestprocess.org/wp-content/uploads/2025/01/Budapest-Process-Ministerial-Declaration.pdf><https://www.budapestprocess.org/wp-content/uploads/2025/01/Budapest-Process-Ministerial-Declaration.pdf>, pristupljeno 17. veljače 2025.

¹⁶⁸ Rabatski proces, „Sastanak visokih dužnosnika Rabatskog procesa“, 2024., <https://www.rabat-process.org/en/activities/political-meetings/som-rabat-2024>, pristupljeno 17. veljače 2025.

¹⁶⁹ IFAD, „REMIT PRIME Srednja Azija“, 2024., <https://gfrid.org/publications/platform-for-remittances-investments-and-migrants-entrepreneurship-prime-central-asia-programme/>, pristupljeno 26. ožujka 2025.

Slika 7: Primjeri međunarodnih partnerstava u području migracija, 2024.

ZAKONITE MIGRACIJE

Belgija

Sudjelovala je u Projektu globalnog partnerstva vještina „Care/Soins“, programu mobilnosti u sektoru skrbi s Marokom

Portugal

Potpisao je sporazume o mobilnosti radne snage s Indijom i Marokom te proveo aktivnosti u okviru memoranduma o razumijevanju sa Zelenortskim Otcima, Mozambikom i Timorom.

Italija

Nastavila je suradnju s trećim zemljama pokretanjem 27 novih programa stručnog i građansko-jezičnog osposobljavanja, osmišljenih za dovođenje radnika osposobljenih u inozemstvu u Italiju i njihovo zapošljavanje izvan godišnjih kvota.

Gruzija

Provela je načelo reciprociteta u okviru Sporazuma o pridruživanju programu Obzor Europa.

MIGRACIJE I RAZVOJ

Belgija

Nastavila je provedbu projekta O-remit o pristupačnim doznakama i ulaganjima dijaspore, s ključnim rezultatima u 2024. uključujući radionice, osposobljavanje za ekološko poslovanje i Nacionalni summit o doznakama.

Norveška

U suradnji s Međunarodnim centrom za razvoj migracijske politike (ICMPD) otvorila je Centar za podršku migrantima (MRC) u Iraku, koji je pružao sveobuhvatne informacije o migracijskim izazovima i mogućnostima.

SVEOBUHvatNA PARTNERSTVA

Njemačka

Uspostavila je šest sveobuhvatnih migracijskih partnerstava, uključujući formalne sporazume s Indijom, Kenijom, Uzbekistanom i Gruzijom, kao i ojačane bilateralne radne strukture s Marokom i Kolumbijom.

NEZAKONITE MIGRACIJE I KRIJUMČARENJE

Austrija

Potpisala je sporazum s Bahreinom radi jačanja suradnje u području unutarnje sigurnosti i migracija te zaključila pravno neobvezujuće memorandume o razumijevanju s Ganom i Kenijom radi jačanja suradnje u nezakonitim migracijama, vraćanju i ponovnom prihvatu.

Italija

Potpisala je protokol o razumijevanju kojim se provodi Memorandum o suradnji u upravljanju migracijskim tokovima s Tunisom.

Mađarska i Srbija

Ojačale su suradnju s trećim zemljama jačanjem razmjene informacija ili raspoređivanjem časnika za vezu.

VRAĆANJE I PONOvNI PRIHVAT

Moldavija

Potpisala je bilateralne sporazume o ponovnom prihvatu s Azerbajdžanom i Ujedinjenom Kraljevinom.

Latvija i Slovačka

Potpisale su bilateralne provedbene protokole s Ukrajinom u okviru sporazuma EU-a o ponovnom prihvatu (EURA).

TRGOVANJE LJUDIMA

Estonija

Provela je projekt u suradnji s Uredom Ujedinjenih naroda za droge i kriminal (UNODC) u Uzbekistanu radi sprječavanja trgovanja ljudima u svrhu radnog iskorištavanja.

Francuska

Provela je projekt u partnerstvu s Kolumbijom radi osposobljavanja kolumbijskih istražitelja u području trgovanja ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja.

2. AKTIVNOSTI U PODRUČJU MIGRACIJA I AZILA

U svibnju 2024. Vijeće EU-a usvojilo je Pakt¹⁷⁰ nakon glasovanja Europskog parlamenta u travnju. Pakt obuhvaća nekoliko ključnih zakonodavnih instrumenata u području azila, upravljanja granicama i nezakonitih migracija. Europska komisija poduprla je ove napore Zajedničkim planom provedbe Pakta¹⁷¹ te ulaganjima u infrastrukturu, zakonodavne reforme i izgradnju kapaciteta.

Na nacionalnoj razini, pojedini širi razvojni trendovi bili su potaknuti političkim promjenama i izborima u pet država.¹⁷² Jedanaest država članica EMN-a¹⁷³ stavilo je snažan naglasak na kontrolu i reguliranje migracijskih tokova. Ključni razvoj uključivao je usvajanje migracijskih strategija¹⁷⁴ te zakonodavne i političke reforme.¹⁷⁵ Četiri države članice EMN-a¹⁷⁶ također su restrukturirale institucionalne nadležnosti, dijelom radi poboljšanja koordinacije i racionalizacije politika azila i migracija.

2.1. AKTIVNOSTI NA RAZINI EU-a

Pakt¹⁷⁷ je stupio na snagu 11. lipnja 2024., a počeo će se primjenjivati u lipnju 2026. Obuhvaća nekoliko ključnih zakonodavnih instrumenata:¹⁷⁸

- Zamjenjujući Uredbu Dublin III, Uredba o upravljanju azilom i migracijama uspostavlja mehanizam solidarnosti kojim se države članice EU-a obvezuju doprinositi upravljanju migracijama.
- Uredba o postupku odobravanja azila standardizira postupke podnošenja zahtjeva za azil u cijeloj EU-u, uvodeći obvezne postupke na granici.
- Uredba o postupku vraćanja na granici uključuje procjene prihvatljivosti i zaštitne mjere za podnositelja zahtjeva kako bi se povećala pravednost i spriječila zlouporaba sustava.
- Uredba o provjeri ima za cilj brzo utvrditi identitet državljanina trećih zemalja podvrgnutih provjeri te osigurati da se sve osobe koje ulaze u EU ne ispunjavajući uvjete ulaska odmah upute u odgovarajući postupak.
- Uredba o Eurodacu revidira sustav Eurodac, proširujući njegov opseg na registraciju pojedinačnih podnositelja zahtjeva za azil, olakšavajući praćenje kretanja unutar EU-a i pomažući u utvrđivanju države članice odgovorne za obradu zahtjeva.
- Uredba (EU) 2024/1359 (Uredba o krizama i višoj sili)¹⁷⁹ predviđa okvir kojim države članice mogu prilagoditi svoja pravila o azilu i migracijama tijekom kriza, omogućujući fleksibilnost postupaka i aktiviranje mjera solidarnosti za potporu pogođenim državama.
- Uredba o kvalifikacijama ima za cilj osigurati da države članice primjenjuju zajedničke kriterije za priznavanje osoba kao korisnika međunarodne zaštite (BIP). Također definira sadržaj prava međunarodne zaštite i obveza BIP-a.
- Direktiva (EU) 2024/1346 (preinačena Direktiva o uvjetima prihvata)¹⁸⁰ propisuje minimalne standarde pružanja pomoći podnositeljima zahtjeva za azil u državama članicama EU-a, osiguravajući odgovarajuće životne uvjete za one koji stižu u EU i traže međunarodnu zaštitu.
- Uredba (EU) 2024/1350 (Uredba o preseljenju)¹⁸¹ ima za cilj unaprijediti sigurne i zakonite kanale prema EU-u za osobe kojima je potrebna zaštita

170 Komunikacija o novom Paktu o migracijama i azilu, COM(2020) 609 final, 2024., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52020DC0609>, pristupljeno 25. ožujka 2025.

171 Komunikacija o Zajedničkom planu provedbe Pakta o migracijama i azilu, COM(2024) 251, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2024%3A251%3AFINhttps://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2024%3A251%3AFIN>, pristupljeno 17. veljače 2025.

172 AT, BE, LT, NL, PT.

173 AT, BE, DE, FI, FR, HU, LT, NL, PT, SE, SK.

174 HR, PL, SI, i GE.

175 BE, ES, FI, FR, IE, LT, PT, SE, SK i UA.

176 CY, HR, MT, NL.

177 Europska komisija, „Pakt o migracijama i azilu“, 21. svibnja 2024., https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_en, pristupljeno 11. veljače 2025.

178 Europska komisija, „Zakonodavni akti ukratko“, 4. lipnja 2024., https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum/legislative-files-nutshell_en, pristupljeno 17. veljače 2025.

179 Uredba (EU) 2024/1359 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o rješavanju kriznih situacija i slučajeva više sile u području migracija i azila te o izmjeni Uredbe (EU) 2021/1147, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1359/oj/eng>, pristupljeno 17. veljače 2025.

180 Direktiva (EU) 2024/1346 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o utvrđivanju standarda za prihvata tražitelja međunarodne zaštite, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AL_202401346, pristupljeno 18. lipnja 2025.

181 Uredba (EU) 2024/1350 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o uspostavi okvira Unije za preseljenje i humanitarni prihvata te o izmjeni Uredbe (EU) 2021/1147, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1350/oj/eng>, pristupljeno 7. lipnja 2025.

te pridonijeti jačanju sveobuhvatnih partnerstava s trećim zemljama koje ugošćuju velik broj izbjeglica.

Dana 12. lipnja 2024. Europska komisija predstavila je Zajednički plan provedbe Pakta, u kojem su utvrđene ključne etape za operacionalizaciju odredbi Pakta do lipnja 2026.¹⁸² To uključuje ulaganja u infrastrukturu, izgradnju kapaciteta i izmjene nacionalnih zakona radi usklađivanja s novim okvirom EU-a. Plan je poslužio kao temelj za izradu nacionalnih planova provedbe država članica EU-a, koji su trebali biti dostavljeni u prosincu 2024.

2.2. AKTIVNOSTI NA NACIONALNOJ RAZINI

Na nacionalnoj razini, glavni razvojni trendovi u 2024. bili su zakonodavne i političke reforme,¹⁸⁵ usvajanje migracijskih ili drugih povezanih strategija (npr. demografskih strategija),¹⁸⁶ te organizacijske promjene.¹⁸⁷

Nacionalni izbori održani su u četiri države članice EMN-a,¹⁸⁸ pri čemu je migracija igrala središnju ulogu i/ili su nakon formiranja novih vlada uslijedili novi politički programi ili razvoj aktivnosti (npr. u Nizozemskoj).

Izbori u Belgiji rezultirali su novim regionalnim vladama koje su uvele politike usmjerene na ekonomsku migraciju i integraciju. U Litvi je promjena političkog vodstva dovela do novog Vladinog programa koji se bavi migracijskom politikom, nedostatkom radne snage i regionalnim razvojem. U Portugalu je nova vlada donijela Akcijski plan za migracije, čiji je cilj privući migrante iz demografskih i gospodarskih razloga, uz osiguravanje regulirane, sigurne i uredne migracije. U Nizozemskoj je, nakon imenovanja nove vlade 2. srpnja 2024., osnovano Ministarstvo za azil i migracije, s imenovanim ministrom nadležnim za ovo područje.

Sveobuhvatne, visokorazinske zakonodavne i političke reforme¹⁸⁹ uvedene su radi pojednostavljenja zakonodavstva,¹⁹⁰ učinkovitijeg nadzora i reguliranja migracijskih tokova,¹⁹¹ te radi olakšavanja ekonomske migracije i društvene integracije

Pojednostavljenje zakonodavstva u Francuskoj i Španjolskoj usmjereno je na restrukturiranje i pojednostavljenje migracijskih zakona. Francuska je donijela Zakon o kontroli imigracije i poboljšanju integracije. Slično tome, novi španjolski Propisi o imigraciji nastoje pojednostaviti i pojasniti administrativne postupke te omogućiti pristup zakonitom statusu boravka u određenim slučajevima, osiguravajući veću pravnu sigurnost za migrante.

Dana 31. srpnja 2024. Europska komisija potvrdila je da će Irska sudjelovati u sedam¹⁸³ od devet zakonodavnih akata iz Pakta. Odabirom sudjelovanja u ovih sedam zakonodavnih instrumenata, Irska je odlučila uskladiti se s europskim migracijskim politikama kako bi unaprijedila postupke azila, sigurnost granica i napore integracije.¹⁸⁴

Na razini EU-a, nakon što ga je nominirala austrijska vlada, bivši austrijski ministar financija Magnus Brunner imenovan je europskim povjerenikom za unutarnje poslove i migracije. Dužnost je preuzeo 1. prosinca 2024., s mandatom za provedbu Pakta i jačanje unutarnje sigurnosti Europe te integriranog upravljanja granicama (IBM).

Švedska je provela sveobuhvatne reforme kako bi svoju migracijsku politiku uskladila s minimalnim standardima EU-a. U Grčkoj je na snagu stupio novi Zakonik o migraciji (I.5038/2023), kojim je reformiran prethodni zakonodavni okvir za ulazak i boravak državljana trećih zemalja te pojednostavljeni postupci izdavanja dozvola boravka.

Značajan naglasak stavljen je na kontroliranje i reguliranje migracijskih tokova, pri čemu je pet država članica EMN-a¹⁹³ usvojilo restriktivniji pristup upravljanju migracijama (vidi odjeljak 1.4). Belgija je postrojila svoje politike u području spajanja obitelji, vraćanja i statusa bez državljanstva. Osobe bez državljanstva sada mogu podnijeti zahtjev za boravak putem nove procedure uvedene u ožujku 2024. pri imigracijskim tijelima; međutim, za razliku od postojećeg postupka pred sudovima za obiteljske predmete, ovaj put ne omogućuje punu pravnu potvrdu statusa niti puna prava. Samo osobe koje je obiteljski sud službeno priznao kao osobe bez državljanstva bivaju registrirane kao takve i dobivaju potpunu dokumentaciju. Finska je nastavila provoditi Vladin program iz 2023., usmjeren na upravljanje, kontrolu i racionalizaciju migracija te sprječavanje zlouporabe sustava. Francuski Zakon o kontroli imigracije i poboljšanju integracije uveo je horizontalne mjere za jačanje nadzora granica, poboljšanje mehanizama vraćanja i reguliranje zakonitih migracija. U Nizozemskoj je prioritet nove vlade bio racionalizirati nacionalni postupak azila i smanjiti priljev tražitelja azila. Švedska je nastavila provoditi značajnu političku promjenu s ciljem smanjenja nezakonitih migracija, povećanja broja povrataka i usklađivanja zakonodavstva o azilu s minimalnom razinom EU-a.

2024. godine u četiri su države¹⁹⁴ usvojene migracijske ili druge povezane strategije, ponajprije potaknute demografskim izazovima,¹⁹⁵ potrebama tržišta rada¹⁹⁶ te nastojanjima za jačanje upravljanja migracijama i nacionalne sigurnosti.¹⁹⁷ Poljska, Slovenija i Ukrajina uvele su nove

182 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, „Plan provedbe Pakta o migracijama i azilu“, COM/2024/251 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2024%3A251%3AFIN>, pristupljeno 17. veljače 2025.

183 Direktiva o uvjetima prijvata; Uredba o Eurodacu; Uredba o okviru za preseljenje i humanitarni prihvati Unije; Uredba o kriznim situacijama i višoj sili; Uredba o kvalifikaciji; Uredba o upravljanju azilom i migracijama; Uredba o postupku odobravanja azila.

184 Europska komisija, „Odluke Europske komisije o sudjelovanju Irske u sedam zakonodavnih akata Pakta EU-a o migracijama i azilu“, 2024., https://home-affairs.ec.europa.eu/european-commissions-decisions-irelands-participation-seven-legislative-acts-eu-pact-migration-and_en, pristupljeno 11. veljače 2025.

185 BE, ES, FI, FR, IE, IT, LT, PT, SE, SK i UA.

186 HR, PL, SI.

187 CY, ES, HR, IE, MT, NL, SK.

188 AT, BE, LT, PT.

189 BE, ES, FI, FR, IE, LT, SE, SK i UA.

190 ES, FR, LT.

191 BE, ES, FR, PT, SE, SK.

192 ES, FI, FR, IE, LT, SK.

193 BE, FI, FR, NL, SE.

194 HR, PL, SI i GE.

195 HR.

196 SE, SK i GE.

vladine strategije o migracijama. Poljska je usvojila dugoročnu migracijsku strategiju „Povratiti nadzor. Osigurati sigurnost. Sveobuhvatna i odgovorna migracijska strategija Poljske za razdoblje 2025.–2030.“, čiji je cilj stvaranje transparentnih i sigurnih pravila za imigraciju u Poljsku iz perspektive državnih interesa. Slovenija je usvojila novu Vladinu strategiju o migracijama radi ažuriranja svojeg okvira iz 2019. Hrvatska je usvojila Strategiju demografske revitalizacije do 2033. s fokusom na uravnoteženu mobilnost stanovništva i poboljšanje integracije migranata. Slovačka je započela pripremu nove strategije o migracijama i azilu koja će zamijeniti postojeću strategiju koja vrijedi do 2025. Gruzija je usvojila Akcijski plan za 2025. u okviru Migracijske strategije 2021.–2030., kojim su definirane aktivnosti u okviru migracijskih prioriteta radi jačanja upravljanja migracijama, olakšavanja zakonitih migracija, suzbijanja nezakonitih migracija te potpore reintegraciji i integraciji.

Organizacijske promjene provedene su u pet država 2024. godine.¹⁹⁸ Nizozemska je osnovala Ministarstvo za

za azil i migracije, prenoseći nadležnosti s Ministarstva pravosuđa i sigurnosti, s ciljem racionalizacije upravljanja azilom i provedbe strožih politika migracija pod novom vladom. U Hrvatskoj, Strategija demografske revitalizacije do 2033. predviđa osnivanje migracijskog ureda za praćenje i poticanje razvoja migracijskih politika. Na Cipru su nadležnosti za migracije i azil, koje su prethodno obavljali Odjel za matične knjige i migracije te Služba za azil, prenesene sa Ministarstva unutarnjih poslova na Ministarstvo za migracije i međunarodnu zaštitu. Na Malti je ministarska nadležnost za zapošljavanje prenesena iz Ministarstva financija u Ministarstvo unutarnjih poslova.

U srpnju 2024. Irska je pristupila Međunarodnom centru za razvoj migracijske politike (ICMPD) kako bi ojačala svoju ulogu u europskoj migracijskoj politici, stekla stručna znanja i unaprijedila suradnju s partnerima unutar EU-a i izvan njega.

Godine 2024., nakon utvrđene zlouporabe od 61 milijun eura, Caritas Luksemburg je raspušten, što je dovelo do osnivanja organizacije *Hëllef um Terrain* (HUT) u rujnu kako bi nastavilo upravljanje prihvatnim centrima za izbjeglice i druge socijalne usluge. HUT je započeo s radom 1. listopada 2024.

197 PL

198 CY, HR, MT, NL, SK

3. ZAKONITE MIGRACIJE

3.1. UVOD

Ovo poglavlje predstavlja razvoj u području zakonitih migracija u nekoliko kategorija, uključujući radne migracije, migracije samozaposlenih i poslovnih subjekata te migracije studenata i istraživača. Obuhvaća i mjere za unapređenje zakonitih migracijskih kanala, sprječavanje radnog iskorištavanja te osiguravanje uvjeta za spajanje obitelji.

Aktivnosti na razini EU-a u 2024. uključivale su aktivnosti nakon podnošenja prijedloga uredbe o uspostavi baze talenata EU¹⁹⁹ te usvajanje preinačene Direktive o jedinstvenoj dozvoli za boravak i rad.

Razvoj politika u državama EMN-a u 2024. pokazao je trend prema rješavanju nedostatka radne snage u širokom rasponu zanimanja i sektora. Taj se nedostatak odnosi ne samo na visokokvalificirane radnike, već i na niskokvalificirane, sezonske te druge radnike koji ostvaruju naknadu. Države članice i države promatračice EMN-a²⁰⁰ izvijestile su o nedostacima radne snage u različitim sektorima, osobito u zdravstvenoj zaštiti,²⁰¹ IKT-u,²⁰² prometu,²⁰³ poljoprivredi,²⁰⁴ turizmu²⁰⁵ i obrazovanju.²⁰⁶ Za rješavanje tih potreba pojavili su se različiti pristupi: pojednostavljenje postupaka i procesa zapošljavanja radi ubrzanja postupka priznavanja (za određene skupine),²⁰⁷ nastavak digitalizacije,²⁰⁸ te ubrzano zapošljavanje u određenim sektorima ili zanimanjima putem kvota.²⁰⁹ Povećani su i naponi za zadržavanje studenata – državljana trećih zemalja – poticanjem dugoročne integracije diplomiranih studenata, olakšavanjem njihova pristupa domaćem tržištu rada²¹⁰ te promicanjem međunarodne suradnje²¹¹ u zanimanjima

s nedostatkom radne snage. Kako bi se osigurala bolja informiranost o migracijskim postupcima i povećala privlačnost migracijskih mogućnosti, osam država članica²¹² obnovilo je ili konsolidiralo informacije dostupne potencijalnim migrantima.

Istodobno se pozornost usmjerila na sprječavanje radnog iskorištavanja i zaštitu radnika migranata, potaknuto rastućom zabrinutošću zbog određenih sektora tržišta rada, poput građevinarstva, poljoprivrede i turističke industrije. Četrnaest država članica i država promatračica EMN-a²¹³ bavilo se rizicima ili stvarnim slučajevima radnog iskorištavanja kroz različite mjere, uključujući poboljšani nadzor,²¹⁴ unaprijeđenu izobrazbu osoblja, poboljšane provedbene mjere i međuagencijsku koordinaciju.²¹⁵

U području migracija studenata zabilježena su dva suprotna trenda: neke države²¹⁶ uvele su mjere za poticanje dugoročne integracije i zadržavanje diplomiranih studenata na domaćem tržištu rada, dok su druge²¹⁷ uvele mjere za sprječavanje mogućih zlouporaba ili smanjenje administrativne neučinkovitosti, osobito u slučajevima kada studenti rade ili kada podnose zahtjeve za spajanje obitelji.

U 2024. također je zabilježen trend prema ograničavanju pristupa i ulaska za određene kategorije radnika migranata u deset država članica EMN-a.²¹⁸ Mjere su uključivale pooštrevanje pravila za ulazak, ograničavanje kvota ili ukidanje programa sa trećim zemljama, što odražava pomak prema selektivnijim imigracijskim politikama.

199 Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi baze talenata EU-a, SEC(2023) 716 final, SWD(2023) 716 final, SWD(2023) 717 final, SWD(2023) 718 final, https://home-affairs.ec.europa.eu/document/download/d74d42e8-96b7-416b-b5b7-b3b7334317d8_en?filename=Regulation%20establishing%20an%20EU%20Talent%20Pool_en.pdf, pristupljeno 11. veljače 2025.

200 AT, BE, BG, CZ, DE, EE, ES, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, PT, SK, i MD, RS.

201 AT, BE, CZ, DE, EE, FR, IE, IT, PL, SE.

202 CZ, EE, HR, IE, LT, LV.

203 CZ, FR, LT, SK.

204 CZ, EL, FR, IE, IT, SK.

205 CZ, EL, FR, IT.

206 BE, EE.

207 AT, BE, BG, DE, ES, FR, IE, IT, LT, LU, LV, PT, SK, i RS.

208 BG, FI, FR, IE, IT, PL i RS.

209 CZ, EL, IT, LT.

210 BG, CZ, ES, HR, IT, PT.

211 AT, BE, CY, DE, ES, FI, FR, HR, IT, LT, LU, PT.

212 AT, CZ, DE, EE, FI, HU, LV, PT.

213 BE, BG, CY, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LT, NL, SK, i NO, UA.

214 FR, LT, LV, PL.

215 CY, FI, FR, IT, HR, LT, SK.

216 CZ, ES, HR, IT, NL, PT.

217 BE, FI, SE.

218 BE, CZ, FI, FR, HU, LT, NL, PL, SE, SK.

Broj prvih dozvola boravka izdanih državljanima trećih zemalja nastavio je rasti od 2022. do 2023. (7 %), iako sporije nego od 2021. do 2022. (9 %) (vidi sliku 8). Iste tri zemlje čiji su državljani dobili najviše prvih dozvola

boravka u 2022. godini dobile su ih najviše i u 2023., odnosno Ukrajina, Bjelorusija i Indija (vidi sliku 9). Tablica 1 prikazuje prve dozvole boravka izdane u državama promatračicama EMN-a 2021.–2024. Broj je porastao u Armeniji, Gruziji i Moldaviji od 2023. do 2024., a smanjio se u Crnoj Gori i Srbiji.

Slika 8: Prve dozvole boravka izdane državljanima trećih zemalja, EU i Norveška, 2021.–2023.

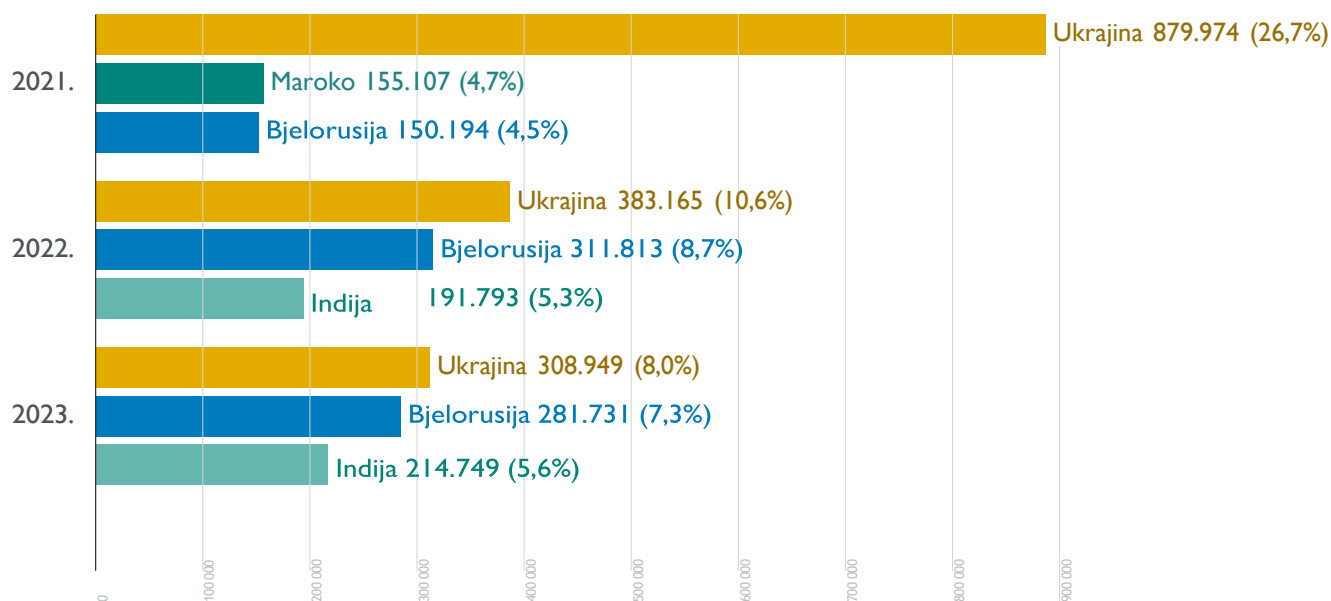
Broj na 1 000 stanovnika (i apsolutni broj)

Izvor: Eurostat (migr_resfirst i migr_pop1ctz), datum izdavanja podataka: 10. lipnja 2025.
Napomena: Podaci za 2024. nisu bili dostupni u vrijeme izrade ovog izvješća.

Slika 9: Tri zemlje čiji su državljani dobili najviše prvih dozvola boravka, EU i Norveška, 2021.–2023.

Apsolutni broj (i udio u ukupnom broju)

Izvor: Eurostat (migr_resfirst), datum izdavanja podataka: 10. lipnja 2025.

Tablica 1: Ukupan broj prvih dozvola za boravak izdanih u zemljama promatračicama EMN-a, 2021. – 2024.

	Godina	Ukupno prvih dozvola za boravak		Godina	Ukupno prvih dozvola za boravak	
Armenija*	2021.	4.191	Crna Gora*	2023.	43.404	
	2022.	16.658		2024.	39.296	
	2023.	12.108		Sjeverna Makedonija	2021.	6.309
	2024.	12.491			2022.	n/i
Gruzija	2021.	11.923	2023.	n/i		
	2022.	16.214	2024.	334		
	2023.	21.450	Srbija	2021.	17.560	
	2024.	25.870		2022.	38.479	
Moldavija	2021.	4.186	2023.	45.112		
	2022.	11.218	2024.	34.131		
	2023.	4.100	Ukrajina	2021.	60.632	
	2024.	8.153		2022.	n/i	
Crna Gora*	2021.	21.562	2023.	n/i		
	2022.	35.323	2024.	n/i		

Izvor: nadležna tijela u zemlji promatračici EMN-a.

„n/i“ znači nema informacija

„n/p“ znači nije primjenjivo

***Napomena za Armeniju i Crnu Goru:** ove dvije zemlje ne razlikuju prve i naknadne dozvole za boravak. Stoga prikazani podaci za ove zemlje obuhvaćaju sve dozvole za boravak izdane tijekom godine.

3.2. AKTIVNOSTI NA RAZINI EU-u

U području zakonite migracije, u lipnju 2024., pod belgijskim predsjedanjem, Vijeće je usvojilo opći pristup prijedlogu Uredbe o uspostavi EU Baze talenata.²¹⁹ EU Baza talenata bit će prva platforma na razini EU-a koja olakšava međunarodno zapošljavanje povezivanjem poslodavaca u EU-u s tražiteljima zaposlenja iz trećih zemalja. Ovaj alat neće biti namijenjen isključivo visokokvalificiranom zapošljavanju, već će se baviti nedostatkom radne snage na svim razinama vještina. Dana 8. srpnja 2024. Europska komisija pokrenula je program vrijednosti 3 milijuna eura u okviru Partnerstva za talente s Bangladešom, koji provodi Međunarodna organizacija rada (ILO), radi olakšavanja sigurne, redovite i zakonite radne migracije u EU jačanjem razvoja vještina, strukovnog osposobljavanja i jezične podrške.²²⁰ Program za potporu Partnerstvu za talente s Pakistanom pokrenut je u studenome 2024. s ciljem jačanja međunarodne mobilnosti i suradnje u području radne migracije boljim usklađivanjem potreba tržišta rada država članica EU-a s talentima iz Pakistana.²²¹

Platforma za radne migracije²²² održala je svoj četvrti i peti sastanak u ožujku i listopadu 2024. Rasprave su se

usredotočile na neprijavljeni rad, radno iskorištavanje, testove tržišta rada, digitalne alate i jačanje uključenosti poslodavaca u oblikovanje migracijskih politika.²²³

Revidirana Direktiva o jedinstvenoj dozvoli za boravak i rad usvojena je u travnju 2024. Države članice EU-a imaju rok do 21. svibnja 2026. da prenesu izmjene u nacionalno zakonodavstvo. Direktiva pojednostavljuje postupke za dobivanje dozvole za rad i boravak te skraćuje trajanje postupaka obrade zahtjeva. Jača prava radnika državljana trećih zemalja uvođenjem prava na promjenu poslodavca i ostanak u državi članici tijekom razdoblja nezaposlenosti do tri ili šest mjeseci. Također ima za cilj sprječavanje, otkrivanje i sankcioniranje radnog iskorištavanja zahtijevajući nadzor i inspekciju poslodavaca, sankcije te mehanizme za podnošenje pritužbi. Te bi mjere trebale doprinijeti povećanju privlačnosti EU-a za državljane trećih zemalja i pomoći državama članicama EU-a u rješavanju nedostatka radne snage.²²⁴

219 Vijeće EU-a, „EU će olakšati zapošljavanje tražitelja zaposlenja iz trećih zemalja“, priopćenje za medije, 13. lipnja 2024., <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/06/13/eu-to-facilitate-recruitment-of-third-country-jobseekers/#:~:text=Today%2C%20the%20Council%20agreed%20its,shortage%20occupations%20of%20EU%20employers>, pristupljeno 19. svibnja 2025.

220 Europska komisija, „Partnerstvo za talente s Bangladešom: pokretanje novog programa za poticanje radne mobilnosti“, 8. srpnja 2024., https://home-affairs.ec.europa.eu/news/talent-partnership-bangladesh-launch-new-programme-boost-labour-mobility-2024-07-08_en, pristupljeno 11. veljače 2025.

221 Europska komisija, „Komisija pokreće novi program za potporu partnerstvu EU - Pakistan za talente“, 26. studenoga 2024., https://home-affairs.ec.europa.eu/news/commission-launches-new-programme-support-eu-pakistan-talent-partnership-2024-11-26_en, pristupljeno 10. lipnja 2025.

222 Platforma za radne migracije pokrenuta je u siječnju 2023. i okuplja Europsku komisiju, države članice EU-a, socijalne partnere i druge ključne dionike radi jačanja zakonite radne migracije iz trećih zemalja u EU.

223 Europska komisija, Platforma za radne migracije, b.d., https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/labour-migration-platform_en, pristupljeno 12. veljače 2025.

224 Europska komisija, „Jedinstvena dozvola za rad“, 2024., https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/legal-migration-resettlement-and-integration/work/single-permit-work_en, pristupljeno 18. ožujka 2025.

3.3. SVEOBUHVAATNE I MEĐUSEKTORSKE AKTIVNOSTI

Dvadeset i jedna država članica i promatračica EMN-a²²⁵ izvijestila je o novostima u području zakonite migracije, uključujući Poljsku i Portugal, koje su usvojile sveobuhvatnu strategiju s ciljem donošenja novih politika. Ključni pokretači tih promjena uključivali su promjene u migracijskim trendovima,²²⁶ administrativne zaostatke i opterećenja,²²⁷ napore za jačanje zakonitih migracijskih puteva i sprječavanje radnog iskorištavanja,²²⁸ te potrebu za rješavanjem nedostatka radne snage.²²⁹

Većina ovih promjena imala je za cilj pojednostaviti i povećati učinkovitost postupaka za dobivanje dozvola za rad i dozvola za boravak.²³⁰ Druge promjene odnosile su se na nove uvjete za ulazak državljana trećih zemalja i obnavljanje dozvola.²³¹

Donesene su izmjene ili novi propisi radi ubrzanja vremena obrade zahtjeva za sve ili određene kategorije dozvola.²³² Francuska, Portugal i Slovenija naznačili su da je djelovanje vlade u tom području potaknuto potrebom rješavanja administrativnih zaostataka i prekomjernog opterećenja.

Radi pojednostavljenja postupaka, pet država članica i promatračica EMN-a²³³ provelo je mjere pojednostavljenja. Francuska i Srbija poduzele su nove korake prema digitalizaciji svojih postupaka. Na zahtjev ministra unutarnjih poslova, Francuska je u svojoj udaljenoj usluzi ANEF uvela nove postupke radi provedbe digitalizacije zahtjeva za dozvole boravka, uz dodatnu

podršku korisnicima. Srbija je omogućila elektroničko podnošenje zahtjeva iz inozemstva u postupku jedinstvene dozvole. Belgija je ukinula vrijeme čekanja povezano s nacionalnom registracijom prije zapošljavanja. Osim toga, Belgija i Latvija²³⁴ ubrzale su vrijeme obrade skraćivanjem zakonskog roka obrade. U Belgiji je, primjerice, za određene kategorije radnika taj rok skraćen na 90 dana umjesto četiri mjeseca.

Nekoliko država članica i promatračica EMN-a²³⁵ izmijenilo je uvjete za ulazak, boravak i obnovu dozvola državljana trećih zemalja i članova njihovih obitelji. Njemačka je kao ključni razlog navela nedostatak radne snage, Italija²³⁶ i Finska potrebu jačanja zakonitih migracijskih puteva, dok su se reforme u Luksemburgu usredotočile na usklađivanje nacionalnog i europskog zakonodavstva. Njemačka je također dovršila provedbu Zakona o daljnjem razvoju useljavanja kvalificiranih radnika, koji pojašnjava uvjete za izdavanje dozvola i proširuje mogućnosti za spajanje obitelji.

Neka od nedavnih kretanja odražavaju reguliraniji pristup pristupu zakonitim migracijskim kanalima. U Austriji godišnja Uredba o naseljavanju određuje broj dozvola za boravak podložnih kvotama za državljanu trećih zemalja. U 2024. godini broj kvotnih mjesta bio je nešto niži nego prethodne godine.²³⁷ Slovačka je izmijenila svoje zakonodavstvo i postrožila uvjete za dobivanje dozvole za boravak na temelju poslovanja.

3.4. MIGRACIJE POVEZANE S RADOM

3.4.1. Međusektorske aktivnosti koje utječu na sve radnike migrante

Kako bi se odgovorilo na nedostatak radne snage, nastavili naperi digitalizacije te spriječila zlouporaba zakonitih migracijskih kanala, 22 države članice i promatračice EMN-a²³⁸ uvele su nove politike i/ili mjere koje utječu na sve kategorije radnika migranata.

Poljska i Portugal usvojile su posebne nacionalne strategije za radnike migrante, koje obuhvaćaju različita područja poput privlačenja i zadržavanja talenata, osposobljavanja i usklađivanja vještina te jačanja zakonitih migracijskih puteva i sprječavanja njihove zlouporabe.

3.4.2. Međusektorske aktivnosti potaknute nedostatkom radne snage

Nedostatak radne snage identificiran je kao glavni pokretač promjena politika u 13 država članica i promatračica EMN-a.²³⁹ Mjere za privlačenje radnika u sektorima koji se suočavaju s nestašicom uključivale su pojednostavljene i fleksibilnije postupke,²⁴⁰ ponekad u vrlo specifičnim industrijama²⁴¹ (vidjeti Okvir 1), te povećanje kvota.²⁴²

Jedanaest država članica i promatračica EMN-a²⁴³ navelo je da su njihove političke promjene imale za cilj pojednostavljenje postupaka i povećanje fleksibilnosti, što je ključno za privlačenje radnika. Radi olakšavanja postupaka, Irska je odobrila uvođenje sustava jedinstvene dozvole tijekom sljedeće tri godine,²⁴⁴ dok je Slovenija produljila

225 AT, BE, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, PL, PT, SI, SK i UA, RS.

226 BE, ES, PL.

227 BE, EE, PT, SI.

228 BE, FI, FR, IE, IT.

229 BE, DE, ES, FR, IE, LU, SK.

230 BE, FR, IT, LV, PT, SK, i RS.

231 DE, FI, HU, IT, LT, LU, PT, SI i RS.

232 BE, FR, IT, LV, PT, SK, i RS.

233 BE, FR, IT, LV, i RS.

234 Izmjene Zakona o useljavanju od 7. lipnja 2024., <https://likumi.lv/ta/id/352613-grozijumi-imigracijas-likumahttps://likumi.lv/ta/id/352613-grozijumi-imigracijas-liku-ma>, pristupljeno 18. ožujka 2025.

235 DE, FI, HU, IT, LT, LU, PT, SI.

236 Zakon od 9. prosinca 2024., br. 187.

237 Uredba o naseljavanju za 2024., SL II, br. 170/2024.

238 BE, BG, CZ, DE, ES, FR, FI, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, PL, PT, SE, SI, SK, i GE, MD, RS.

239 AT, BE, CZ, ES, FR, HR, IE, IT, LT, LU, PT, SK, i MD.

240 BE, CZ, ES, FR, HR, IE, IT, LT, LU, SK, i MD.

241 CZ, FR, SK.

242 CZ, IE, IT, SK.

243 BE, CZ, ES, FR, HR, IE, IT, LT, LU, SK, i MD.

244 Ministarstvo pravosuđa, „Ministrice McEntee i Burke pozdravljaju dogovor o mjerama za povećanje konkurentnosti Irske u privlačenju ključnih vještina“, priopćenje za medije, 15. svibnja 2024., <https://www.gov.ie/en/press-release/db1e2-ministers-mcentee-and-burke-welcome-agreement-on-actions-to-increase-the-competitiveness-of-ireland-in-attracting-key-skills/>, pristupljeno 19. veljače 2025.

svoju mjeru izdavanja i obnavljanja jedinstvenih dozvola za boravak i rad za strane državljane, temeljem pozitivnih rezultata početne faze. Češka i Moldavija također su pojednostavile svoje postupke, usmjeravajući se na državljane trećih zemalja iz odabranih zemalja, a ne na određene kategorije radnika. Mjere koje uvode veću fleksibilnost uključivale su mogućnost rada tijekom kratkotrajnog boravka pod određenim uvjetima,²⁴⁵ mogućnost kombiniranja profesionalnih aktivnosti u okviru jedne dozvole,²⁴⁶ te povećanu mobilnost između poslodavaca.²⁴⁷

Okvir 1: Olakšavanje postupaka u određenim sektorima/zanimanjima

U slučajevima osobito izraženog nedostatka radne snage u određenim sektorima ili zanimanjima, države članice EMN-a nastojale su pojednostaviti i olakšati primitak radnika. U Francuskoj su neke odredbe Zakona o nadzoru imigracije i poboljšanju integracije (Zakon CIAI) od 26. siječnja 2024. bile usmjerene na fleksibilnije zapošljavanje u sektorima hotelijerstva i ugostiteljstva, prometa, zdravstva i poljoprivrede. Slično tome, Slovačka je odgovorila na akutni nedostatak radne snage u nacionalnom i međunarodnom prometnom sektoru ubrzanjem i pojednostavljanjem pristupa odabranih državljana trećih zemalja zanimanjima vozača autobusa, vozača teretnih vozila i vozača kamiona. Češka Republika nastojala je učinkovitije povezati radnike i poslodavce putem zakonodavne uredbe o registraciji slobodnih radnih mjesta te ukidanjem potrebe za testom tržišta rada kada potražnja za radnom snagom u određenoj regiji znatno premašuje ponudu. Međutim, zanimanja obuhvaćena ovom iznimkom određuje regionalni ured Zavoda za zapošljavanje pojedinačno za svaki slučaj.

Kako bi privukla radnike, Švedska je zadužila tijela da preispitaju napore i predlože pojednostavljenja. Izvješće će biti dostupno 2025. i sadržavat će preporuke za olakšavanje postupaka za poduzeća pri zapošljavanju stranih radnika s traženim vještinama. Slično tome, Gruzija je provela opsežno sektorsko istraživanje u prerađivačkom sektoru kako bi prikupila znanja o potrebama i vještinama strane radne snage i time oblikovala buduće politike.

Dok su neke zemlje uvele mjere za pojednostavljenje postupaka i olakšavanje pristupa državljanima trećih zemalja, druge su uvele strože mjere zaštite radi sprječavanja zlouporabe. U Njemačkoj i Latviji poslodavcima koji su ranije zloupotrebljavali sustav zapošljavanja državljana trećih zemalja može se uskratiti pravo na zapošljavanje stranih radnika. Latvija je također izvijestila o izmjenama Uredbe o zapošljavanju stranaca, koje zahtijevaju od poslodavaca suradnju s Državnom službom za zapošljavanje (SEA)

pri prijavi slobodnog radnog mjesta. To uključuje obrazlaganje broja slobodnih radnih mjesta, procjenu domaćih kandidata koje nudi SEA i navođenje razloga za odbijanje kandidata, čime se osigurava veći nadzor u postupku zapošljavanja.

3.4.3. Digitalizacija postupaka

U skladu s kretanjima uočenima u 2023.,²⁴⁸ pet država članica i promatračica EMN-a²⁴⁹ izvijestilo je o prijelazu na djelomično ili potpuno digitalizirane postupke. Finska je uložila sredstva u pojednostavljenje internetskih prijava za dozvole za boravak na temelju rada. Projekt višedioničkog pristupa „Pojednostavljenje postupka radne i obrazovne imigracije” (OLEDIGI) imao je za cilj učiniti e-uslugu pristupačnijom korisnicima, ubrzati obradu zahtjeva i pojednostaviti postupke za poslodavce putem usluge „Enter Finland”. Projekt je omogućio obradu zahtjeva za dozvolu za boravak za visoko kvalificirane osobe i start-up poduzetnike, uključujući članove njihovih obitelji, u roku od 14 dana. Također je skratio prosječno vrijeme obrade ostalih zahtjeva za dozvole boravka na temelju rada na 30 dana.

3.4.4. Visokokvalificirani radnici i osobe premještene unutar društva

Rastuća potreba za vještinama i talentima, osobito u ICT sektoru i zdravstvenom sektoru, te transpozicija i/ili provedba revidirane Direktive (EU) 2021/1883 (Direktiva EU-a o plavoj karti)²⁵⁰ u nacionalno zakonodavstvo bili su dva glavna pokretača promjena politika u vezi s visokokvalificiranim radnicima ili unutarpodručnim premještenicima.²⁵¹ Dodatne mjere za poboljšanje postupaka uključivale su daljnju digitalizaciju.

Dvanaest država članica EMN-a²⁵² izmijenilo je svoje politike radi transponiranja i provedbe revidirane Direktive EU-a o plavoj karti, uz dodatne mjere kojima se nastoji odgovoriti na visoku potražnju za kvalificiranim radnicima. Mjere za privlačenje i zadržavanje visokokvalificiranih radnika uključivale su fleksibilno priznavanje kvalifikacija i radnog iskustva,²⁵³ kraće trajanje ugovora potrebnog za podnošenje zahtjeva za dozvolu,²⁵⁴ povoljnije uvjete za pristup boravku,²⁵⁵ mobilnost između poslodavaca,²⁵⁶ olakšavanje uvjeta za spajanje obitelji,²⁵⁷ izmjene pragova plaća,²⁵⁸ te revidirani, privlačniji porezni režim za migranti s visokim primanjima.²⁵⁹ Slovačka je također produljila gornju granicu razdoblja za koje se može izdati EU plava karta, s četiri na pet godina.

Nedostatak radne snage osobito je utjecao na ICT sektor i zdravstveni sektor, potaknuvši države članice EMN-a da pojednostave svoje postupke zapošljavanja.

245 BE, LT.

246 BE (regija Flandrija, regija Valonija).

247 HR, IE.

248 Europska migracijska mreža (EMN), Godišnje izvješće o migracijama i azilu 2023. – Godišnje izvješće EMN-a, 2024., https://home-affairs.ec.europa.eu/document/download/84da11ab-a2b4-48f8-9279-05249b742335_en?filename=2023_EMN_AMO.pdf, pristupljeno 20. svibnja 2025.

249 BG, IT, FI, PL i RS.

250 Direktiva (EU) 2021/1883 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2021. o uvjetima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u svrhu visokokvalificiranog zapošljavanja i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2009/50/EZ, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32021L1883>, pristupljeno 13. ožujka 2025.

251 BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, PL, SE, SK.

252 BE, CY, EE, ES, FI, HR, IT, LU, LV, NL, SE, SK.

253 BE, DE, EE, IT, SK.

254 BE, EE, LU, LV.

255 BE (samo unutar-EU mobilnost), BG, DE, HR.

256 BE, BG, EE, FI, LU, LV.

257 DE, EE, LU.

258 BE, EL, LU, SK.

259 LU: Vlada Luksemburga, „Adaptation du Barème de l'impôt sur le revenu“, 2023., https://gouvernement.lu/fr/actualites/toutes_actualites/communiqués/2023/12-decembre/20-adaptation-bareme-impot.html, pristupljeno 17. travnja 2025.

Četiri države uvele su pojednostavljene postupke za ICT radnike,²⁶⁰ dok su Francuska, Italija i Poljska to učinile za zdravstvene radnike. U Francuskoj su strogi administrativni i regulatorni zahtjevi ograničavali zapošljavanje stručnjaka u potkapacitiranom medicinskom i paramedicinskom sektoru (npr. njegovatelji, medicinske sestre, primalje), što je potaknulo pojednostavljenje postupaka i uključivanje ovih zanimanja u dozvolu za talentirane radnike. Švedska je olakšala postupke snižavanjem praga plaće s 1,5 na 1,25 puta prosječne godišnje plaće za visokokvalificirane radnike i pojednostavljenjem prijelaza između EU plave karte i drugih dozvola boravka.²⁶¹

Digitalizacija je imala ulogu u pojednostavljivanju postupaka za visokokvalificirane radnike. U Finskoj je Ured za imigraciju uveo automatizirani nadzor nakon donošenja odluka za dozvole boravka za stručnjake. U Italiji je obrazac kojim poslodavci mogu podnijeti zahtjev za zapošljavanje visokokvalificiranih stranih radnika postao dostupan na portalu usluga Jedinstvenog upravnog mjesta Ministarstva unutarnjih poslova za pitanja imigracije.

3.4.5. Niskokvalificirani i polukvalificirani radnici (izuzev sezonskih radnika)

Trinaest država članica EMN-a²⁶² izvijestilo je o promjenama politika ili mjerama usmjerenima na niskokvalificirane i/ili polukvalificirane radnike. U nekim državama²⁶³ promjene postupaka imale su za cilj proširiti i/ili olakšati pristup zanimanjima koja se suočavaju s nedostatkom radne snage, dok su u drugima²⁶⁴ označavale restriktivniji pristup. Četiri države²⁶⁵ razvile su programe sa zemljama podrijetla radi olakšavanja zakonite migracije, usmjerene na niskokvalificirane i polukvalificirane radnike. Osam država usmjerilo se na određene sektore i/ili zanimanja s nedostatkom radne snage.²⁶⁶ Među državama koje nastoje olakšati i/ili proširiti pristup niskokvalificiranim i polukvalificiranim radnicima, Austrija, Italija i Njemačka uvele su mjere radi zadovoljavanja velike potražnje u sektoru zdravstva i skrbi, koja proizlazi iz starenja stanovništva.

Mjere za ublažavanje nedostatka radne snage razlikovale su se u opsegu i vrsti, od baze podataka radi ubrzanja priznavanja kvalifikacija za zdravstveno osoblje, djelatnike skrbi i specijalizirane medicinske sestre iz trećih zemalja,²⁶⁷ do pojednostavljivanja i povećanja učinkovitosti postupaka.²⁶⁸ Ostale mjere uključivale su obustavu testova tržišta rada za deficitarna zanimanja,²⁶⁹ stvaranje novih kvota, povećanje postojećih kvota ili, u nekim slučajevima, dodatne kvote za određena zanimanja.²⁷⁰

Okvir 2: Promicanje zakonitih kanala ulaska u Italiju

Nakon donošenja revidiranog Pročišćenog zakona o imigraciji²⁷¹ radi zadovoljavanja potreba poduzeća za radnicima, Ministarstvo rada i socijalnih politika

odobrilo je odobreno je 27 novih programa lingvističkog osposobljavanja. Cilj je ovih programa bio dovesti radnike obučene u inozemstvu u Italiju i zapošljavati ih izvan kvota.

Mjera je proizašla iz potrebe da se talijanskim poduzećima ponude učinkoviti instrumenti za suočavanje s rastućim nedostatkom i kvalificirane i nekvalificirane radne snage u strateškim sektorima, uz istodobno osiguravanje zakonitog i reguliranog ulaska radnika. Pristup je imao za cilj jačanje konkurentnosti talijanskog proizvodnog sustava, smanjenje korištenja nezakonitih oblika rada te promicanje putova održive društvene i radne integracije za strane radnike.

Promjene politika imale su za cilj poboljšati uvjete boravka i ostanka niskokvalificiranih i polukvalificiranih radnika. U Bugarskoj su stranci koji posjeduju jedinstvenu dozvolu za boravak i rad bili obuhvaćeni zdravstvenim osiguranjem prema Zakonu o zdravstvenom osiguranju. Finska je povisila svoj dohodovni prag u skladu sa stvarnim troškovima života i time osigurala sredstva za uzdržavanje.

Suprotno tome, Mađarska, Finska, Litva i Nizozemska postrožile su svoja pravila za primitak polukvalificiranih i niskokvalificiranih radnika. Kako bi podržala prijelaz zemlje s ekonomije temeljene na jeftinoj radnoj snazi na gospodarstvo s visokom dodanom vrijednošću i kvalitetom, Litva je uvela strože kvote za strance, osim za poslodavce s investicijskim sporazumima ili ugovorima o velikim projektima. Finska i Nizozemska ukinule su radne vize za određene posebne programe zbog rizika od radnog iskorištavanja. Nakon izvještaja nizozemskih medija o radnom iskorištavanju u azijskom restoranskom sektoru, Nizozemska je ukinula poseban program koji je restoranima omogućavao zapošljavanje specijaliziranog osoblja izvan EU-a bez testa tržišta rada.

3.4.6. Sezonski radnici

Nedostatak radne snage, rastuća potražnja za niskokvalificiranim i polukvalificiranim radnicima te jačanje radnih prava sezonskih radnika potaknuli su 13 država članica EMN-a²⁷² da započnu procese prilagodbe ili izmjene svojih politika.

Skup mjera za rješavanje nedostatka radne snage usredotočio se na olakšavanje zapošljavanja sezonskih i povremenih radnika smanjenjem birokratskih prepreka pri zapošljavanju, mobilnosti i produljenju/obnovi dozvola.²⁷³ Bugarska je usvojila izmjene pravnog režima boravka i rada sezonskih radnika, utvrđenog Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o strancima u Republici Bugarskoj (LFRB), kako bi se omogućila veća fleksibilnost mobilnosti sezonskih radnika i osigurao put prema stjecanju prava na boravak.

260 CZ, HR, LI, SK.

261 Vlada Švedske, „Odluka: Provedba nove Direktive o plovoj karti“, 28. studenoga 2024., dostupno na: https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/beslut/beslut-genomforande-av-det-nya-blakortsdirektivet_hcc320241128sfu6/, pristupljeno 14. travnja 2025.

262 AT, BE, BG, CZ, DE, ES, FI, HU, IE, IT, LT, NL, SK.

263 BE, BG, DE, ES, IE, IT, SK.

264 FI, HU, LT, NL.

265 CZ, FI, HU, NL.

266 AT, BE, CZ, DE, IE, IT, LT, SK.

267 AT.

268 AT, BE, BG, ES, IE, SK.

269 BE (Regija Bruxelles–Glavni grad).

270 DE, IE, IT, LT, SK.

271 Testo Unico sull'Immigrazione [TU] iz 1998., izmijenjen Dekretom 124/2023, <https://www.parlamento.it/parlam/leggi/deleghe/98286dl.htm>, pristupljeno 15. ožujka 2025.

272 BE, BG, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LU, LV, PL, SK.

273 BE, BG, EL, FI, HR, IE, IT, SK.

Druge mjere država članica EMN-a odnosile su se na mobilnost između poslodavaca, produljenje boravka sezonskih radnika,²⁷⁴ te povećane godišnje kvote i proširene popise zemalja podrijetla sezonskih radnika u poljoprivredi i turizmu.²⁷⁵

Osiguravanje usklađenosti s Direktivom (EU) 2014/36 (Direktiva o sezonskim radnicima)²⁷⁶ bilo je važan pokretač određenih prijavljenih promjena. Protiv tri države članice EMN-a²⁷⁷ pokrenut je postupak zbog povrede, koji je inicirala Europska komisija zbog nepravilne transpozicije, što je dovelo do promjena politika u 2024. Četiri države članice EMN-a²⁷⁸ provele su mjere radi ispravljanja nedosljednosti ili pojašnjavanja provedbe, uglavnom radi povećanja zaštite sezonskih radnika. Primjerice, Francuska i Latvija uvele su mjere kojima se od poslodavaca zahtijeva dokaz o dostojnim životnim uvjetima za njihove radnike.

3.4.7. Samozapošljavanje i start-upovi

Promjene politika za samozaposlene osobe i start-upove u 2024. imale su za cilj poticanje inovacija, uz istodobno rješavanje pitanja povezanih s platformnom ekonomijom. Iako su države članice EMN-a općenito prepoznale potrebu privlačenja poduzetnika i poticanja gospodarskog rasta kroz inovacije, izrazile su zabrinutost zbog sve većeg broja samozaposlenih radnika koji se primarno bave platformskim radom i stoga zahtijevaju posebne oblike zaštite.

Deset država članica EMN-a²⁷⁹ donijelo je nove politike povezane sa samozaposlenim osobama i start-upovima. Njemačka i Italija olakšale su primitak poduzetnika. U Njemačkoj su osobe koje žele pokrenuti poslovanje dobile privremenu dozvolu boravka ako im je uzdržavanje tijekom prvih mjeseci bilo osigurano putem potpore koju pruža njemačka znanstvena organizacija ili javno tijelo. Italija je objavila popis poduzetnika koji mogu koristiti kvote za 2024.,²⁸⁰ što odražava rastući interes za kreativnu industriju.

Međutim, visok udio državljana trećih zemalja samozaposlenih u platformnoj ekonomiji potaknuo je Belgiju i Francusku da pojačaju provjere samozaposlene aktivnosti i statusa boravka radnika.²⁸¹ Regija Bruxelles–Glavni grad u Belgiji pojasnila je početne uvjete za podnošenje zahtjeva, uvjete za obnovu te nove razloge za ukidanje ili odbijanje za samozaposlene osobe, čime je povećana transparentnost. Francuska je povezala dozvolu za rad s dozvolom za boravak, budući da je značajan udio osoba koje su radile kao samozaposlene, osobito u vezi s tzv. kolaborativnim platformama, bio bez dozvole za boravak.

Finska, Mađarska i Poljska uvele su stroža pravila za poduzetnike, uključujući nadzor nakon donošenja odluke i uži katalog stranaca ovlaštenih za obavljanje neregistrirane djelatnosti (Poljska).

3.4.8. Ostali radnici koji ostvaruju naknadu

Pet država članica EMN-a²⁸² izvijestilo je o promjenama politika u odnosu na druge kategorije radnika koji ostvaruju naknadu, uključujući one koji pružaju vjerske usluge, učitelje te osobe talijanskog podrijetla. Regije Flandrija i Valonija u Belgiji, primjerice, ublažile su pravila za učitelje, omogućivši im obnovu jedinstvene dozvole unatoč prekidima tijekom ljetnih praznika ili podnošenje zahtjeva u okviru novog sustava radnih odobrenja za učitelje koji dolaze u Belgiju poučavati strani jezik ili kulturu u kontekstu sporazuma o suradnji ili programa.²⁸³ Italija je dopustila dodatne kvote za ulazak venezuelskih radnika talijanskog podrijetla.

3.4.9. Suzbijanje radnog iskorištavanja i zaštita jednakog postupanja

Četrnaest država članica i promatračica EMN-a²⁸⁴ uvelo je mjere za suzbijanje radnog iskorištavanja u 2024. godini. Mjere su uključivale jačanje pravne zaštite radnika, proširenje odgovornosti poslodavaca, osiguravanje podrške žrtvama, jačanje provedbe i inspekcija te poboljšanje međuresorne koordinacije.

Šest država²⁸⁵ dodatno je ojačalo pravnu zaštitu radnika. U Francuskoj je Zakon CIAI iz 2024. ravnomjerno raspodijelio odgovornost među uključenim subjektima, ali je također zahtijevao temeljitu provjeru povijesti poslodavca. U Irskoj je novim zakonodavstvom ministru za poduzetništvo, turizam i zapošljavanje dana diskrecijska ovlast za propisivanje dodatnih zahtjeva za izdavanje dozvola (npr. smještaj, osposobljavanje, troškovi), s ciljem zaštite prava radnika migranata.²⁸⁶ Prateći propisi također su omogućili da izdavanje dozvola bude uvjetovano time da poslodavci osiguraju određene vrste podrške zaposlenicima.

U pogledu zaštite žrtava iskorištavanja, Francuska je predvidjela izdavanje privremene dozvole za boravak s oznakom „Privatni i obiteljski život”,²⁸⁷ dok je Italija usvojila dozvolu za „posebne slučajeve” radi zaštite žrtava radnog iskorištavanja tijekom obrade njihovih predmeta.

Snažnija provedba i inspekcije zabilježene su u Hrvatskoj, gdje su izmjene Zakona o strancima uključivale test koji provodi nadležno tijelo za zapošljavanje radi provjere jesu li razine plaća jednake za usporediva zanimanja. U Litvi je primjena Transparentnog identifikacijskog koda radnika temeljenog na QR kodu proširena u 2024.

274 HR, SK.

275 AT, EL, IT.

276 Direktiva 2014/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o uvjetima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u svrhu zapošljavanja kao sezonskih radnika. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0036>, pristupljeno 13. ožujka 2025.

277 BG, LU, SK.

278 ES, FR, LV, PL.

279 BE, DE, ES, FR, FI, HU, IT, LU, PL, SK.

280 Popis uključuje: poduzetnike koji namjeravaju provesti investicijski plan od interesa za talijansko gospodarstvo u iznosu od najmanje 500.000 eura i otvoriti najmanje tri nova radna mjesta; slobodne stručnjake koji obavljaju regulirane ili nadzirane profesije ili su zastupljeni na nacionalnoj razini; nositelje korporativnih upravljačkih i nadzornih funkcija; poznate umjetnike ili osobe s visokim i priznatim stručnim kvalifikacijama koje zapošljavaju javni ili privatni subjekti; te državljanke trećih zemalja koji namjeravaju osnovati inovativna start-up poduzeća.

281 BE, FR.

282 BE, DE, IE, IT, LT.

283 Uredba Vlade Valonije od 6. lipnja 2024. o pristupu radu stranih radnika, članci 20. i 64., <https://wallex.wallonie.be/eli-ar-rete/2024/06/06/2024007847/2024/09/01>, pristupljeno 20. svibnja 2025.

284 BE, BG, CY, EE, FI, FR, HR, IE, IT, LT, NL, SK i NO, UA.

285 BE, FR, IE, IT i NO, UA.

286 Zakon o radnim dozvolama iz 2024. i prateći Propisi o radnim dozvolama, <https://enterprise.gov.ie/en/publications/employment-permits-act-2024-information-note.html>, pristupljeno 24. travnja 2025.

287 U slučaju podnošenja pritužbi za djela koja predstavljaju kazneno djelo stavljanja ranjive ili ovisne osobe u neprimjeren smještaj (u skladu s odredbama članka 225-14 Kaznenog zakona – „slumlord”), Zakon CIAI iz 2024. predviđa ovu novu dozvolu.

te postala obvezna za sve osobe koje obavljaju građevinske radove. Finska i Slovačka usmjerile su svoje napore na obuku osoblja za ranije otkrivanje radnog iskorištavanja.

Uloženi su napori i na poboljšanju međuresorne koordinacije.²⁸⁸ Na Cipru je Inspektorat rada potpisao memorandum s Uredom za suzbijanje trgovanja ljudima u okviru ciparske policije.

3.4.10. Dvostrani sporazumi o radnim migracijama

Deset država članica EMN-a²⁸⁹ nastojalo je olakšati zakonite migracije putem dvostranih sporazuma o radnim migracijama kojima su otvoreni ili ojačani zakoniti kanali za regrutiranje kvalificiranih radnika. Četiri države²⁹⁰ sudjelovale su ili razmatrale potencijalno sudjelovanje²⁹¹ u Partnerstvima za talente s Egiptom, Tunisom, Marokom, Bangladešom i Pakistanom.²⁹² Primjerice, kako bi odgovorila na starenje stanovništva i nedostatak radne snage u sektoru skrbi i zdravstvenom sektoru, Belgija je sudjelovala u projektu Globalnog partnerstva vještina „Care/Soins“, programu mobilnosti u sektoru skrbi između Maroka i Belgije.

Neki EMN-ovi države članice izvjestile su i o drugim oblicima suradnje, poput pravno neobvezujućih

memoranduma o razumijevanju (MoU),²⁹³ formalnih i neformalnih migracijskih sporazuma,²⁹⁴ sporazuma o mobilnosti radne snage,²⁹⁵ partnerstava²⁹⁶ ili programa viza za rad i odmor.²⁹⁷ Austrija je potpisala pravno neobvezujući memorandum o razumijevanju s Indonezijom o regrutiranju kvalificirane radne snage te pravno neobvezujuće memorandume o razumijevanju s Ganom i Kenijom koji su se usredotočili na suradnju u području povratka, s određenim elementima zakonite mobilnosti. Portugal je izvjestio o razvoju različitih aktivnosti u okviru više oblika suradnje, poput sporazuma o mobilnosti radne snage prethodno potpisanih s Indijom i Marokom te memoranduma o razumijevanju prethodno sklopljenih s određenim zemljama Zajednice zemalja portugalskoga govornog područja (CPLP). Osim toga, Portugal je rasporedio atašee za rad pri pojedinim veleposlanstvima. Španjolska je potpisala memorandume o razumijevanju s Gambijom, Mauritanijom i Senegalom radi jačanja sigurnih i urednih migracijskih puteva i zaštite prava radnika. Njemačka je posljednjih godina sklopila šest migracijskih partnerstava (uz još nekoliko u pripremi), uključujući formalne sporazume s Indijom, Kenijom, Uzbekistanom i Gruzijom te jačanje bilateralnih radnih struktura s Marokom i Kolumbijom. Svih šest partnerstava usredotočeno je i na migracije kvalificirane radne snage i na smanjenje nezakonitih migracija.

3.5. STUDENTI I ISTRAŽIVAČI

3.5.1. Studenti

Dvanaest država članica EMN-a²⁹⁸ uvelo je izmjene svojih politika usmjerenih na studente. Sedam država²⁹⁹ nastojalo je potaknuti studente i istraživače na integraciju i ostanak nakon završenog studija, stipendije ili projekta, dok su druge težile rješavanju mogućih zlouporaba ovog migracijskog kanala.³⁰⁰

Mjere za zadržavanje studenata i istraživača uključivale su promicanje učenja jezika u Češkoj i Portugalu te olakšavanje pristupa stalnom boravku u Hrvatskoj putem predloženih izmjena Zakona o strancima. Slično tome, u Bugarskoj je nacrt zakona o izmjenama i dopunama LFRB-a utvrdio uvjete i postupke za odobravanje boravka kategoriji „postdiplomanata“. U Italiji je dekret omogućio pretvaranje dozvole za boravak izdanih u svrhu studija u dozvole u svrhu rada tijekom samog studija ili u roku od godinu dana nakon njegova završetka. Francuska je zaposlila „savjetnike za privlačnost“ u prefekturama diljem zemlje kako bi pružali podršku studentima i istraživačima u traženju posla te u prijelazu sa studija na rad. Irska je nastojala privući više studenata i istraživača pokretanjem svoje prve Međunarodne strategije za talente i inovacije 2030.,

šestogodišnje strategije³⁰¹ s nekoliko stupova. Ona uključuje oznaku kvalitete obrazovanja s ciljem osiguranja infrastrukture za osiguranje kvalitete u visokom obrazovanju kako bi se privukli međunarodni studenti unutar i izvan Europe.³⁰²

Austrija nije prijavila zakonske izmjene za studente, no istaknula je problem „asimetrične mobilnosti“, pri čemu nesrazmjerno velik broj stranih studenata ostaje u zemlji domaćinu tijekom cijelog studija, ali potom ne ostaje raditi u Austriji.

Nasuprot tome, Finska, Češka i Švedska postrožile su svoja pravila. U Švedskoj, gdje je postojala snažna naznaka zlouporaba zbog čestih prelazaka sa studentskih na radne dozvole nakon samo jednog semestra studija, vlada je zatražila pokretanje istrage o potrebi strožih pravila. U Finskoj je na snagu stupila izmjena područja primjene Zakona o studentima i istraživačima radi sprječavanja zaobilazanja imigracijskih pravila. Primjerice, podnositelji zahtjeva za azil ne mogu podnijeti zahtjev za dozvolu u kategoriji studenata. Osim toga, podnesen je prijedlog za povećanje školarina za državljane trećih zemalja do 2026. godine.

288 CY, FR, IT.

289 BE, CY, DE, ES, FI, FR, HR, IT, LT, PT.

290 BE, DE, ES, PT.

291 CY, DE.

292 Europska komisija, „Partnerstva za talente: Komisija pokreće novu inicijativu za rješavanje nedostatka radne snage i vještina u EU-u i poboljšanje migracijske suradnje sa partnerskim zemljama“, priopćenje za medije, 11. lipnja 2021., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_2921, pristupljeno 13. ožujka 2025.

293 AT, ES, PT.

294 DE.

295 PT.

296 FI.

297 LV.

298 BE, BG, CZ, ES, FI, FR, HR, IE, IT, NL, PT, SE, SK.

299 CZ, ES, HR, IT, NL, PT, SK.

300 BE, CZ, FI, SE.

301 Vlada Irske, „Global Citizens 2030 – Irska strategija za talente i inovacije“, 15. siječnja 2024., <https://www.gov.ie/en/department-of-further-and-higher-education-research-innovation-and-science/publications/global-citizens-2030-irelands-talent-and-innovation-strategy/#six-pillars-of-global-citizens-2030>, pristupljeno 20. svibnja 2025.

302 Vlada Irske, „Ministar O'Donovan najavljuje TrustEd Ireland, novu međunarodnu oznaku kvalitete obrazovanja, koja će biti otvorena za prijave u rujnu 2024.“, 21. kolovoza 2024., <https://www.gov.ie/en/department-of-further-and-higher-education-research-innovation-and-science/press-releases/minister-odonovan-announces-trusted-ire-land-a-new-international-education-mark-will-open-for-applications-in-september-2024/>, pristupljeno 20. svibnja 2025..

3.5.2. Istraživači

Pet država članica i promatračica EMN-a izvijestilo je o novostima vezanima uz istraživače radi usklađivanja s Direktivom (EU) 2016/801 (Direktiva o studentima i istraživačima)³⁰³ i revidiranom Direktivom o plavoj karti EU-a,³⁰⁴ kao i radi zadržavanja stranih talenata.³⁰⁵ U Belgiji su Regija Bruxelles - Glavni grad i Valonska regija uvele izuzeća od radnih dozvola za kratkoročne istraživačke projekte. Švedska je zatražila istragu radi privlačenja i zadržavanja stranih talenata, uključujući ocjenu mogućih mjera poput skraćenog razdoblja boravka i novih osnova za odobravanje boravka istraživačima. Gruzija je primijenila načelo reciprociteta Sporazuma o pridruživanju programu Obzor Europa: ako u Gruziji postoje programi ekvivalentni programu Obzor Europa, oni bi također trebali biti dostupni institucijama EU-a.

3.6. SPAJANJE OBITELJI

Potreba za pojašnjenjem i pojednostavljenjem navela je šest država članica EMN-a³⁰⁶ da prilagode ili planiraju prilagoditi svoje politike spajanja obitelji i povezano zakonodavstvo. Izmjene su uključivale pojašnjenje pravne osnove za pokretanje istraga u slučajevima sumnje na fiktivne brakove u Nizozemskoj te priznavanje registriranih partnera kao bračnih drugova, uključujući istospolne partnere, u Estoniji.

Irska je izvijestila da je nedostatak radne snage bio razlog za omogućavanje partnerima određenih nositelja dozvola, primljenih u okviru spajanja obitelji, da se zaposle bez potrebe za podnošenjem zasebnog zahtjeva za dozvolu.³⁰⁷ Italija je uvela određene promjene u uvjetima za ulazak, u skladu s Direktivom (EU) 2003/86 (Direktiva o spajanju obitelji),³⁰⁸ dopuštajući sponzorima ponovno spajanje s članovima obitelji

3.5.3. Pripravnici, au pair osobe i volonteri

Kao odgovor na nedostatak radne snage u sektoru skrbi, Valonska regija u Belgiji izmijenila je dobnu granicu za au pair osobe s 30 na 31 godinu te započela godišnje usklađivanje dohodovnog praga. Finska je povećala minimalni prihod za ovu kategoriju kako bi odražavao trenutne troškove života. Norveška je izvijestila o ukidanju svog au pair programa za državljane trećih zemalja te o njegovu ograničavanju na podnositelje zahtjeva iz područja Europskog gospodarskog prostora (EGP). Ova promjena odražava prioritet politike da se mogućnosti za nekvalificirani rad rezerviraju za osobe iz EGP-a.

pod uvjetom da zakonito borave u Italiji najmanje dvije godine i da mogu osigurati smještaj. Također je revidirala zakonodavstvo koje uređuje minimalne stambene standarde pri procjeni zahtjeva za spajanje obitelji. Prema ovom novom zakonodavstvu, jedinica lokalne samouprave je nadležno tijelo za provjeru broja stanara i usklađenosti s minimalnim uvjetima dostojnog stanovanja.

Četiri države članice EMN-a³⁰⁶ uvele su restriktivnije mjere u području spajanja obitelji. Kao odgovor na utvrđene zlouporabe, savezni parlament Belgije usvojio je novi zakon kojim se proširuju osnove za ograničavanje spajanja obitelji. Novi zakon također je uveo dodatne uvjete, uključujući dokaz o stvarnoj roditeljskoj skrbi nad maloljetnikom, za roditelje državljane trećih zemalja maloljetnih građana EU-a koji traže boravak. U Mađarskoj je revizija migracijskog zakonodavstva utvrdila da članovi obitelji državljana trećih zemalja koji u Mađarskoj žive kraće od dvije godine više ne ispunjavaju uvjete za spajanje obitelji.

3.7. PRUŽANJE INFORMACIJA

Osam država članica EMN-a³¹⁰ unaprijedilo je ili konsolidiralo svoje informiranje kako bi osiguralo jasnoću i kvalitetu informacija dostupnih potencijalnim migrantima. Ovi su naponi bili usmjereni na privlačenje stranih talenata i povećanje informiranosti o migracijskim postupcima.

Finska je nastavila razvijati internetsku stranicu Work in Finland, koju su dopunile marketinške kampanje radi povećanja njezine vidljivosti. Projekt Discover Finland³¹¹ pokrenut je radi podrške regrutiranju državljana trećih zemalja koji su već upoznati s finskom kulturom. Na sličan način, Latvija je izradila nekoliko informativnih videozapisa

o temama kao što su dobivanje EU plave karte, ulazak sezonskih radnika, start-up vize te provjera pozivnih pisama i jamstava.

Estonija je uvela vodič „Coming from Abroad to Work in Estonia“. Austrija je iskoristila digitalizaciju za poboljšanje pristupa informacijama povezanim s migracijama i povezivanje austrijskih poduzeća s međunarodnim radnicima putem platforme baze talenata Work in Austria, nove internetske platforme koju je pokrenula Austrijska gospodarska agencija (ABA).

303 Europski parlament i Vijeće od 11. svibnja 2016. o uvjetima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u svrhu istraživanja, studija, osposobljavanja, volonterstva, razmjena učenika ili obrazovnih projekata, i obavljanja poslova au pair (preinaka), <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2016/801/oj/eng>, pristupljeno 18. lipnja 2025.

304 BE, ES.

305 FI, SE i GE.

306 BE, EE, ES, IE, NL, PT.

307 To se primjenjuje na sljedeće dozvole: dozvolu za opće zapošljavanje, dozvolu za zapošljavanje unutar društva premještaja, dozvolu za zapošljavanje za ključne vještine te na istraživače na temelju sporazuma o prihvatu.

308 Direktiva Vijeća 2003/86/EZ od 22. rujna 2003. o pravu na spajanje obitelji, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TEXT/?uri=CELEX%3A32003L0086>, pristupljeno 13. ožujka 2025.

309 BE, FI, HU, SE.

310 AT, CZ, DE, EE, FI, HU, LV, PT.

311 Discover Finland financiran je iz Fonda za azil, migracije i integraciju (AMIF), <https://eusa-rahastot2021.fi/-/discover-finland>, pristupljeno 13. ožujka 2025.

3.8. OSTALE AKTIVNOSTI

Zbog zabrinutosti vezanih uz pranje novca i zlouporabu migracijskih kanala, Nizozemska je ukinula svoj program boravišnih dozvola za bogate investitore. Učinak programa na privlačenje poslovnih ulaganja bio je minimalan, što se pripisivalo nekim njegovim restriktivnim uvjetima (npr. provjera koju provodi Jedinica financijske inteligencije (FIU) u Nizozemskoj i zemlji podrijetla investitora).

Srbija je u potpunosti provela Zakon o strancima, uspostavljajući jedinstveni postupak za dozvole za boravak i rad, u potpunosti usklađen s Uredbom (EU) 2017/1954 o jedinstvenom obrascu boravišnih dozvola za državljane trećih zemalja.³¹²

Nekoliko je aktivnosti bilo povezano s ruskim ratom protiv Ukrajine. U skladu s kretanjima iz 2023., Ukrajina je uskladila svoje zakonodavstvo i odobrila privremene dozvole strancima i osobama bez državljanstva koje služe na ugovor u njezinim oružanim snagama, državnoj službi specijalnog prijevoza i nacionalnoj gardi. Ukrajinci u ostatku

Europe također su bili obuhvaćeni nekim od tih promjena: Češka je ponovno otvorila svoje konzularne usluge u Ukrajini, a interes čeških poslodavaca doveo je do ponovnog otvaranja migracijskih programa za određene kategorije ukrajinskih državljana. Poljska je uvela pojednostavljeni, digitalizirani postupak za ukrajinske državljane, u kojem je elektronička obavijest poslodavca dovoljna za početak zaposlenja. Uz to, ukrajinske medicinske sestre i primalje koje govore poljski dobile su uvjetna prava na rad u Poljskoj. Rat je utjecao i na državljane Bjelorusije i Rusije. U Litvi su izmjene Rezolucije o proglašenju izvanrednog stanja i imenovanju upravitelja operacija na državnoj razini, zajedno s promjenama Zakona o restriktivnim mjerama zbog vojne agresije na Ukrajinu, dovele do dodatnih ograničenja ulaska za bjeloruske i ruske državljane. Latvija je produljila ograničenje ulaska za ruske državljane koji žele prijeći vanjske granice EU-a u svrhe turizma i razonode.³¹³

312 Uredba (EU) 2017/1954 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2017. o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 1030/2002 o utvrđivanju jedinstvenog obrasca boravišnih dozvola za državljane trećih zemalja, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2017/1954/oj/eng>, pristupljeno 19. ožujka 2025.

313 Dana 27. veljače 2024. Vlada je odlučila produljiti valjanost Naredbe br. 599 od 9. rujna 2022. „O ulasku državljana Ruske Federacije u Republiku Latviju“ do 4. ožujka 2025., https://www.emn.lv/wp-content/uploads/2024/06/EMN_zinojums_210x297mm_eng.pdf, pristupljeno 14. travnja 2025.

4. MEĐUNARODNA ZAŠTITA

4.1. UVOD

Ovo poglavlje prikazuje nove zakonodavne i političke promjene povezane s postupcima međunarodne zaštite, procesnim jamstvima (npr. pristup informacijama i pravnom savjetovanju), prihvatom podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu, statusom međunarodne zaštite i njegovim ukidanjem, kao i premještanjem, preseljenjem, humanitarnim prihvatom i drugim putevima prema zaštiti.

Usvajanje Pakta predstavljalo je glavni zakonodavni razvoj u području međunarodne zaštite na razini EU-a. Cilj mu je bio pojednostaviti postupke azila, unaprijediti solidarnost među državama članicama EU-a te povećati učinkovitost i pravednost europskog sustava azila. Aktivnosti na nacionalnoj razini u velikom broju bile su motivirane potrebom za osiguravanjem nacionalne sigurnosti i povećanjem administrativne učinkovitosti, uz istodobno ispunjavanje humanitarnih obveza. Posebice su neke od ovih promjena imale za cilj pooštavanje nacionalnih sustava azila³¹⁴ te optimiziranje administrativnih struktura i funkcioniranja službi za azil.³¹⁵

U području pristupa postupcima azila, države članice i države promatračice EMN-a uvele su niz reformi u 2024. godini. Sedam država članica EMN-a³¹⁶ uvelo je promjene u postupcima podnošenja zahtjeva za azil, bilo radi pojednostavljenja pristupa postupku,³¹⁷ bilo radi odgovora na migracijske pritiske i sigurnosna pitanja.³¹⁸ U svojim postupcima vezanim uz prihvatljivost, države članice EMN-a³¹⁹ uvele su mjere radi usklađivanja sa sudskom praksom EU-a te proširile osnove za neprihvatljivost ili odbijanje zahtjeva³²⁰ kako bi poboljšale učinkovitost i spriječile zlouporabe sustava.

Radi jačanja provedbe Uredbe (EU) 604/2013 (Uredba Dublin III),³²¹ četiri države članice EMN-a³²² uvele su mjere za povećanje broja dublinskih transfera, povećanje ukupne učinkovitosti i pojašnjenje postupaka. Osam država članica EMN-a³²³ uvelo je promjene u vrstama postupaka koji se koriste za ispitivanje zahtjeva za azil (standardni, granični, ubrzani) radi povećanja učinkovitosti,³²⁴ usklađivanja s pravnim standardima EU-a³²⁵ ili odgovora na operativne izazove.³²⁶

Tijekom 2024. godine, četrnaest država članica EMN-a³²⁷ provelo je mjere za proširenje ili prilagodbu svojih prihvatnih kapaciteta i usluga kako bi odgovorile na promjenjive potrebe podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu. Devet država³²⁸ prilagodilo je materijalne uvjete prijeha i naknade radi boljeg uravnoteživanja javnih resursa i potreba podnositelja zahtjeva, dok je pet država³²⁹ izvijestilo o promjenama u pristupu zdravstvenoj skrbi, a sedam³³⁰ uvelo ili revidiralo mjere povezane s pristupom tržištu rada.

Nadalje, područje pritvora i alternativnih mjera pritvoru bilo je u središtu pozornosti, s obzirom da su promjene uvjeta pritvora, o kojima je izvijestilo sedam država članica i država promatračica EMN-a³³¹ uglavnom bile potaknute potrebom unapređenja postupaka vraćanja i azila,³³² upravljanjem migracijskim pritiscima,³³³ usklađivanjem sa standardima EU-a³³⁴ te zaštitom ranjivih skupina, poput obitelji s djecom.³³⁵

Sedam država članica EMN-a prilagodilo je pravila spajanja obitelji za korisnike međunarodne zaštite (BIP), pri čemu su neke³³⁶ pooštrile propise kako bi spriječile zlouporabe i ojačale imigracijski nadzor, dok su druge³³⁷ nastojale poboljšati pravnu jasnoću i promovirati jedinstvo obitelji.

314 DE, FI, FR, IT, LT, SE, SK i MD.

315 BE, CY, EL, ES, FI, IT.

316 BE, EE, EL, FI, FR, IT, PL.

317 BE, EL, FR.

318 BE, FI, IT, PL.

319 DE, EL, SK.

320 FR, IT, SK.

321 Uredba (EU) br. 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za azil koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva (preinaka), <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2013/604/oj/eng>, pristupljeno 18. lipnja 2025.

322 BE, EL, FR, HU.

323 BE, BG, EL, FI, FR, IE, IT, NL.

324 BE, FI, FR, IE, IT.

325 BG, EL, NL.

326 BE, FR, IT, NL.

327 BE, CY, EE, ES, FI, FR, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PT, SK.

328 CY, DE, FI, FR, IE, IT, LT, MT, PT.

329 CY, FI, IE, IT, MT.

330 CY, DE, EL, FI, LT, LU (pravo na podnošenje zahtjeva za plavu kartu EU-a), MT.

331 BE, CZ, EL, FR, IT, LT, NL.

332 BE, CY, FR, IT, LT, LU.

333 CY, CZ, FI, FR, IT.

334 BE, EL, LT i MD.

335 BE, CZ, EL, LT.

336 AT, BE, FI, NL.

337 BE, EE, FI, HR, LT.

Potaknute pitanjima javne sigurnosti, tri države članice EMN-a³³⁸ provele su mjere za ukidanje međunarodne zaštite osobama koje predstavljaju sigurnosni rizik.

Napori u području preseljenja i humanitarnog prihvata nastavili su se³³⁹ ili su nastavljeni nakon prethodne obustave³⁴⁰ u nekim državama, dok su druge države obustavile³⁴¹ ili smanjile³⁴² svoje programe zbog promjena u politikama.

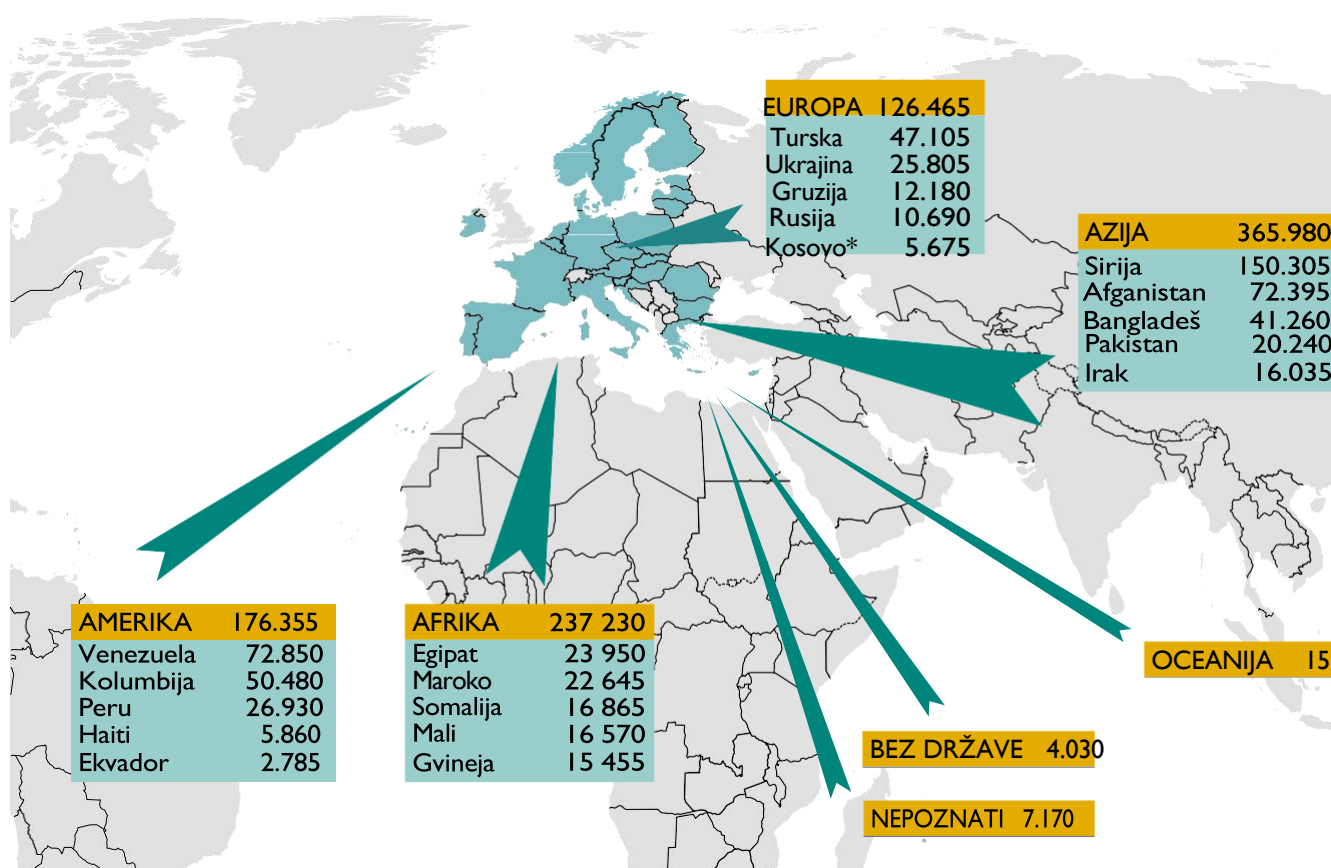
Broj prvih zahtjeva za azil u EU-u i Norveškoj smanjio se za 13 %, s 1.054.645 u 2023. na 917.215 u 2024. godine.

Najveći broj podnositelja zahtjeva dolazio je iz Sirije, potom iz Venezuele i Afganistana (vidi sliku 10).

Tijekom 2024. doneseno je 757.180 odluka prvog stupnja o zahtjevima za azil, u odnosu na više od 680.500 u 2023., što predstavlja porast od 11 % (slika 12). U usporedbi s 2023., udio odluka prvog stupnja kojima se dodjeljuje izbjeglički status i humanitarni status smanjio se za 0,6 postotnih bodova odnosno 2,3 postotna boda u 2024., dok je udio odluka kojima se dodjeljuje supsidijarna zaštita porastao za 1,5 postotnih bodova, što ukupno znači smanjenje pozitivnih odluka za 1,4 postotna boda. Udio odbijenih zahtjeva u prvom stupnju povećao se za 1,6 postotnih bodova.

Od država promatračica EMN-a, Moldavija i Gruzija zaprimile su najveći broj ukupnih zahtjeva za azil u 2024., i to 8.153, odnosno 1.641 (tablica 2).

Slika 10: Broj prvih zahtjeva za azil prema državljanstvu i kontinentu, EU i Norveška, 2024.

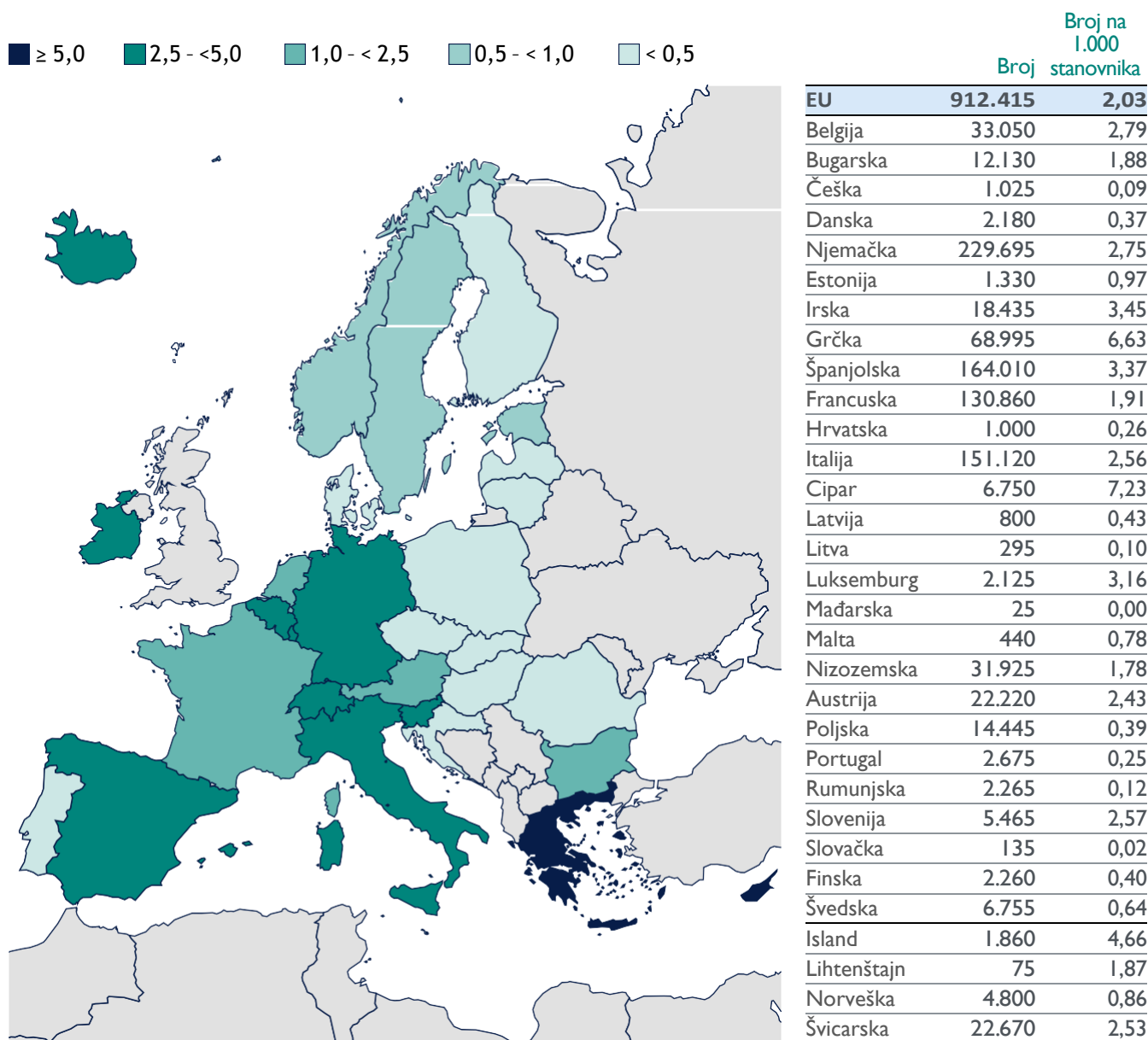

* Ova oznaka ne prejudicira stavove o statusu i u skladu je s Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a 1244/1999 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o proglašenju neovisnosti Kosova.

338 FI, FR, IT.
339 FR.
340 PT.
341 BE.
342 FI, SE.

Slika 11: Prvi zahtjevi za azil, EU i EFTA, 2024

Broj na 1.000 stanovnika

Izvor: Eurostat (migr_asyappctza, demo_gind i migr_asyapp1mp), datum izdavanja podataka: 10. lipnja 2025.

Tablica 2: Prvi/ukupni zahtjevi za azil u državama promatračicama EMN-a, 2024.

	Godina	Prvi zahtjevi	Ukupni zahtjevi		Godina	Prvi zahtjevi	Ukupni zahtjevi
Armenija	2024.	637	660	Sjeverna Makedonija	2024.	334	334
Gruzija	2024.	n/a	1.641	Srbija	2024.	216	219
Moldavija	2024.	8.153	8.153	krajina	2024.	n/i	106
Crna Gora	2024.	132	132				

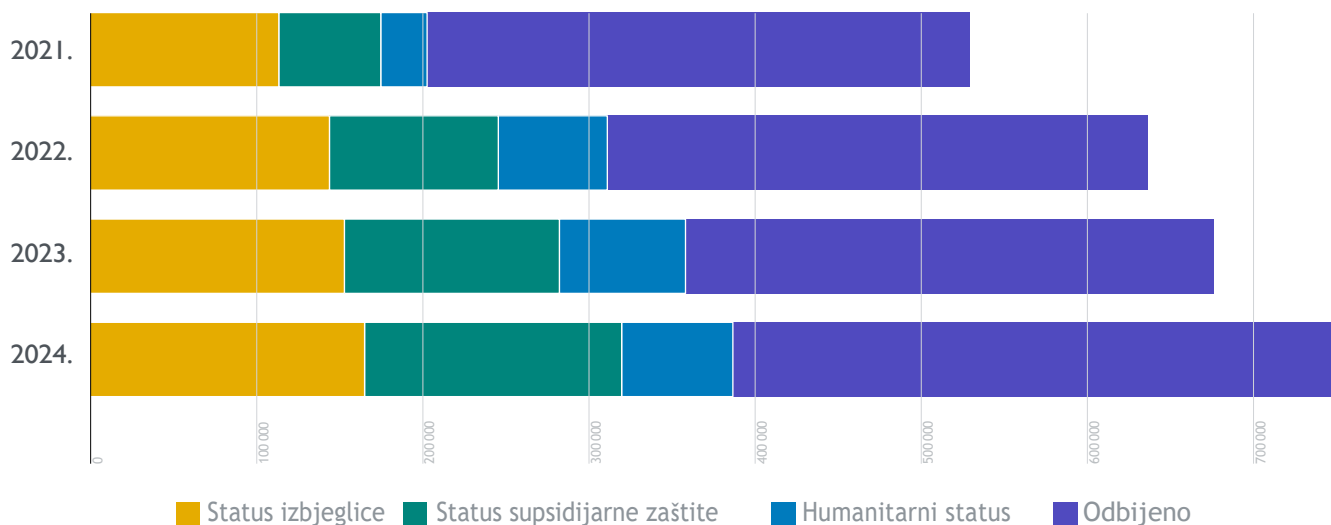
Izvor: nadležna tijela u državi promatračici EMN-a.

„n/i” znači da nema informacija
„n/a” znači da se ne primjenjuje

Napomena za Gruziju: Tražitelj azila je strani državljanin ili osoba bez državljanstva koja je podnijela zahtjev za međunarodnu zaštitu nadležnom državnom tijelu i o čijem zahtjevu Ministarstvo još nije donijelo odluku ili čija sudska odluka još nije postala pravomoćna. U slučajevima kada podnositelj zahtjeva povuče zahtjev/žalbu, uloži žalbu protiv sudske odluke o povlačenju zahtjeva/žalbe i/ili se ponovno obrati sudu radi međunarodne zaštite, takva se osoba ne smatra podnositeljem zahtjeva za azil. U slučaju podnošenja naknadnog zahtjeva za međunarodnu zaštitu, strani državljanin ili osoba bez državljanstva smatra se podnositeljem zahtjeva za azil tek nakon izdavanja pojedinačnog upravno-pravnog akta o prihvatljivosti.

Slika 12: Odluke o zahtjevima za azil u prvom stupnju prema ishodu, EU i Norveška, 2021.–2024.

Apsolutni broj (i udio u ukupnom broju)

Godina	Broj statusa izbjeglice (udio u ukupnom broju)	Broj statusa supsidijarne zaštite (udio u ukupnom broju)	Broj humanitarnih statusa (udio u ukupnom broju)	Broj odbijenih zahtjeva (udio u ukupnom broju)
2021.	114.300.(21,5%)	61.715.(11,6%)	28.065.(5,3%)	328.545.(61,7%)
2022.	144.965.(22,6%)	102.220.(16,0%)	65.970.(10,3%)	327.365.(51,1%)
2023.	154.010.(22,6%)	130.140.(19,1%)	76.325.(11,2%)	320.050.(47,0%)
2024.	166.220.(22,0%)	155.610.(20,6%)	67.320.(8,9%)	368.030.(48,6%)

Izvor: Eurostat (migr_asycdfsta), datum izdavanja podataka: 10. lipnja 2025.

4.2. AKTIVNOSTI NA RAZINI EU-a

Paktom je uveden skup pravila za pojednostavljenje postupaka azila te osiguravanje bržih, pravednijih i učinkovitijih postupaka za ocjenjivanje zahtjeva za azil. Njegov je cilj smanjiti razlike između nacionalnih sustava azila i povećati pravnu sigurnost, uspostavljajući zajedničke standarde u cijelom EU-u.

Nekoliko instrumenata Pakta uvodi mjere za olakšani pristup sustavu azila i poboljšanje funkcioniranja sustava azila.³⁴³

- Uredba o upravljanju azilom i migracijama zamjenjuje Uredbu Dublin III te uvodi reformirani okvir za raspodjelu odgovornosti među državama članicama EU-a za razmatranje zahtjeva za azil. Središnji element ove reforme uspostava je obveznog mehanizma solidarnosti usmjerenog posebno na tražitelje azila. U okviru tog mehanizma, države članice EU-a moraju pridonijeti ukupnom upravljanju Zajedničkim europskim sustavom azila (CEAS) bilo premještanjem tražitelja azila iz država članica koje su pod pritiskom, bilo pružanjem alternativnih oblika potpore, poput financijskih doprinosa ili mjera izgradnje kapaciteta.

Ovaj zaokret ima za cilj osigurati pravedniju raspodjelu odgovornosti i smanjiti pritisak na države članice na vanjskim granicama EU-a.

- Uredba o postupku odobravanja azila usklađuje pravila i postupke za podnošenje i razmatranje zahtjeva za azil u cijelom EU-u. Uvela je obvezne granične postupke za određene kategorije podnositelja zahtjeva, omogućujući brzo rješavanje zahtjeva na ili u blizini vanjskih granica.
- Uredba o kvalifikacijama ima za cilj osigurati da države članice EU-a primjenjuju zajedničke kriterije za priznavanje osoba kao korisnika međunarodne zaštite (BIP). Definira sadržaj prava međunarodne zaštite i obveze korisnika zaštite.
- Revidirana Direktiva o uvjetima prihvata prilagođava osiguravanje minimalnih standarda pomoći podnositeljima zahtjeva za azil od strane država članica, osiguravajući odgovarajuće životne uvjete za one koji dolaze u EU i traže međunarodnu zaštitu.
- Uredba o Eurodacu revidira sustav Eurodac, proširujući njegov doseg na registraciju pojedinačnih tražitelja azila, olakšavajući praćenje kretanja unutar EU-a i pomažući

³⁴³ Europska komisija, „Zakonodavne datoteke ukratko“, 4. lipnja 2024., https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum/legislative-files-nutshell_en, pristupljeno 17. veljače 2025.

identificirati državu članicu EU-a odgovornu za razmatranje zahtjeva za azil.

- Uredba o preseljenju ima za cilj unaprijediti sigurne i zakonite puteve prema EU-u za osobe kojima je potrebna zaštita te pridonijeti jačanju sveobuhvatnih partnerstava s državama izvan EU-a koje ugošćuju velike izbjegličke populacije.

4.3. SVEOBUHVAATNE I MEĐUSEKTORSKE AKTIVNOSTI

U 13 država članica i država promatračica EMN-a³⁴⁷ sveobuhvatne aktivnosti u području međunarodne zaštite bile su vođene sigurnosnim prioritetima te nastojanjima za povećanje administrativne učinkovitosti, uz istodobno ispunjavanje humanitarnih obveza. Te su promjene imale za cilj pooštavanje nacionalnih sustava azila u osam država članica i država promatračica EMN-a³⁴⁸ te optimiziranje administrativnih struktura i rada službi za azil u pet država.³⁴⁹

Osam država članica i država promatračica EMN-a³⁵⁰ uvelo je mjere za pooštavanje svojih okvira za azil skraćivanjem trajanja dozvola za boravak,³⁵¹ uvođenjem dodatnih osnova za odbijanje ili ukidanje statusa zaštite³⁵² te uvođenjem strožih zakonskih definicija.³⁵³ Finska je skratila trajanje dozvole za boravak s četiri na tri godine i učinila međunarodnu zaštitu privremenom. Također je povećala procjene potreba zaštite i uvela dodatne uvjete za odbijanje ili ukidanje statusa zaštite. Švedska je provela pravnu analizu kako bi uskladila svoje zakonodavstvo o azilu s minimalnim standardima i definicijama koje zahtijeva pravo EU-a, s fokusom na pooštavanje propisa o pravnoj pomoći, odbijanju zahtjeva za azil i trajnim dozvolama boravka, u sklopu šireg zaokreta vlade prema restriktivnijoj politici azila i migracija.

Dana 7. studenoga 2024. Odbor na visokoj razini za preseljenje i humanitarni prihvata (Odbor) održao je svoj prvi sastanak, kojem je predsjedala Europska komisija.³⁴⁴ Odbor će pružiti podršku Europskoj komisiji u provedbi Uredbe o preseljenju. Agencija Europske unije za azil (EUAA) izdala je nove smjernice o pristupu EU-a programima zajedničkog sponzorstva zajednice,³⁴⁵ uspostavljajući smjernice koje definiraju minimalne standarde kvalitete.³⁴⁶

Njemačka je uvela Zakon o poboljšanju unutarnje sigurnosti i sustava azila radi ubrzanja postupaka azila i omogućavanja odbijanja ili ukidanja statusa zaštite na temelju sigurnosnih razloga.

Radi optimiziranja rada službi za azil, šest država članica EMN-a provelo je organizacijske reforme.³⁵⁴ Belgija je uspostavila posebnu Jedinicu za praćenje lanca radi prikupljanja podataka i predviđanja potreba u lancu vezanom za azil, osiguravajući usklađenost politika i operacija u uvjetima prijemne krize i povećanog broja zahtjeva. Cipar je prenio nadležnosti za azil s Ministarstva unutarnjih poslova na novoosnovano Državno tajništvo za migracije i međunarodnu zaštitu.

Dvanaest država članica EMN-a³⁵⁵ privremeno je obustavilo ili pauziralo donošenje odluka o zahtjevima za azil sirijskih državljana nakon pada Assadova režima, kako bi se ponovno procijenila geopolitička situacija. Belgija je također privremeno obustavila razmatranje sudanskih, ruskih i libanonskih predmeta, dok je Nizozemska obustavila razmatranje libanonskih predmeta te nastavila obradu zahtjeva iz palestinskih teritorija.

4.4. POSTUPAK MEĐUNARODNE ZAŠTITE

4.4.1. Pristup postupku

Sedam država članica EMN-a³⁵⁶ potaknute potrebom za pojednostavljivanjem pristupa³⁵⁷ ili rješavanjem migracijskih izazova i sigurnosnih pitanja³⁵⁸ uvelo je izmjene u pristupu podnošenju zahtjeva.

Kako bi se olakšao pristup postupcima azila, Belgija je premjestila svoj centar za registraciju zahtjeva za azil u Bruxellesu, rješavajući praktična ograničenja prethodne lokacije. Francuska je uspostavila regionalne centre

France Asylum, integrirajući registraciju, materijalni prihvata i podnošenje zahtjeva u jednu lokaciju radi poboljšanja pristupa.

Radi suočavanja s rastućim migracijskim izazovima i sigurnosnim pitanjima, Poljska je u prosincu 2024. usvojila nacrt zakona kojim se uvode privremena i proporcionalna ograničenja azila kao odgovor na velik broj dolazaka na bjeloruskoj granici; zakon je stupio na snagu u ožujku 2025. Estonija i Finska ograničile su granične prijelaze s Rusijom: u Estoniji zbog recipročnih zatvaranja, a u Finskoj kao reakcija na hibridne prijetnje. Italija je uvela zakonsku obvezu za podnositelje zahtjeva za azil da surađuju u

344 Europska komisija, „Pokretanje Odbora na visokoj razini za preseljenje i humanitarni prihvata”, priopćenje za medije, 7. studenoga 2024., https://home-affairs.ec.europa.eu/news/launch-high-level-committee-resettlement-and-humanitarian-admission-2024-11-07_en, pristupljeno 7. lipnja 2025.

345 EMN glosar, „Definicija sponzorstva zajednice”, b. d., https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-asylum-and-migration-glossary/glossary/community-sponsorship_en, pristupljeno 25. ožujka 2025.

346 EUAA, „Smjernice o pristupu EU-a sponzorstvu zajednice”, 2024., https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/2024-12/2024_12_Guidelines_on_the_EU_approach_to_community_sponsorship_EN.pdf, pristupljeno 17. veljače 2025.

347 BE, BG, CY, DE, EL, ES, FI, FR, IE, IT, LT, LU, MT, SE, SK i MD.

348 DE, FI, FR, IT, LT, SE, SK i MD.

349 BE, CY, EL, ES, FI.

350 DE, FI, FR, IT, LT, SE, SK i MD.

351 FI.

352 DE, FI, FR.

353 FI, FR, IT, LT, SE, SK.

354 BE, CY, EL, ES, FI, FR.

355 AT, BE, DE, EL, FI, HR, IE, IT, LU, MT, NL, SE.

356 BE, EE, EL, FI, FR, IT, PL.

357 BE, EL, FR.

358 BE, FI, IT, PL.

potvrđivanju svojeg identiteta, uključujući i prisilno preuzimanje podataka s elektroničkih uređaja u slučajevima nesuradnje.

4.4.2. Prihvatljivost zahtjeva

Šest država³⁵⁹ uvelo je mjere za jačanje provjera prihvatljivosti. Njemačka i Slovačka su smatrale neprihvatljivima sve nove elemente ili navode koji su postojali u vrijeme prethodnog postupka azila, ali ih podnositelj zahtjeva tada nije iznio bez odgovarajućeg obrazloženja. Time se uskladilo s odlukom Suda Europske unije (SEU) u predmetu C-18/20360 i spriječilo kašnjenja u slučajevima s niskom vjerodostojnošću.

Otkako je 1. rujna 2024. stupio na snagu granični postupak za azil, zahtjevi s naznakama neprihvatljivosti su se u Finskoj ispitivali u graničnom postupku, gdje je to bilo primjenjivo. Francuska je izmijenila svoj postupak azila kako bi omogućila Francuskom uredu za zaštitu izbjeglica i osoba bez državljanstva (OFPRA) donošenje odluka o neprihvatljivosti bez ispitivanja zahtjeva za azil za podnositelje koji su već dobili zaštitu u drugoj državi te proširila uporabu audiovizualne komunikacije za osobne razgovore u slučajevima potencijalne neprihvatljivosti. Izmjenom irskog Zakona o međunarodnoj zaštiti iz 2015. predviđeno je da se pri razmatranju transfera u sigurnu treću zemlju provjerava rizik od ozbiljne štete.

Francuska i Italija uvele su mjere za proširenje razloga za povlačenje zahtjeva za azil. U skladu s nastojanjima da se skrate rokovi obrade i osigura poštivanje obveza prijeha, Francuska je proširila osnove za okončanje predmeta tako da se postupak može zatvoriti kada podnositelj zahtjeva bez opravdanja napusti određeni smještaj. Slično tome, Italija je definirala posebne okolnosti u kojima se zahtjev može smatrati povučenim, primjerice kada podnositelj napusti smještaj ili ne dođe na razgovor te je uvela strukturirani postupak za ponovno otvaranje ili odbacivanje zahtjeva.

4.4.3. Dublinski postupci

Četiri države članice EMN-a³⁶¹ uvele su promjene radi jačanja provedbe Dublinske uredbe povećanjem broja dublinskih transfera, poboljšanjem učinkovitosti i pojašnjenjem postupaka. Francuska je skratila rok za žalbu na dublinske transfere s 15 na 7 dana, uz rok od 15 dana za donošenje odluke, kako bi se racionalizirao postupak azila i uskladili rokovi za žalbe uz istodobno zadržavanje pravne zaštite.

4.4.4. Vrsta postupka za ispitivanje zahtjeva

Osam država članica EMN-a³⁶² uvelo je promjene u vrsti postupka koji se koristi za ispitivanje zahtjeva za azil (standardni, granični, ubrzani) kako bi se povećala učinkovitost,³⁶³

osigurala usklađenost s pravnim standardima EU-a³⁶⁴ i odgovorilo na operativne izazove.³⁶⁵

Standardni postupak

Nizozemska je promijenila svoj okvir za ocjenu zahtjeva za azil prelaskom s procjene prema specifičnim rizičnim skupinama na individualizirane profile rizika, s naglaskom na osobne okolnosti. Osim toga, okvir za ocjenu zahtjeva za azil usklađen je s nedavnim presudama SEU-a o političkom mišljenju, pripadnosti određenoj društvenoj skupini te načinu pravilne procjene ozbiljne i individualne prijetnje životu ili tjelesnom integritetu civila zbog neselektivnog nasilja u situacijama međunarodnog ili unutarnjeg oružanog sukoba. Novi okvir za ocjenu zahtjeva za azil takozvanih „zapadnjačkih žena” koje se poistovjećuju s ravnopravnošću muškaraca i žena³⁶⁶ uspostavlja trostupanjski postupak za utvrđivanje suočavaju li se podnositeljice zahtjeva koje zastupaju vrijednosti rodne ravnopravnosti s progonom u svojoj zemlji podrijetla, u skladu s presudom SEU-a u predmetu C-646/21.³⁶⁷

Postupak na granici

Promjene postupka na granici zabilježile su Francuska i Italija, dok je Finska uvrstila granični postupak u svoj Zakon o strancima. Radi povećanja učinkovitosti postupanja na granici, Francuska je produljila rok u kojem sud mora donijeti odluku o zadržavanju stranih državljana u tranzitnim zonama sa 24 na 48 sati. To je uslijedilo nakon dolaska broda Ocean Viking u luku Toulon 11. studenoga 2022., s 234 državljana trećih zemalja na brodu, što je ukazalo na nedostatnost prijašnjeg roka od 24 sata. Italija je izmijenila svoj granični postupak uvođenjem strožih pravila udaljenja, proširenjem odredbi o zadržavanju, širim korištenjem graničnih postupaka te smanjenjem roka za žalbu na negativnu odluku o azilu na sedam dana.

Ubrzani postupak

Belgija, Finska i Irska proširile su primjenu svojih ubrzanih postupaka. Kako bi ubrzala obradu predmeta, Belgija je uvela brzi postupak za zahtjeve za azil iz sigurnih zemalja zaštite, s rokovima od 15, odnosno 50 dana. Finska je proširila primjenu ubrzanog postupka, osobito za podnositelje koji predstavljaju prijetnju nacionalnoj sigurnosti ili podnose naknadne zahtjeve nakon što je njihov prvi zahtjev za azil odbijen. Irska je proširila svoj ubrzani postupak kako bi u travnju prioritizirala podnositelje zahtjeva iz najčešće zastupljene zemlje podrijetla (Nigerija), a od srpnja nadalje iz dvije najčešće zastupljene zemlje (Jordan i Nigerija) radi povećanja učinkovitosti.

Šest država članica EMN-a³⁶⁸ revidiralo je svoje popise sigurnih zemalja podrijetla kao odgovor na promjenjive geopolitičke okolnosti. Belgija je dodala Moldaviju na popis sigurnih zemalja. Irska je u siječnju dodala Alžir i Bocvanu na svoj popis sigurnih zemalja, a u srpnju 2024.

359 DE, EL, FI, FR, IE, SK.

360 CJEU, predmet C-18/20, presuda Suda (treće vijeće) od 9. rujna 2021., *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Demande ultérieure de protection internationale)*, 11. lipnja 2024.

361 BE, EL, FR, HU.

362 BE, BG, EL, FI, FR, IE, IT, NL.

363 BE, FI, FR, IE, IT.

364 BG, EL, NL.

365 BE, FR, IT, NL.

366 U ovome kontekstu izraz „zapadnjačke žene” odnosi se na strane državljanke koje su nakon dolaska u Nizozemsku usvojile „zapadni” stil života ili ideje o ravnopravnosti spolova koje nisu prihvaćene u njihovoj zemlji podrijetla. To uključuje ostvarivanje prava i sloboda koje imaju žene u Nizozemskoj, a koja odstupaju od tradicionalnih rodnih uloga u njihovoj zemlji podrijetla.

367 Predmet CJEU-a C-646/21, presuda Suda (veliko vijeće) od 11. lipnja 2024., *K and L v Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid*.

368 BE, BG, EL (novi popis: Egipt, Albanija, Alžir, Angola, Armenija, Gruzija, Gambija, Gana, Indija, Maroko, Moldavija, Bangladeš, Benin, Nepal, Pakistan, Senegal i Togo, s Angolom i Moldavijom dodanima 2024.), IE, IT.

Brazil, Egipat, Indiju, Malavi i Maroko. Italija je uklonila Kamerun, Kolumbiju i Nigeriju zbog sigurnosnih rizika u dijelovima njihovih teritorija, u skladu s presudom SEU-a (predmet C-406/22),³⁶⁹ ali je na popis uključila Bangladeš, Egipat, Peru i Šri Lanku. Grčka je dodala Moldaviju i Angolu na svoj popis.

Žalbe u prvom stupnju

Kako bi smanjile zaostatke i poboljšale regionalnu dostupnost pravosuđa, Njemačka, Francuska i Italija uvele su promjene u svoje sustave žalbi u području azila. Francuska je reformirala Nacionalni sud za azil (CNDA) osnivanjem pet regionalnih vijeća radi poboljšanja pristupa i smanjenja opterećenja suda u Parizu. Sustav suca pojedinca postao je standard za žalbene postupke kako bi se ubrzala obrada predmeta. Njemačka je dodijelila upravnim sudovima u nekoliko saveznih država nadležnost za žalbe u prvom stupnju koje se odnose na određene zemlje podrijetla. Italija je prenijela nadležnost za potvrđivanje pritvora na žalbeni sud (Court of Appeal), smanjujući rok za žalbu na sedam dana za podnositelje obuhvaćene ubrzanim postupkom azila na granici.

4.4.5. Operativni aspekti postupka međunarodne zaštite (uključujući žalbe)

Procesna jamstva

Devet država članica i država promatračica EMN-a³⁷⁰ izvijestilo je o mjerama za poboljšanje procesnih jamstava, osobito radi osiguranja pristupa informacijama,³⁷¹ poboljšanja tumačenja i prevođenja u postupcima azila,³⁷² jačanja neovisnosti i transparentnosti pravnog savjetovanja za tražitelje azila,³⁷³ te povećanja procesne pravičnosti.³⁷⁴

Belgija, Italija, Latvija i Slovačka poduzele su korake za poboljšanje pristupa informacijama, s naglaskom na jasnoću, pristupačnost i višejezičnu podršku. Belgija je uvela novu brošuru i internetsku stranicu koja nudi informacije u više formata i na više jezika. Italija, Latvija i Slovačka pojednostavile su jezik u svojim informativnim materijalima. Slovačka je uključila grafičke prikaze i ikone kako bi ključni sadržaji vezani uz azil bili razumljiviji. Latvija je promijenila način prezentiranja odluka o odbijanju statusa podnositeljima zahtjeva, uvodeći odvojeno, sažeto objašnjenje na jednostavnom jeziku te unaprijed pripremljene prijevode uvjeta za žalbu i pravnu pomoć. Kako je ranije prevodila svaku pojedinačnu odluku, nova praksa povećala je učinkovitost i racionalnu uporabu resursa.

Belgija, Francuska i Malta poduzele su mjere za poboljšanje usluga tumačenja i prevođenja u postupcima azila radi veće pristupačnosti i pravičnosti za podnositelje zahtjeva. Belgija je uspostavila pravni okvir za tumače i prevoditelje, osiguravajući jasne kriterije imenovanja i naknade, kao i etički kodeks. Francuska je zahtijevala da tražitelji azila odaberu željeni jezik u regionalnim centrima France Asylum,

što omogućuje OFPRA-i da razgovore planira u skladu s tim. U Norveškoj je vlada izdvojila 5 milijuna NOK (oko 430.000 eura) za jačanje pravne pomoći tražiteljima azila..

Radi jačanja neovisnosti i transparentnosti pravnog savjetovanja za tražitelje azila, Austrija je uvela veću zaštitu od razrješenja za pravne savjetnike i uspostavila jasne odgovornosti u sektoru pravnog savjetovanja. Litva je pokrenula prijenos nadležnosti za pravnu pomoć koju jamči država s ministra unutarnjih poslova na ministra socijalne sigurnosti i rada, osiguravajući veću nepristranost.

U cilju povećanja procesne pravičnosti za maloljetnike u postupcima azila, Vijeće za parnično pravo stranaca u Belgiji provelo je pilot-projekt o pravosuđu prilagođenom djeci. U sklopu projekta Vijeće je uvelo prilagođena pozivna pisma koja objašnjavaju rasprave jezikom prilagođenim djeci te pokrenulo pilot-projekt prostorija za saslušanja prilagođenih maloljetnicima. Njemačka je riješila pitanje pravnog zastupanja maloljetnika koji dolaze u pratnji priznavanjem ovlasti skrbništva koje su ovjerila tijela za skrb o mladima, čime je pojednostavila postupke za urede za skrb o mladima i obiteljske sudove.

Vremenski rokovi i upravljanje predmetima

Deset država članica i država promatračica EMN-a³⁷⁵ uvelo je reforme radi poboljšanja upravljanja vremenom obrade predmeta i smanjenja zaostataka,³⁷⁶ povećanja učinkovitosti svojih sustava azila³⁷⁷ te povećanja transparentnosti u obradi zahtjeva.³⁷⁸

Kako bi poboljšale upravljanje vremenom, Irska i Italija povećale su resurse za obradu zahtjeva za azil. Portugal je dao prioritet rješavanju zaostalih predmeta iz 2023., dodjeljujući službenika posebno zaduženog za slučajeve ranjivih osoba. Norveška je restrukturirala upravljanje predmetima azila, prelaskom s timova organiziranih prema državama podrijetla na fleksibilne privremene timove temeljene na stručnosti, omogućujući prioritizaciju utemeljenu na podacima prema dolascima, zaostacima i prioritetnim skupinama.

Potaknuta ograničenim kapacitetima i potrebom za većom učinkovitošću, Belgija je pokrenula pilot-projekt Tabula Rasa s ciljem poboljšanja učinkovitosti, kvalitete odluka i dobrobiti zaposlenika. Nakon evaluacije pilota, program će se od 2025. provoditi pod nazivom „Prisma“. Irski Ured za međunarodnu zaštitu (IPO) pokrenuo je pilot-program za udaljene intervju u postupcima azila kako bi se smanjila potreba za putovanjem i povećao kapacitet obrade. Nizozemska je produljila rok za razmatranje zahtjeva za azil za devet mjeseci, omogućujući Službi za imigraciju i naturalizaciju (IND) do 15 mjeseci za obradu predmeta radi osiguravanja temeljite procjene uslijed povećanog broja zahtjeva i ograničenih kapaciteta. IND je počeo objavljivati rokove obrade zahtjeva za spajanje obitelji na svojoj nadzornoj ploči za azil kako bi povećao transparentnost i pomogao podnositeljima zahtjeva u upravljanju očekivanjima. Francuska je početkom 2024. značajno smanjila vrijeme obrade zahtjeva zahvaljujući reformama postupaka, povećanju resursa i poboljšanjima u upravljanju predmetima.

369 Predmet CJEU-a C-406/22, presuda Suda od 4. listopada 2024., *Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky*.

370 AT, BE, DE, FR, IT, LT, LV, SK i NO.

371 BE, IT, LV, SK.

372 BE, FR, MT i NO.

373 AT, LT.

374 BE, DE i NO.

375 BE, FI, FR, IE, IT, MT, NL, PT, SE i NO.

376 IE, IT.

377 BE, FR, IE.

378 NL.

Digitalizacija postupka / elementi upravljanja podacima

Sedam država članica i država promatračica EMN-a³⁷⁹ izvijestilo je o naporima digitalizacije u svojim postupcima azila. Oni su uključivali nadogradnju postojeće digitalne infrastrukture,³⁸⁰ omogućavanje održavanja barem nekih intervju na mreži³⁸¹ te poboljšanje učinkovitosti i transparentnosti.³⁸²

Nadogradnje digitalnih sustava za upravljanje predmetima zabilježene su u pet država članica EMN-a.³⁸³ Belgija je proširila svoju infrastrukturu u oblaku za postupke azila i automatizirala zahtjeve za dUBLINSKE transfere. Francuska je poboljšala sigurnost podataka i usklađenost s Uredbom (EU) 2016/679 (Opća uredba o zaštiti podataka – GDPR) kroz automatizaciju obrade osobnih podataka i sučelja za

udaljeno savjetovanje, osiguravajući neometano razmjenjivanje podataka između institucija za azil. Irska je prešla na potpuno digitalne zahtjeve, omogućujući tražiteljima azila da zahtjeve podnose putem interneta koristeći iPade u određenim ustanovama te provodeći probne udaljene intervjue. Portugal je započeo digitalno pohranjivanje svih zahtjeva kako bi osigurao cjelovitost podataka i udaljeni pristup.

Što se tiče budućeg planiranja, Bugarska je razvila plan digitalizacije za postupke međunarodne zaštite, koji bi trebao biti u potpunosti proveden do 2026. Norveška se obvezala uložiti 100 milijuna NOK u modernizaciju svojeg IT sustava upravljanja imigracijama kako bi pojednostavila operacije i poboljšala digitalnu infrastrukturu.

4.5. PRIHVAT PODNOSITELJA ZAHTJEVA ZA MEĐUNARODNU ZAŠTITU

Kao odgovor na promjenjive potrebe prihvata, 14 država članica EMN-a³⁸⁴ uvelo je mjere za proširenje ili prilagodbu prihvatnih kapaciteta i usluga koje se pružaju podnositeljima zahtjeva za međunarodnu zaštitu. Devet država članica EMN-a³⁸⁵ izvijestilo je o prilagodbama materijalnih uvjeta prihvata i novčanih naknada radi uravnoteživanja javnih resursa i potreba podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu. Pet država³⁸⁶ izvijestilo je o mjerama koje se odnose na pristup zdravstvenoj skrbi, dok je sedam³⁸⁷ izvijestilo o mjerama vezanim uz pristup tržištu rada. U Finskoj je pristup tržištu rada ograničen tako da je pravo na rad prestajalo nakon 30 dana od uručjenja odluke podnositelju zahtjeva. Prije je prestajalo tek kada je odluka postala izvršna, tj. kada je podnositelj zahtjeva mogao biti udaljen iz zemlje sukladno zakonu.

4.5.1. Prihvat podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu, uključujući pristup osnovnim uslugama

Smještaj

Kao odgovor na pritiske na prihvatne sustave zbog trajno visokog broja zahtjeva, neke države članice EMN-a³⁸⁸ uvele su mjere za povećanje prihvatnih kapaciteta,³⁸⁹ smanjenje vremena čekanja na pristup smještaju i trajanja boravka,³⁹⁰ te poboljšanje upravljanja prihvatnim kapacitetima.³⁹¹

Šest država članica EMN-a³⁹² poduzelo je mjere za povećanje prihvatnih kapaciteta kao odgovor na rastući broj zahtjeva. Belgija je odobrila novi okvir za javnu nabavu radi uključivanja privatnih operatera u usluge prihvata, uz planiranih do 3 500 mjesta. Cipar je započeo nadogradnju svojih prihvatnih centara, s ciljem povećanja kapaciteta centra Kofinou na 750 kreveta i izgradnje novog centra u

Limnesu s 1 000 kreveta. Luksemburg je otvorio nove smještajne objekte i pozvao općine da identificiraju raspoložive nekretnine ili zemljišta radi proširenja prihvatnih kapaciteta. Kao i prethodnih godina, tijekom najhladnijih mjeseci bio je dostupan privremeni zimski hitni smještaj za odrasle osobe bez doma, uključujući podnositelje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji nisu bili smješteni u prihvatnim objektima. Nizozemska je uvela nove mjere radi stvaranja dodatnih 12.000 prihvatnih mjesta, uključujući privremene hitne smještaje putem općina. Portugal je proširio svoje kapacitete prihvata za azil kroz partnerstvo s mrežom organizacija domaćina. Suprotno tome, zbog nedostatka nacionalnog financiranja, Bugarska je smanjila svoje prihvatne kapacitete na 3.225 mjesta.

Okvir 3: Nacionalni plan Francuske za prihvat tražitelja azila i izbjeglica 2024. – 2027.: optimizacija upravljanja prihvatom i smještajem

Francuska je usvojila novi Nacionalni plan za prihvat tražitelja azila i izbjeglica 2024. – 2027., kojim se postavljaju regionalni ciljevi za učinkovitije upravljanje smještajem. Dana 31. prosinca 2024., nacionalni prihvatni sustav imao je 119.437 mjesta. Kako bi se ubrzalo vrijeme obrade zahtjeva za azil, planom se nastoji regulirati upravljanje postojećim kapacitetima i optimizirati dostupnost smještaja. Prethodno je 21 % kapaciteta bio zauzet osobama koje ondje nisu trebale biti – ili zato što im je zahtjev za azil bio odbijen više od mjesec dana ranije (7,2 %), ili zato što su im bile odobrene međunarodne zaštite,

379 BE, BG, FR, IE, MT, PT i NO.

380 BE, FR, IE, MT, PT.

381 FR, IE.

382 BG, FR i NO.

383 BE, FR, IE, MT, PT.

384 BE, CY, EE, ES, FI, FR, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PT, SK.

385 CY, DE, FI, FR, IE, IT, LT, MT, PT.

386 CY, FI, IE, IT, MT.

387 CY, DE, EL, FI, LT, LU (pravo na podnošenje zahtjeva za Plavu kartu EU), MT.

388 BE, CY, ES, FI, IE, IT, LT, LU, NL, PT.

389 BE, CY, IE, LU, NL, PT.

390 BE, IT, FR, NL.

391 EE, ES, FI, LT, NL.

392 BE, CY, IE, LU, NL, PT.

ali su boravile dulje od dopuštenog razdoblja od šest mjeseci (11,7 %). Nacionalni plan predviđa da će broj smještajnih mjesta 2025. iznositi 113.258, uzimajući u obzir zatvaranje 6.500 mjesta do 2025. i uvođenje 5.000 novih mjesta u drugim područjima, što znači stvarno smanjenje od 1.500 mjesta u 2025. (otprilike 1,3 %).

Belgija i Finska uvele su mjere kojima se od podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu zahtijeva financijski doprinos troškovima njihova prihvata. Belgija je uvela novi sustav kojim se zaposlene podnositelje zahtjeva za međunarodnu zaštitu obvezuje na plaćanje financijskog doprinosa temeljenog na njihovim prihodima. Finska je povećala najveći iznos naknade za prihvata s 9 eura na 12 eura dnevno kako bi se troškovi uskladili s rashodima prihvata.

Četiri države članice EMN-a³⁹³ uvele su mjere za smanjenje vremena čekanja na smještaj. Kako bi se sustav pojednostavio i smanjio broj nepotrebnih premještanja, Nizozemska je uklonila vezu između obrade zahtjeva za azil i lokacije smještaja, omogućujući tražiteljima azila da završe postupak bez obzira na lokaciju. Nizozemska je također omogućila produljenje privremenog boravka u hotelima i drugim vrstama smještaja za dodatnih šest mjeseci u iznimnim slučajevima u kojima nije bilo moguće osigurati premještanje u trajni smještaj.

Pet država članica EMN-a³⁹⁴ provelo je strukturne i regulatorne reforme u upravljanju prihvatnim objektima. Estonija je izmijenila interna pravila postupanja u smještajnim centrima, uvodeći ažuriranja vezana uz uporabu psihoaktivnih tvari, izostanke, mehanizme za pritužbe i upravljanje osobnim dosjeima, kako bi se odgovorilo na praktične izazove i osiguralo usklađivanje sa standardima EUAA za prihvata. Finska je zamijenila zastarjele smjernice novim uputama za centre za prihvata radi poboljšanja rada, usklađivanja s ugovornim obvezama i jačanja nadzora. Kako bi ojačala upravljanje proračunom i pojasnila administrativne procese, Španjolska je unaprijedila upravljanje sustavom prihvata međunarodne zaštite, primjerice poboljšanjem planiranja i raspodjele usluga te njihovog vrednovanja, nadzora i usklađenosti. Litva je reorganizirala Centar za prihvata izbjeglica u Agenciju za prihvata i integraciju, objedinjavanjem svih funkcija prihvata u jednoj instituciji koja će pružati smještaj, socijalnu potporu i druge ključne usluge državljanima trećih zemalja. Time je stvoren jedinstven i učinkovitiji sustav prihvata, s dosljednim standardima i poboljšanim pristupom potpori. Nizozemski Zakon o raspodjeli (Dispersal Act) propisao je pravedniju i uravnoteženiju raspodjelu odgovornosti za prihvata tražitelja azila među općinama i pokrajinama, zamjenjujući prijašnji dobrovoljni sustav strukturiranom formulom raspodjele. Općine su imale rok do 1. studenoga 2024. za utvrđivanje broja prihvatnih mjesta. Međutim, nova vlada izrazila je namjeru da ukine Zakon o raspodjeli, zbog čega njegova budućnost ostaje neizvjesna.

Okvir 4: Irska strategija sveobuhvatnog smještaja za podnositelje zahtjeva za međunarodnu zaštitu: izgradnja održivog prihvatnog sustava do 2028

Irska Strategija sveobuhvatnog smještaja za podnositelje zahtjeva za međunarodnu zaštitu najavljena je 27. ožujka 2024. Bavila se nedostatkom smještaja i postavila okvir za dugoročne promjene sustava do 2028. Neposredne mjere za 2024.–2025. uključivale su prenamjenu komercijalnih nekretnina i kupnju državnih zemljišta u te svrhe, dok revidirani model smještaja postupno napušta oslanjanje na privatne pružatelje usluga, uz proširenje državnih i komercijalnih kapaciteta smještaja. Plan predviđa strukturirani proces u kojem podnositelji zahtjeva provode šest mjeseci u prihvatnim centrima prije nego što se presele u smještajne centre ako još čekaju odluku o svojem zahtjevu, uz ukupni planirani kapacitet od 35.000 kreveta.

Drugi materijalni uvjeti prihvata, uključujući novčane naknade

Promjene drugih materijalnih uvjeta prihvata bile su motivirane potrebom uravnoteženja javnih financija s osiguravanjem pravedne raspodjele potpore,³⁹⁵ kao i potrebom da se bolje uzmu u obzir specifične potrebe određenih kategorija podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu.³⁹⁶ Te su mjere uključivale smanjenje ili ukidanje naknada³⁹⁷ te uvođenje novih ili proširenje postojećih naknada.³⁹⁸

Četiri države članice EMN-a³⁹⁹ smanjile su ili ukinule naknade. Finska je smanjila osnovne i operativne naknade za tražitelje azila. Francuska je uvela obvezna pravila za odbijanje ili ukidanje materijalnih uvjeta prihvata u određenim situacijama, uključujući kada tražitelji azila odbiju dodijeljeni smještaj, napuste propisanu regiju ili podnesu lažne informacije. Irska je uvela procjenu prihoda za naknadu koja se isplaćuje podnositeljima zahtjeva za međunarodnu zaštitu; naknada se više neće dodjeljivati osobama koje imaju prihod veći od 125 eura tjedno tijekom ukupno 12 tjedana ili više. Njemačka je produljila razdoblje osnovnih naknada s 18 na 36 mjeseci, produžujući vrijeme prije nego što podnositelji zahtjeva steknu pravo na više naknade u skladu sa sustavima redovne socijalne potpore. Nadalje, iz naknada su izuzeti oni tražitelji azila koji su obaviješteni o odluci o transferu u državu članicu EU-a nadležnu prema Uredbi Dublin III, osim privremenih naknada i pomoći u posebnim okolnostima (npr. naknade za posebne potrebe djece).

Irska i Litva uvele su ili proširile određene naknade. Irska je najavila plan za Naknadu za djecu podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu za djecu smještenu u državnim prihvatnim objektima, kako bi se povećala tjedna naknada za djecu (trenutno 29,80 eura). Litva je omogućila da tražitelji azila koji žive samostalno (uz one u privremenim smještajnim objektima) primaju naknadu za hranu ako nije osigurana usluga prehrane te mjesečnu novčanu naknadu.

393 BE, FR, IT, NL.

394 EE, ES, FI, LT, NL.

395 DE, FI, FR, IE.

396 IE, LT.

397 FI, FR, IE.

398 DE, LT.

399 DE, FI, FR, IE.

Austrija i Njemačka uvele su sustave kartica za naknade za tražitelje azila. Austrija je provela pilot-projekt kartice za pogodnosti, kako bi zamijenila gotovinu materijalnom podrškom, dok je Cipar planirao uvesti unaprijed plaćenu bankovnu karticu radi pojednostavljenja isplata i rješavanja poteškoća pri otvaranju bankovnih računa.

Pristup tržištu rada

Radi olakšavanja pristupa zapošljavanju, Njemačka, Grčka i Litva smanjile su razdoblje čekanja za pristup tržištu rada: Grčka sa šest mjeseci na 60 dana nakon podnošenja zahtjeva, a Njemačka za tražitelje azila u prihvatnim centrima s devet na šest mjeseci, uz ograničenu diskreciju tijela za strance. Njemačka je također ublažila pravila rada kako bi se bolje iskoristio radni potencijal, omogućivši određenim tražiteljima azila prelazak na dozvolu boravka za kvalificirane radnike te smanjivši zahtjeve za rad za osobe s odgodom udaljenja. Pravila su također predviđala da osobe s odgodom udaljenja koje su završile osposobljavanje za njegovatelje mogu dobiti privremenu dozvolu boravka. Ako su osobe s odgodom udaljenja bile uključene u strukovno osposobljavanje u Njemačkoj, imale su pravo na privremenu dozvolu boravka ako su mogle osigurati vlastitu egzistenciju. Ako egzistenciju nisu mogle osigurati, u pravilu su imale pravo na odgodu udaljenja za vrijeme trajanja osposobljavanja. Litva je proširila prava na rad za tražitelje azila uklanjanjem obveze dozvole za rad u posebnim situacijama te omogućavanjem samozapošljavanja u predmetima s odgodama.

U Finskoj su nedavne izmjene Zakona o strancima⁴⁰⁰ ograničile mogućnost podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu da prijeđu u određene druge kategorije dozvola boravka, uključujući one temeljene na zaposlenju, poduzetništvu ili studiju (vidjeti pristup obrazovanju u nastavku). Finska je također skratila razdoblje prava na rad za podnositelje zahtjeva za međunarodnu zaštitu; u većini slučajeva, kada osoba primi negativnu odluku o azilu, njezino pravo na rad završava ranije nego prije. Irska je prebacila postupak podnošenja zahtjeva za pristup tržištu rada za podnositelje međunarodne zaštite u Ured za međunarodnu zaštitu (IPO). Uveden je novi internetski sustav koji pojednostavljuje predaju zahtjeva, ubrzava obradu i podupire prelazak IPO-a na rad bez papirnatih dokumenata.

Pristup zdravstvenoj skrbi, uključujući mentalno zdravlje

Šest država⁴⁰¹ izvijestilo je o mjerama za poboljšanje pristupa zdravstvenoj skrbi. Na Cipru je Služba za azil pokrenula sporazum s Državnom organizacijom zdravstvenih usluga (OKYPY) radi formaliziranja pružanja besplatne zdravstvene skrbi tražiteljima azila unutar javnog zdravstvenog sustava. Finska i Malta poduzele su korake za jačanje podrške mentalnom zdravlju – putem četiri projekta u prihvatnim centrima u Finskoj te kroz suradnju sa službama za mentalno zdravlje na Malti. Irska je izdvojila 50 milijuna eura za model zdravstvene skrbi za izbjeglice, kojim se osigurava nastavak fleksibilnih lokalnih zdravstvenih usluga za sve veći broj tražitelja azila, zdravstvene procjene, cijepjenje, preglede liječnika opće prakse (GP) i zdravstvene iskaznice.

Portugal je uspostavio nacionalnu kontakt točku za zdravstvenu skrb radi poboljšanja pristupa medicinskim uslugama.

Pristup obrazovanju

Latvija i Gruzija proširile su pristup obrazovanju za maloljetne tražitelje azila. Latvija je uvela novi model obrazovnog programa s pojačanom potporom za učenje latvijskog jezika, proširenom obukom nastavnika i većom spremnošću škola za obrazovanje maloljetnika koji traže azil. Izradu individualnih obrazovnih planova te uključivanje škola za posebne potrebe za one kojima je takva podrška utvrđena kao potrebna. Kao što je gore navedeno, nedavne izmjene Zakona o strancima Finske ograničavaju mogućnost podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu da prijeđu u druge kategorije dozvola boravka, uključujući studij. Gruzija je proširila svoj državni integracijski program kako bi financirala sportske, kreativne i obrazovne tečajeve, osiguravajući do 1.500 GEL (494 eura) po korisniku godišnje za razvoj vještina i socioekonomsku integraciju.

Mjere za zaštitu djece

Sedam država⁴⁰² izvijestilo je o mjerama za poboljšanje zaštite djece, s naglaskom na sigurnost, podizanje svijesti o pravima i usklađenost s nacionalnim standardima. Mjere su bile motivirane potrebom jačanja pravne usklađenosti,⁴⁰³ sprječavanja zlostavljanja,⁴⁰⁴ poboljšanja standarda skrbi⁴⁰⁵ te podrške integraciji i dobrobiti maloljetnika u sustavima azila i prihvata.⁴⁰⁶ Belgija je poduprla projekt stvaranja smještajnih kapaciteta prilagođenijih dječjim potrebama unutar prihvatne mreže. Češka je distribuirala informativne materijale za djecu u prihvatnim centrima. Njemačka je podržala projekt organizacije Save the Children „Listen Up!” radi jačanja prava i zaštite djece u smještajnim centrima, uključujući razvoj mehanizama za pritužbe kako bi se maloljetnici zaštitili od nasilja. S fokusom na zaštitu, irska Agencija za zdravstvene informacije i kvalitetu (HIQA) započela je inspekcije određenih smještajnih centara radi provjere usklađenosti s nacionalnim standardima, u okviru vladine obveze neovisnog nadzora. Poljska je ažurirala svoju Politiku zaštite djece od zlostavljanja u centrima za strance radi jačanja zaštitnih mjera, kao odgovor na zakonodavne izmjene Obiteljskog i skrbničkog zakonika.

Rane integracijske mjere

Šest država članica EMN-a⁴⁰⁷ uvelo je nove mjere za podršku integraciji tražitelja azila, uključujući promicanje društvene participacije i uključivanja u zajednicu, te poboljšanje pristupa uslugama. Austrija je proširila mogućnosti za tražitelje azila da se uključe u dobrotvorni rad za državne subjekte i neprofitne organizacije javnog sektora, nudeći naknadu od 1,60 eura po satu kao poticaj, uz smanjenje njihovog mjesečnog džeparca s 40 na 20 eura ako u tome ne sudjeluju. Bugarska i Cipar pokrenuli su programe sufinancirane iz AMIF-a. IOM Bugarska pokrenula je petogodišnji holistički program podrške tražiteljima azila i BIP-u. U Belgiji su različiti projekti nastojali integrirati visoko kvalificirane podnositelje zahtjeva za međunarodnu zaštitu na tržište rada,

400 Izmjena Zakona o strancima (472/2024), članci 35. i 36., koja je stupila na snagu 1. rujna 2024.

401 CY, FI, IE, IT, PT, MT.

402 BE, CZ, DE, IE, IT, PL i GE.

403 IE, PL.

404 DE, PL.

405 BE, CZ.

406 BE, DE.

407 AT, BE, BG, CY, EL, PL.

suzbiti iskorištavanje i olakšati suradnju s poreznim tijelima i agencijama za privremeno zapošljavanje. Poljska je pokrenula mobilnu aplikaciju Refugeebook koja pruža informacije o socijalnoj pomoći, postupcima azila i životu u Poljskoj. Aplikacija pruža ažurirane obavijesti u stvarnom vremenu i dostupna je tražiteljima međunarodne zaštite putem QR koda na dokumentima i informativnim posterima u centrima za strance i u Službi za strance u Varšavi.

Procjena i odgovor na posebne potrebe u prihvatu povezane s ranjivostima

Pet država članica EMN-a⁴⁰⁸ provelo je izmjene radi poboljšanja otkrivanja i procjene ranjivosti u svojim sustavima azila. Četiri države⁴⁰⁹ poboljšale su svoje postojeće strukture: Belgija kroz projekt otkrivanja i upućivanja ranjivih osoba; Cipar kroz nove standardne operativne postupke (SOP-ove) za procjenu ranjivosti i obuku; Češka proširenjem EUAA obuke na sve službenike na prvoj liniji; te Njemačka kroz model-projekt za razvoj specijaliziranih alata i praćenja. Irska se suočila s ograničenjima kapaciteta te je privremeno obustavila program procjene ranjivosti, ali je kasnije nastavila s procjenama za obitelji putem vanjskog pružatelja usluga.

4.6. DETENCIJA TRAJITELJA MEĐUNARODNE ZAŠTITE

Devet država članica i država promatračica EMN-a⁴¹⁰ uvelo je mjere koje se odnose na uvjete detencije. Promjene u području detencije i alternativama detenciji usmjerene su na poboljšanje postupaka povratka i azila,⁴¹¹ upravljanja migracijskim pritiscima,⁴¹² usklađivanja s pravnim standardima EU-a⁴¹³ te zaštitu ranjivih skupina, poput obitelji s djecom.⁴¹⁴

Radi unaprjeđenja postupaka povratka i azila, Francuska je u srpnju 2024. donijela uredbu kojom se proširuju razlozi za određivanje kućnog pritvora ili detencije tražitelja azila. Cilj je bio povećati učinkovitost mjera udaljenja za osobe koje predstavljaju prijetnju javnom poretku ili rizik od bijega. Kako bi upravljao migracijskim pritiscima, Cipar je povećao svoje sudjelovanje u aktivnostima Frontexa te podupro razvoj najboljih praksi u području alternativnih mjera detenciji. Radi zaštite ranjivih skupina, Belgija je formalizirala zabranu zadržavanja obitelji s maloljetnom djecom, osiguravši njima primjereniji smještaj u namjenskim obiteljskim jedinicama. Konačno, radi usklađivanja s pravnim standardima EU-a, Moldavija je 2024. izmijenila svoj pravni okvir djelomičnim prijenosom Direktive 2008/115/EZ (Direktiva o povratku)⁴¹⁵ o zajedničkim standardima i postupcima država članica za vraćanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom.

Mjere za smanjenje detencije obitelji s djecom usvojile su četiri države članice EMN-a⁴¹⁶ u skladu s obvezama EU-a i međunarodnim obvezama.

Belgija je pravno formalizirala zabranu zadržavanja obitelji s maloljetnom djecom, omogućivši njihov smještaj u obiteljskim jedinicama uz primjenu istog pravnog okvira kao i u detencijskim centrima, uključujući skraćene rokove za žalbu i bržu obradu zahtjeva za azil. Grčka je izmijenila svoje zakonodavstvo kako bi ispravno prenijela članak I I. stavak 6. Direktive (EU) 2013/33 (preinačena Direktiva o uvjetima prijeha),⁴¹⁷ pri čemu je određeno da se iznimke od odvojenog smještaja za zadržane obitelji mogu primjenjivati samo na granicama te u tranzitnim zonama luka ili zračnih luka u zemlji, čime se osigurava usklađenost s propisima EU-a. Češka Republika osnovala je neformalnu radnu skupinu za poboljšanje provedbe alternativnih mjera detenciji za obitelji.

Francuska, Italija i Litva prilagodile su svoja pravila o detenciji i alternativama detenciji. Francuska je proširila mogućnosti kućnog pritvora i detencije za tražitelje azila, dok je Italija izmijenila način izračuna iznosa financijskog jamstva potrebnog kao alternative detenciji u postupcima na granici. Litva je uvela najdulje trajanje detencije od šest mjeseci za osobe s rizikom od bijega, sigurnosnim rizikom ili prijetnjom sigurnosti. Nizozemska je, slijedom odluke Državnog vijeća da postojeći zakon nije dovoljno jasan, ukinula mogućnost pretraživanja mobilnih telefona zadržanih državljana trećih zemalja bez njihove privole.

4.7. SPAJANJE OBITELJI ZA KORISNIKE MEĐUNARODNE ZAŠTITE

Sedam država članica EMN-a uvelo je izmjene pravila o spajanju obitelji, pri čemu su neke⁴¹⁸ postrožile propise kako bi spriječile zlouporabe i ojačale nadzor

migracija, dok su druge⁴¹⁹ nastojale poboljšati pravnu jasnoću i promicati jedinstvo obitelji.

408 BE, CY, CZ, DE, LT.

409 BE, CY, CZ, DE.

410 BE, CZ, EL, FR, IT, LT, LU, NL i MD.

411 BE, CY, FR, IT, LT, LU.

412 CY, CZ, FI, FR, IT.

413 BE, EL, LT i MD.

414 BE, CZ, EL, LT.

415 Direktiva 2008/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2008. o zajedničkim standardima i postupcima država članica za vraćanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom, <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2008/115/oj/eng>, pristupljeno 18. lipnja 2025.

416 BE, CZ, EL, LU.

417 Direktiva 2013/33/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju standarda za prihvata podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu (preinaka), <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2013/33/oj/eng>, pristupljeno 18. ožujka 2025.

418 AT, BE, FI, NL.

419 BE, EE, FI, HR, LT.

Četiri države članice EMN-a⁴²⁰ uvele su strože propise o spajanju obitelji za korisnike međunarodne zaštite. Austrija je uvela strožu provjeru dokumenata i povećala opseg testiranja DNK, uz prijedloge dodatnih mjera za ograničavanje spajanja obitelji, npr. podizanje minimalne dobi bračnih drugova s 18 na 21 godinu. Belgija je uvela uvjete prema kojima roditelji praćenih stranih maloljetnika s odobrenom međunarodnom zaštitom mogu ostvariti pravo na spajanje obitelji, pod uvjetom da je obitelj postojala u zemlji podrijetla i da je dijete i dalje maloljetno u trenutku podnošenja zahtjeva.

Finska je uvela uvjete za odobravanje ili odbijanje dozvola boravka na temelju obiteljskih veza, uključujući slučajeve u kojima postoje sumnje na lažne obiteljske veze, lažno

predstavljanje ili korištenje maloljetnika kao sponzora radi omogućivanja ulaska. Nizozemska je pooštrila kriterije za spajanje obitelji, posebno za punoljetnu djecu korisnika međunarodne zaštite, pojasnivši da moraju ostati pod skrbi sponzora, stalno živjeti u zajedničkom kućanstvu i ne smiju osnovati vlastitu obitelj.

Hrvatska, Estonija i Litva uvele su izmjene radi pojašnjenja pravnih odredbi i promicanja jedinstva obitelji. Hrvatska je korisnicima međunarodne zaštite omogućila podnošenje zahtjeva za privremeni boravak za članove svoje obitelji u lokalnim policijskim upravama ili postajama kako bi se uklonile logističke poteškoće. Estonija je uvela bračnu jednakost, omogućivši istospolnim parovima pravo na brak te uskladila definiciju članova obitelji u zakonodavstvu o spajanju obitelji.

4.8. ODUZIMANJE STATUSA MEĐUNARODNE ZAŠTITE

Vođene pitanjima javne sigurnosti, tri države članice EMN-a⁴²¹ provele su mjere za oduzimanje međunarodne zaštite osobama koje predstavljaju sigurnosnu prijetnju. Francuska je proširila razloge za oduzimanje dozvola boravka za korisnike međunarodne zaštite, dopuštajući njihovo ukidanje ako osoba predstavlja ozbiljnu prijetnju javnom poretku. Italija je uvela mogućnost oduzimanja statusa ako se državljanin treće zemlje smatra prijetnjom državnoj sigurnosti.

Austrija je započela postupke oduzimanja statusa azila sirijskim izbjeglicama, osobito onima koji su u Austriji kraće od pet godina, pri čemu će se odluke donositi nakon dodatnih saslušanja. Ovo je u skladu s austrijskim Zakonom o azilu iz 2005., koji nalaže ponovnu procjenu u slučaju političkih promjena u zemlji podrijetla relevantnih za strah od proganjanja.

4.9. PREMJEŠTANJE, PRESELJENJE, HUMANITARNI PRIHVAT I DRUGI PUTOVI DO ZAŠTITE

U 2024. Francuska je izvijestila o primitku osoba u okviru preseljenja kao odgovoru na promjenjive političke i humanitarne okolnosti. Portugal je ponovno pokrenuo svoj program preseljenja nakon razdoblja suspenzije, dok su druge države obustavile⁴²² ili smanjile⁴²³ svoje programe zbog promjena u nacionalnim politikama.

Kao što je najavljeno na Svjetskom forumu o izbjeglicama u prosincu 2023., Francuska je provela inicijativu Avec elles, primivši većinu žena izbjeglica (53 % preseljenih izbjeglica), uključujući afganistanske izbjeglice iz Turske i njihove obitelji (300 osoba). Francuska je primila i 18 studenata i studenata izbjeglica u okviru pilot-projekta sveučilišnog koridora Univ'R, među kojima je 25 % činile žene. Francuska je također primila 2 371 preseljenicu iz Bliskog istoka (Libanon, Turska, Jordan i Egipat) i iz subsaharske Afrike (Ruanda, Niger, Čad, Kamerun i Etiopija)

Belgija, Finska i Švedska su obustavile⁴²⁴ ili smanjile⁴²⁵ svoje programe zbog nacionalnih političkih promjena. Nakon saveznih izbora, Belgija je obustavila preseljenje i premještanje do formiranja nove vlade.

Finska i Švedska smanjile su broj prihvatila, osobito kada je riječ o maloljetnicima bez pratnje. Finska je smanjila svoju kvotu preseljenja na 500 izbjeglica iz izbjegličkih kampova u Turskoj, Iranu, Ruandi, Libiji i Peru. Finska nije mogla prihvatiti maloljetnike bez pratnje putem preseljenja. Švedska se usredotočila na izbjeglice iz DR Konga u Ugandi i Tanzaniji, dok je preseljenje maloljetnika bez pratnje ograničila na one s obiteljskim vezama, dajući prednost ženama i djevojčicama, u skladu s politikom vlade o smanjenju razina imigracije.

420 AT, BE, FI, NL

421 FI, FR, IT.

422 BE.

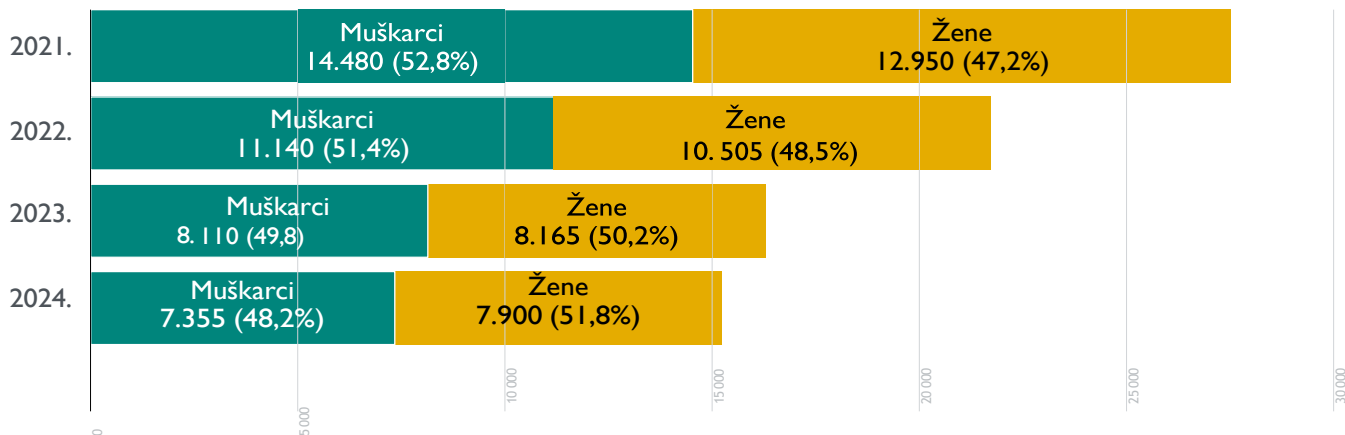
423 FI, SE.

424 BE.

425 FI, SE.

Slika 13: Preseljeni državljani trećih zemalja, prema spolu, EU i Norveška, 2021. – 2024.

Apsolutni broj (i udio u ukupnom broju preseljenih državljana trećih zemalja)

Izvor: Eurostat (migr_asyresa), datum izdavanja podataka: 10. lipnja 2025.

4.10. OSTALE AKTIVNOSTI

Države članice EMN-a izvijestile su o drugim aktivnostima u području međunarodne zaštite, obuhvaćajući niz mjera, uključujući zakonodavne izmjene, političke promjene i hitne mjere povezane s upravljanjem migracijama i azilom.

Estonija je ukinula izuzeće od plaćanja naknada za izdavanje boravišne iskaznice za tražitelje međunarodne zaštite, osim pri prvom izdavanju, kako bi naknade uskladila sa stvarnim troškovima i potaknula korištenje samouslužnih sustava. Jedno od obrazloženja bilo je da osobe koje produljuju dozvolu za boravak imaju pravo na rad u Estoniji. Promjene su stupile na snagu 1. siječnja 2025. Latvija je donijela izmjene Zakona o osobnim identifikacijskim dokumentima kako bi uspostavila jedinstvenu putnu ispravu za hitne slučajeve u skladu s Direktivom (EU) 2019/997⁴²⁶ te je uvela državnu pristojbu za obradu boravišnih dozvola za izbjeglice i osobe s odobrenim alternativnim statusom kako bi se pojednostavio postupak naplate naknada za migracijske usluge. Grčka je izdala okružnicu s uputama o postupku dobivanja statusa dugotrajnog boravka za korisnike međunarodne zaštite, zahtijevajući pritom da osobe vrate svoje izbjegličke dozvole za boravak koje se zatim poništavaju i šalju Službi za azil.

Srbija je započela provedbu pravnog akta donesenog 2023., koji omogućuje izdavanje putnih isprava izbjeglicama, čime se unapređuje potpuna provedba Konvencije Ujedinjenih naroda o statusu izbjeglica iz 1951.

Norveška se obvezala prihvatiti do 20 medicinski evakuiranih pacijenata iz Gaze putem Mehanizma Unije za civilnu zaštitu (UCPM), zajedno s pratnjom (ukupno do 100 osoba). Ti slučajevi ulaze u norvešku ukupnu kvotu preseljenja izbjeglica. Irska se obvezala evakuirati do 30 teško bolesne djece iz Gaze radi liječenja i skrbi. Luksemburg se obvezao primiti dvoje pacijenata iz Gaze. Italija je produljila izvanredno stanje za intervencije u inozemstvu radi podrške pomoći izbjeglicama iz Gaze i nastavila aktivnosti civilne zaštite uslijed trajnih kriza. Belgija je također u 2024. dala obveze za medicinske evakuacije iz Gaze kroz projekt MEDEVAC.

⁴²⁶ Direktiva Vijeća (EU) 2019/997 od 18. lipnja 2019. o uspostavi hitne putne isprave EU-a i stavljanju izvan snage Odluke 96/409/ZVSP, <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/997/oj/eng>, pristupljeno 18. lipnja 2025.

5. PRIVREMENA ZAŠTITA I DRUGE MJERE KAO ODGOVOR NA OSOBE KOJE BJEŽE OD RATA U UKRAJINI

5.1. UVOD

Ovo poglavlje daje pregled razvoja aktivnosti u državama članicama EMN-a i državama promatračicama kao odgovor na osobe koje bježe od rata u Ukrajini, osobito za korisnike privremene zaštite (BoTP). Razmatra mjere u vezi s provedbom i produljenjem privremene zaštite; pravna i postupovna prilagođavanja; te pristup pravima ili mogućnost pristupa pravima, primjerenom smještaju, zdravstvenoj skrbi, socijalnoj pomoći, obrazovanju i tržištu rada.

31. prosinca 2024. više od 4,25 milijuna državljana trećih zemalja koji su izbjegli iz Ukrajine zbog ruske agresije imalo je status privremene zaštite u Europskoj uniji. To predstavlja blagi pad u odnosu na 31. prosinca 2023., kada je taj broj iznosio 4.275.865.427. Najveći broj korisnika privremene zaštite na tisuću stanovnika zabilježen je u Češkoj (35,65), Poljskoj (27,1), Estoniji (25,8) i Latviji (25,7), dok je odgovarajući pokazatelj na razini EU-a iznosio 9,48 na tisuću stanovnika.⁴²⁸ U 2024. godini doneseno je 737.170 odluka o odobravanju privremene zaštite osobama raseljenima iz Ukrajine – smanjenje od 27 % u odnosu na 2023. (vidi sliku 14).

Dok je produljenje privremene zaštite na razini EU-a do ožujka 2026. osiguralo kontinuirani pristup temeljnim pravima, države su se znatno razlikovale u načinu prilagodbe postupaka za pravni status, restrukturiranja sustava socijalne potpore i promicanja dugoročne integracije. Uobičajeni trend na nacionalnoj razini bio je postupni prijelaz s hitnih mjera na održive, sustavno integrirane pristupe – s naglaskom na samostalnost, pristup tržištu rada i jednako postupanje u odnosu na ostale stanovnike.

Promjene povezane s pravnim statusom korisnika privremene zaštite prvenstveno su bile potaknute Odlukom

Vijeća o produljenju privremene zaštite,⁴²⁹ kao i naporima da se olakša dugoročna integracija⁴³⁰ te poboljša administrativna učinkovitost, točnost podataka i pravna sigurnost.⁴³¹

U 2024. godini, 20 država članica EMN-a i država promatračica⁴³² izmijenilo je svoje politike o pravnom statusu korisnika privremene zaštite, prateći razvoj situacije na terenu te – u slučaju država članica EU-a – odluku Vijeća o produljenju privremene zaštite. Ključni naglasak stavljen je na produljenje valjanosti boravišnih isprava kako bi se osiguralo da korisnici privremene zaštite mogu zakonito ostati na teritoriju,⁴³³ uz istodobno omogućavanje prijelaza na druge vrste dozvola za boravak nakon isteka privremene zaštite.⁴³⁴ Njemačka i Nizozemska pooštrile su pravila za državljane trećih zemalja koji nisu Ukrajinci.

Države članice EMN-a i države promatračice⁴³⁵ uvele su širok raspon promjena u pogledu prava korisnika privremene zaštite potaknutih potrebom da se olakša dugoročna integracija,⁴³⁶ promiče samostalnost i uravnoteži sustav potpore s proračunskom održivošću.⁴³⁷

Pristup smještaju ili mogućnost pristupa smještaju bio je područje u kojem je zabilježeno najviše promjena. Šesnaest država članica EMN-a i država promatračica⁴³⁸ uvelo je promjene u području smještaja i stanovanja za korisnika privremene zaštite. Sedam država članica EMN-a⁴³⁹ ograničilo je osiguravanje smještaja zbog proračunskih ograničenja i nastojanja da se potakne dugoročna integracija, dok je pet država⁴⁴⁰ proširilo ili produljilo kapacitete smještaja ili potporu za stanovanje.

Osam država⁴⁴¹ izvijestilo je o novim mjerama za pristup zdravstvenoj skrbi, kako bi se korisnici privremene zaštite uključili u nacionalne zdravstvene sustave,⁴⁴² osigurala dugoročna održivost zdravstvenih usluga,⁴⁴³ te odgovorilo na rastuću

427 Eurostat, „Korisnici privremene zaštite na kraju mjeseca prema državljanstvu, dobi i spolu – mjesečni podaci migr_asytspm“, <https://ec.europa.eu/eurostat/databrows-er/bookmark/d6fb2c3f-afc2-4746-be11-f6d25ab8c23e?lang=en>, pristupljeno 4. srpnja 2025.

428 Eurostat, „Korisnici privremene zaštite prema državljanstvu – na tisuću stanovnika, migr_asytspop“, <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/2fea6d95-1479-45b7-9d25-06e6eb59b02b?lang=en&page=time:2024-12>, pristupljeno 3. srpnja 2025.

429 AT, CZ, DE, EE, EL, ES, HR, FI, FR, IT, LT, LV, LU, NL, PL, PT, SK i NO, RS, MD.

430 AT, CZ, EE, FR, IT, PL, SK.

431 FI, LV, NL, SK i NO, GE.

432 AT, CZ, DE, EE, EL, ES, HR, FI, FR, IE, IT, LT, LV, LU, NL, PL, PT, SK i NO, RS, MD.

433 AT, DE, EE, EL, IE, IT, LU, NL, PT, SK.

434 AT, CZ, FR, IT, PL, SK.

435 AT, BE, BG, CZ, DE, EE, EL, IE, IT, LT, LU, LV, NL, PL, SE, SI, SK i NO, GE.

436 AT, BE, PL, SE, SK i NO.

437 IE, NL, SE, SK.

438 BE, BG, CZ, EE, EL, FR, IE, IT, LT, LU, NL, PL, SE, SI, SK i NO, GE.

439 CZ, IE, IT, LT, SE, SI, SK.

440 CZ, IT, LV, LU i GE.

441 CZ, EE, IE, LT, LV, SE, S, i GE.

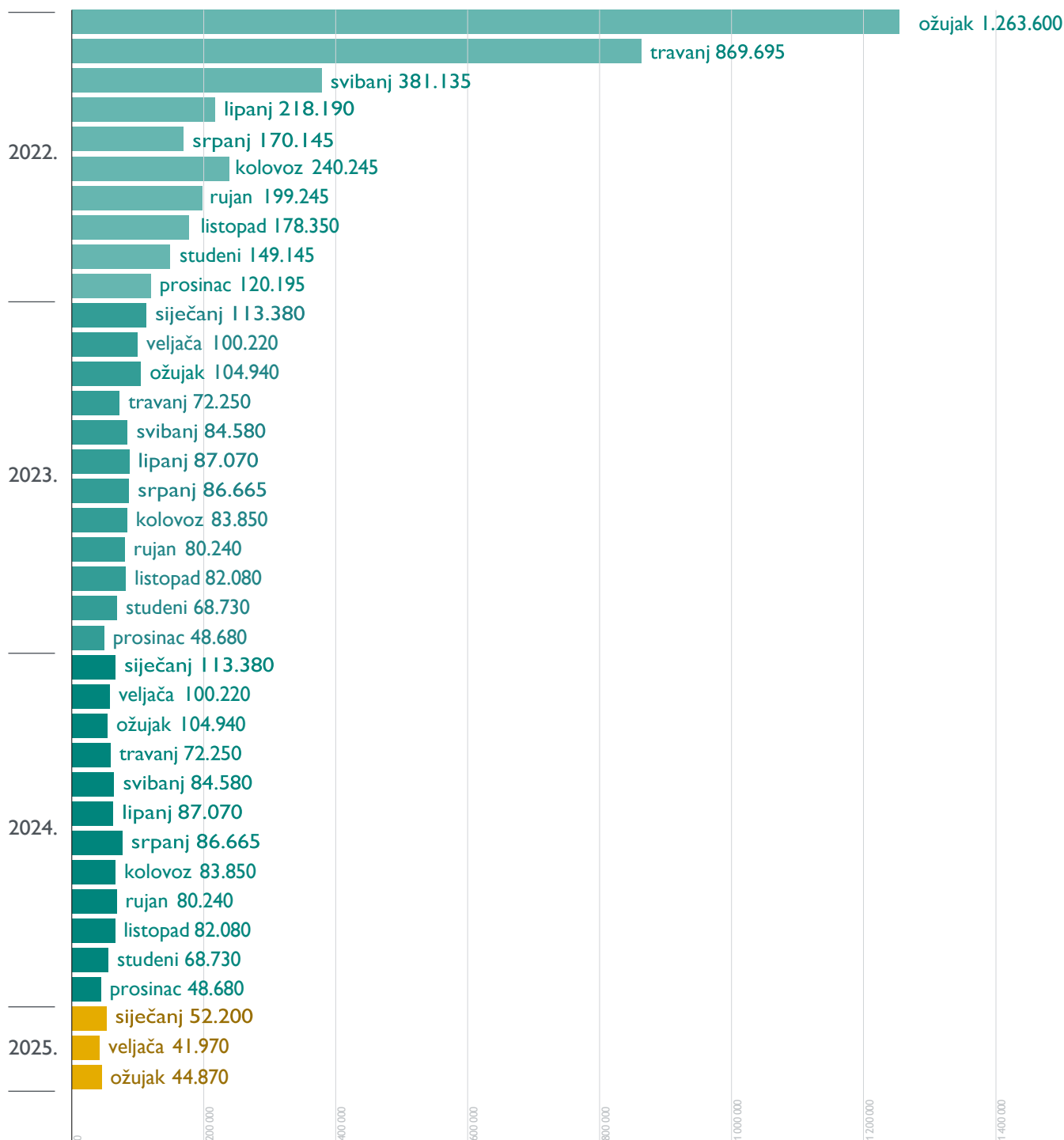
442 EE, PL, SE i GE.

443 EE, IE, PL, SE i GE.

potražnju za medicinskim uslugama.⁴⁴⁴ Deset država članica EMN-a⁴⁴⁵ prilagodilo je socijalnu pomoć za korisnike privremene zaštite s ciljem poticanja samodostatnosti i ograničavanja pristupa socijalnoj pomoći,⁴⁴⁶ uz pružanje ciljane potpore, posebno ranjivim osobama.⁴⁴⁷ Pristup obrazovanju također se mijenjao u 10 država članica

EMN-a i država promatračica, koje su uvele obvezno pohađanje škole,⁴⁴⁸ ukinule određene iznimke (poput onih za ispite i poznavanje jezika),⁴⁴⁹ te uvele mjere za osiguravanje financijske pomoći ili resursa za raseljenu djecu i studente iz Ukrajine.⁴⁵⁰

Slika 14: Broj odluka o odobravanju privremene zaštite osobama raseljenima zbog ruske invazije na Ukrajinu, EU i Norveška, ožujak 2022. – ožujak 2025.

Napomena: razdoblje od ožujka do srpnja 2022. ne uključuje Njemačku, jer podaci nisu dostupni. Izvor: Eurostat (migr_asytprm), datum izdavanja: 10. lipnja 2025.

444 CZ, LT, SK.

445 BG, CZ, IE, IT, LV, LT, NL, SE, SI, SK.

446 IE, NL, SE, SI, SK.

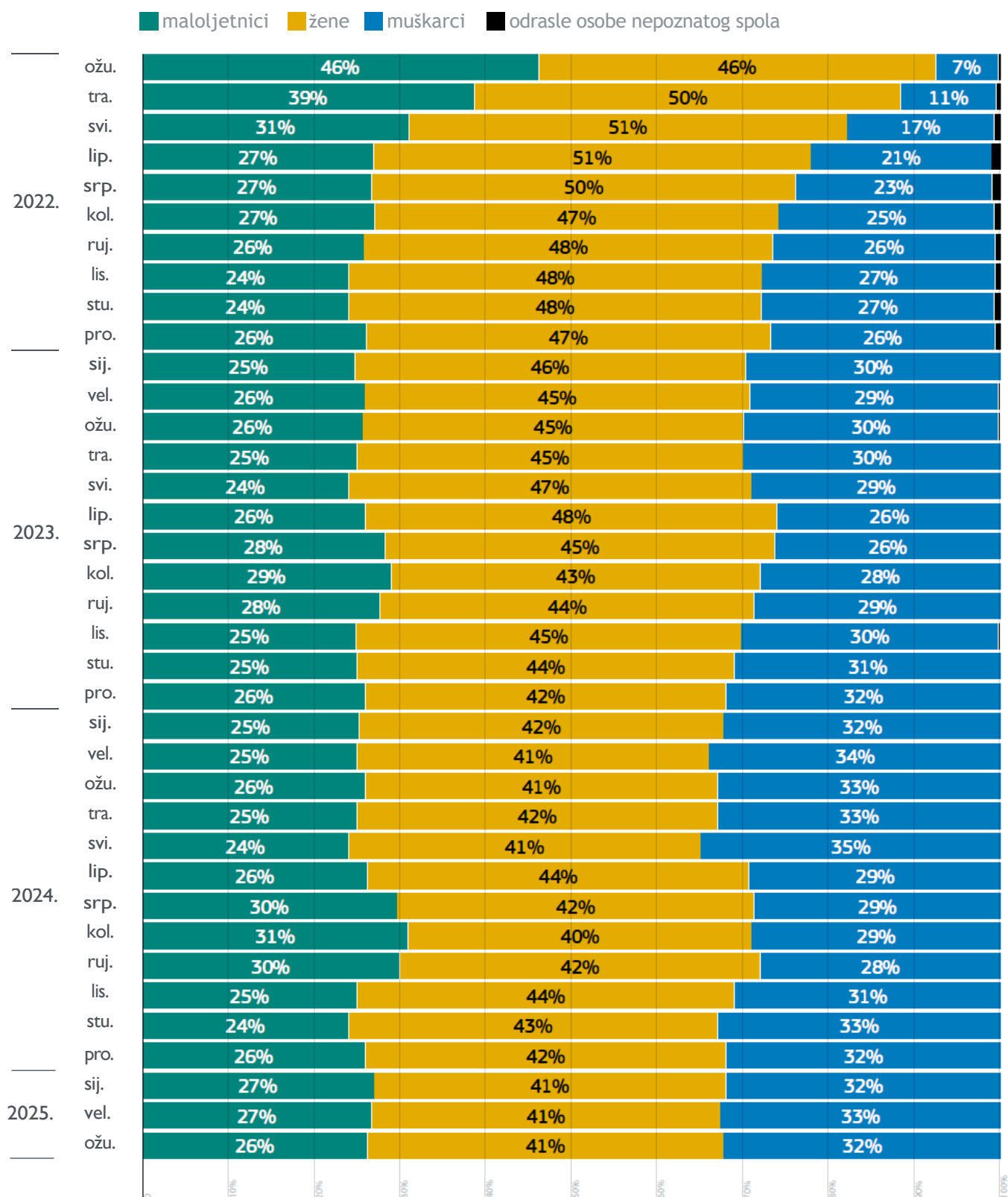
447 BG, CZ, IT, LV, LT.

448 AT, PL, SE, SK.

449 CZ, LT.

450 HR i NO, MD.

Slika 15: Odluke o odobravanju privremene zaštite osobama raseljenima iz Ukrajine zbog ruske invazije, prema glavnim skupinama stanovništva, EU i Norveška, ožujak 2022. – ožujak 2025

Napomena: od ožujka 2022. do prosinca 2024. isključena je Mađarska jer podaci prema spolu i dobi nisu dostupni. Od ožujka do srpnja 2022. isključena je i Njemačka jer podaci nisu dostupni. Izvor: Eurostat (migr_asytprm), datum izdavanja: 10. lipnja 2025.

5.2. AKTIVNOSTI NA RAZINI EU-a

Dana 25. lipnja 2024., Europsko vijeće produljilo je status privremene zaštite za ukrajinske izbjeglice za dodatnu godinu, produživši ga od 4. ožujka 2025. do 4. ožujka 2026.⁴⁵¹ Ovo produljenje osigurava nastavak

zakonitog boravka te pristup zapošljavanju, smještaju, obrazovanju, zdravstvenoj skrbi i socijalnoj pomoći za ukrajinske državljane koji su pobjegli od ruske invazije.

5.3. SVEOBUHVAATNE I MEĐUSEKTORSKE AKTIVNOSTI

Sveobuhvatne aktivnosti uključuju mjere u državama promatračicama EMN-a koje nisu obuhvaćene Direktivom o privremenoj zaštiti EU-a, ali pružaju vlastite oblike zaštite osobama koje bježe od rata u Ukrajini. U 2024. godini države promatračice EMN-a Moldavija i Srbija produljile su zaštitu za raseljene osobe iz Ukrajine za još jednu godinu. U Norveškoj, međutim, osobe koje bježe iz područja Ukrajine koja norveške imigracijske vlasti smatraju sigurnima više nisu obuhvaćene norveškim sustavom kolektivne zaštite, uz određene iznimke. Gruzija je produljila boravak bez vize za ukrajinske državljane s dvije na tri godine kako bi osigurala dovoljno dug zakonit boravak osobama koje bježe od rata.

Drugi opći razvoj⁴⁵² povezan s korisnicima privremene zaštite u 2024. godini zabilježen je u tri države članice EMN-a i bio je raznolik, od planiranja mjera potpore⁴⁵³ do registriranja korisnika privremene zaštite.

5.4. PRAVNI STATUS

Dvadeset država članica EMN-a i država promatračica⁴⁵⁴ uvelo je promjene u vezi s pravnim statusom korisnika privremene zaštite u 2024. godini. Te su promjene imale za cilj ažurirati ili produljiti valjanost isprava, u skladu s Odlukom Vijeća, kako bi se: produljila privremena zaštita i omogućilo korisniku privremene zaštite da ostanu na teritoriju;⁴⁵⁷ ponudile korisniku privremene zaštite alternativne dozvole boravka na osnovama različitim od privremene zaštite;⁴⁵⁸ ograničila privremena zaštita za državljane trećih zemalja koji nisu Ukrajinci;⁴⁵⁹ te pojednostavio postupak odobravanja privremene zaštite, kao i poboljšala točnost podataka i praćenje pravnog statusa.⁴⁶⁰ Postupak produljenja boravišnih isprava u skladu s Odlukom Vijeća razlikovao se među državama – od automatskog produljenja do zahtjeva za određenim oblikom registracije. U pet država članica EMN-a⁴⁶¹ valjanost dozvola boravka za privremenu zaštitu automatski je produljena bez potrebe za ikakvom radnjom korisnika privremene zaštite. Austrija je ažurirala osobne iskaznice s novim datumom valjanosti i poslala nove iskaznice korisnicima privremene zaštite. Četiri države članice EMN-a⁴⁶² ažurirale su svoje procese izdavanja osobnih/biometrijskih iskaznica za korisnike privremene zaštite.

u matičnim registrima⁴⁵⁴ te pokretanja višegodišnjeg programa potpore.⁴⁵⁵

Latvija je odobrila Plan mjera za potporu ukrajinskim civilima za 2025., koji sadržava aktivnosti koje trebaju provesti različite institucije i resurse namijenjene za potporu korisnika privremene zaštite u 2025. Švedska je omogućila korisnicima koji su imali privremenu zaštitu dvije godine da se registriraju u švedskom matičnom registru i dobiju osobni identifikacijski broj. U 2024. ta je odredba smanjena na jednu godinu, čime su prava i pogodnosti korisnika privremene zaštite proširena, a cilj je bio poboljšati njihove životne uvjete.

U Bugarskoj su IOM Bugarska i Bugarski Crveni križ pokrenuli holistički, četverogodišnji program financiran iz EU-a za potporu korisnika privremene zaštite, s naglaskom na socioekonomsku uključenost kroz pristup osnovnim uslugama, razvoj vještina i jačanje kapaciteta lokalnih vlasti, počevši od siječnja 2025.

U Estoniji je postupak obnavljanja boravišnih iskaznica pojednostavljen putem automatiziranog internetskog sustava, omogućujući podnositeljima zahtjeva da dobiju novu iskaznicu bez odlaska u ured ili provođenja dodatnih provjera. Luksemburg i Slovačka zamijenili su papirnatu potvrdu biometrijskim iskaznicama. Šest država članica EMN-a⁴⁶³ poduzelo je mjere za pružanje korisniku privremene zaštite alternativnih dozvola boravka na osnovama različitim od privremene zaštite. U Austriji su zakonodavne izmjene omogućile raseljenim osobama već zaposlenima u zemlji da prijeđu na redovni režim boravka ako su ispunjeni određeni uvjeti (kako je navedeno u odjeljku 5.5.5. u nastavku). U Češkoj korisnici privremene zaštite koji ispunjavaju propisane uvjete – uključujući ekonomsku neovisnost i najmanje dvije godine privremene zaštite – mogu dobiti posebnu dugotrajnu dozvolu boravka na pet godina. U Francuskoj, od prosinca 2024., prefektura moraju automatski ispitati mogu li korisnici privremene zaštite ostvariti pravo na stalnu dozvolu boravka prema drugim zakonima, kako bi se smanjilo administrativno opterećenje prefektura zaduženih za obnavljanje odobrenja za boravak temeljem privremene zaštite

451 Vijeće Europske unije, „Ukrajinske izbjeglice: Vijeće produljuje privremenu zaštitu do ožujka 2026.“, priopćenje za medije, 25. lipnja 2024., <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/06/25/ukrainian-refugees-council-extends-temporary-protection-until-march-2026/>, pristupljeno 17. veljače 2025.

452 BG, LV, SE.

453 LV.

454 SE.

455 BG.

456 AT, CZ, DE, EE, EL, ES, HR, FI, FR, IE, IT, LT, LV, LU, NL, PL, PT, SK i NO, RS, MD.

457 AT, DE, EE, EL, FR, IE, IT, LU, NL, PT, SK.

458 AT, CZ, FR, IT, PL.

459 DE, NL.

460 FI, LV, NL, SK i NO, GE.

461 AT, DE, EL, ES, SK.

462 EE, LU, NL, SK.

463 AT, CZ, FR, IT, PL, SK.

svakih šest mjeseci. Time će se također učiniti pravo boravka korisnika privremene zaštite trajnijim i poboljšati njihova integracija. Italija je omogućila pretvaranje dozvola za privremenu zaštitu u dozvole za rad, dok su u Poljskoj ukrajinski državljani s nacionalnim identifikacijskim brojem označenim „UKR“ mogli podnijeti zahtjev za privremenu dozvolu za boravak povezanu s radom, poslovanjem ili spajanjem obitelji. Slovačka je olakšala proces dobivanja dozvole za boravak u svrhu zapošljavanja za korisnike privremene zaštite pod određenim uvjetima.

Njemačka i Nizozemska ograničile su privremenu zaštitu za državljane trećih zemalja koji nisu Ukrajinci. U Njemačkoj su sve dozvole izdane državljanima trećih zemalja koji nisu Ukrajinci, a imali su privremeno ukrajinsko pravo boravka, istekle 4. ožujka 2025. U Nizozemskoj je privremena zaštita za državljane trećih zemalja koji su prije rata imali privremenu dozvolu za boravak u Ukrajini službeno završila 4. ožujka 2024. Iako su izdane odluke o povratku s rokom odlaska od 28 dana i financijskim poticajem za povratak, pravni postupci doveli su do privremenog produljenja prava sve do presude CJEU-a⁴⁶⁴ kojom je potvrđeno da države članice EU-a mogu zakonito okončati zaštitu za ovu skupinu. Litva je ukinula posebne uvjete za prijem stranih državljana koji se ne mogu vratiti u Ukrajinu, ali nisu ispunjavali uvjete za privremenu zaštitu, uključujući pravo na rad tijekom postupka obrade njihovih zahtjeva za dozvolu boravka.

5.5. PRAVA

5.5.1. Pristup primjerenom smještaju i/ili mogućnost osiguranja stanovanja

Države članice EMN-a i države promatračice⁴⁶⁵ uvele su promjene u području smještaja i stanovanja za korisnike privremene zaštite, pri čemu je sedam država članica EMN-a⁴⁶⁷ ograničilo osiguravanje smještaja zbog općeg nedostatka stanova i drugih praktičnih ograničenja,⁴⁶⁸ a druge su ograničile napore za poticanje dugoročne integracije.⁴⁶⁹ Pet država⁴⁷⁰ proširilo je ili produljilo kapacitet smještaja ili potporu za stanovanje, potaknuto potrebom za povećanjem kapaciteta te jačanjem ili produljenjem potpore za stanovanje.

Sedam država članica EMN-a⁴⁷¹ izvijestilo je o poduzimanju mjera za ograničavanje državnog smještaja ili smještaja kojeg financira država. Češka je smanjila trajanje državnog smještaja za novopridošle korisnike privremene zaštite sa 150 na 90 dana. U Slovačkoj je to razdoblje 2024. utvrđeno na 120 dana, uz planirano daljnje smanjenje na 60 dana u 2025. Irska i Litva uvele su vremenska ograničenja za novopridošle korisnike privremene zaštite – maksimalno 90 dana u Irskoj i šest mjeseci u Litvi. U Estoniji, od rujna 2024., korisnici privremene zaštite imaju pravo na jednokratnu naknadu troškova stanovanja samo ako prvi put dobiju dozvolu boravka i podnesu zahtjev za naknadu najamnine u roku od šest mjeseci od primitka te početne dozvole boravka. U Litvi je još jedna izmjena uklonila iznimku koja je korisnicima privremene zaštite omogućavala

Četiri države članice EMN-a i države promatrači⁴⁶⁵ produljile su privremenu zaštitu ili druge oblike zaštite/statusa odobrene osobama raseljenima iz Ukrajine. U Latviji su zakonske izmjene donesene 2024. predviđele da se Ukrajincima izdaju privremene dozvole boravka na tri godine umjesto dvije. Slovačka je pojednostavila postupak odobravanja privremene zaštite, uključujući pojednostavljenje administrativnih postupaka u slučajevima kada se dijete rodi osobi s privremenom zaštitom te uvođenje mogućnosti za korisnike privremene zaštite da podnesu zahtjev za petogodišnju dozvolu boravka. Od 1. siječnja 2025. Norveška je produljila maksimalno trajanje kolektivne privremene zaštite za strance s tri na pet godina, kako bi se olakšali praktični izazovi za migracijske vlasti i omogućilo više vremena za procjenu buduće situacije u Ukrajini.

Latvija je izmijenila Zakon o pomoći ukrajinskim civilima, zahtijevajući da svi ukrajinski civili posjeduju valjanu dozvolu boravka radi poboljšanja točnosti podataka i planiranja, budući da je broj korisnika privremene zaštite ostao neizvjestan. Litva je uvela obvezu za korisnike privremene zaštite da obavijeste Migracijsku službu ako se sele u inozemstvo. U tom slučaju, Migracijska služba mogla je opozvati privremenu dozvolu boravka ili obustaviti obradu zahtjeva.

podnošenje zahtjeva za naknadu najamnine bez prijave imovine ili prihoda, čime se osigurava jednako postupanje s ostalim podnositeljima zahtjeva za potporu stanovanju. Litva je ukinula financijsku potporu za privatni smještaj, dok ju je Slovenija smanjila. U Švedskoj su korisnici privremene zaštite uklonjeni iz sustava prihvata Švedske migracijske agencije nakon registracije u švedskom matičnom registru, čime su izgubili pravo na smještaj ili financijsku potporu Agencije. Umjesto toga, stekli su pristup potpore i financijskoj naknadi putem Švedske agencije za socijalno osiguranje ili lokalne općine.

Belgija, Nizozemska i Norveška ojačale su ulogu općina u smještaju korisnika privremene zaštite. Nizozemska je zakonom potvrdila odgovornosti općina za korisnike privremene zaštite, dok je Norveška uvela Bijelu knjigu u kojoj se predlaže pojednostavljenje i ubrzanje postupka pronalaska odgovarajućeg općinskog smještaja za ovu skupinu. Flamanska regija u Belgiji produljila je subvencije za lokalna tijela koja pružaju usluge prihvata korisnika privremene zaštite do ožujka 2026., podupirući njihov prijelaz na tržište privatnog najma.

Pet država članica EMN-a i država promatračica⁴⁷² izvijestilo je o mjerama za povećanje/produljenje kapaciteta smještaja ili potpore za stanovanje. Češka je prilagodila naknade za stanovanje za korisnike privremene zaštite povećanjem odbitaka, ujednačavanjem iznosa i zadržavanjem veće potpore za ranjive osobe, uz pružanje hitne pomoći kako bi se bolje usmjerila potpora i potaknulo sudjelovanje na tržištu rada. Istodobno je pokrenut prvi krug projekata financiranih iz AMIF-a

⁴⁶⁴ Sudska praksa Suda EU, 19. prosinca 2024., [spojeni predmeti C-244/24, C-290/24](#). Sudska praksa Suda EU, 19. prosinca 2024., [spojeni predmeti C-244/24, C-290/24](#).
Sudska praksa Suda EU, 19. prosinca 2024., [spojeni predmeti C-244/24, C-290/24](#).

⁴⁶⁵ IE, LV, SK i NO.

⁴⁶⁶ BE, BG, CZ, EE, EL, IE, IT, LT, LU, NL, PL, SE, SI, SK i NO, GE.

⁴⁶⁷ CZ, IE, IT, LT, SE, SI, SK.

⁴⁶⁸ CZ, IE, LT, SE, SI, SK.

⁴⁶⁹ BE, NL, SK i NO.

⁴⁷⁰ CZ, IT, LV, LU i GE.

⁴⁷¹ CZ, EE, IE, IT, LT, SE, SI, SK.

⁴⁷² CZ, IT, LV, LU i GE.

za pomoć korisnicima privremene zaštite u pronalasku pristupačnog stanovanja u 8 od 14 regija, dok je drugi poziv za prijavu projekata u prosincu osigurao nacionalnu pokrivenost do kraja 2025. Italija je produljila prethodne mjere potpore i dodijelila sredstva za dodatnih 359 stambenih jedinica u okviru 22 projekta od 1. svibnja do 31. prosinca 2024., produljujući postojeće mjere potpore. Latvija je produljila rok za potporu smještaju i prehrani za ranjive skupine kako bi se uskladila s produljenjem EU Vijeća. Luksemburg je otvorio novi smještajni objekt za korisnike privremene zaštite kapaciteta 118 kreveta, dok je nekoliko postojećih objekata modernizirano radi povećanja kapaciteta. Gruzija je produljila svoj program potpore stanovanju do 1. travnja 2025., omogućujući ukrajinskim državljanima da primaju mjesečnu naknadu za stanovanje od 300 GEL po obitelji (otprilike 96 EUR) te mjesečnu naknadu za osnovne potrebe od 45 GEL po osobi (oko 14 EUR).

5.5.2. Pristup medicinskoj skrbi, uključujući mentalno zdravlje

Osam država članica EMN-a i država promatrača⁴⁷³ izvijestilo je o novim mjerama povezanim s pristupom medicinskoj skrbi, ponajprije potaknutima potrebom integriranja korisnika privremene zaštite u nacionalne zdravstvene sustave,⁴⁷⁴ osiguravanjem dugoročne održivosti zdravstvenih usluga⁴⁷⁵ i odgovorom na rastuću potražnju za medicinskim uslugama.⁴⁷⁶

Četiri države članice EMN-a i države promatračice⁴⁷⁷ ukinule su posebne aranžmane za zdravstvenu skrb korisnika privremene zaštite omogućivši pristup općem nacionalnom zdravstvenom sustavu pod istim uvjetima kao i ostalim stanovnicima. Primjerice, Estonija je objavila da od 1. siječnja 2025. Zavod za zdravstveno osiguranje više neće primati dodatna državna sredstva za pokrivanje medicinske skrbi korisnika privremene zaštite putem posebnih ugovora te da će korisnici privremene zaštite primati usluge primarne zdravstvene zaštite pod istim uvjetima kao i estonski stanovnici. To zahtijeva registraciju kod obiteljskog liječnika, jer Zavod za zdravstveno osiguranje više neće primati dodatna državna sredstva za pokrivanje njihove medicinske skrbi putem posebnih ugovora.

Druge države⁴⁷⁸ prilagodile su ili proširile svoju medicinsku potporu. Primjerice, Irska je dodijelila 50 milijuna eura zdravstvenom modelu izvršne službe za zdravstvo (HSE) namijenjenom izbjeglicama i osobama koje traže zaštitu, koji također obuhvaća korisnike privremene zaštite. Time se osigurava kontinuirana isporuka usluga i mogućnost širenja kako bi se zadovoljila velika potražnja gotovo 132.000 novopristiglih osoba iz Ukrajine i drugih zemalja, putem fleksibilnih lokalnih zdravstvenih usluga.

5.5.3. Pristup socijalnoj skrbi i pomoći za osnovne potrebe

Deset država članica EMN-a⁴⁷⁹ prilagodilo je socijalnu pomoć za korisnike privremene zaštite kako bi se

potaknula samodostatnost, ograničio pristup socijalnoj pomoći⁴⁸⁰ i osigurala ciljana potpora, osobito ranjivim osobama.⁴⁸¹

Četiri države članice EMN-a⁴⁸² poduzele su mjere za smanjenje ili ograničavanje pristupa socijalnoj pomoći za korisnike privremene zaštite kako bi se osigurala održivost sustava socijalne skrbi, potaknula samodostatnost i uskladila potpora korisnika privremene zaštite s potporom ostalim migrantskim skupinama ili stanovnicima. Nizozemska je, primjerice, uvela izmjene za poticanje samostalnosti korisnika privremene zaštite uključujući uvođenje osobnog financijskog doprinosa za raseljene osobe, obvezno ukidanje naknada za životne troškove za zaposlene, te strožu provedbu pravila o dopuštenom izostanku iz zemlje do 28 dana.

Pet država članica EMN-a⁴⁸³ prilagodilo je ciljanu potporu za određene skupine korisnika privremene zaštite. Češka i Latvija produljile su financijsku pomoć za ranjive skupine, osobito korisnika privremene zaštite s invaliditetom. Bugarska je povećala jednokratnu pomoć na temelju povećane linije siromaštva, dok je Češka povećala humanitarne naknade za djecu i odrasle s invaliditetom. Latvija je povećala i jednokratnu naknadu povezanu sa zapošljavanjem za korisnike privremene zaštite – povezanu s nacionalnom minimalnom plaćom – kao i posebnu kriznu naknadu koju dodjeljuju lokalne socijalne službe u hitnim situacijama. Istodobno su Litva i Italija proširile socijalne usluge kako bi pružile bolju potporu korisnicima privremene zaštite. Litva je ponudila usluge skrbi koje financira država za ranjive korisnike privremene zaštite, na temelju procjena ranjivosti koje uključuju vidljiv ili dokumentiran invaliditet, prethodnu institucionalnu skrb u Ukrajini ili druge jasno utvrđene potrebe, kako ih utvrde općinski socijalni radnici ili djelatnici registracijskih centara.

5.5.4. Pristup obrazovanju za maloljetnike (uključujući obrazovnu potporu)

Deset država članica EMN-a poduzelo je mjere za jačanje obrazovne integracije djece školske dobi iz Ukrajine u svoje nacionalne obrazovne sustave uvođenjem obveznog pohađanja škole,⁴⁸⁴ ukidanjem određenih iznimaka⁴⁸⁵ te pružanjem financijske potpore ili resursa raseljenoj školskoj djeci i studentima iz Ukrajine.⁴⁸⁶

Četiri države članice EMN-a⁴⁸⁷ prilagodile su minimalnu dob za obvezno pohađanje škole. U Austriji, od srpnja 2024., obveza pohađanja obveznog obrazovanja do 18. godine primjenjuje se i na mlade iz Ukrajine raseljene zbog rata. Slovačka je usvojila zakonodavstvo o uvođenju potpunog obveznog obrazovanja u sljedećoj školskoj godini, počevši od 1. rujna 2025. Slično tome, Poljska je od 1. rujna 2024. zahtijevala da djeca u dobi od 7 do 18 godina raseljena iz Ukrajine pohađaju poljske škole, osim za maturante iz Ukrajine, koji su mogli nastaviti obrazovanje na daljinu. Poljska je također proširila

473 CZ, EE, IE, LT, LV, SE, SK i GE.

474 EE, PL, SE i GE.

475 EE, PL, SE i GE.

476 CZ, LT, SK.

477 EE, PL, SE i GE.

478 CZ, IE, LT, LV, SK.

479 BG, CZ, IE, IT, LV, LT, NL, SE, SI, SK.

480 IE, NL, SE, SI, SK.

481 BG, CZ, IT, LV, LT.

482 IE, NL, SE, SK.

483 CZ, IT, LV, LT.

484 AT, PL, SE, SK.

485 CZ, LT.

486 HR i NO, MD.

487 AT, PL, SE, SK.

besplatnu poduku poljskog jezika, uvela međukulturalne asistente i provela projekte financirane iz Europskog socijalnog fonda+ za potporu integraciji učenika migranata. Suprotno tome, Cipar je obnovio svoju odluku kojom se učenicima raseljenima iz Ukrajine omogućuje izuzeće od obveznog pohađanja javnih škola kako bi mogli nastaviti učenje na daljinu u skladu s ukrajinskim obrazovnim sustavom, ali uz obvezu dostavljanja izvješća o napretku dvaput godišnje do kraja školske godine.

Češka, Estonija i Litva ukinule su određene iznimke za ukrajinske učenike i studente. Češka je ukinula segregirane razrede, ograničila mogućnost prilagođavanja kurikuluma na korisnike s privremenom zaštitom kraćom od 12 mjeseci, zadržala standardna pravila upisa u srednje škole te zahtijevala da svi učitelji ispunjavaju jezične zahtjeve za češki jezik. Estonija je započela tranziciju prema potpuno estonskom obrazovnom sustavu, počevši s vrtićima i prvim i četvrtim razredom, uključujući i maloljetnike pod privremenom zaštitom, u okviru faznog plana koji će trajati do 2030. Litva je ukinula izuzeća od ispita za učenike iz Ukrajine za akademsku godinu 2024./2025., osiguravajući jednako postupanje s drugim nacionalnim skupinama.

Hrvatska, Norveška i Moldavija provele su ciljane mjere kako bi pružile financijsku potporu ili resurse raseljenoj školskoj djeci i studentima iz Ukrajine. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih Republike Hrvatske donijelo je mjere za sufinanciranje različitih obrazovnih troškova za raseljene ukrajinske učenike, uključujući izvanučioničke aktivnosti, smještaj, prehranu i dodatne programe potpore, s ciljem ublažavanja financijskog opterećenja obitelji suočenih s visokim troškovima života. Norveška je uvela privremene zakonske izmjene radi proširenja kapaciteta vrtića za raseljenu djecu iz Ukrajine te produljila rok za općine da osiguraju osnovno i niže srednje obrazovanje s jednog na tri mjeseca, omogućujući organiziranje odvojenih jezičnih prilagodbenih razreda kao odgovor na veliki priljev izbjeglica iz Ukrajine. Ministarstvo obrazovanja i istraživanja Moldavije nastavlja pružati potporu obrazovanju djece raseljene iz Ukrajine putem internetskog resursa.

5.5.5. Pristup tržištu rada

Sedam država članica EMN-a⁴⁸⁸ poduzelo je mjere za jačanje integracije korisnika privremene zaštite na tržištu rada.

Radi olakšavanja prijelaza na alternativne dozvole za boravak, Austrija je omogućila korisnicima privremene zaštite koji su već zaposleni u Austriji da podnesu zahtjev za Crveno-bijelo-crvenu karticu Plus. Ona omogućuje neograničen pristup tržištu rada ako: su bili zaposleni ukupno najmanje 12 mjeseci unutar posljednja 24 mjeseca prije podnošenja zahtjeva; i ako su bili u sustavu punog osiguranja ili osigurani kao samozaposlene osobe najmanje 12 mjeseci tijekom posljednja 24 mjeseca. Italija je omogućila korisnicima privremene zaštite da svoje

dozvole pretvore u dozvole za boravak u svrhu rada. Slično tome, Njemačka je izdala preporuke nadležnim tijelima da olakšaju prijelaz korisnika privremene zaštite na dozvole za osposobljavanje ili zapošljavanje prema Zakonu o boravku, pružajući pravnu sigurnost i pojedincima i poslodavcima u kontekstu potreba tržišta rada (vidjeti i odjeljak 5.4. gore).

Belgija je uvela dodatnu potporu i osposobljavanje: Flandrija je ojačala integraciju korisnika privremene zaštite na tržištu rada raspoređivanjem 47 dodatnih posrednika u Flamanskoj službi za zapošljavanje i profesionalno osposobljavanje (VDAB) te ponudila 2.000 tečajeva nizozemskog jezika radi smanjenja jezičnih barijera i poboljšanja mogućnosti zapošljavanja. U Švedskoj korisnici privremene zaštite koji se registriraju u švedskom matičnom registru i dobiju osobni broj dobivaju pristup Uvodnom programu putem Švedske službe za zapošljavanje, koji pruža prilagođenu potporu, mogućnosti zapošljavanja i financijsku naknadu za olakšavanje njihove integracije na tržište rada.

Izuzeci od provjera tržišta rada uvedeni su u Litvi i Slovačkoj. Litva je produljila izuzeće od zahtjeva za poznavanjem državnog jezika za dodatnu godinu, omogućujući korisnicima privremene zaštite rad bez jezičnih ograničenja do tri godine, dok su izmjene također omogućile pravo na samozapošljavanje. Slovačka je ukinula provjeru tržišta rada za osobe zaposlene najmanje šest mjeseci i koje podnose zahtjev za privremeni boravak u svrhu zapošljavanja na istom radnom mjestu. Također je korisnicima privremene zaštite dodijeljeno pravo obavljanja poslovnih djelatnosti na području Slovačke Republike radi promicanja njihove ekonomske neovisnosti i dugoročne integracije.

5.5.6. Pristup obrazovanju za odrasle, uključujući strukovno osposobljavanje

Deset država članica EMN-a i država promatračica⁴⁸⁹ usredotočilo se na obrazovanje i razvoj vještina za korisnike privremene zaštite.⁴⁹⁰

Ključni trend bio je širenje jezičnih i strukovnih programa, pri čemu su četiri države članice EMN-a⁴⁹¹ uvele nove ili poboljšane programe. Usklađen s potrebama tržišta rada, hrvatski model povezuje učenje jezika sa sektorima zapošljavanja poput građevinarstva i turizma, dok je Luksemburg uveo tečajeve jezika specifične za pojedine poslove radi potpore ukrajinskim tražiteljima zaposlenja. Poboljšani pristup visokom obrazovanju i obrazovanju odraslih za korisnike privremene zaštite zabilježen je u šest država članica EMN-a i država promatračica.⁴⁹² Austrija je produljila izuzeće od plaćanja školarina za ukrajinske studente, a Bugarska je pojednostavila upis za korisnike privremene zaštite te ponudila tečajeve jezika koje subvencionira država. Norveška je proširila pristup strukovnom i srednjem obrazovanju, osiguravajući da se raseljene odrasle osobe mogu prekvalificirati i steći nove kvalifikacije. Moldavija je potpisala sporazum o suradnji između Državnog sveučilišta u Moldaviji i Nacionalnog sveučilišta V. N. Karazin u Ukrajini, omogućujući zajedničke studijske programe u različitim akademskim područjima.

Ukrajinu, olakšavajući njihov ponovni ulazak i reintegraciju.

5.6. OSTALE AKTIVNOSTI

Češka, Nizozemska i Norveška uvele su mjere za potporu osobama koje se žele dobrovoljno vratiti u

488 AT, BE, DE, EE, IT, LT, SE, SK.

489 AT, BE, EE, FI, HR, LU, PT, SE i NO, MD.

490 Dio aktivnosti povezanih s ukrajinskom školskom djecom i studentima iz odjeljka 5.5.4 može se odnositi i na mlade odrasle osobe.

491 BE (njemačkojezična zajednica), EE, HR, LU.

492 AT, BE, FI, PT, SE i NO.

Češka je provela pilot-program potpomognutog povratka kako bi podržala ukrajinske državljane koji se žele dobrovoljno vratiti kući, omogućivši 21 povratak i rješavajući složene slučajeve koji zahtijevaju dodatnu potporu.

Belgija i Estonija uvele su zakonodavne izmjene radi unaprjeđenja spajanja obitelji za korisnike privremene zaštite. Belgija je proširila kategorije članova obitelji koji ispunjavaju uvjete za spajanje obitelji u okviru privremene zaštite tako da uključuju i nezabilježene partnere te roditelje maloljetnika koji nisu u braku. Estonija je uskladila svoja pravila o spajanju obitelji s novouspostavljenim zakonima o bračnoj jednakosti, uključujući i za korisnike privremene zaštite.

Nakon presude Državnog vijeća od 17. siječnja 2024., kojom je potvrđeno da privremena zaštita za državljane trećih zemalja koji su prethodno imali privremeni boravak u Ukrajini završava 4. ožujka 2024. (vidjeti također odjeljak 5.1.), Nizozemska je proširila svoju politiku povratka za ovu skupinu kako bi ponudila financijsku i logističku potporu za dobrovoljni povratak u njihove zemlje podrijetla prije toga datuma.

6. MALOLJETNICI BEZ PRATNJE I DRUGE RANJIVE SKUPINE

6.1. UVOD

Ovo poglavlje razmatra razvoj relevantan za maloljetnike bez pratnje i druge ranjive skupine.⁴⁹³ Većina država članica EMN-a i država promatračica (22 od 30)⁴⁹⁴ izvijestila je o razvoju i mjerama koje se odnose na ove skupine. Novo zakonodavstvo EU-a usvojeno u okviru Pakta usmjereno je na poboljšanje položaja maloljetnika bez pratnje te jačanje postupovnih jamstava, kao i pristupa prihvatu i pomoći.

Važan pokretač mjera o kojima su izvijestile države članice EMN-a i države promatračice bila je potreba da se osigura da su prihvati i druge ponuđene usluge primjerene i dostatne, uzimajući u obzir broj ranjivih osoba i maloljetnika bez pratnje.⁴⁹⁵ U nekim je slučajevima to značilo povećanje resursa kako bi se zadovoljila veća potražnja za uslugama⁴⁹⁶ ili održali postojeći kapaciteti,⁴⁹⁷ dok je u nekoliko država to uključivalo smanjenje ili prilagodbu usluga zbog manjeg priljeva ili ciljane učinkovitosti.⁴⁹⁸

Slika 16: Zadovoljavanje potreba maloljetnika bez pratnje i drugih ranjivih skupina

ZADOVOLJAVANJE POTREBA MALOLJETNIKA BEZ PRATNJE I DRUGIH RANJIVIH SKUPINA

Poboljšanje identifikacije i registracije maloljetnika bez pratnje (BE, FR, IT, PL)

Poboljšanje prihvata maloljetnika bez pratnje i drugih ranjivih skupina (AT, BE, BG, EL, ES, FI, FR, IT, LU, SI i MD)

Pružanje potpore ženama žrtvama nasilja (AT, DE, ES, FR, SE i MD)

Potreba za poboljšanjem postupaka prihvata i jačanjem zaštitnih mehanizama potaknula je i donošenje niza zakonodavnih mjera, programa osposobljavanja i standarda kvalitete u nekoliko država članica EMN-a.⁴⁹⁹ Kada je riječ o ranjivim odraslima, nekoliko država usredotočilo se na unaprjeđenje potpore ženama žrtvama nasilja.⁵⁰⁰

U 2024. broj maloljetnika bez pratnje koji su podnijeli zahtjev za azil u EU-u i Norveškoj pao je na najnižu razinu od 2021. Dječaci su činili 86,6% maloljetnika bez pratnje koji su podnijeli zahtjev za azil u 2024., iako se udio djevojčica postupno povećavao s 7,3 % u 2021. na 13,3 % u 2024. U 2024. doneseno je gotovo 18.000 odluka u prvom stupnju za maloljetnike bez pratnje – što predstavlja

⁴⁹³ Druge ranjive skupine uključuju osobe s invaliditetom, starije osobe, LGBTQI osobe, trudnice, osobe s ozbiljnim bolestima ili mentalnim poremećajima te osobe koje su bile izložene mučenju, silovanju ili drugim ozbiljnim oblicima psihičkog, fizičkog ili seksualnog nasilja.

⁴⁹⁴ AT, BE, BG, CY, DE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, SE, SI, SK i MD.

⁴⁹⁵ BE, BG, CY, EL, FI, IE, IT.

⁴⁹⁶ AT, IE.

⁴⁹⁷ AT, BG, CY, EL, IT.

⁴⁹⁸ BE, FI.

⁴⁹⁹ BE, BG, CY, EL, FR, IE, IT, LU, NL, SE, SI.

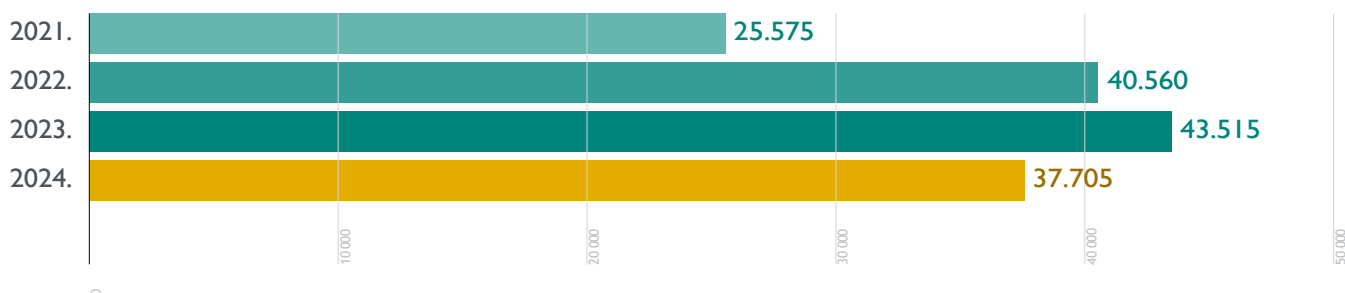
⁵⁰⁰ AT, BE, ES, FR, SE i MD.

porast od 10% u odnosu na 2023. i 53 % u odnosu na 2022. (vidi Slika 19). Oko 47% zahtjeva rezultiralo je odobravanjem supsidijarne zaštite, 23 % izbjegličkog statusa i 14 % humanitarne zaštite. Daljnjih 16 % zahtjeva je odbijeno, što je znatno niži udio u usporedbi sa stopom odbijanja

(49%) za sve zahtjeve za azil u prvom stupnju (vidi Poglavlje 3). Udio odluka kojima se odobrava supsidijarna zaštita porastao je s 40,6 % u 2023. na 46,4 % u 2024., dok se udio ostalih vrsta odluka smanjio.

Slika 17: Maloljetnici bez pratnje koji podnose zahtjev za azil, EU i Norveška, 2021.–2024.

Broj podnositelja zahtjeva za azil prvi put

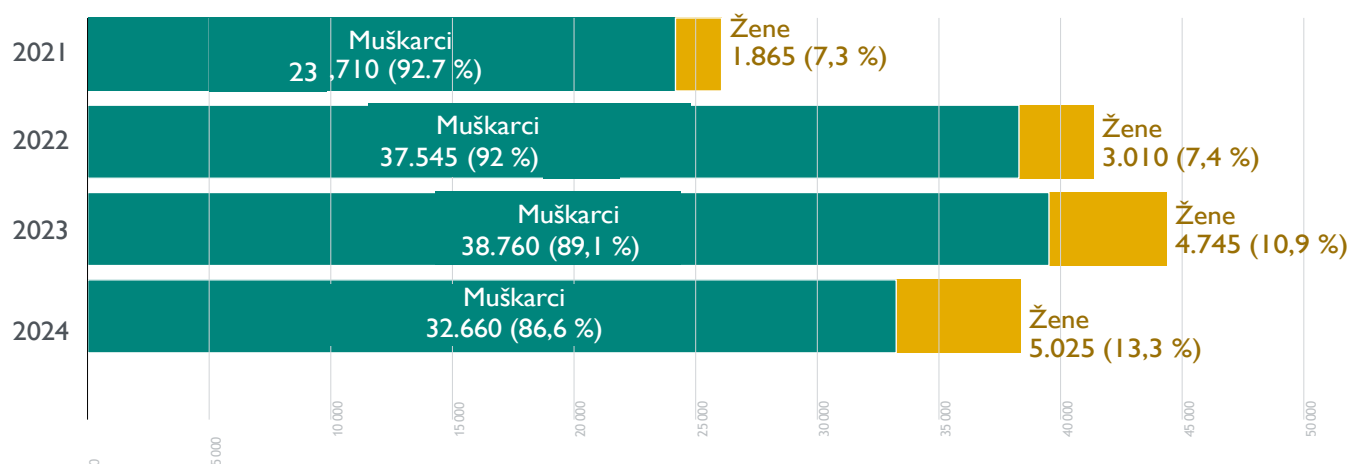
Napomena: zbog privremenih odstupanja, podaci o maloljetnicima bez pratnje koji prvi put podnose zahtjev za azil nisu dostupni za Francusku (2021. i 2022.) te za Cipar i Poljsku (2021.–2023.)

Podaci za 2024. predstavljaju procjenu zbog nedostajućih podataka za Poljsku.

Izvor: Eurostat (migr_asyumacta), datum izdavanja: 10. lipnja 2025.

Slika 18: Maloljetnici bez pratnje prema spolu, EU i Norveška, 2021.–2024.

Podnositelji zahtjeva za azil prvi put, apsolutni broj (i udjeli muškaraca i žena u ukupnom broju)

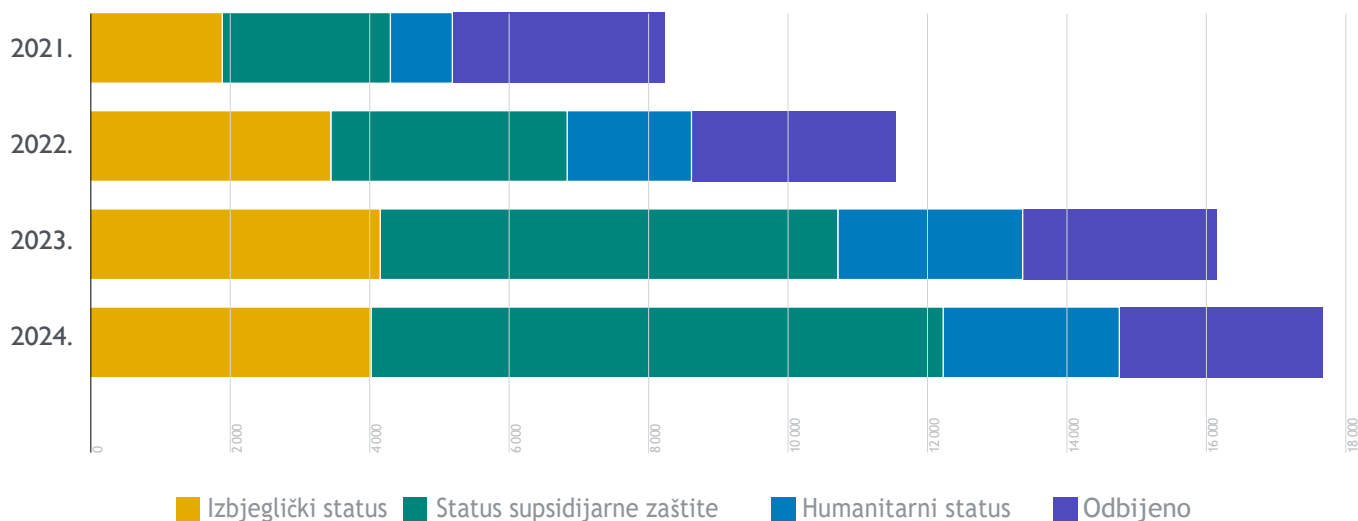
Napomena: zbog privremenih odstupanja, podaci nisu dostupni za Francusku (2021. i 2022.) te za Cipar i Poljsku (2021.–2023.).

Podaci za 2024. predstavljaju procjenu zbog nedostajućih podataka za Poljsku.

Izvor: Eurostat (migr_asyumacta), datum izdavanja: 10. lipnja 2025.

Slika 19: Odluke u prvom stupnju o zahtjevima maloljetnika bez pratnje prema ishodu, EU i Norveška, 2021.–2024.

Apsolutni broj (i udio u ukupnom broju)

Godina	Broj izbjegličkog statusa (udio u ukupnom broju)	Broj statusa supsidijarne zaštite (udio u ukupnom broju)	Broj humanitarnih statusa (udio u ukupnom broju)	Broj odbijenih (udio u ukupnom broju)
2021.	1.890.(23,0%)	2.400.(29,2%)	885.(10,8%)	3.030.(36,9%)
2022.	3.440.(29,9%)	3.375.(29,3%)	1.775.(15,4%)	2.920.(25,4%)
2023.	4.145.(25,8%)	6.535.(40,6%)	2.640.(16,4%)	2.765.(17,2%)
2024.	4.015.(22,8%)	8.170.(46,4%)	2.515.(14,3%)	2.905.(16,5%)

Napomena: isključena je Poljska jer podaci nisu dostupni.

Izvor: Eurostat (migr_asyumdca), datum izdavanja: 10. lipnja 2025.

6.2. AKTIVNOSTI NA RAZINI EU-a

U 2024. godini Pakt se obvezao na zaštitu temeljnih prava migranata te prava i najboljeg interesa djece, navodeći da maloljetnici bez pratnje trebaju dobiti „trenutnu pomoć” u EU-u.⁵⁰¹ Iako u Paktu ne postoji jedinstvena definicija ranjivosti ili ranjivih osoba ili skupina, u svim se instrumentima ponavljaju određene kategorije te postoji zajednički cilj prepoznavanja posebnih potreba pri procjeni ranjivosti.

Nekoliko instrumenata Pakta proširuje ili redefinira postupovna jamstva za maloljetnike bez pratnje i ranjive skupine:

- Uredba (EU) 2024/1351 (Uredba o upravljanju azilom i migracijama) uvodi rokove za imenovanje zastupnika ili skrbnika te pojašnjava postupak utvrđivanja države

članice odgovorne za obradu zahtjeva za azil koji je podnio maloljetnik bez pratnje, dajući prednost spajanju s članovima obitelji kada je to u najboljem interesu maloljetnika.

Uredba (EU) 2024/1348 (Uredba o postupku azila) dodatno uređuje procjenu dobi i u pravilu izuzima maloljetnike bez pratnje od postupaka na granici i ubrzanih postupaka. Kada se provjera provodi na vanjskoj granici, treba uslijediti nakon preliminarnu procjenu ranjivosti i imenovanja zastupnika za maloljetnika.⁵⁰²

- Uredba (EU) 2024/1358 (Uredba o Eurodacu)⁵⁰³ smanjuje na šest godina minimalnu dob iznad koje se smiju prikupljati biometrijski podaci maloljetnika bez pratnje te propisuje da to mora učiniti osposobljeni službenik u prisutnosti imenovanog zastupnika, uz poseban naglasak na poštovanje najboljeg interesa maloljetnika.

501 Europska komisija, „Odgovorno upravljanje migracijama”, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/story-von-der-leyen-commission/managing-migration-responsibly_en, pristupljeno 20. veljače 2025.

502 Uredba (EU) 2024/1356 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o uvođenju dubinske provjere državljana trećih zemalja na vanjskim granicama i izmjeni Uredbi (EZ) br. 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 i (EU) 2019/817, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202401356, pristupljeno 20. veljače 2025.

503 Uredba (EU) 2024/1358 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o uspostavi „Eurodaca” za usporedbu biometrijskih podataka radi učinkovite primjene Uredbi (EU) 2024/1351 i (EU) 2024/1350 Europskog parlamenta i Vijeća te Direktive Vijeća 2001/55/EZ i za identifikaciju državljana trećih zemalja i osoba bez državljanstva s nezakonitim boravkom te o zahtjevima država članica i Europolu za usporedbu podataka iz Eurodaca za potrebe provedbe zakona, kojom se izmjenjuju Uredbe (EU) 2018/1240 i (EU) 2019/818 Europskog parlamenta, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj/eng>, pristupljeno 17. veljače 2025.

- Uredba (EU) 2024/1350 (Okvir za preseljenje i humanitarni prihvati) navodi maloljetnike bez pratnje i druge ranjive osobe kao osobe koje ispunjavaju uvjete

za preseljenje u okviru programa preseljenja ili za humanitarni prihvati.

6.3. IDENTIFIKACIJA I REGISTRACIJA MALOLJETNIKA BEZ PRATNJE

6.3.1. Identifikacija i registracija

Četiri države članice EMN-a⁵⁰⁴ izvijestile su o ključnim mjerama u vezi s identifikacijom i registracijom maloljetnika bez pratnje, potaknutima potrebom za poboljšanjem identifikacije, otkrivanja i naknadnih postupanja,⁵⁰⁵ te za suzbijanjem zlouporabe sustava azila.⁵⁰⁶ U Poljskoj je, primjerice, radi poboljšanja naknadnih postupanja, razdoblje čuvanja evidencije o maloljetnicima bez pratnje u nacionalnim podatkovnim sustavima produljeno s 12 na 36 mjeseci, kako bi se omogućila bolja procjena njihova prava na ostvarivanje obrazovnih naknada nakon punoljetnosti.

Radi suzbijanja moguće zlouporabe, Belgija je uvela sustav „brze obrade“ kako bi se ubrzao postupak za podnositelje zahtjeva za međunarodnu zaštitu kada postoje jasne sumnje u njihov navodni status maloljetnika. Kako bi se bolje identificirali maloljetni počinitelji kaznenih djela i poboljšalo praćenje maloljetnika koji su počinili više kaznenih djela, Francuska je uspostavila registar maloljetnika bez pratnje osumnjičenih za počinjenje kaznenog djela, čime je omogućeno prikupljanje identifikacijskih podataka i otisaka prstiju bez pristanka maloljetnika. Francuska je također donijela zakonodavstvo kojim se dopušta ukidanje proširenih naknada i usluga socijalne skrbi za bivše

maloljetnike bez pratnje kojima je izdano rješenje o napuštanju francuskog državnog područja, posebice ako predstavljaju ozbiljnu prijetnju javnom poretku.

6.3.2. Nestali maloljetnici bez pratnje

Samo je Švedska izvijestila o važnim mjerama na ovom području, uz donošenje novog zakonodavstva koje policiji omogućuje vođenje registra maloljetnika bez pratnje prijavljenih kao nestalih, kao i obradu podataka drugih državnih tijela radi potpore istragama.

6.3.3. Procjena dobi

Kako bi se povećala učinkovitost i postupalo u najboljem interesu djeteta, Bugarska, Cipar i Švedska izvijestili su o ažuriranju smjernica ili postupaka vezanih uz procjenu dobi. Smjernice koje je izdala Bugarska državna agencija za izbjeglice nastoje izbjeći nepotrebne medicinske preglede radi utvrđivanja dobi maloljetnika bez pratnje. Cipar je izradio standardne operativne postupke (uz potporu EUAA), a Švedska je ažurirala standardizirane procese kako bi se osigurala točnost i dosljednost u skladu s utvrđenim najboljim praksama.

6.4. PRIHVAT I SKRB MALOLJETNIKA BEZ PRATNJE

Jedanaest država članica EMN-a⁵⁰⁷ izvijestilo je o ključnim mjerama koje utječu na prihvati i skrb o maloljetnicima bez pratnje, poput povećanja resursa⁵⁰⁸ ili proširenja kapaciteta smještaja.⁵⁰⁹ U slučaju četiri države članice EMN-a, promjene su bile potaknute povećanim brojem maloljetnika bez pratnje koji dolaze,⁵¹⁰ dok su u Belgiji promjene u prihvatnim kapacitetima odražavale manji priljev i stope popunjenosti. Sedam država članica EMN-a izvijestilo je o reviziji svojih standarda,⁵¹¹ postupaka⁵¹² ili procesa osiguranja kvalitete⁵¹³ s ciljem poboljšanja uvjeta prihvata za maloljetnike bez pratnje⁵¹⁴ ili smanjenja administrativnog opterećenja nadležnih tijela.⁵¹⁵

Austrija, Finska i Italija izvijestile su o promjenama u dodjeli financijskih sredstava. U Italiji i Austriji osigurani su dodatni resursi ili financiranje radi povećanja ili održavanja kapaciteta za prihvati i skrb o maloljetnicima bez pratnje. Međutim, Finska je smanjila naknadu za prihvati koja se isplaćuje maloljetnicima bez pratnje, u skladu s novim ciljevima vlade za postizanje proračunskih ušteda.

Tri države članice EMN-a⁵¹⁶ nastojale su povećati svoj kapacitet za osiguravanje smještaja kao odgovor na rastući broj maloljetnika bez pratnje koji pristižu. Italija je izvijestila o pokretanju nekoliko projekata koje financira EU za stvaranje dodatnih prihvatnih mjesta, kao i o mjerama za poticanje udomiteljstva kao preferiranog oblika prihvata maloljetnika bez pratnje koji dolaze u zemlju.

Francuska, Grčka i Slovenija nastojale su pojasniti uvjete za smještaj maloljetnika bez pratnje. Kako bi se riješio problem maloljetnika bez pratnje koji žive u nesigurnim uvjetima ili bez pristupa smještaju, Grčka je usvojila standardne operativne postupke (SOP) za hitne prihvatne objekte. Slično tome, Slovenija je donijela uredbu kojom se definira primjeren smještaj, 24-satna skrb i tretman maloljetnika bez pratnje u zemlji, dok je Bugarska u jednom od svojih prihvatnih centara uvela „sigurnu zonu“ za maloljetnike bez pratnje. U Luksemburgu je Nacionalni ured za djecu preuzeo odgovornost za smještaj, nadzor i

504 BE, FR, IT, PL

505 IT, PL

506 BE, FR

507 AT, BE, BG, CY, EL, FI, FR, IE, IT, LU, SI

508 AT, FI

509 BG, CY, IE, IT

510 BG, CY, IE, IT

511 FR, EL, SI

512 BE, EL

513 IE, IT, LU

514 EL, FR, SI

515 BE, EL

516 BG, IE, IT

pružanje hitne dodatne pomoći maloljetnicima bez pratnje. Nakon izvješća o raširenoj uporabi neodobrenih objekata (npr. hotela) za smještaj maloljetnika bez pratnje od strane lokalnih vlasti, Francuska je dodatno pojasnila da se takav alternativni smještaj smije koristiti samo u ograničenim okolnostima, iznimno i privremeno.

Belgija i Grčka uvele su pojednostavljene postupke za maloljetnike bez pratnje radi obnove njihove iskaznice podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu i registracije za zdravstveno osiguranje. Obje mjere imale su za cilj smanjenje administrativnog opterećenja. U Belgiji je to postignuto dopuštanjem maloljetnicima da se registriraju za

zdravstveno osiguranje dok čekaju imenovanje skrbnika, zbog dugih vremena čekanja.

Irska, Italija i Luksemburg izvijestile su o mjerama za poboljšanje prihvatnih postupaka. Programi osposobljavanja za stručnjake koji rade s maloljetnicima bez pratnje u Luksemburgu bili su usmjereni na ciljanu, visokokvalitetnu potporu. Italija je donijela uredbu kojom se dodatno definira način provođenja intervjua s maloljetnicima bez pratnje pri ulasku u prihvatne objekte kako bi se utvrdio najbolji interes maloljetnika i moguće potrebe za zaštitom. Nakon provedenih nadzora, Irska agencija za djecu i obitelji obvezala se uvesti novi model skrbi i sustav upravljanja kvalitetom za prihvat i pružanje usluga.

6.5. SKRBNITŠTVO

Belgija i Grčka izvijestile su o značajnim mjerama u području skrbništva u 2024., s ciljem osiguravanja da svi maloljetnici bez pratnje imaju skrbnika. Grčka je uspostavila svoj nacionalni sustav skrbništva i Vijeće za skrbništvo za maloljetnike bez pratnje kako bi se osigurala ujednačena provedba i dostupnost. Zemlja je također uspostavila elektroničku platformu za provedbu i praćenje skrbništva, kao i standardne operativne postupke (SOP) i programe osposobljavanja. Osim toga, Grčka je uvela obvezu imenovanja skrbnika za sve postupke azila, osim za podnošenje zahtjeva za međunarodnu zaštitu od strane maloljetnika starijeg od 15 godina.

Okvir 5: Belgijske mjere za povećanje broja skrbnika

U Belgiji su poduzete mjere za povećanje broja skrbnika, uključujući njihovo dodatno zapošljavanje i pružanje financijskih poticaja za uspostavu skrbništva. To je rezultiralo smanjenjem liste čekanja i postizanjem cilja da se skrbnici maloljetnicima bez pratnje dodijele u roku od osam tjedana.

6.6. SPAJANJE OBITELJI ZA MALOLJETNIKE BEZ PRATNJE

Belgija i Italija izvijestile su o mjerama o spajanju obitelji. Italija je donijela zakonodavstvo kojim se olakšava pronalaženje članova obitelji maloljetnika bez pratnje, kao i njihovih emocionalnih i obiteljskih odnosa te omogućuje spajanje obitelji kada je to u najboljem interesu maloljetnika.

Kako bi se suzbile zlouporabe i uskladilo zakonodavstvo s praksom EU-a, Belgija je skratila razdoblje tijekom kojeg roditelji maloljetnika bez pratnje mogu podnijeti zahtjev za spajanje obitelji, s 12 na 3 mjeseca, u slučajevima kada je maloljetnik dobio zaštitu i postao punoljetan tijekom postupka azila.

6.7. POSTUPCI UTVRĐIVANJA STATUSA I POSTUPOVNA JAMSTVA ZA MALOLJETNIKE BEZ PRATNJE

Tri države članice EMN-a izvijestile su o ključnim aktivnostima u području postupovnih jamstava, s različitim motivima, uključujući: uvođenje prilagođenijih sudskih postupaka za djecu;⁵¹⁷ osiguranje da se pritvor koristi samo kao krajnja mjera i na najkraće moguće razdoblje;⁵¹⁸ te usklađivanje s nadolazećim nacionalnim zakonodavstvom⁵¹⁹ ili nacionalnom sudskom praksom.⁵²⁰

Belgija je pokrenula dva pilot-projekta koja uključuju maloljetnike bez pratnje radi razvoja osjetljivijih saslušanja i prilagođenih pozivnih pisama (vidjeti poglavlje 3). Nizozemska je pojasnila svoja pravila o pritvaranju

maloljetnika bez pratnje tijekom postupaka azila ili povratka, osiguravajući da se pritvor koristi samo kao krajnja mjera i na najkraće razdoblje.

Najviši upravni sud Finske presudio je da se maloljetnik koji podnosi zahtjev za međunarodnu zaštitu mora tretirati kao maloljetnik, čak i ako postane punoljetan tijekom postupka.

517 BE
518 NL
519 NL
520 FI.

6.8. PRIJELAZ U ODRASLU DOB ZA MALOLJETNIKE BEZ PRATNJE

Cipar, Grčka i Latvija izvijestili su o mjerama za proširenje potpore svim maloljetnicima bez roditelja ili skrbnika (ne samo onima u migracijskom sustavu) koji navršavaju punoljetnost. Sve mjere uključuju odredbe o strukovnom obrazovanju, a Cipar i Grčka također uključuju tečajeve jezika.

S ciljem proračunskih ušteda, Finska je snizila dobnu granicu za pružanje naknadne skrbi bivšim maloljetnicima bez pratnje s 25 na 23 godine.

Okvir 6: Grčka potpora prijelazu maloljetnika bez pratnje u odraslu dob (program HELIOS junior)

Grčka je 2024. uvela odredbe o strukovnom obrazovanju i tečajevima jezika za maloljetnike bez pratnje koji prelaze u odraslu dob. Osim obrazovnih elemenata, Grčka je izvijestila o dodatnim uslugama potpore, poput individualnog savjetovanja, smještaja u nadziranom okruženju do 18 mjeseci, potpore u stjecanju certifikata i službenih dokumenata te financijske naknade. Država je također pokrenula projekt financiran iz EU-a za proširenje pružanja specijaliziranih usluga na nacionalnoj razini, s naglaskom na mentalno zdravlje, pravnu pomoć, sprječavanje napuštanja školovanja i prijelaz u odraslu dob.

6.9. OSTALE RANJIVE SKUPINE

Jedanaest država članica EMN-a i država promatračica⁵²¹ izvijestilo je o mjerama koje utječu na druge ranjive skupine, potaknutima potrebom jačanja kapaciteta i postupaka nadležnih tijela ili jačanjem zaštitnih mjera i podrške LGBTQI podnositeljima zahtjeva za međunarodnu zaštitu⁵²² te žrtvama rodno uvjetovanog nasilja.⁵²³

Šest država članica i promatračica EMN-a⁵²⁴ izvijestilo je o donošenju mjera za suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja. Austrijski Odjel za integraciju izdvojio je sredstva za borbu protiv seksualnog nasilja, poput prisilnih brakova, otmica ili ženskog genitalnog sakaćenja. To uključuje financiranje koordinacijskog ureda koji pruža savjete i podršku u pitanjima povezanim sa ženskih genitalnim sakaćenjem te Nacionalnog kompetencijskog centra za sprječavanje otmica i obiteljskog nasilja. Država je također provela višejezične informativne kampanje za žrtve nasilja, pri čemu je utvrđeno da su žene i djevojčice u migracijskom sustavu općenito slabije upoznate s dostupnim uslugama. Pобољшanje pristupa informacijama bilo je u središtu nove politike o rodno uvjetovanom nasilju koju je usvojila Švedska migracijska agencija, a koja je u reviziji svoje politike prihvata stavila naglasak na ranjivost i procjenu ranjivosti. Španjolska je uvela novu dozvolu boravka za žrtve seksualnog nasilja, uključujući žene i njihovu djecu.

Mjere u vezi sa seksualnom orijentacijom i identitetom zabilježili su Njemačka i Malta, pri čemu je

Malta uvela pravno priznavanje nebinarnih rodova u svim službenim dokumentima. Suradnja između civilnog društva i državnih tijela u Njemačkoj imala je za cilj odgovoriti na potrebe za prihvatom i zaštitom ranjivih skupina u postupcima azila, poput LGBTQI podnositelja zahtjeva, koji su posebno pogođeni intersekcijskom diskriminacijom i izloženi većem riziku od nasilja, napada i neprijateljstva u zajedničkom smještaju i prihvatnim centrima. U Belgiji, Grčkoj i Irskoj provedene su dodatne promjene u kapacitetima i postupcima nadležnih tijela za pružanje potpore ranjivim skupinama. Smjernice koje je izdao belgijski Povjerenik za izbjeglice i osobe bez državljanstva (CGRS) nastojale su bolje odgovoriti na posebne postupovne potrebe podnositelja zahtjeva i poduprijeti CGRS u jednakom vrednovanju zahtjeva. Najveći grčki gradovi, Atena i Solun, uspostavili su posebne jedinice posvećene isključivo razmatranju zahtjeva za međunarodnu zaštitu osoba koje pripadaju ranjivim skupinama, kako su definirane zakonom. U Irskoj su usvojeni standardizirani postupci za pojednostavljivanje osiguravanja smještaja za trudne tražiteljice azila. Osim toga, kako bi se oslobodili interni resursi i odgovorilo na povećani priljev te pritisak na raspoložive kapacitete smještaja, Irska služba za smještaj u sustavu međunarodne zaštite privremeno je obustavila, a potom i vanjski ustupila svoj program procjene ranjivosti. Program je djelomično ponovno pokrenut u studenom 2024. za određene skupine.

521 AT, BE, DE, EL, ES, FR, IE, IT, MT, SE i MD.

522 BE, DE, MT.

523 AT, BE, ES, FR, SE i MD.

524 AT, BE, ES, FR, SE i MD.

7. INTEGRACIJA I UKLJUČIVANJE MIGRANATA

7.1. UVOD

Ovo poglavlje razmatra razvoj u području integracije i uključivanja migranata. Učenje jezika predstavlja glavnu temu u nacionalnim strategijama, obrazovanju, integraciji na tržištu rada i temeljnim uslugama. Aktivnosti u ovom području uvelike je bio potaknut potrebom da se osigura sudjelovanje državljana trećih zemalja na tržištu rada zemlje domaćina i u društvu u širem smislu, kao i poboljšanjem mjera protiv diskriminacije i rasizma.

Tijekom 2024. godine EU je nastavio s provedbom Akcijskog plana za integraciju i uključivanje za razdoblje 2021. – 2027., dok je završila Europska godina vještina.⁵²⁵

Trinaest država članica i država promatračica EMN-a⁵²⁶ izvijestilo je o mjerama za jačanje integracije i uključivanja migranata u 2024., uključujući izmjene nacionalnih strategija radi jačanja integracije na tržištu rada,⁵²⁷ promicanja znanja lokalnog jezika,⁵²⁸ unaprjeđenja digitalizacije,⁵²⁹ te jačanja društvene integracije.⁵³⁰

Osam država članica EMN-a također je revidiralo mjere za jačanje ili proširenje suradnje dionika te napore za uspostavu integracijskih politika na regionalnoj i lokalnoj razini.⁵³¹

Dvanaest država članica EMN-a izvijestilo je o promjenama u području obrazovanja i osposobljavanja.⁵³² Pet država članica i promatračica EMN-a zabilježilo je razvoj u području učenja jezika i uključivanja u rano i predškolsko obrazovanje.⁵³³

Poučavanje jezika i integracija u osnovnom i srednjem obrazovanju unaprijeđeni su u sedam država članica i promatračica EMN-a.⁵³⁴ U visokom obrazovanju, šest država članica i promatračica EMN-a⁵³⁵ također je naglasilo važnost usvajanja jezika. Slično tome, poznavanje nacionalnog jezika istaknuto je kao ključan element mjera za integraciju na tržištu rada⁵³⁶ i pristup temeljnim uslugama.⁵³⁷

Slika 20 u nastavku uspoređuje pokazatelje integracije u EU-u u području obrazovanja, tržišta rada, socijalnog uključivanja, zdravlja i stanovanja za 2024., za državljane trećih zemalja i državljane država izvjestiteljica. Iako je 2024. godine manje državljana trećih zemalja nego državljana tih zemalja imalo tercijarno obrazovanje, otprilike je jednak broj državljana trećih zemalja i državljana bio uključen u obrazovanje ili osposobljavanje tijekom prethodna četiri tjedna. Državljeni trećih zemalja, međutim, češće su rano napuštali obrazovanje ili osposobljavanje, u dobi od 18 do 24 godine. Na tržištu rada veći udio državljana trećih zemalja bio je nezaposlen ili prekvalificiran za svoje poslove u odnosu na državljane. Državljeni trećih zemalja također su češće bili izloženi riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti, budući da su češće živjeli u kućanstvima s vrlo niskim intenzitetom rada ili u teškoj materijalnoj ili socijalnoj deprivaciji. S druge strane, prema zdravstvenim pokazateljima, državljani trećih zemalja češće su sebe ocjenjivali kao osobe dobrog ili vrlo dobrog zdravlja.

⁵²⁵ Europska komisija, „Rezultati Europske godine vještina“, 2025., https://year-of-skills.europa.eu/about/results-european-year-skills_en, pristupljeno 6. lipnja 2025.

⁵²⁶ AT, BE, EE, FI, FR, IE, IT, LV, PL, PT, SE, SK i NO.

⁵²⁷ FI, FR i NO.

⁵²⁸ AT, EE, FI, FR, IT, PT, SK.

⁵²⁹ AT, BE, EE.

⁵³⁰ AT, BE, FR, IE, IT, LV, PL, PT, SE i NO.

⁵³¹ CY, DE, HR, IT, LU, PL, PT, SK.

⁵³² AT, DE, EL, FI, HR, IT, LU, MT, PT, SE, SI, SK.

⁵³³ DE, EE, PT, SE i NO.

⁵³⁴ EE, EL, FI, IT, LU, SE, SK i NO.

⁵³⁵ EE, IT, SE, SK i NO, GE.

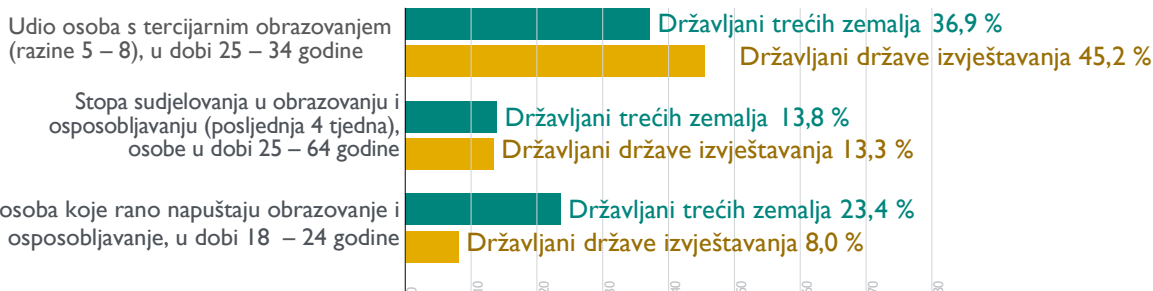
⁵³⁶ AT, BE, CZ, EE, EL, FI, FR, IT, NL, PT i GE.

⁵³⁷ BE, BG, CZ, DE, FR, EL, IT, LU, PT, SE, SK.

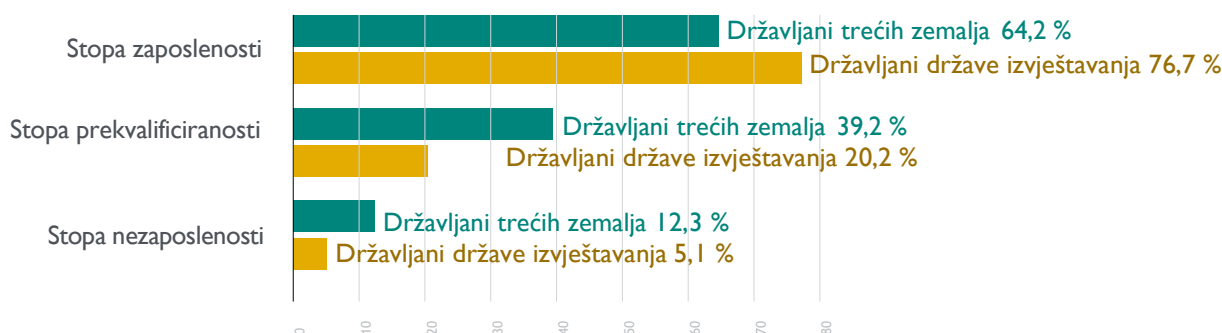
Slika 20: Pokazatelji integracije, EU, 2024

%

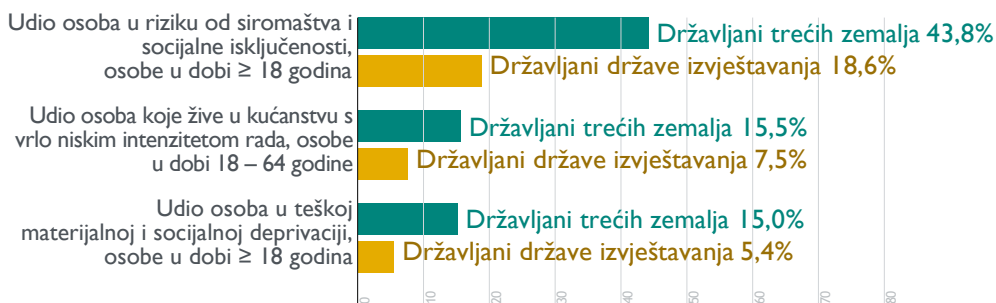
Obrazovanje

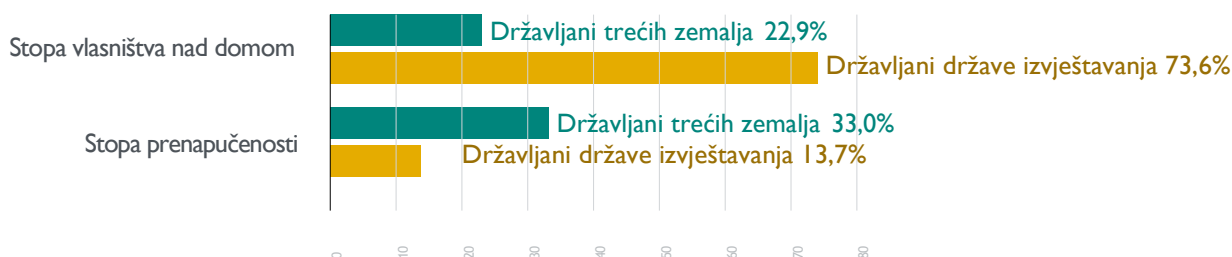
Tržište rada, osobe u dobi 20 – 64 godine

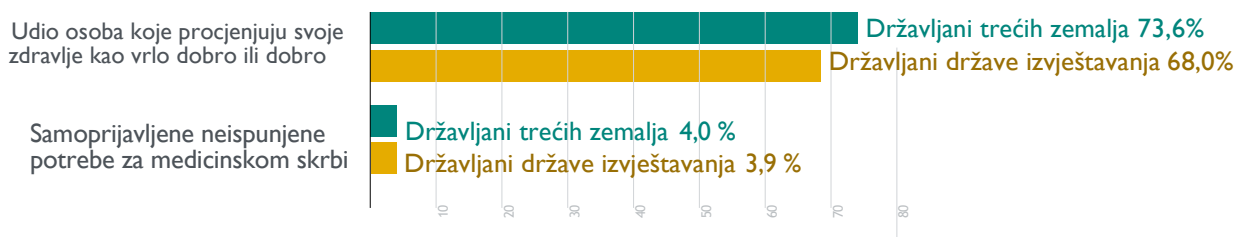
Socijalna uključenost

Stanovanje, osobe u dobi ≥ 18 godina

Zdravlje, osobe u dobi ≥ 16 godina

7.2. AKTIVNOSTI NA RAZINI EU-a

Provedba Akcijskog plana za integraciju i uključivanje nastavljena je tijekom 2024. godine. Plan uključuje ciljana djelovanja u ključnim sektorima kao što su obrazovanje, zapošljavanje, zdravlje i stanovanje te predstavlja okvir za države članice u razvoju njihovih politika integracije migranata. U svibnju 2024. Europska komisija pokrenula je anketu za srednjoročnu evaluaciju Akcijskog plana.⁵³⁸ Pokrenut je i Preglednik napretka Akcijskog plana, koji sadrži interaktivne dijelove za praćenje promjena u integraciji i uključivanju, na Europskoj mrežnoj stranici o integraciji – sada nazvanoj „Migrant Integration Hub (MIH)“⁵³⁹ – i ažurira se svaka četiri mjeseca.

Tijekom godine održano je nekoliko ključnih aktivnosti. Europska komisija organizirala je dva sastanka Europske mreže za integraciju. Prvi se održao u svibnju 2024. uz belgijsko predsjedanje Vijećem EU-a, na temu obrazovanja djece migranata. Raspravljalo se o podacima i pokazateljima obrazovanja radi praćenja integracije djece migranata, kao i o ključnim aspektima uključivog obrazovanja, posebnim potrebama djece migranata te načinima promicanja dobiti u školi i psihosocijalne podrške.⁵⁴⁰ Drugi sastanak, u prosincu 2024., usredotočio se na fondove EU-a za potporu integraciji te na sudjelovanje migranata u oblikovanju i provedbi integracijskih politika.⁵⁴¹

U veljači 2024. belgijsko predsjedanje Vijećem EU-a organiziralo je Forum za politike na visokoj razini i ministarsku konferenciju o integraciji novopridošlica. Rasprave su istaknule ključne izazove s kojima se migranti suočavaju, uključujući jezične barijere, administrativne prepreke i diskriminaciju. Sudionici su također naglasili važnost uključivanja na tržište rada, priznavanja vještina i društvene kohezije.⁵⁴²

7.3. NACIONALNA INTEGRACIJSKA STRATEGIJA

7.3.1. Nacionalna/regionalna integracijska strategija

Većina država članica i država promatračica EMN-a⁵⁴⁵ izvijestila je o ažuriranjima svojih nacionalnih ili regionalnih integracijskih strategija u 2024. Ove su revizije bile potaknute političkim razvojem, poput nacionalnih ili regionalnih izbora,⁵⁴⁶ potrebom za jačanjem integracije na tržištu rada,⁵⁴⁷ promicanjem znanja lokalnog jezika⁵⁴⁸ i unaprjeđenjem digitalizacije;⁵⁴⁹ te promjenama integracijskih strategija radi jačanja građanske integracije.⁵⁵⁰

Završna aktivnost Europske godine vještina, 30. travnja 2024., istaknula je potrebu za poboljšanjem usklađivanja vještina državljana trećih zemalja. Ključni prioriteti uključivali su promicanje digitalnih i poduzetničkih vještina, poboljšanje priznavanja stranih kvalifikacija i potporu poslodavcima u osiguravanju jezične i kulturne obuke. Sudionici su također naglasili važnost učinkovite koordinacije kroz inicijative poput Baze talenata i Partnerstva za talente.⁵⁴³

Na devetom sastanku Europskog migracijskog foruma, u studenom 2024., sudionici su naglasili potrebu za dugoročnom potporom EU-a i država članica u integraciji migranata, uključujući izravan pristup AMIF financiranju za lokalna i regionalna tijela. Pozvali su na jaču suradnju s poduzećima radi rješavanja potreba tržišta rada, pojednostavljenje priznavanja kvalifikacija te jačanje potpore migrantima kroz mentorstvo i međukulturno posredovanje. Uključivanje lokalnih zajednica u napore integracije ocijenjeno je ključnim za borbu protiv rasizma i promjenu narativa o migracijama.⁵⁴⁴

U prosincu 2024., Partnerstvo u okviru Urbane agende za uključivanje migranata i izbjeglica održalo je svoju prvu plenarnu sjednicu nakon ulaska u novu fazu. Dobrodošlo je deset novih članova, uglavnom iz lokalnih i regionalnih tijela, te je predstavljen novi plan rada koji uključuje četiri mjere za provedbu do 2027.: uključiva integracija u kvalitetna radna mjesta; uključivo obrazovanje od ranog djetinjstva do visokog obrazovanja; borba protiv dezinformacija o migracijama, govor mržnje i diskriminacije te povećanje usklađenosti fondova EU-a za integraciju kako bi se bolje povezala financijska potpora s potrebama na terenu.

Vlada Valonije u Belgiji reformirala je svoje integracijske okvire kako bi osigurala pravedan pristup uslugama, profesionalizirala sustave podrške i osigurala održivo financiranje. Češka Republika uvela je sveobuhvatan akcijski plan za 2024. za osiguravanje potrebnih financijskih sredstava i brzo reagiranje na nove izazove integracije. Francuska je uključila integraciju novopridošlih državljana trećih zemalja koji zakonito borave u zemlji u Vladine prioritete politike (PPG).⁵⁵¹ Nadalje, novim zakonom CIAI, Francuska je uvjetovala izdavanje i/ili obnovu dozvola boravka integracijskim kriterijima,

538 Europska komisija, "EK pokreće anketu za srednjoročnu reviziju Akcijskog plana za integraciju i uključivanje 2021 – 2027", https://migrant-integration.ec.europa.eu/news/ec-launches-survey-mid-term-review-action-plan-integration-and-inclusion-2021-2027_en, pristupljeno 12. veljače 2025.

539 Europska komisija, "Akcijski plan za integraciju i uključivanje 2021 – 2027: Praćenje napretka", https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/migrant-integration/migrant-integration-hub/progress-tracker-action-plan-integration-and-inclusion-2021-2027_en, pristupljeno 25. lipnja 2025.

540 Europska komisija, „16. sastanak Europske mreže za integraciju (uživo), organiziran u suradnji s belgijskim predsjedanjem Vijeća EU“. <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/meetings/consult?lang=en&meetingId=54607&fromExpertGroups=602>, pristupljeno 12. veljače 2025.

541 Europska komisija, „17. sastanak Europske mreže za integraciju (uživo)“, <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/meetings/consult?lang=en&meetingId=58343&fromExpertGroups=602>.

542 Europska komisija, „Integracija novopridošlica – ministarska konferencija koju je organizirala Flandrija“, https://home-affairs.ec.europa.eu/news/integration-newcomers-ministerial-conference-organised-flanders-2024-02-15_en, pristupljeno 12. veljače 2025.

543 Europska komisija, „Europska godina vještina – što slijedi? Izvješće s događanja“, https://year-of-skills.europa.eu/publications/european-year-skills-what-comes-next-event-report-0_en, pristupljeno 12. veljače 2025.

544 Europska komisija, „9. izdanje Europskog migracijskog foruma – Unaprjeđenje uloge civilnog društva u provedbi Pakta o migracijama i azilu, 28.–29. studenoga 2024., Bruxelles“, https://www.eeesc.europa.eu/sites/default/files/2025-01/european_migration_forum_-_9th_meeting_-_report.pdf, pristupljeno 12. veljače 2025.

545 BE, CY, CZ, DE, EE, ES, FI, FR, IT, LT, LU, LV, MT, PL, PT, SE, SK i NO, MD, RS.

546 BE.

547 FI, FR, IT i NO.

548 EE, FI, FR, IT.

549 BE, EE.

550 BE, FR, IT, LU, LV, PL, PT, SE i NO.

551 Uputa NOR IOMV2403137) o prioritetima integracijske politike za 2024. za novopridošle strane državljanke, uključujući izbjeglice, 26. ožujka 2024. (<https://www.legifrance.gouv.fr/download/pdf/circ?id=45543>)

uključujući određenu razinu poznavanja francuskog jezika i poštovanje načela Republike.

Radi jačanja integracije na tržištu rada, Njemačka je pokrenula inicijativu JobTurbo, čiji je cilj ubrzati ulazak izbjeglica na tržište rada kombiniranjem radnog iskustva u Njemačkoj s učenjem jezika i strukovnim osposobljavanjem na radnom mjestu. Inicijativa je bila potaknuta hitnom potrebom za kvalificiranim radnicima. Francuska je prioritzirala integraciju novopridošlih stranih državljana jačanjem jezične i građanske obuke radi lakšeg pristupa zapošljavanju.

Sedam država članica i promatračica EMN-a provodile su društvenu integraciju kroz jezičnu i građansku obuku – ključnu sastavnicu promjena njihovih integracijskih strategija.⁵⁵² Estonija prelazi na potpuno estonski obrazovni sustav u procesu koji je započeo u rujnu 2024., a trebao bi biti dovršen do 2030. U Moldaviji su se promjene usredotočile na poboljšanje integracije djece državljana trećih zemalja (pretežito iz Ukrajine) u moldavski obrazovni sustav putem mrežnih tečajeva. U Finskoj novi Nacionalni program integracije (2024. – 27.) stavlja snažan naglasak na učenje jezika (finskog/švedskog).

U 2024. Švedska je predstavila novi cilj svoje integracijske politike, koji se više usredotočuje na obveze i odgovornosti državljana trećih zemalja, kao i na znanje švedskog jezika. U ožujku 2024. norveška vlada predstavila je Bijelu knjigu o integraciji, naglašavajući poboljšanje životnih uvjeta i društvenog sudjelovanja za novopridošle migrante, koristeći iskustva iz priljeva raseljenih osoba iz Ukrajine. U Luksemburgu je 1. siječnja 2024. stupio na snagu novi Zakon o međukulturnom zajedničkom životu, koji je zamijenio prethodne pristupe uključivijim okvirom primjenjivim na sve stanovnike i osobe koje rade u zemlji.

7.3.2. Podjela odgovornosti za integracijsku politiku

Sedam država članica EMN-a⁵⁵³ preraspodijelilo je odgovornosti između nacionalne, regionalne i lokalne razine. Ovaj razvoj bio je potaknut rastućim integracijskim izazovima,⁵⁵⁴ potrebom za poboljšanjem koordinacije dionika⁵⁵⁵ te fokusom na pružanje učinkovitijih, uključivih i lokalno prilagođenih integracijskih usluga.⁵⁵⁶

Kako bi učinkovitije odgovorila na integracijske izazove, Hrvatska je pokrenula projekt SINERGY (Osiguravanje sinergijskog pristupa integraciji državljana trećih zemalja) radi jačanja višerazinske suradnje u integraciji, s naglaskom na osobe pod međunarodnom zaštitom (BIP). U Češkoj je vladina skupina usmjerila pažnju na poboljšanje podrške za korisnike privremene zaštite. Cipar je redefinirao svoje institucionalne nadležnosti kroz novoosnovano Zamjenskičko ministarstvo za migracije i međunarodnu zaštitu, koje bi trebalo razviti sveobuhvatnu integracijsku strategiju.

Radi poboljšanja koordinacije dionika, Francuska je unaprijedila koordinaciju lokalnih i nacionalnih napora za novopridošle migrante, a Irska je uvela lokalne integracijske timove radi bolje podrške prisilnim migrantima. U Estoniji su uspostavljeni novi općinski integracijski koordinatori kako bi se poboljšala lokalna isporuka usluga. U Slovačkoj su dva grada uvela integracijske strategije, kako je prikazano u okviru u nastavku:

Okvir 7: Integracijske strategije u gradovima Nitra i Košice u Slovačkoj Republici

Gradovi Nitra⁵⁵⁷ i Košice usvojili su sveobuhvatne integracijske strategije za osiguravanje učinkovite i održive integracije državljana trećih zemalja na lokalnoj razini. To je bilo potaknuto ponajprije rastućim brojem državljana trećih zemalja u Slovačkoj Republici i potrebom za sustavnim lokalnim odgovorom na promicanje integracije.

7.3.3. Digitalizacija integracijskih procesa i usluga

Sedam država članica i promatračica EMN-a⁵⁵⁸ izvijestilo je o digitalizaciji integracijskih procesa i usluga. To je uključivalo aplikacije ili platforme za pružanje informacija o integraciji. Digitalne informacijske usluge uvedene su u Flamanskoj regiji u Belgiji putem aplikacije Welcome App, te u Estoniji putem državnog portala koji uključuje „Settling in Estonia“ i plan prilagodbe (Roadmap to adaptation), potaknutog lokalnim inicijativama i nacionalnim razvojnim planovima uz europsko financiranje. Nakon zakonodavnih izmjena, Finska i Litva modernizirale su svoje podatkovne sustave radi podrške integraciji u općinama i poboljšanja razmjene informacija među akterima integracije. Norveška i Gruzija dodatno su razvile portale javnih usluga kako bi osigurale centraliziran, korisnički usmjeren pristup državnim uslugama za strane državljanke.

7.3.4. Praćenje i evaluacija integracijskih programa i strategija

Osam država članica EMN-a⁵⁵⁹ izvijestilo je o unapređenju praćenja i evaluacije svojih integracijskih strategija, kao odgovor na zakonodavne reforme,⁵⁶⁰ administrativne potrebe,⁵⁶¹ te potrebu za koordiniranim evaluacijama integracijskih utemeljenim na podacima.⁵⁶²

Potaknuta zakonodavnim reformama, Valonija je uspostavila novi regionalni Opservatorij za integraciju stranaca, a Regija Bruxelles - Glavni grad akreditirala je Briselski centar za interkulturno djelovanje (CBAI) kao subjekt zadužen za praćenje integracijskog programa. Litva je započela modernizaciju Informacijskog sustava upravljanja za izbjeglice (PAIS) radi pojednostavljenja postupaka registracije i praćenja, dok je Portugal finalizirao

552 EE, FI, LU, PT, SE i NO, MD.

553 CZ, EE, HR, IE, FI, FR, SK.

554 SK.

555 HR.

556 EE, IE.

557 Dostupno na <https://comin.sk/kontakty/strategia-integracie-cudzincov-v-meste-nitra>, pristupljeno 10. veljače 2025.

558 AT, BE, EE, FI, LT i NO, GE.

559 BE, EE, FI, IT, LT, LU, PT, SE.

560 BE, LU, LT.

561 FI, PT.

562 IT, EE, SE.

projekte za standardizaciju postupaka i poboljšanje kapaciteta podrške u integracijskim uslugama.

Estonija, Finska i Italija izvjestile su o praćenju integracije, pri čemu je Estonija 2024. objavila rezultate svog istraživanja „Praćenje integracije 2023. godine“.

Istraživanje se provodi svake dvije do tri godine i koristi se kao primarni izvor za oblikovanje integracijskih politika.

Zbog administrativnih potreba, Finska je objavila svoje nacionalno izvješće Pregled integracije 2023. godine kako bi pratila promjene tijekom mandata vlade, a Italija je objavila izvješća o ključnim pokazateljima integracije.

7.4. UKLUČIVANJE DIONIKA

Deset država članica i promatračica EMN-a⁵⁶³ uključilo je različite dionike radi poticanja integracijskih procesa. Ovo je uključivalo jačanje ili proširivanje suradnje i mreža dionika,⁵⁶⁴ poboljšanje koordinacije dionika,⁵⁶⁵ te rješavanje migracijskih izazova kroz suradnju.⁵⁶⁶ Tri države članice EMN-a⁵⁶⁷ uvele su

centre i čvorišta radi pojednostavljenja pristupa uslugama i poticanja koordinirane regionalne provedbe usluga. Cilj uključivanja dionika bio je pomoći ranjivim skupinama u snalaženju u složenim institucionalnim okvirima, uključujući olakšavanje pristupa uslugama,⁵⁶⁸ poticanje održive integracije⁵⁶⁹ i promicanje aktivnog sudjelovanja dionika.⁵⁷⁰

7.5. PREDMIGRACIJSKI INTEGRACIJSKI PROGRAMI

Sedam država članica EMN-a⁵⁷¹ izvjestilo je o predmigracijskim integracijskim programima. Portugal je proveo pilot-projekt usmjeren na državljane Maroka, pružajući im poduku portugalskog jezika prije migracije kako bi se poboljšala njihova društvena i profesionalna uključenost. U 2024. godini Austrija je uspješno podnijela prijavu za projekt koji financira Europska komisija (EAGLE) radi pružanja dodatnog osposobljavanja i jezične obuke za metalske radnike u Egiptu kako bi se odgovorilo na nedostatak kvalificirane radne snage. Njemačka je uključila predmigracijske mjere u svoj Zakon o boravku te provela projekte za promicanje integracije od prvog dana i smanjenje opterećenja domaćih usluga.

Države su se također usredotočile na informativne kampanje: Češka Republika objavila je ažurirani informativni paket „Next Stop Czech Republic“ radi povećanja informiranosti prije migracije o obveznim adaptacijskim tečajevima.

Malta je zaključila projekt u okviru Instrumenta za tehničku potporu radi jačanja koordinacije dionika za održive predmigracijske mjere. Flamanska regija u Belgiji uvela je pilot-projekt koji omogućuje budućim novopridošlicama iz arapskih zemalja da započnu građansku integraciju putem interneta u zemlji podrijetla kako bi se osigurala realistična očekivanja i olakšao prijelaz po dolasku.

7.6. OBRAZOVANJE I OSPOSABLJAVANJE

Većina država članica i promatračica EMN-a⁵⁷² uvela je ili izmijenila integracijske mjere u području obrazovanja i osposobljavanja radi olakšavanja integracije migranata kroz osnovne vještine i jezično obrazovanje, sve više uz uporabu digitalnih obrazovnih alata. Jezično obrazovanje bilo je glavni fokus u ranom i školskom obrazovanju općenito, uz razvoj vještina državljana trećih zemalja i stručnjaka za integraciju.

7.6.1. Osnovne vještine i jezik

Petnaest država članica i promatračica EMN-a⁵⁷³ uvelo je promjene u politike ili nove mjere koje se odnose na osnovne vještine i jezično obrazovanje. One su se većinom odnosile na napore digitalizacije⁵⁷⁴ te ciljanu podršku migrantima⁵⁷⁵ (npr. radi prevladavanja

jezičnih barijera,⁵⁷⁶ te poboljšanja integracije na tržištu rada i u društvo općenito⁵⁷⁷). Austrija putem jezičnog portala Austrijskog integracijskog fonda pruža mogućnost fleksibilnog učenja njemačkog jezika, neovisno o vremenu i mjestu, uz besplatan pristup svim materijalima. Platforma obuhvaća širok raspon nastavnih i obrazovnih materijala, internetskih tečajeva njemačkog jezika i pripremnih resursa za jezične ispite. Uz financiranje iz AMIF-a, u Italiji je provedeno nekoliko projekata za razvoj regionalnih planova jezične i građanske orijentacije te za provedbu personaliziranih jezičnih tečajeva kao dopune tečajevima pismenosti za odrasle državljane trećih zemalja. Luksemburg je pokrenuo suradnju s pretplatničkim softverom za učenje jezika Babbel radi pružanja besplatnih internetskih tečajeva. Ciljane mjere uključuju prilagođene

563 CY, DE, HR, IE, IT, LU, PL, PT, SK i NO.

564 DE, IE, IT i NO.

565 HR, IE, IT, PL, SK.

566 DE, IE, IT i NO.

567 HR, PL, SK.

568 CY, HR, PL.

569 DE, FI, SK i NO.

570 IT, LU.

571 AT, BE, CZ, DE, IT, MT, PT.

572 AT, CZ, DE, EE, EL, FI, FR, HR, IT, LU, MT, PT, SE, SI, SK i NO, GE.

573 AT, DE, EE, EL, FI, HR, IT, LU, MT, PT, SE, SI, SK i NO, GE.

574 AT, LU, PT i NO, GE.

575 DE, EL, FI, HR, IT, SE, SI, SK i NO, GE.

576 AT, EL, HR, IT, LU, PT, SI, SK.

577 AT, DE, IT, LU, PT, SE.

tečajeva za podnositelje zahtjeva za međunarodnu zaštitu u Hrvatskoj i Luksemburgu (probna faza tečajeva za jezičnu integraciju započela je početkom školske godine 2024./2025.), kao i jezičnu obuku na radnom mjestu u Njemačkoj.

7.6.2. PROGRAMI GRAĐANSKE INTEGRACIJE

Osam država članica EMN-a⁵⁷⁸ izmijenilo je svoje programe građanske integracije s ciljem produbljivanja jezične kompetencije, jačanja građanskog znanja i stvaranja uključivijih i pristupačnijih integracijskih putova.

Od srpnja 2024. Austrija je pilotirala proširenje svojih obveznih orijentacijskih i vrijednosnih tečajeva s tri na pet dana kako bi se omogućilo intenzivnije proučavanje temeljnih vrijednosti zajedničkog života i ključnih pitanja integracije. Također je organizirala obvezne tečajeve građanske orijentacije za tražitelje azila o austrijskom kulturnom i pravnom okviru. Češka Republika uvela je integracijske seminare putem AMIF projekta „New Home in the Czech Republic 2024–2026“. Belgija je u Bruxellesu pokrenula usklađeni dvojezični program građanske integracije kako bi se osigurao uključiv i fleksibilan pristup građanskoj integraciji. U Valoniji je integracijski program izmijenjen tako da uključuje dulje razdoblje integracije od tri godine (prethodno 18 mjeseci) kako bi se omogućilo sudjelovanje svim korisnicima programa.

U Njemačkoj su nova pitanja uključena u obvezni test o njemačkom pravu, kulturi i povijesti na kraju jezičnog integracijskog tečaja. Ova su pitanja uvedena zbog porasta antisemitističkih incidenata u javnosti nakon terorističkog napada koji je 7. listopada 2023. na Izrael izveo Hamas, a odnose se na antisemitizam, život Židova u Njemačkoj i pravo Izraela na postojanje.

7.6.3. Rano i predškolsko obrazovanje i skrb

U pet država članica i promatračica EMN-a⁵⁷⁹ razvoj u području ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja usredotočio se na usvajanje jezika i uključivanje. Estonija je izvijestila o početku prijelaza na potpuno estonski obrazovni sustav od 2024. Novi Zakon o predškolskom obrazovanju poboljšat će i dostupnost i kvalitetu ranog obrazovanja. U Njemačkoj je razvijen novi strukovni jezični tečaj na razini B2, namijenjen migrantima zainteresiranima za rad u ranom i predškolskom obrazovanju kako bi se odgovorilo na nedostatak kvalificiranog osoblja. Portugal je proširio ulogu Multidisciplinarnih timova za inkluzivno obrazovanje – posebnog organizacijskog resursa s priznatom ulogom u podršci učenju i uključivanju – te povećao broj mjesta u javnim vrtićima radi poticanja obrazovne uključenosti učenika migranata.

7.6.4. Osnovno i srednje obrazovanje

Osnovno i srednje obrazovanje radi jačanja poduke jezika i podrške integraciji djece migranata

bilo je u fokusu osam država članica i promatračica EMN-a⁵⁸⁰. Kako bi se osigurao pristup podršci u učenju za sve učenike, Finska je takvu podršku uvela u programe višeg srednjeg i strukovnog obrazovanja. U Grčkoj je dovršen program „All Children in Education“ radi poboljšanja spremnosti djece migranata za školu. Slovačka Republika unaprijedila je integracijsku podršku u osnovnom i srednjem obrazovanju putem jezičnih klubova, prilagođenih tečajeva i izvannastavne podrške. Švedska je pokrenula inicijativu za povećanje čitanja među djecom radi jačanja jezične kompetencije, a Norveška je razvila programe stručnog usavršavanja i digitalne resurse za bolju integraciju novopridošlih učenika. Kao odgovor na potrebe svoje raznolike populacije, Luksemburg nastavlja diversificirati svoj javni školski sustav pokretanjem planiranja za tri nove javne europske i međunarodne škole te pripremanjem nacionalnog uvođenja pilot-projekta Growing Together (zesumme wuessen – ALPHA). Prva evaluacija projekta predstavljena je 2024., a u tijeku je i niz programa stručnog usavršavanja za učitelje. Projekt ALPHA, pokrenut 2022., omogućuje roditeljima da biraju žele li da njihova djeca uče čitanje i pisanje na njemačkom ili francuskom jeziku (do 2022. njemački je bio jedina opcija u Luksemburgu).

7.6.5. Visoko obrazovanje

Usvajanje jezika bilo je glavni pokretač razvoja u području visokog obrazovanja i obrazovanja odraslih u sedam država članica i promatračica EMN-a⁵⁸¹. Kroz projekt financiran iz AMIF-a za jačanje kapaciteta sveučilišta, Italija je proširila pristup sveučilišnim programima za državljane trećih zemalja, odgovarajući na ograničene mogućnosti za pristup visokom obrazovanju. Luksemburg je proširio dostupne jezike u nekoliko ponuda strukovnog osposobljavanja. Norveška je pokrenula stipendijski program NORSTIP za studente iz odabranih partnerskih zemalja radi poticanja poslijediplomskog obrazovanja međunarodnih studenata i prijenosa znanja. Program je uveden kao odgovor na novouvedene školarine za studente izvan EU-a i EFTA-e, a ključni uvjet programa je da se studenti nakon završetka studija u Norveškoj vrte u svoje matične zemlje. Gruzija je odobrila nove propise koji omogućuju da se elementi strukovnog obrazovanja provode u potpunosti na daljinu, povećavajući fleksibilnost i dostupnost za strane polaznike.

7.6.6. Drugi oblici obrazovanja/osposobljavanja

Osam država članica i promatračica EMN-a⁵⁸² izvijestilo je o razvoju u neformalnom obrazovanju koji utječu na državljane trećih zemalja i osobe zaposlene u području integracije.

Za državljane trećih zemalja, Valonija je u Belgiji provela pilot-projekt prilagodbe teorijskih ispita za vozačku dozvolu za govornike koji nisu izvorni, kako je objašnjeno u okviru u nastavku.

578 AT, BE, CZ, DE, EE, EL, FR, NL

579 DE, EE, PT, SE i NO.

580 EE, EL, FI, IT, LU, SE, SK i NO.

581 EE, IT, LU, SE, SK i NO, GE.

582 AT, BE, EL, LU, NL, PL, SE i MD.

Okvir 8: Poboljšanje pristupa teorijskom ispitu za vozačku dozvolu za osobe koje nisu izvorni govornici u Belgiji

Dana 16. svibnja 2024. Valonska je vlada usvojila uredbu o pilot-provedbi posebno prilagođene verzije teorijskog ispita za vozačku dozvolu, namijenjene kandidatima čije su jezične ili pismenostne vještine nedostatne. Cilj ove inicijative je poboljšati mobilnost pri ulasku na tržište rada, osobito u ruralnim područjima. Uredba je donesena nakon parlamentarne istrage od 12. prosinca 2023., koja je istaknula ponovljene neuspjehe kandidata koji su prethodno imali vozačku dozvolu u svojim matičnim državama – problem koji je istakla udruga Lire et Écrire u okviru zagovaranja prava na univerzalnu pismenost.

7.7. TRŽIŠTE RADA I VJEŠTINE

Većina država članica i promatračica EMN-a⁵⁸³ zabilježila je promjene u politikama vezanima uz integraciju na tržištu rada i razvoj vještina radi poboljšanja pristupa tržištu rada, kao i usvajanja jezika za potrebe zapošljavanja.

Francuska i Irska izvjestile su o sveobuhvatnim promjenama. France Travail, koji je od 1. siječnja 2024. zamijenio Pôle Emploi, ima za cilj poboljšati pristup (punom) zapošljavanju kroz prilagođene puteve profesionalne integracije i personaliziranu podršku, posebno za ranjive tražitelje zaposlenja, uključujući državljane trećih zemalja koji imaju zakonsko pravo na rad. U svibnju 2024. Irska je objavila da će kvalificirani supružnici i partneri većine nositelja dozvola za zapošljavanje (opća dozvola za zapošljavanje, dozvola za zapošljavanje za ključne vještine, dozvola za premještanje unutar društva te istraživači na temelju ugovora o gostovanju) ubuduće biti registrirani s oznakom Stamp 1G, umjesto s dosadašnjom oznakom Stamp 3. Time supružnici i partneri koji su ostvarili pravo na spajanje obitelji automatski dobivaju pravo na rad u Irskoj, bez potrebe za podnošenjem zasebnog zahtjeva za dozvolu za rad.

7.7.1. Pristup strukovnom osposobljavanju i drugim vrstama osposobljavanja

Šest država članica i promatračica EMN-a⁵⁸⁴ uvelo je strukovne ili druge programe osposobljavanja kako bi potaknule veće gospodarsko sudjelovanje migranata, ublažile jezične poteškoće i manjak vještina te odgovorile na nedostatak radne snage. Ciljevi su bili usmjereni na jačanje strukovnih puteva, povećanje zapošljivosti i promicanje održive integracije u društvo.

U Belgiji je, u provedbi šire regionalne integracijske politike, flamanska vlada uvela „kuće toplog dočeka“ za migrante koji dolaze radi zaposlenja. Ovi centri novopridošlicama i njihovim obiteljima nude podršku u integraciji, uključujući usmjeravanje prema odgovarajućim programima osposobljavanja i informiranje o tržištu rada. Nakon revizije Valonskog kodeksa o socijalnoj skrbi i zdravstvu (Uredba od 14. ožujka 2024.), ponuda strukovnog osposobljavanja proširena je u okviru „Plana integracije kroz osposobljavanje“ kako bi se bolje odgovorilo na potrebe novopridošlih tražitelja zaposlenja.

Mjere za stručnjake uključivale su program Mocowiec u Poljskoj, koji obučava stručnjake za migracije i integraciju radi jačanja kvalifikacija zaposlenika u Centrima za integraciju stranaca. Švedska je osigurala dodatna sredstva za jezičnu obuku među radnicima u sektoru socijalne skrbi kako bi se riješili nedostaci u znanju švedskog jezika koji utječu na integraciju. Grad Zagreb u Hrvatskoj pokrenuo je 2024. program financijske potpore za srednjoškolce i studente pod međunarodnom ili privremenom zaštitom, nudeći 75 jednokratnih stipendija od 2000 eura za ublažavanje obrazovnih troškova, uzimajući u obzir rastuću inflaciju i visoke životne troškove.

U Grčkoj su, u okviru programa HELIOS+, provedeni sveobuhvatni jezični tečajevi i programi poput „Bridging the Skills Gap“ i „Helios Junior“ radi razvoja jezičnih i strukovnih vještina među korisnicima međunarodne zaštite, pri čemu su posebno bile ciljane ranjive skupine poput maloljetnika bez pratnje. Slično tome, Nizozemska je uvela pilot-projekte koji nude plaćene radne prakse i jezičnu obuku na radnom mjestu radi profesionalne integracije. Portugal je uveo program INTEGRAR, koji kombinira opsežne jezične tečajeve s cjelovitom integracijskom obukom radi jačanja tehničkih i mekih vještina. U Gruziji je prioritet bila ekspanzija pružatelja strukovnog obrazovanja u više općina radi poboljšanja lokalnog pristupa strukovnom obrazovanju.

7.7.2. Priznavanje vještina i formalnih kvalifikacija

Sedam država članica i promatračica EMN-a⁵⁸⁵ izvjestilo je o promjenama politika u vezi s priznavanjem formalnih kvalifikacija i vještina radi rješavanja izazova integracije na tržištu rada i nedostatka radne snage.

U Belgiji je flamanska vlada proširila svoju politiku priznavanja stečenih kompetencija (EVC) kako bi osigurala službenu validaciju vještina stečenih radom ili volontiranjem, kao odgovor na novu integracijsku strategiju nakon izbora flamanske vlade u svibnju 2024. Slično tome, radna skupina u Finskoj, osnovana pri Ministarstvu socijalnih poslova i zdravstva, izradila je prijedloge za procese validacije za zdravstvene radnike iz trećih zemalja radi ublažavanja nedostatka radne snage.

Njemačka je uvela višestruki pristup kojim se neformalna stručnost potvrđuje putem Zakona o validaciji strukovnog osposobljavanja i digitalizaciji, dok se formalno priznavanje za kvalificirane migrante pojednostavljuje kroz digitalne prijave i savjetodavne usluge. Portugal je unaprijedio kriterije za priznavanje kvalifikacija i međuagencijsku suradnju kako bi ubrzao profesionalnu i društvenu integraciju migranata, dok je u Norveškoj 1. kolovoza stupila na snagu nova uredba o općem priznavanju visokog obrazovanja stečenog u inozemstvu. Gruzija je proširila kapacitete za priznavanje neformalnog obrazovanja radi promicanja cjeloživotnog učenja

583 AT, BE, CY, CZ, DE, EE, EL, FI, FR, IE, IT, LU, NL, PT, SK i NO, GE.

584 BE, EL, IT, LU, PT i GE.

585 BE, DE, EL, FI, PT i NO, GE.

7.7.3. Ostale mjere za olakšavanje integracije državljana trećih zemalja na tržištu rada

Dvanaest država članica EMN-a⁵⁸⁶ uvelo je dodatne mjere, uključujući jezične i osposobljavajuće inicijative za specifične sektore⁵⁸⁷ te usluge za podršku zapošljavanju.⁵⁸⁸

Austrija je organizirala karijerne platforme za povezivanje tražitelja zaposlenja s ograničenim znanjem njemačkog jezika s otvorenim radnim mjestima u sektorima kao što su logistika, turizam i skrb, te je također financirala jezične tečajeve i mjere priznavanja kvalifikacija u zdravstvenom i socijalnom sektoru. Francuska je izmijenila svoj Zakon o radu kako bi integrirala jezičnu obuku u radno vrijeme za osobe koje ne govore francuski, a Nizozemska je uvela sustav subvencija za poslodavce radi pružanja podrške korisnicima međunarodne zaštite u jezičnoj i kulturnoj prilagodbi. Luksemburg je pojednostavio uvjete ulaska za visoko kvalificirane radnike.

7.8. OSNOVNE USLUGE

Dvanaest država članica EMN-a⁵⁸⁹ izvijestilo je o razvoju u pristupu temeljnim uslugama za državljane trećih zemalja, uključujući pristup stanovanju, zdravstvenoj skrbi, socijalnoj sigurnosti i podršci visoko kvalificiranim radnicima, rješavanjem praktičnih prepreka radi poboljšanja integracije.

7.8.1. Pristup stanovanju

Devet država članica EMN-a⁵⁹⁰ izvijestilo je o inicijativama u području stanovanja radi osiguravanja primjerenih životnih uvjeta i poticanja socijalnog uključivanja. Belgija je pokrenula projekt IOM PATH (Providing Assistance for Transitioning Housing Solutions) radi sprječavanja beskućništva među korisnicima međunarodne zaštite i korisnicima privremene zaštite. Nova flamanska vlada uvela je zahtjeve za više razine jezične kompetencije za korisnike socijalnog stanovanja kako bi se olakšala integracija u flamansko društvo. Estonija je izdala smjernice o naknadama za najam za Ukrajinke kako bi se osigurala jednaka prava i pojasnili kriteriji za naknade. Slično tome, Slovačka Republika unaprijedila je komunikaciju između samoupravnih regija u vezi s potporom za stanovanje i pripadajućim pravima. Smanjenjem potrebnog minimalnog razdoblja boravka s 12 na 3 mjeseca, Luksemburg je učinio fleksibilnijima uvjete za pristup naknadama za troškove života i energetske potpore. Ova je promjena posebno relevantna za novopridošle migrante, uključujući državljane trećih zemalja. Litva je dopustila korisnicima međunarodne zaštite privremeni boravak u smještajnim objektima, bilo uz vlastito financiranje ili besplatno u posebnim kriznim situacijama, kako bi se spriječila socijalna isključenost i beskućništvo. Italija je usvojila nacionalne smjernice za definiranje minimalnih standarda smještaja za poljoprivredne radnike radi borbe protiv nesigurnih životnih uvjeta i pokrenula projekt LGNET 3 za rješavanje urbane degradacije i marginalizacije među državljanima trećih zemalja. Švedska je produljila privremenu dodatnu naknadu za stanovanje kako bi podržala financijski ranjive obitelji tijekom gospodarskih poteškoća.

586 AT, CY, CZ, DE, EE, FI, FR, IE, LU, NL, PT, SK.

587 AT, DE, FR, NL, PT.

588 CY, CZ, EE, SK.

589 BE, BG, CZ, DE, EE, EL, FR, IT, LU, PT, SE, SK.

590 BE, DE, EE, EL, IT, LT, LU, SE, SK.

591 EL, FR, IT, LV, PL, PT, SE.

Što se tiče usluga, Estonija je reformirala Zakon o mjerama tržišta rada kako bi omogućila poboljšane karijerne usluge za kratkoročne radnike. Nadalje, mjera podrške zapošljavanju korisnika međunarodne zaštite integrirana je u Program zapošljavanja kao trajna usluga. Slovačka Republika pružala je podršku aktivnostima za olakšavanje usluga tumačenja i priznavanja stranih kvalifikacija. Uz to su uspostavljeni novi kontaktni i uslužni centri za olakšavanje lokalne integracije i naseljavanja visoko kvalificiranih migranata, čime se odgovara na demografske izazove i nedostatak radne snage. Cipar je pružio podršku javnim službama za zapošljavanje angažiranjem privremenih službenika za pomoć tražiteljima azila i poslodavcima. Finska je uspostavila radnu skupinu za izradu akcijskog plana za iskorištavanje neiskorištenog radnog potencijala, potaknuta potrebom da se odgovori na trajni nedostatak radne snage i omogući uključiviji proces integracije.

7.8.2. Pristup zdravstvenoj skrbi, uključujući mentalnu zdravstvenu skrb

Češka Republika proširila je javno zdravstveno osiguranje na djecu s dugotrajnim dozvolama boravka, rješavajući izazove skupih privatnih osiguranja. U okviru programa HELIOS+, Grčka je uvela ciljano psihosocijalno savjetovanje za korisnike međunarodne zaštite i korisnike privremene zaštite, a Italija je, kroz AMIF 2021. – 2027., financirala regionalne planove za standardizaciju zdravstvene skrbi za ranjive podnositelje zahtjeva za zaštitu. Slovačka Republika izvijestila je o izmjenama zakonodavstva i pokrenula projekte za poboljšanje pristupa sveobuhvatnoj zdravstvenoj skrbi za tražitelje azila i osobe pod privremenom zaštitom.

7.8.3. Pristup socijalnoj sigurnosti

Sedam država članica EMN-a⁵⁹¹ izvijestilo je o inicijativama u području socijalne sigurnosti i socijalne skrbi. Francuska je provela sporazume između fondova za obiteljske naknade i programe Opće i individualne podrške za izbjeglice (AGIR) radi pojednostavljenja pristupa pravima i potpori. Italija je potpisala bilateralni sporazum o socijalnoj sigurnosti s Albanijom radi uređenja mirovina te prava na naknade za nezaposlenost, bolest i materinstvo za osobe koje jesu ili su bile zaposlene ili samozaposlene u obje države. Portugal je unaprijedio postojeće i uspostavio nove bilateralne odnose u području socijalne sigurnosti kako bi zaštitio prava radnika migranata, a Švedska je pokrenula istragu o strožim kriterijima za ostvarivanje prava na socijalne naknade, s ciljem smanjenja privlačnih čimbenika i poticanja samostalnosti novih doseljenika. U Latviji je niz izmjena zakona o socijalnim pravima, pravima osoba s invaliditetom i pravima na potporu zapošljavanju imao za cilj proširiti pristup socijalnim uslugama i osigurati širu socijalnu uključenost. U području mentalnog zdravlja Poljska je pokrenula projekt

„Vršnjačka podrška za psihološko zdravlje mladih“, uključivši 200 srednjih škola i 400 nastavnika radi razvoja strukturiranih metoda

podrške učenicima u psihološkim krizama, uključujući one migrantskog podrijetla.

7.9. PROMICANJE SUDJELOVANJA I SUSRETA S DRUŠTVOM ZEMLJE PRIMATELJICE

Osam država članica EMN-a⁵⁹² uvelo je inicijative za poticanje aktivnog sudjelovanja migranata, jačanje društvene kohezije i poboljšanje pristupa ključnim uslugama, potaknute ciljanim zakonodavnim reformama i socioekonomskim kretanjima u njihovim državama.

U Valoniji u Belgiji uvedeni su novi programi mentorstva radi poticanja izravnog kontakta između migranata i društva zemlje primateljice, dok je Hrvatska osnovala Savjetodavnu skupinu državljana trećih zemalja u području zagovaranja ljudskih prava kako bi se potaknulo njihovo aktivno sudjelovanje u integracijskim procesima. Njemačka je osigurala 790 milijuna eura saveznih sredstava za urbani razvoj radi stvaranja uključive društvene infrastrukture koja podupire novopridošle. Slično tome, Irska je uvela „Community Connection Project“, uz dodatnih 50 milijuna eura za Community Recognition Fund kako bi se ojačala otpornost zajednica koje primaju korisnike privremene zaštite i tražitelje azila.

U području integracijskih usluga, Litva je započela centralizaciju prevoditeljskih usluga radi lakšeg pristupa osnovnim uslugama; Luksemburg je organizirao dvije „Orientation Days“ aktivnosti kako bi sudionicima približio administrativne postupke i potaknuo građanski angažman; a Slovenija je pokrenula projekt „My Way“ radi poticanja međukulturnog dijaloga i međusobne prilagodbe između migranata i lokalnih zajednica, s ciljem olakšavanja integracije, jačanja društvene kohezije te odgovora na izazove tržišta rada i zajednica. Dodatne aktivnosti zabilježene su u četiri države članice EMN-a.⁵⁹³ One uključuju jezične tečajeve koje provodi IOM, kao i financiranje centara za informiranje migranata radi jačanja društvene, gospodarske i kulturne integracije državljana trećih zemalja u Bugarskoj i Slovačkoj Republici. Grčka je proširila svoje Centre za integraciju migranata i usluge međukulturnog posredovanja kako bi osigurala sveobuhvatnu podršku državljanima trećih zemalja.

7.10. BORBA PROTIV RASIZMA I DISKRIMINACIJE

Većina država članica EMN-a i dvije države promatračice⁵⁹⁴ izvjestile su o razvoju mjera za promicanje uključivanja kroz opće antidiskriminacijske okvire usmjerene na zaštitu svih osoba (uključujući migrantske zajednice), kao i zasebnih politika posebno usmjerenih na migrante.

Opće mjere uključivale su nove ili ažurirane nacionalne akcijske planove i zakonske reforme za suzbijanje različitih oblika rasizma i zločina iz mržnje (npr. antimuslimanski rasizam, antisemitizam i ksenofobiju), s ciljem jačanja međusobnog poštovanja, jednakih mogućnosti i društvene kohezije.⁵⁹⁵ Okvir 9 prikazuje mjeru protiv antimuslimanskog rasizma i antisemitizma u Norveškoj.

Okvir 9: Akcijski plan protiv antimuslimanskog rasizma i antisemitizma u Norveškoj

Vlada je pokrenula nove akcijske planove za razdoblje 2025.–2030. radi suzbijanja antimuslimanskog rasizma i antisemitizma, usmjerene na sve muslimane i Židove (uključujući one koji se samo percipiraju kao takvi). Planovi, utemeljeni na tri prioriteta područja – dijalog i funkcionalna demokracija, znanje i kompetencije te sigurnost i zaštita – imaju za cilj intenzivirati i obnoviti napore za iskorjenjivanje rasizma, uznemiravanja i diskriminacije na temelju etničke pripadnosti i religije, čime se osigurava međusobno poštovanje i jednake mogućnosti za sve. Ove mjere potaknute su trajnim izazovima antimuslimanskog rasizma i antisemitizma, koji su se dodatno pogoršali zbog rata na Bliskom istoku.

U Njemačkoj je Povjerenik Savezne vlade za borbu protiv rasizma u svibnju 2024. u suradnji s europskom Koordinatoricom za borbu protiv rasizma organizirao međunarodnu konferenciju u Berlinu o uvjetima uspjeha nacionalnih akcijskih planova protiv rasizma. Povjerenik je u listopadu 2024. u Berlinu organizirao drugi Forum protiv rasizma na temu „Rasizam i škola“ te financirao profesionalno, lako dostupno savjetovanje u migrantskim organizacijama i drugim društvenim ustanovama. Od 2023. uspostavljene su 32 nove kontaktne točke s više od 50 savjetnika na nacionalnoj razini kako bi se popunile postojeće praznine u sustavu savjetovanja.

Bugarska i Slovačka Republika izvjestile su o politikama posebno usmjerenima na migrante. Slovačka Republika osnovala je centre za usluge za strance radi olakšavanja naseljavanja visoko kvalificiranih migranata, radnika u deficitarnim zanimanjima i povratnika, kao i općinske kontaktne centre za podršku integraciji svih migranata. Cilj je bio pojednostaviti administrativne postupke i ojačati lokalne mreže podrške, potaknuto potrebama tržišta rada i rastućim brojem migranata u zemlji. Okvir 10 u nastavku prikazuje potporu pruženu u Bugarskoj.

592 BE, DE, EL, HR, IE, LT, LU, SI.

593 BG, EL, FR, SK.

594 BE, BG, CY, CZ, DE, ES, FI, FR, IE, IT, LU, MT, SE i NO, MD.

595 BE, DE, ES, FI, IE, MT, SE i NO, MD.

Okvir 10: Politike usmjerene na migrante u Bugarskoj

Godine 2024. IOM Bugarska pokrenula je petogodišnji program sufinanciran sredstvima EU-a radi odgovora na potrebu za većom društvenom solidarnošću i tolerancijom prema državljanima trećih zemalja u bugarskom društvu. Program ima za cilj izgraditi multikulturalne kompetencije izlaganjem javnosti osobnim pričama i specifičnim izazovima s kojima se suočavaju ranjive skupine, poput maloljetnika bez pratnje, trudnica, žrtava trgovanja ljudima i osoba s invaliditetom. Istodobno program pruža ciljanu podršku za prevladavanje međukulturnih razlika; poticanje stvarnog sudjelovanja civilnog društva, socijalnih partnera i vlasti u integracijskim procesima; te podizanje svijesti o pozitivnim doprinosima migranata razvoju države – uz promicanje poštovanja ljudskih prava i kulturnih identiteta, čime se olakšava njihova socijalna i ekonomska integracija.

8. DRŽAVLJANSTVO I STATUS BEZ DRŽAVLJANSTVA

8.1. UVOD

Ovo poglavlje obrađuje stjecanje državljanstva i status bez državljanstva. Trinaest država članica i promatračica EMN-a izvijestilo je o pravnim i političkim mjerama u ovom području u 2024.⁵⁹⁶ Ključni trendovi uključivali su nacionalne mjere za jačanje uvjeta za stjecanje državljanstva,⁵⁹⁷ koje su vlade opravdavale kao način jačanja zaštite nacionalne sigurnosti i javne sigurnosti ili jačanja integracijskih standarda. Suprotno tome, druge države članice i promatrači EMN-a uvele su reforme kojima su ojačane postupovne zaštite⁵⁹⁸ ili olakšani uvjeti za stjecanje državljanstva,⁵⁹⁹ kako bi se poboljšala dostupnost i pojednostavnili postupci.

Što se tiče statusa bez državljanstva, nacionalne političke promjene u četiri države imale su za cilj poboljšati administrativne postupke za identificiranje i priznavanje osoba bez državljanstva.⁶⁰⁰ Ključni pokretači ovih promjena uključivali su državne programe⁶⁰¹ i međunarodne obveze.⁶⁰²

U 2024. Europska komisija ponovno je potvrdila potporu EU-a vladama u rješavanju statusa bez državljanstva u Zajedničkoj izjavi povodom Svjetskog dana izbjeglica.⁶⁰³ Pakt je također uveo relevantne odredbe o pravima osoba bez državljanstva u EU-u, uključujući zakonsku obvezu identificiranja i evidentiranja indikacija statusa bez državljanstva do donošenja odluke.⁶⁰⁴

Sve veći broj državljana trećih zemalja stekao je državljanstvo neke države članice EU-a ili Norveške između 2021. i 2023. (vidi Sliku 21). Među njima, Maroko je bio najčešća zemlja podrijetla državljana trećih zemalja koji su stekli državljanstvo EU-a ili Norveške u 2021. i 2022., a slijedile su Sirija i Albanija. U 2023. Sirija je postala najčešća zemlja podrijetla državljana trećih zemalja koji su stekli državljanstvo EU-a ili Norveške (vidi sliku 22). U državama promatračicama EMN-a, Armenija je zabilježila najveći broj stjecanja državljanstva u 2024. (20.776), a slijedile su Srbija (15.559) i Moldavija (8.178) (vidi tablicu 3).

Slika 21: Državljanost trećih zemalja koji su stekli državljanstvo, EU i Norveška, 2021.–2023.

Apsolutni broj (i broj na 1 000 stanovnika)

Izvor: Eurostat (migr_acq i migr_pop1ctz), datum preuzimanja: 10. lipnja 2025.

596 AT, BE, CY, FI, FR, DE, IE, IT, PT, SE i GE, MD, UA.

597 FI, FR, IT, PT, SE i MD.

598 IE.

599 BE, CY, DE i GE, UA.

600 FI, PT i UA, MD.

601 FI.

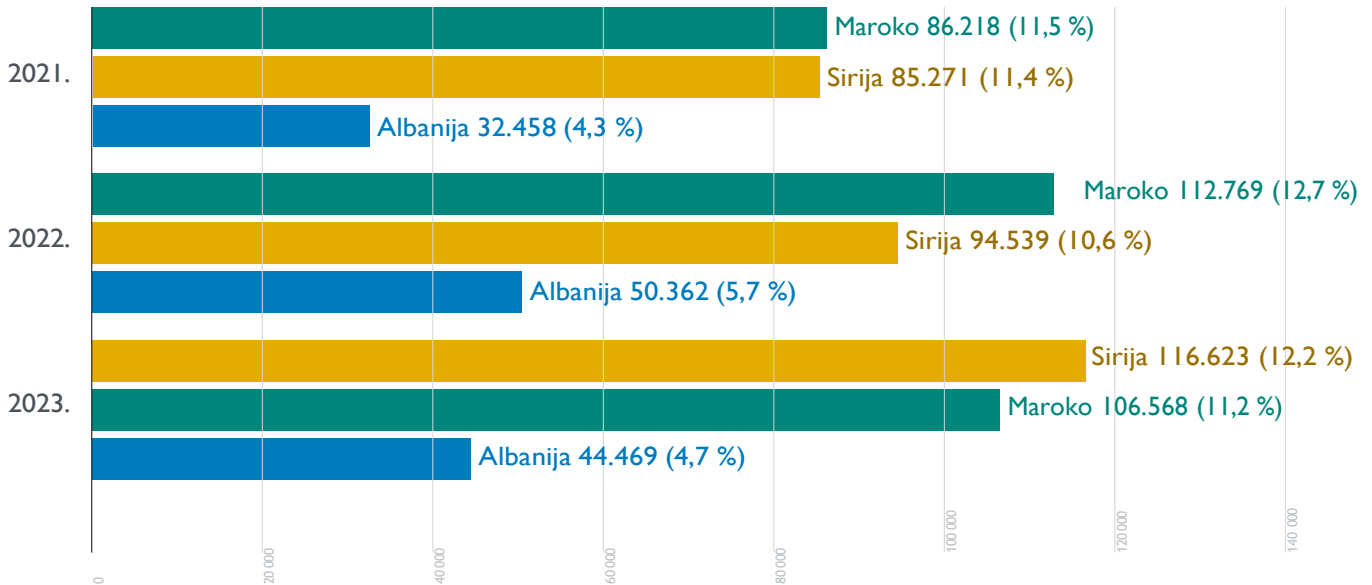
602 MD.

603 Europska komisija, Zajednička izjava Europske komisije i Visokog predstavnika povodom Svjetskog dana izbjeglica, 2024., [Zajednička izjava Europske komisije i Visokog predstavnika povodom Svjetskog dana izbjeglica](#) Europska komisija, pristupljeno 10. lipnja 2025.

604 Uredba (EU) 2024/1356 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o uvođenju dubinske provjere državljana trećih zemalja na vanjskim granicama i izmjeni Uredbi (EZ) br. 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 i (EU) 2019/817, SL L, 2024/1356, 22.5.2024., [Uredba \(EU\) 2024/1352 - EN - EUR-Lex](#), pristupljeno 21. svibnja 2025.

Slika 22: Tri vodeće zemlje čiji državljani izvan EU stječu državljanstvo, EU i Norveška, 2021. – 2023.

Apsolutni broj (i udio svih stjecanja državljanstva od strane državljana trećih zemalja)

Izvor: Eurostat (migr_acq), datum preuzimanja: 10. lipnja 2025.

Tablica 3: Broj stranih državljana koji su stekli državljanstvo i osoba bez državljanstva u državama promatračicama EMN-a (2021. – 2024.)

Država promatračica EMN-a		2021.	2022.	2023.	2024.
Gruzija	Ukupan broj stranaca koji su stekli državljanstvo	2.847	3.995	4.029	3.442
	Broj osoba bez državljanstva	530	525	530	488
		5 490			
Crna Gora	Ukupan broj stranaca koji su stekli državljanstvo	734	965	2.830	2.651
	Broj osoba bez državljanstva	n/i	n/i	n/i	11
Srbija	Ukupan broj stranaca koji su stekli državljanstvo	22.502	29.251	22.981	15.559
	Broj osoba bez državljanstva	n/a	n/a	n/a	n/a
Ukrajina	Ukupan broj stranaca koji su stekli državljanstvo	4.768	2.512	2.511	1.985
	Broj osoba bez državljanstva	6.091	5.976	5.824	6.544

"Izvor: nadležna tijela država promatračica EMN-a.

„n/i“ znači nema informacija.

„n/a“ znači nije primjenjivo

Napomena za Gruziju: Podaci predstavljaju kumulativnu statistiku o svih šest vrsta stjecanja gruzijskog državljanstva (naturalizacijom) prema Organskom zakonu Gruzije o gruzijskom državljanstvu te podatke o korištenju privremenog prava na ponovno stjecanje gruzijskog državljanstva. Gruzijsko državljanstvo najčešće se dodjeljuje bivšim državljanima Gruzije ili osobama podrijetlom iz Gruzije; osobe koje su stekle gruzijsko državljanstvo ne moraju nužno biti rezidenti Gruzije.

Napomena za Armeniju: broj stranih državljana koji su stekli državljanstvo uključuje veliki broj osoba koje ne borave u Armeniji (pretežito pripadnici armenske dijaspor).

8.2. AKTIVNOSTI NA RAZINI EU-a

Iako EU nema nadležnost za donošenje obvezujućih mjera o priznavanju statusa bez državljanstva,

institucije EU-a mogu izdavati neobvezujuće akcijske planove ili strateške okvire kojima usmjeravaju i podupiru države članice u rješavanju ovog pitanja. Od uvođenja građanstva EU-a,

osobe koji su državljani države članice EU-a automatski imaju status građanina EU-a. Taj im status daje dodatna prava i povlastice. Međutim, države članice zadržavaju punu nadležnost za utvrđivanje uvjeta za stjecanje nacionalnog državljanstva.⁶⁰⁵

U lipnju 2024. Europska komisija ponovno je potvrdila obvezu EU-a, preuzetu na Globalnom forumu o izbjeglicama 2023., da poboljša položaj izbjeglica i prisilno raseljenih osoba zahvaćenih sukobima i humanitarnim krizama diljem svijeta. EU je također nastavio pružati potporu vladama u rješavanju statusa bez državljanstva i

jačanju njihovih sustava azila.⁶⁰⁶ Pakt je također uveo relevantne odredbe u pogledu prava osoba bez državljanstva u EU-u. Primjerice, Uredba o provjeri uvodi zakonsku obvezu identificiranja i evidentiranja indikacija statusa bez državljanstva do donošenja odluke. Osim toga, Uredba o postupcima azila utvrđuje posljedice identifikacije statusa bez državljanstva, navodeći da, kada pojedinac tvrdi da nema državljanstvo, ta se činjenica mora jasno registrirati do utvrđivanja je li osoba doista bez državljanstva.

8.3. STJECANJE DRŽAVLJANSTVA

Zaštita nacionalne sigurnosti i javne sigurnosti bila je značajan pokretač strožih uvjeta za stjecanje državljanstva u Portugalu, Švedskoj i Moldaviji. Primjerice, reformske mjere u Moldaviji imale su za cilj spriječiti da državljanstvo steknu osobe koje predstavljaju prijetnju javnom redu. Švedska je uvela strože uvjete prihvatljivosti za stjecanje državljanstva prijavom. Osobe starije od 15 godina koje su osumnjičene ili osuđene za određena kaznena djela, koje predstavljaju prijetnju nacionalnoj sigurnosti ili javnoj sigurnosti, ili imaju veze s određenim skupinama i organizacijama, nisu prihvatljive za stjecanje državljanstva prijavom. Portugal je, pak, ojačao kriterije za ocjenu povezanosti podnositelja zahtjeva s nacionalnom zajednicom. Dokazivanje takvih veza sada zahtijeva ne samo pozitivne pokazatelje integracije, nego i odsutnost uključenosti u nasilna kaznena djela, osobito nasilne ili visoko organizirane kriminalne aktivnosti. Ovi kriteriji sada služe i kao osnova za osporavanje stjecanja državljanstva izjavom volje te kao uvjet za naturalizaciju.

Ostale mjere u Francuskoj, Italiji i Portugalu imale su za cilj jačanje integracijskih standarda, bilo kroz strože uvjete prihvatljivosti ili uvođenjem dodatnih uvjeta za određene kategorije podnositelja zahtjeva za državljanstvo. Francuska je podigla zahtjev za jezičnu kompetenciju pri naturalizaciji s razine B1 na B2 prema Zajedničkom europskom referentnom okviru za jezike, stavljajući veći naglasak na jezične vještine kao ključni pokazatelj društvene i kulturne integracije. U Italiji je izdana nova okružnica u vezi s najnovijim smjernicama sudske prakse Kasacijskog suda o priznavanju talijanskog državljanstva porijeklom. Da bi im se priznalo državljanstvo porijeklom, podnositelji sada moraju dokazati da se nijedan od njihovih predaka nije dobrovoljno odrekao talijanskog državljanstva. Portugal je uveo nove

kumulativne uvjete za naturalizaciju potomaka portugalskih Sefarda, koji sada moraju dokazati i tradiciju pripadnosti sefardskoj zajednici i najmanje tri godine zakonitog boravka u Portugalu.

Suprotno tome, druge države članice i promatrači EMN-a ublažili su uvjete za stjecanje državljanstva,⁶⁰⁷ s ciljem poboljšanja dostupnosti i pojednostavljenja postupaka, primjerice uvođenjem elektroničkih rješenja. Gruzija je pojednostavila postupak za podnositelje zahtjeva koji traže državljanstvo naturalizacijom. Promjene omogućuju kandidatima da pristupe obveznim ispitima prije nego formalno podnesu zahtjev za državljanstvo. Proces polaganja ispita sada se provodi elektronički putem posebnog portala. Cipar je izvijestio da su nedavne zakonske izmjene omogućile dodjeljivanje državljanstva osobama koje nemaju punu (mentalnu) sposobnost. Belgija je olakšala uvjete za nepismene osobe. U Njemačkoj je jedna od ključnih promjena bila mogućnost zadržavanja višestrukih državljanstava, čime je ukinuta prethodna obveza da se naturalizirani njemački državljani odreknu svog prijašnjeg državljanstva. Uvjet boravka za naturalizaciju također je smanjen s osam na pet godina.

Okvir 1 I: Ukrajina – pojednostavljenje stjecanja državljanstva za osobe koje doprinose obrani zemlje

Kako bi poduprla osobe koje brane zemlju, Ukrajina je uvela zakonodavne reforme radi pojednostavljenja stjecanja državljanstva za pojedince koji doprinose njezinoj obrani. Zakon br. 3897-IX, koji je stupio na snagu u studenome 2024., pojednostavio je postupak za strance i osobe bez državljanstva uključene u zaštitu teritorijalnog integriteta Ukrajine, kao i za njihove članove obitelji. Također je uredio obvezu odricanja od stranog državljanstva za državljane Rusije i Bjelorusije.

8.4. STATUS BEZ DRŽAVLJANSTVA

Pet država članica i promatračica EMN-a izvijestilo je o promjenama ili inicijativama u području statusa bez državljanstva u 2024.⁶⁰⁸ Značajan trend bilo je unapređenje

administrativnih postupaka za identificiranje i priznavanje osoba bez državljanstva. Zakonodavne reforme bile su usmjerene na usklađivanje nacionalnih

605 Europski parlament, „Stjecanje i gubitak državljanstva u državama članicama EU-a”, 2018.,

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/625116/EPRS_BRI\(2018\)625116_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/625116/EPRS_BRI(2018)625116_EN.pdf), pristupljeno 3. ožujka 2025.

606 Europska komisija, „Zajednička izjava Europske komisije i Visokog predstavnika povodom Svjetskog dana izbjeglica”, 2024., „Zajednička izjava Europske komisije i Visokog predstavnika povodom Svjetskog dana izbjeglica”, 2024. – Europska komisija, pristupljeno 12. veljače 2025.

607 BE, CY, DE i GE, UA.

608 BE, FI, PT i UA, MD.

okvira s međunarodnim konvencijama i inicijativama,⁶⁰⁹ izjednačavanje osoba bez državljanstva s korisnicima međunarodne zaštite u pogledu prava na spajanje obitelji,⁶¹⁰ te ubrzavanje postupaka za stjecanje državljanstva za osobe bez državljanstva.⁶¹¹ Ključni pokretači ovih promjena uključivali su potrebu usklađivanja zakonodavstva s praksom sudova EU-a,⁶¹² nacionalne političke prioritete poput vladina programa u Finskoj te međunarodne obveze.⁶¹³ U pogledu pravnog uređenja statusa bez državljanstva, reformske mjere u Finskoj usmjerile su se na olakšavanje pristupa državljanstvu za osobe bez državljanstva. Od 1. listopada 2024., zahtjevi za državljanstvo koje podnose osobe bez državljanstva obrađuju se žurno, pri čemu se odluka mora donijeti u roku od godinu dana. Finska je također izmijenila svoj Zakon o državljanstvu kako bi uskladila definiciju osobe bez državljanstva s Konvencijom UN-a iz 1954. o statusu osoba bez državljanstva. Slično tome, Moldavija je pokazala predanost rješavanju statusa bez državljanstva pridruživši se Globalnom savezu za iskorjenjivanje statusa bez državljanstva listopada 2024.⁶¹⁴ Ukrajina je 10. listopada 2024. ažurirala svoj pravni okvir, usklađujući postupak priznavanja statusa bez državljanstva sa Zakonom Ukrajine o upravnom postupku. Ove promjene pridonijele su dosljednosti administrativne prakse u predmetima vezanim uz migracije i poboljšale postupovnu jasnoću za podnositelje zahtjeva bez državljanstva.

Aktivnosti uključivale su i planove za unapređenje postupaka za identificiranje i utvrđivanje statusa bez državljanstva putem posebnih postupaka za utvrđivanje statusa bez državljanstva. Portugal je 18. prosinca 2024. predstavio zakonodavni prijedlog kojim se uređuje status osoba bez državljanstva, uvode novi postupci za utvrđivanje statusa bez državljanstva i poseban postupak za stjecanje portugalskog državljanstva za osobe bez državljanstva.

Promjene su se dogodile i u pogledu izdavanja dozvola boravka i prava koja se dodjeljuju osobama bez državljanstva. Belgija je uvela novi upravni postupak za izdavanje dozvola boravka na temelju statusa bez državljanstva.⁶¹⁵ Ova je reforma riješila zakonodavne nedostatke koje je Ustavni sud utvrdio 2009. i 2012. godine.⁶¹⁶

Okvir 12: Belgija – novi skup pravila o spajanju obitelji za osobe bez državljanstva

U ožujku 2024. Belgija je također revidirala svoje zakone o spajanju obitelji, izjednačivši prava osoba bez državljanstva s pravima korisnika međunarodne zaštite.⁶¹⁷ Nove odredbe omogućuju članovima obitelji osobe koja ima jednogodišnju dozvolu boravka na temelju statusa bez državljanstva izuzeće od obvezne dostave dokaza o ispunjavanju materijalnih uvjeta (npr. odgovarajućeg smještaja i zdravstvenog osiguranja), ako su ispunjeni određeni drugi uvjeti. Da bi ostvarili ovo izuzeće, moraju biti ispunjena tri kumulativna uvjeta: zahtjev za spajanje obitelji mora biti podnesen unutar prve godine boravka u Belgiji na temelju statusa bez državljanstva; obiteljske veze morale su postojati prije ulaska osobe bez državljanstva u Belgiju; te spajanje obitelji ne smije biti moguće u drugoj državi s kojom osoba bez državljanstva ili članovi njezine obitelji imaju posebnu povezanost. Dodatno, zakon pojašnjava da se dopušta opravdano zakašnjelo podnošenje zahtjeva (nakon isteka jedne godine) za članove obitelji osoba bez državljanstva, u skladu s pravilima za korisnike međunarodne zaštite. Također definira način utvrđivanja maloljetnosti djeteta u postupcima spajanja obitelji kako bi se osigurala postupovna dosljednost.

609 FI i MD.

610 BE.

611 FI i UA.

612 BE.

613 MD.

614 Ovaj je korak uslijedio nakon preuzete obveze Moldavije na Globalnom forumu o izbjeglicama i odražava njezinu predanost međunarodnoj suradnji u suzbijanju apatridije. *Republica Moldova și-a asumat nouă angajamente axate pe incluziunea refugiaților, drepturile copiilor, egalitatea de gen, educație și eradicarea apatridiei, în cadrul Forumului Global pentru Refugiați 2023, Ministerul Muncii și Protecției Sociale*, <https://social.gov.md/comunicare/republica-moldova-si-a-asumat-noua-angajamente-axate-pe-incluziunea-refugia-tilor-drepturile-copiilor-egalitatea-de-gen-educatie-si-eradicarea-apatridiei-in-cadrul-forumului-global-pentru-refugiati/>, pristupljeno 13. ožujka 2025.

615 Loi modifiant la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers en matière de droit au regroupement familial. Zakonom je uspostavljen novi postupak utvrđivanja statusa osobe bez državljanstva, koji postoji uz već postojeći postupak (priznavanje statusa osobe bez državljanstva pred obiteljskim sudovima). Prema novom sustavu, Ured za strance ocjenjuje zahtjeve za izdavanje dozvola boravka na temelju apatridije. Iako osobe koje dobiju boravak kroz ovaj postupak mogu dobiti petogodišnju dozvolu i ostvariti prava na spajanje obitelji slična onima za izbjeglice, one ne stječu službeni status „osobe bez državljanstva” osim ako ih obiteljski sud formalno ne prizna. Samo priznavanjem od strane obiteljskog suda mijenja se nacionalnost podnositelja zahtjeva u „osoba bez državljanstva” u Nacionalnom registru i dodjeljuju se dodatna prava, poput putnih isprava.

616 Loi modifiant la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers en matière de droit au regroupement familial.

9. UPRAVLJANJE SCHENGENSKIM PROSTOROM I DRUGE AKTIVNOSTI U UPRAVLJANJU GRANICAMA I VIZNOJ POLITICI

9.1. UVOD

Ovo poglavlje ističe ključne aktivnosti povezane sa Schengenom, kao i druge napretke u upravljanju granicama i viznoj politici u 2024. Ove su se aktivnosti ponajprije usmjeravale na povećanje učinkovitosti upravljanja granicama. Ključni koraci na razini EU-a uključivali su donošenje revidiranog Zakonika o schengenskim granicama, donošenje nove Uredbe o provjeri te ukidanje kontrola na unutarnjim kopnenim granicama s Bugarskom i Rumunjskom do 1. siječnja 2025.

Navodeći razloge poput nezakonitih migracija, krijumčarenja, terorizma i sigurnosnih prijetnji, sedam država članica EMN-a izvijestilo je o ponovnom uvođenju graničnih kontrola na unutarnjim schengenskim granicama.⁶¹⁸ Međutim, zabilježeni su i brojni primjeri pojačane prekogranične suradnje, kako među schengenskim državama⁶¹⁹ tako i s trećim zemljama (uključujući države promatrače EMN-a).⁶²⁰ Neke mjere povezane su sa schengenskim vizama bile su potaknuti Schengenskom evaluacijom iz 2023. u području vanjskih granica i vizne politike, izmjenama Zakonik o vizama i novim „Priručnikom za Zakonik o vizama“.⁶²¹

Jedanaest država članica EMN-a⁶²² izvijestilo je da radi na nacionalnim višegodišnjim IBM strategijama ili ih usvaja,

kao odgovor na Komunikaciju Europske komisije.⁶²³

Države članice EMN-a također su provodile brojne mjere povezane s IT sustavima (EES, ETIAS, SIS, VIS) i njihovom interoperabilnošću. Druge mjere ili pripremne aktivnosti radi usklađivanja i jačanja upravljanja vanjskim granicama zabilježilo je 11 država članica EMN-a,⁶²⁴ od kojih su neke bile potaknute hibridnim prijetnjama,⁶²⁵ ishodima Schengenske evaluacije⁶²⁶ ili revizijom Zakonika o schengenskim granicama.⁶²⁷ U pet država članica EMN-a ove su se mjere usmjeravale na povećanu uporabu tehnologije za nadzor i kontrolu granica.⁶²⁸

Slika 23 u nastavku prikazuje broj schengenskih uniformnih kratkoročnih viza izdanih u EU-u i Norveškoj između 2021. i 2024. U 2024. broj se povećao za približno 1,2 milijuna – porast od oko 15 % u usporedbi s oko 41 % u 2023. Niži brojevi u 2021. i 2022. rezultat su pandemije bolesti COVID-19 i povezanih ograničenja putovanja. Slika 24 prikazuje ukupan godišnji broj nezakonitih prelazaka vanjskih granica koje su otkrile države članice EU-a i države pridružene Schengenu između 2022. i 2024. U 2024. broj je pao za oko 38 % u odnosu na 2023., dosegnuvši približno 239 000 – najnižu razinu od 2021.

617 AT, DE, FR, NL, SE, SI, SK.

618 AT, DE, EE, HU, LT, LV, PL

619 GE, MD, UA, RS, MK.

620 EE, FI, LT, SK.

621 BE, CZ, FR, HR, LT, LU, LV, MT, NL, PL, SE.

622 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o uspostavi višegodišnje strateške politike za europsko integrirano upravljanje granicama COM/2023/146 final, 14.03.2023. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52023DC0146>, pristupljeno 20. ožujka 2025.

623 BE, CY, EE, EL, FR, LT, LU, LV, NL, PL, SI.

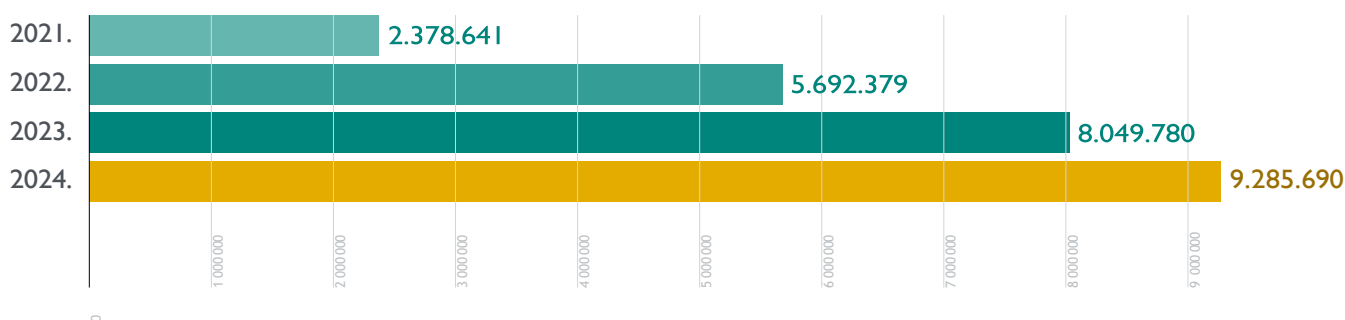
624 EE, FI, LT, LV, PL i NO.

625 FR.

626 SI.

627 CY, EE, EL, FR, NL.

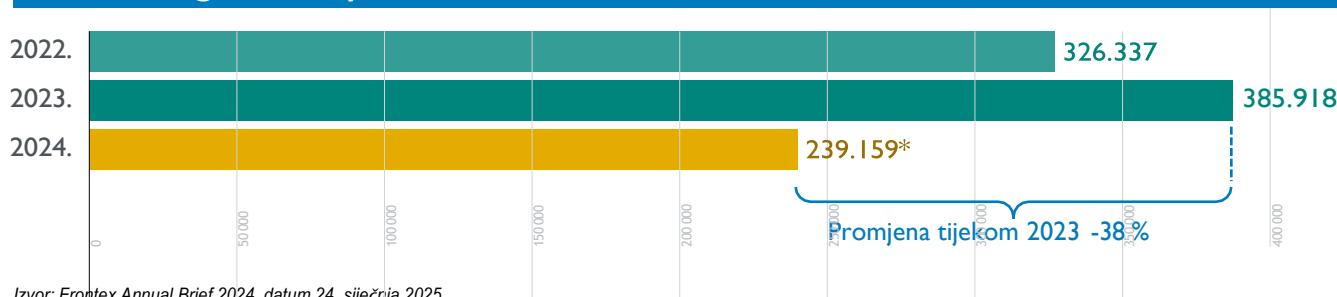
Slika 23: Broj izdanih schengenskih uniformnih kratkotrajnih viza, EU i Norveška, 2021.–2024.

Napomena: Uniformne kratkotrajne vize (vize C) ovlaštavaju nositelja na boravak na teritoriju svih država schengenskog područja do 90 dana unutar razdoblja od 180 dana. Takve se vize mogu izdati za jedan ulazak ili za višekratne ulaske.

Izvor: Glavna uprava za migracije i unutarnje poslove.

Slika 24: Ukupan godišnji broj nezakonitih prelazaka vanjskih granica država članica EU-a i država pridruženih schengenskom prostoru, 2022.–2024.

Izvor: Frontex Annual Brief 2024, datum 24. siječnja 2025.

*uključuje procjene

9.2. AKTIVNOSTI NA RAZINI EU-a

Na razini EU-a tijekom 2024. dogodilo se nekoliko važnih aktivnosti. Revidirana Uredba 206/399 (Zakonik o schengenskim granicama) stupila je na snagu 10. srpnja 2024. Cilj joj je ojačati vanjske granice mjerama usmjerenima na suzbijanje instrumentalizacije migranata te ojačanim okvirom za prekograničnu policijsku suradnju u pograničnim regijama kao alternativom unutarnjim graničnim kontrolama. Revidirani Zakonik o schengenskim granicama također utvrđuje revidirani okvir za moguće ponovno uvođenje unutarnjih graničnih kontrola kao mjeru posljednjeg utočišta, s definiranim vremenskim ograničenjima i povećanim zaštitnim mehanizmima, što znači da se granične kontrole mogu uvesti samo ako postoji ozbiljna prijetnja te uz ispunjavanje zahtjeva za obavješćivanje i konzultacije.⁶²⁹

Među zakonodavnim aktima iz Pakta,⁶³⁰ Uredba 2024/1356 (Uredba o provjeri), koja će se primjenjivati od lipnja 2026., uvodi obveznu provjeru koja se primjenjuje na nezakonite migrante i tražitelje azila koji ulaze u EU.

Ona uključuje preliminarnu provjeru zdravstvenog stanja i ranjivosti, identifikaciju, registraciju biometrijskih podataka, sigurnosnu provjeru te upućivanje u postupak azila ili povratka. Nova Uredba o provjeri sastavni je dio europskog integriranog upravljanja granicama (EIBM). Iako će se primjenjivati tek za dvije godine (od lipnja 2026.), njezina se provedba već mora pripremati te će biti odražena u EIBM strategijama na razini EU-a i na nacionalnoj razini.

Dana 1. ožujka 2024. postignut je politički dogovor⁶³¹ između Europskog parlamenta i Vijeća o dvjema uredbama o prikupljanju i prijenosu API podataka, od kojih je jedna ukinula direktivu iz 2004.⁶³² Nova pravila omogućit će učinkovitiju dostupnost podataka nadležnim tijelima za granice i kazneni progon, uz poštovanje standarda EU-a o zaštiti podataka. Cilj im je olakšati kontrole na vanjskim granicama te ojačati sprječavanje, otkrivanje, istragu i progon terorističkih kaznenih djela i teških kaznenih djela.

628 Europska komisija, „Komisija pozdravlja politički dogovor o novim pravilima za otpornije schengensko područje“, 6. veljače 2024., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_667, pristupljeno 21. veljače 2025.

629 Europska komisija, Komunikacija Komisije o Novom paktu o migracijama i azilu, COM (2020) 609 final, 23.9.2020, <https://eur-lex.europa.eu/legislation-summary/content/EN/TXT/?uri=celex:52020DC0609>, pristupljeno 24. travnja 2025.

630 Europska komisija, „Komisija pozdravlja politički dogovor o Naprednim podacima o putnicima (API) radi olakšavanja upravljanja granicama i jačanja sigurnosti“, 1. ožujka 2024., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_1262, pristupljeno 21. veljače 2025.

631 Uredba (EU) 2025/12: Ova se uredba usredotočuje na unaprjeđenje i olakšavanje provjera na vanjskim granicama standardizacijom prikupljanja i prijenosa API podataka. Njome se mijenjaju Uredbe (EU) 2018/1726 i 2019/817 te se stavlja izvan snage Direktiva Vijeća 2004/82/EZ.

632 Uredba (EU) 2025/13: Ova se uredba odnosi na sprječavanje, otkrivanje, istraživanje i kazneni progon terorističkih kaznenih djela i teških kaznenih djela putem prikupljanja i prijenosa API podataka. Njome se mijenja Uredba (EU) 2019/818.

Europska komisija prilagodila je pravila za izdavanje višekratnih viza državljanima Indije, čime je olakšano njihovo putovanje unutar schengenskog područja i smanjen broj potrebnih zahtjeva.⁶³³

9.3. SCHENGEN

U 2024. godini Schengen je ostao najposjećenije odredište na svijetu, privlačeći više od pola milijarde posjetitelja. Obuhvaćajući 40% globalnih međunarodnih putovanja, Schengen djeluje kao ključni pokretač jedinstvenog tržišta, promičući slobodu kretanja i sigurnost putem zajedničke vizne politike i upravljanja vanjskim granicama. Uklanjanje posljednjih preostalih unutarnjih graničnih kontrola s Bugarskom i Rumunjskom 2025. označilo je daljnji povijesni korak u europskoj integraciji.

Okvir 13: Proširenje schengenskog područja bez unutarnjih granica na 29 država

Kontrole na unutarnjim granicama s Bugarskom i Rumunjskom postupno su ukinute: unutarnje kontrole u zračnim i pomorskim lukama ukinute su 31. ožujka 2024., a provjere osoba na unutarnjim kopnenim granicama ukinute su 1. siječnja 2025.⁶³⁵

Cipar, schengenska država, ostvario je dodatni napredak prema punopravnom pristupanju schengenskom području radeći na provedbi relevantnih schengenskih preporuka⁶³⁶ i dovršavajući svoju prvu schengensku evaluaciju. Država je provela mnoge mjere za poboljšanje usklađenosti sa schengenskom pravnom stečevinom, uključujući: povećanje konzularnog osoblja; poboljšanje postupaka povratka; usklađivanje različitih praksi sa Zakonikom o schengenskim granicama; razvoj interoperabilnih baza podataka i nadzornih sustava; poboljšanje relevantne infrastrukture; te pokretanje sporazuma o zastupanju.

9.3.1. Upravljanje Schengenom

Pet država članica EMN-a podvrgnuto je periodičnoj schengenskoj evaluaciji u 2024.⁶³⁷ Estonija, Latvija i Litva izvijestile su o usvajanju akcijskih planova za provedbu preporuka iz Schengenske evaluacije za 2023.

Europska komisija također je državama Schengena dostavila njihove pojedinačne Schengenske pokazatelje ističući prioritetna područja u kojima je potrebno poboljšati provedbu schengenske

U prosincu 2024. Europska komisija donijela je Komunikaciju kojom podupire države članice EU-a u suzbijanju hibridnih prijetnji koje proizlaze iz instrumentalizacije migracija od strane Rusije i Bjelorusije. Cilj je bio ojačati sigurnost na vanjskim granicama EU-a, sprječavajući Rusiju i Bjelorusiju da koriste europska načela i vrijednosti – uključujući pravo na azil – protiv EU-a⁶³⁴ (vidi Poglavlje 10).

pravne stečevine kako bi se održalo i osiguralo učinkovito područje slobode, sigurnosti i pravde bez unutarnjih granica.⁶³⁸

Slično tome, Europska komisija izdala je 7. i 8. izdanje izvješća Schengen Barometer+, koje je predstavila na sjednicama Schengenskog vijeća u ožujku i listopadu, kao ključni alat godišnjeg ciklusa. Izvješće pruža sveobuhvatan prikaz čimbenika koji utječu na stabilnost Schengena, nudeći pregled nedavnih događaja i novih prijetnji na temelju najnovijih podataka.

Učinkovito upravljanje Schengenom ostalo je ključno za osiguravanje maksimalnih sloboda koje Schengen pruža građanima, uz najvišu razinu sigurnosti u cijelom schengenskom području. To je od temeljne važnosti u kontinuiranom naporu da se izgradi snažniji i prilagodljiviji Schengen, sposoban odgovoriti na buduće prijetnje.

9.3.2. Vanjska dimenzija Schengena

Nekoliko aktivnosti koje su države članice EMN-a prijavile u vezi sa schengenskim vizama bilo je potaknuto Schengenskom evaluacijom iz 2023. u području vanjskih granica i vizne politike⁶³⁹ te izmjenama Viznog zakonika i odgovarajućim novim „Priručnikom za Vizni zakonik“.⁶⁴⁰

Schengenska evaluacija iz 2023. u području vanjskih granica i vizne politike bila je pokretač razvoja u vezi sa schengenskim vizama u Estoniji i Finskoj. Radi provedbe preporuka iz Schengenske evaluacije, Estonija je pojednostavila postupak izdavanja viza na granici u pogledu zahtjeva za prethodno savjetovanje o pojedinim osobama. Finska je uvela sporazum o sponzorstvu radi poticanja mobilnosti povezane s radom i obrade zahtjeva za vizu. Ovaj sporazum omogućuje državljaninu Finske ili osobi s dozvolom boravka da financira putovanje podnositelja zahtjeva za vizu, što se može uzeti u obzir pri odlučivanju o vizi.

Izmjene Viznog zakonika i objava novog „Priručnika za Zakonik o vizama“ na razini EU-a dovele su do promjena na nacionalnoj razini u Estoniji, Litvi i Slovačkoj.

633 Odluka Komisije od 18.4.2024. o utvrđivanju prilagođenih pravila o izdavanju višekratnih ulaznih viza državljanima Indije koji borave u Indiji i podnose zahtjev u Indiji za kratkotrajne vize, C(2024) 2434 final, https://home-affairs.ec.europa.eu/document/download/93d78385-3bd5-441f-bbf5-a233dceac4ae_enhttps://home-affairs.ec.europa.eu/document/download/93d78385-3bd5-441f-bbf5-a233dceac4ae_en, pristupljeno 21. veljače 2025.

634 Komunikacija Europske komisije Europskom parlamentu i Vijeću o suzbijanju hibridnih prijetnji koje proizlaze iz instrumentalizacije migracija i jačanju sigurnosti na vanjskim granicama EU-a, COM(2024) 570 final, eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52024DC0570, pristupljeno 24. veljače 2025.

635 Europska komisija, „Izjava Europske komisije povodom potpunog pristupanja Bugarske i Rumunjske schengenskom području“, 12. prosinca 2024., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/statement_24_640, pristupljeno 21. veljače 2025.

636 Dokumenti Vijeća: 5535/21, 10403/22, 12636/21, 12638/21, 12639/21, 11237/24.

637 CZ, HR, PL, SE, SK.

638 Europska komisija, Prilog Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Prilog I, Izvješće o stanju Schengena 2025., COM (2025) 185 final, 2025., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52025DC0185#:~:text=of%20Schengen%20Report,-ANNEX%20I,-Implementation%20of%20the>, pristupljeno 17. lipnja 2025.

639 EE, FI.

640 EE, LT, SK.

To je uključivalo povećanje pristojbi za vize,⁶⁴¹ izmjene obrasca zahtjeva za vizu⁶⁴² te izradu nove konzularne metodologije.⁶⁴³

Nakon pristupanja schengenskom području 31. ožujka 2024., Bugarska je započela postupak izdavanja jedinstvenih (schengenskih) viza koje vrijede za cijelo schengensko područje. Država je provela projekt financiran iz Fonda za unutarnju sigurnost za nadogradnju i razvoj softvera i hardvera Nacionalnog informacijskog sustava za vize te za osiguravanje trajne povezanosti tog sustava s VIS-om.

Ostale aktivnosti vezane uz schengenske vize uključivali su uvođenje žalbenog postupka pred upravnim sudom protiv odluke o vizi ili odluke o razdoblju boravka,⁶⁴⁴ uspostavu novog registra viza,⁶⁴⁵ te ugovaranje novih pružatelja usluga za obradu zahtjeva za vizu.⁶⁴⁶ Latvija je prvi put započela s obradom zahtjeva za vizu u svom veleposlanstvu u Irskoj.

9.3.3. Upravljanje vanjskim granicama

Usklađivanje kontrola na vanjskim granicama schengenskog područja dovelo je do brojnih aktivnosti u državama članicama EMN-a. Tijekom 2024. države članice EMN-a provele su mnoge mjere povezane s IT sustavima (EES, ETIAS, SIS, VIS) i njihovom interoperabilnošću. Kao odgovor na Komunikaciju Europske komisije o višegodišnjoj strateškoj politici za EIBM za razdoblje 2023. – 2027.,⁶⁴⁷ jedanaest država članica EMN-a radilo je na nacionalnim višegodišnjim IBM strategijama ili ih je usvojilo.⁶⁴⁸ Jedanaest država članica EMN-a ojačalo je ili uskladilo upravljanje vanjskim granicama dodatnim mjerama ili pripremama (uključujući povećanje uporabe tehnologije za kontrolu i nadzor granica te osposobljavanje službenika na prvoj liniji za poboljšanje kontrola granica).⁶⁴⁹ Nije bilo prijavljenih aktivnosti u vezi s režimima lokalnog pograničnog prometa.

Države članice EMN-a također su izvjestile o aktivnostima povezanim sa specifičnim instrumentima EU-a za upravljanje vanjskim granicama, kako je analizirano u nastavku.

Sustav ulaska/izlaska (EES)

EES je informacijski sustav namijenjen registriranju podataka o ulasku, izlasku i odbijanju ulaska državljana

trećih zemalja koji prelaze vanjske granice schengenskog područja i putuju radi kratkotrajnog boravka. Sustav će također zamijeniti pečatiranje putovnica.⁶⁵⁰ Sustav nije pokrenut 2024., jer Europska komisija nije zaprimila sve obavijesti o spremnosti država članica EU-a, što je zakonski uvjet za početak rada sustava. U pripremi za pokretanje sustava, države članice EMN-a koje koriste EES provele su razne mjere, kao što su: donošenje domaćih zakonodavnih akata i pravne pripreme,⁶⁵¹ osposobljavanje policijskih i viznih službenika,⁶⁵² razvoj softvera i IT sustava;⁶⁵³ postavljanje opreme na graničnim prijelazima i priprema infrastrukture;⁶⁵⁴ te nabava opreme.⁶⁵⁵ Slovačka Republika pokrenula je pilot-projekt za svoj nacionalni dio EES-a na graničnom prijelazu s Ukrajinom. Dana 4. prosinca 2024. Europska komisija predložila je uvođenje faznog početka rada EES-a,⁶⁵⁶ omogućujući državama članicama EU-a postupno uvođenje EES-a na njihovim vanjskim granicama tijekom razdoblja od šest mjeseci. Zakonodavni prijedlog imao je za cilj omogućiti što bržu operativnu provedbu sustava.

Europski sustav informacija o putovanjima i odobravanja putovanja (ETIAS)

Deset država članica EMN-a⁶⁵⁷ koje koriste ETIAS izvjestilo je o svojim pripremama za njegovo pokretanje.⁶⁵⁸ ETIAS je planiran za početak primjene nakon što EES postane operativan i bit će informacijski sustav za odobravanje putovanja te uvjet za ulazak za državljane zemalja oslobođenih viznog režima koji putuju u 30 europskih zemalja radi kratkotrajnog boravka prije dolaska. Dok se čeka pokretanje sustava, Malta i Švedska provodile su kontinuirane pripreme, a ostalih osam država članica EMN-a izvjestilo je o specifičnijim mjerama, poput razvoja i donošenja zakona i normativnih akata,⁶⁵⁹ osposobljavanja,⁶⁶⁰ sklapanja međuinstitucionalnog sporazuma o financiranju⁶⁶¹ i pripreme IT sustava.⁶⁶²

Schengenski informacijski sustav (SIS)

Odgovarajući ponajprije na razvoj relevantnog zakonodavstva EU-a, sedam država članica EMN-a izvjestilo je o promjenama vezanim uz SIS.⁶⁶³ U Luksemburgu je stupio na snagu novi zakon kojim se utvrđuju operativna pravila o uporabi SIS-a i uvjeti za izdavanje upozorenja o povratku. Litva je izmijenila svoje zakonodavstvo o imigraciji kako bi predvidjela priznavanje odluke o povratku koju je izdala druga država članica EU-a

641 EE, LT.

642 EE.

643 SK.

644 EE.

645 EE.

646 CZ, EE.

647 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o uspostavi višegodišnje strateške politike za europsko integrirano upravljanje granicama, COM/2023/146 final, 14.03.2023. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52023DC0146https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX-52023DC0146>, pristupljeno 20. ožujka 2025.

648 BE, CZ, FR, HR, LT, LU, LV, MT, NL, PL, SE.

649 BE, CY, EE, EL, FR, LT, LU, LV, NL, PL, SI.

650 Uredba (EU) 2017/2226 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2017. o uspostavi Sustava ulaska/izlaska (EES) za evidentiranje podataka o ulasku, izlasku i uskraćivanju ulaska državljanima trećih zemalja koji prelaze vanjske granice država članica te o utvrđivanju uvjeta za pristup EES-u u svrhe provedbe zakona, te o izmjeni Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma i uredbi (EZ) br. 767/2008 i (EU) br. 1077/2011, SL L 327, 9.12.2017.

651 BE, HU, MT, PL, PT.

652 BG, CZ, DE, EE, HR, LV, MT.

653 EL, HU, SE.

654 EL, LV, MT.

655 MT.

656 Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o privremenom odstupanju od određenih odredbi Uredbe (EU) 2017/2226 i Uredbe (EU) 2016/399 u pogledu postupnog početka rada Sustava ulaska/izlaska, COM/2024/567 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX-%3A52024PC0567>, pristupljeno 3. lipnja 2025.

657 BE, BG, CZ, CY, DE, HU, LU, MT, PL, SE.

658 Uredba (EU) 2018/1240 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. rujna 2018. o uspostavi Europskog sustava za informacije o putovanjima i odobravanje putovanja (ETIAS) i o izmjeni Uredbi (EU) br. 1077/2011, (EU) br. 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 i (EU) 2017/2226, SL L 236, 19.9.2018.

659 BE, CZ, HU, LU, PL.

660 BG, CZ, DE.

661 CY.

662 HU.

663 BE, BG, EE, LT, LU, LV, RO.

i koja je unesena u SIS kao upozorenje o povratku. Latvija je usvojila izmjene zakonodavnih akata o korištenju SIS-a u području policijske suradnje i pravosudne suradnje u kaznenim predmetima kako bi uključila upozorenje o ranjivim osobama kojima treba spriječiti putovanje. U Belgiji i Estoniji, aktivnost bile su usmjerene na provedbu odredbi pravnih akata o SIS-u. Konkretno, Belgija je donijela zakonodavni akt s dodatnim nacionalnim pravilima o popisu tijela koja imaju pravo pristupa SIS-u te o slučajevima u kojima je upozorenje o povratku u SIS-u samo opcionalno.⁶⁶⁴ Estonija je započela koristiti pretrage otisaka prstiju pri graničnim kontrolama, što ranije nije bilo moguće.

Sustav za informiranje o vizama (VIS)

Bugarskoj i Rumunjskoj dodijeljen je pristup VIS-u u načinu „samo za čitanje“⁶⁶⁵ u 2021., a obje su države stekle puni pristup 31. ožujka 2024. Litva je omogućila pristup VIS-u u svrhe provođenja zakona na temelju Odluke Vijeća 2008/633/PUP.⁶⁶⁶

Interoperabilnost između informatičkih sustava EU-a u području migracija

U okviru interoperabilnosti između informatičkih sustava EU-a u području granica, viza, azila i migracija, nacionalne razvojne mjere uključivale su: donošenje nacionalnog zakona u Njemačkoj; donošenje operativnog dokumenta u Litvi kojim se pojašnjavaju mjere za utvrđivanje identiteta i uvjeti za provjeru osobnih podataka; te napredak prema izradi programskog dokumenta u Poljskoj.

Europsko integrirano upravljanje granicama

EIBM se definira kao nacionalna i međunarodna koordinacija i suradnja svih relevantnih tijela i agencija uključenih u sigurnost granica i olakšavanje trgovine, radi uspostavljanja učinkovitog, djelotvornog i usklađenog upravljanja vanjskim granicama EU-a, s ciljem postizanja otvorenih, ali dobro kontroliranih i sigurnih granica.⁶⁶⁷ Kao odgovor na Komunikaciju Europske komisije iz 2023. o uspostavi višegodišnje strateške politike za EIBM za razdoblje 2023. – 2027.,⁶⁶⁸ jedanaest država članica EMN-a radilo je na nacionalnim višegodišnjim IBM strategijama ili ih je usvojilo.⁶⁶⁹ Primjerice, u Belgiji su novu IBM strategiju zajednički izradile belgijska Savezna policija, belgijski Ured za strance te belgijska Služba za carine i trošarine, a fokusira se na 15 komponenti identificiranih u Komunikaciji Europske komisije. Francuska je razvila nacionalnu strategiju za integrirano europsko upravljanje granicama (za razdoblje 2024. – 2027.) kako bi se osigurala strateška upravljačka struktura

i regionalno usmjeravanje upravljanja granicama, kao i učinkovita koordinacija i ujednačena primjena postupaka kontrole granica.

Ostale aktivnosti

Jedanaest država članica EMN-a⁶⁷⁰ izvijestilo je o drugim mjerama ili pripremama za usklađivanje i jačanje upravljanja vanjskim granicama, od kojih su neke bile potaknute hibridnim prijetnjama,⁶⁷¹ ishodom Schengenske evaluacije⁶⁷² i revizijom Zakonika o schengenskim granicama.⁶⁷³ U pet država članica EMN-a te su mjere bile posebno usmjerene na povećanje uporabe tehnologije za kontrolu i nadzor granica.⁶⁷⁴

Šest država članica i promatračica EMN-a⁶⁷⁵ primilo je financijska sredstva za nadogradnju sustava nadzora granica iz paketa od 170 milijuna eura koji je Europska komisija stavila na raspolaganje u okviru Instrumenta za upravljanje granicama i viznu politiku radi suzbijanja hibridnih prijetnji na istočnoj granici EU-a.⁶⁷⁶

Okvir 14: Digitalna rješenja

inicijative Francuske i Nizozemske imale su za cilj povećati uporabu automatiziranih sustava kontrole granica i biometrijskih tehnologija radi poboljšanja učinkovitosti graničnih kontrola. Zakonske izmjene u Francuskoj i Nizozemskoj, svaka u svojem zakonodavstvu, proširile su uporabu automatizirane obrade osobnih podataka te osigurale pravnu osnovu za uporabu biometrije u automatiziranim graničnim kontrolama. Kako bi se ocijenila uporaba digitalnih putnih vjerodajnica (DTC) u procesu kontrole granice, na zahtjev Europske komisije, Nizozemska je provela pilot-projekt za testiranje učinkovitosti DTC-I (kopije digitalnih podataka s čipa putovnice) kada se koristi u kombinaciji s tehnologijom prepoznavanja lica na graničnim prijelazima radi ubrzanja postupaka u zračnim lukama.

Države članice EMN-a⁶⁷⁷ također su izvijestile o korištenju sufinanciranja EU-a za projekte koji koriste digitalne tehnologije – primjerice, zajednički projekt Grčke i Cipra koji koristi umjetnu inteligenciju za nadzor granica, te bespovratna sredstva od 4,4 milijuna eura za Estoniju za uporabu inovativnih tehnoloških rješenja na vanjskoj granici EU-a.

U odgovoru na Schengensku evaluaciju, Francuska je, u suradnji s Frontexom, razvila početni desetotjedni program osposobljavanja za službenike na prvoj liniji granične kontrole radi poboljšanja graničnih provjera. Kako bi se osiguralo da se administrativne kazne mogu primjenjivati u slučaju nepoštovanja, Francuska je također u zakonodavstvo uključila definiciju nepoštivanja obveze dostavljanja unaprijed zaprimljenih podataka o putnicima.

664 U skladu s člankom 3. stavkom 2. točkom (3) Uredbe (EU) 2018/1860 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. studenoga 2018. o uporabi Schengenskog informacijskog sustava za vraćanje državljana trećih zemalja koji nemaju zakonsko pravo boravka, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32018R1860>, pristupljeno 12. lipnja 2025.

665 Uredba (EZ) br. 767/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. srpnja 2008. o Viznom informacijskom sustavu (VIS) i razmjeni podataka između država članica o vizama za kratki boravak, vizama za dugi boravak i dozvolama boravka (Uredba o VIS-u), <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2008/767/oj/eng>, pristupljeno 20. ožujka 2025.

666 Odluka Vijeća 2008/633/PUP od 23. lipnja 2008. o pristupu Viznom informacijskom sustavu (VIS) za konzultacije od strane određenih tijela država članica i Europolu u svrhu sprječavanja, otkrivanja i istraživanja terorističkih kaznenih djela i drugih teških kaznenih djela, SL L 218, 13.8.2008.

667 EMN Glosar, v.10.

668 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o uspostavi višegodišnje strateške politike za europsko integrirano upravljanje granicama, COM/2023/146 final, 14.03.2023. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52023DC0146>, pristupljeno 20. ožujka 2025.

669 BE, CZ, FR, HR, LT, LU, LV, MT, NL, PL, SE.

670 BE, CY, EE, EL, FR, LT, LU, LV, NL, PL, SI.

671 EE, FI, LT, LV, PL i NO.

672 FR.

673 SI.

674 CY, EE, EL, FR, NL.

675 EE, FI, LT, LV, PL i NO.

676 Europska komisija, *Komisija pojačava potporu državama članicama radi jačanja sigurnosti EU-a i suzbijanja instrumentalizacije migracija*, priopćenje za medije, 11. prosinca 2024., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_6251, pristupljeno 12. lipnja 2025.

677 CY, EE, EL.

Revizija Zakonika o schengenskim granicama potaknula je izmjene domaćeg zakonodavstva u Sloveniji u vezi s određivanjem pograničnih područja.

Belgija i Luksemburg, svaki pojedinačno, donijeli su ili uveli prijedlog zakona kojim se omogućuje raspoređivanje stalnog sastava Frontexa na njihove vanjske granice radi obavljanja graničnih kontrola.

9.3.4. Situacija na unutarnjim granicama

Kako bi odgovorile na nezakonite migracije i sigurnosne izazove, sedam država članica EMN-a⁶⁷⁸ uvelo je ili zadržalo kontrole ili provjere na unutarnjim granicama na privremenoj osnovi u 2024. Države su kao razloge navele nezakonite migracije i krijumčarenje,⁶⁷⁹ sigurnosne prijetnje⁶⁸⁰ i terorizam.⁶⁸¹ Austrija je produljila granične kontrole na svojim unutarnjim kopnenim granicama s Češkom Republikom i Slovačkom Republikom te ponovno uvela ili produljila kontrole na unutarnjim kopnenim granicama s Mađarskom i Slovenijom. Slovenija je uvela i produljila granične kontrole s Hrvatskom i Mađarskom. Francuska, Njemačka (kopnene granice), Nizozemska i Švedska uvele su ili produljile granične kontrole ili provjere na svim svojim granicama. Suprotno tome, Poljska je ukinula granične kontrole sa Slovačkom Republikom.

Kao odgovor na ponovno uvođenje i produljenje unutarnjih graničnih kontrola u više susjednih zemalja, te uzimajući u obzir važnost Schengenskog sporazuma kao dostignuća europske integracije, 14. studenoga 2024. luksemburški parlament usvojio je rezoluciju protiv takvih privremenih kontrola.⁶⁸² Rezolucija je, među ostalim, naglasila da se provjere na unutarnjim schengenskim granicama smiju ponovno uvesti samo kao krajnja mjera i samo na ograničeno razdoblje; te da su kontrole koje su ponovno uvele i produljile Njemačka i Francuska uzrokovale poremećaje u svakodnevnom životu ljudi koji žive i rade u Velikoj Regiji.

Kutija 15: Prekogranična suradnja diljem EU-a

Tijekom 2024. zabilježeni su brojni primjeri prekogranične suradnje. Između Austrije i Mađarske suradnja je uključivala zajedničke prekogranične mjere i kontrole na željezničkoj mreži. Radi provedbe akcijskog plana Vijeća ministara Baltika, usmjerenog na zaštitu granica, održano je više sastanaka između Litve, Latvije i Estonije. U drugom regionalnom razvoju, zajedničke ophodnje provodile su Latvija, Litva i Poljska.

9.4. DRUGE AKTIVNOSTI U UPRAVLJANJU GRANICAMA I VIZNOJ POLITICI

9.4.1. Upravljanje granicama

Dvanaest država članica i promatračica EMN-a izvijestilo je o aktivnostima usmjerenima na jačanje upravljanja granicama izvan schengenske pravne stečevine ili kao odgovor na rizike na granici.⁶⁸³ U Estoniji, Latviji, Litvi i Poljskoj te su aktivnosti bile posebno potaknute situacijom na njihovim vanjskim granicama s Rusijom ili Bjelorusijom.

Estonija je zabilježila povećanje prometa na jugoistočnim graničnim prijelazima nakon što je Ruska Federacija zatvorila jedan od glavnih kopnenih koridora prema EU-u za cestovni prijevoz – granični prijelaz Narva u istočnoj Estoniji. Kako bi ojačala zaštitu svojih vanjskih granica i vanjskih granica EU-a, država je unaprijedila mjere jačanja jugoistočne granice dodavanjem ograda, tehničkog nadzora i nadzornih mjesta. Od ukupne dužine kopnene granice (135,6 km), do kraja 2024. bilo je postavljeno 80% planiranog obujma usporavajućih ograda. Zbog migracijskog pritiska na poljsko-bjeloruskoj granici, uzrokovanog instrumentalizacijom migracija, Poljska je potpisala sporazum o izgradnji elektroničke barijere na rijekama Bug, Świsłocz i Istocznanka. Radovi su financirani sredstvima EU-a uz sufinanciranje Ministarstva unutarnjih poslova i uprave. Litva je zatvorila dodatna dva međunarodna granična prijelaza s Bjelorusijom. Latvija je uvela pojačani režim sigurnosti granice u područjima blizu granice s Bjelorusijom,

odlučila zadržati zatvorenim jedini cestovni granični prijelaz s Bjelorusijom te produljila zabranu ulaska za ruske državljane.

Potrebom odgovora na očekivani rast nezakonitih migracija potaknuto je i donošenje političkih i operativnih promjena u četiri države članice EMN-a.⁶⁸⁴ Estonija je, primjerice, započela pripreme aktivnosti za uspostavu pričuve policije i granične straže, koja će pomagati policiji u osiguravanju vanjskih granica u slučaju povećanog migracijskog pritiska, te je provela obuku svojih pričuvnika (Policijsko-granične uprave i Oružanih snaga) za odgovor u situacijama masovnog priljeva migranata. Mađarska je modernizirala svoj sustav nadzora granica unapređenjem opreme za vizualni nadzor.

Finska i Poljska uvele su zakonodavne mjere kako bi odgovorile na postojeći rizik instrumentalizacije migracija iz Rusije i Bjelorusije na istočnim granicama. Finska je donijela Zakon o sigurnosti granica, kojim se utvrđuju uvjeti pod kojima se zahtjevi za međunarodnu zaštitu mogu ograničiti na određeno geografsko područje na finskoj nacionalnoj granici i u njezinoj neposrednoj blizini. Poljska je potpisala uredbu kojom se uvodi privremena zabrana boravka na određenom području granice s Bjelorusijom.

678 AT, DE, FR, NL, SE, SI, SK.

679 AT, DE, FR, NL, SI, SK.

680 DE, FR, NL, SE.

681 AT, FR, SE, SI.

682 Parlament Luksemburga, Motion 4408: Contrôles temporaires aux frontières intérieures de l'espace Schengen, 14 November 2024, <https://wdocs-pub.chd.lu/docs/exped/0150/022/300224.pdf>, pristupljeno 12. lipnja 2025.

683 CY, EE, FI, FR, HU, IE, LT, LV, PL, SE, SK i GE, UA.

684 CY, EE, HU, SK.

Novi zakon u Francuskoj dao je ovlasti graničnoj policiji da provodi kontrole različitih prijevoznih sredstava radi provjere imaju li pojedinci valjane putne ili boravišne dokumente. Također, radi jačanja sigurnosti granica, švedska policija provela je osposobljavanje za povećani nadzor u pograničnim područjima, Gruzija je usvojila akcijski plan za analizu rizika na granici i digitalizirala svoje podatkovne sustave, a Ukrajina je osnovala koordinacijski centar za integrirano upravljanje državnom granicom.

U Irskoj su prestale vrijediti privremene mjere kojima se ukrajinskim državljanima omogućavao ulazak bez važeće biometrijske putovnice. Kako bi uskladila svoje politike s EU-om, Irska je također povećala kazne za prijevoznike koji ne osiguraju da putnici posjeduju odgovarajuću putnu dokumentaciju.

9.4.2. Sporazumi ili drugi oblici bilateralne suradnje s trećim zemljama povezani s jačanjem operativnih kapaciteta u upravljanju granicama

Različiti oblici suradnje radi jačanja upravljanja granicama provedeni su u 14 država članica i promatračica EMN-a⁶⁸⁵ tijekom 2024. Austrijski policijski službenici bili su raspoređeni u Srbiji, Sjevernoj Makedoniji i drugim državama zapadnog Balkana radi suzbijanja nezakonitih migracija i prekograničnog kriminala kroz ciljane mjere potrage i kontrole. Francuska i Ujedinjena Kraljevina dogovorile su jačanje suradnje u okviru Ugovora iz Sandhursta. Litva je potpisala bilateralne planove suradnje s Gruzijom, Moldavijom i Ukrajinom. Nadalje, Gruzija je potpisala sporazum o policijskoj suradnji s Belgijom, sudjelovala u aktivnostima Frontexa te rasporedila svoje službenike u zračne luke u Francuskoj (u sklopu projekta financiranog iz EU-a),

Njemačkoj i Grčkoj. Moldavija i Rumunjska potpisale su novi sporazum i produljile drugi o koordiniranoj kontroli na određenim graničnim prijelazima. Kako bi optimizirala postupke granične kontrole, Ukrajina je potpisala sporazum s Moldavijom o zajedničkom željezničkom graničnom prijelazu te sporazum s Poljskom o zajedničkom cestovnom graničnom prijelazu.

9.4.3. Vizna politika u okviru nacionalne nadležnosti

Aktivnosti povezane s nacionalnim vizama – uključujući usklađivanje viznih režima sa schengenskim područjem, kao odgovor na povećanje broja zahtjeva za međunarodnu zaštitu i radne dozvole – prijavilo je 15 država članica i promatračica EMN-a.⁶⁸⁶ Te aktivnosti obuhvaćale su pojednostavljenje nacionalnih postupaka izdavanja viza;⁶⁸⁷ unapređenje nacionalnih registara;⁶⁸⁸ proširenje mogućnosti za podnošenje zahtjeva za vizu;⁶⁸⁹ uvođenje viznih obveza za određene nacionalnosti;⁶⁹⁰ te ukidanje viznih obveza (ponekad za određene profile).⁶⁹¹

Kako bi uskladila svoj vizni režim sa schengenskim područjem (i s Ujedinjenom Kraljevinom u slučaju Irske), Irska je uvela vizne obveze za državljane Dominikanske Republike, Hondurasa, Vanuatua, Južne Afrike i Bocvane, a Srbija je uvela vizne obveze za državljane Katara, Kuvajta i Omana. Države članice EMN-a također su koristile nacionalne ovlasti u okviru vizne politike EU-a. Nakon povećanja broja zahtjeva za međunarodnu zaštitu u tranzitu, Nizozemska je uvela vizu za tranzit kroz zračnu luku za državljane Čada, Senegala, Mauritanije i Srednjoafričke Republike. S druge strane, Poljska je uvela iznimku od općeg, na razini EU-a važećeg ukidanja viza za kratki boravak za državljane Kolumbije, te je uvela vizne obveze za kolumbijske državljane koji ulaze na njezin teritorij radi rada ili drugih aktivnosti kojima se ostvaruje prihod – bez obzira na trajanje boravka (i za kratke i za duge boravke). Ova iznimka spada pod nacionalnu nadležnost i bila je potaknuta povećanjem zahtjeva za radne dozvole te slučajevima zlorabe bezviznog režima od strane kolumbijskih državljana.

685 AT, BE, DE, EL, FR, LT, PL, PT, SK i GE, MD, UA, RS, MK.

686 BG, CY, CZ, IE, IT, EE, LT, MT, NL, PL, SK i GE, MD, UA, RS.

687 BG, EE, IT, LT, MT.

688 EE.

689 BG, CZ, SK.

690 IE, NL, PL i RS.

691 IE and GE, UA.

10. NEZAKONITE MIGRACIJE

10.1. UVOD

Na razini EU-a, usvajanje Pakta potvrdilo je da je sprječavanje i suzbijanje krijumčarenja migranata središnji stup pristupa EU-a nezakonitoj migraciji.

Podaci Eurostata u nastavku (vidi sliku 25) pokazuju da je u 2024. godini 123.965 osoba odbijen ulazak u EU i Norvešku – otprilike isti broj kao i 2023. Većina osoba kojima je odbijen ulazak dolazila je iz Ukrajine (15,8%), Albanije (11,5%) i Moldavije (9,8%) (vidi sliku 26). Osim toga, 922.440 osoba zatečeno je u nezakonitom boravku u EU-u i Norveškoj u 2024. godini (vidi sliku 25) – što je najniža vrijednost od 2021. godine – a među njima najzastupljenije nacionalnosti trećih zemalja bile su sirijska (15,2%), afganistanska (6,5%) i alžirska (6,3%).

Na nacionalnoj razini, ključni trendovi u sprječavanju i suzbijanju nezakonite migracije i boravka u 2024. godini uglavnom su bili potaknuti potrebom za pojačavanjem borbe protiv mreža krijumčara migranata⁶⁹² ili odgovorom na promjene u načinu djelovanja krijumčara,⁶⁹³

te potrebom za jačanjem postojećih kapaciteta za otkrivanje uporabe prijevornih isprava.⁶⁹⁴ Finska i Poljska također su usvojile posebne mjere kako bi odgovorile na rizik instrumentalizacije migracija iz Rusije i Bjelorusije na istočnim granicama (vidi također poglavlje 9). Potreba za učinkovitijim sprječavanjem i suzbijanjem nezakonite migracije također je navela velik broj država članica EMN-a⁶⁹⁵ da ojačaju suradnju s trećim zemljama.

Kako bi se spriječio nezakoniti boravak, uvedene su nove mjere za suzbijanje prijevarne uporabe određenih vrsta viza (npr. radnih i studentskih).⁶⁹⁶ Države članice EMN-a nastojale su i učinkovitije suzbiti zapošljavanje osoba u nezakonitom boravku jačanjem međuinstitucionalne suradnje⁶⁹⁷ ili pooštavanjem postojećih sankcija protiv poslodavaca.⁶⁹⁸

692 CY, EL, FR, LT, SE i MD.

693 BE, DE.

694 BE, CY, CZ, FI, HU, IE, IT, LT, PT, SE.

695 AT, BE, BG, DE (partnerstva o migracijama sa šest država u području radnih migracija i neregularnih migracija), EL, ES, HU, IE, IT, LU, MT, PL, PT, SE, SK.

696 FI, IT, LT, PL, SK.

697 CY, LT.

698 CY, CZ, FR, IT.

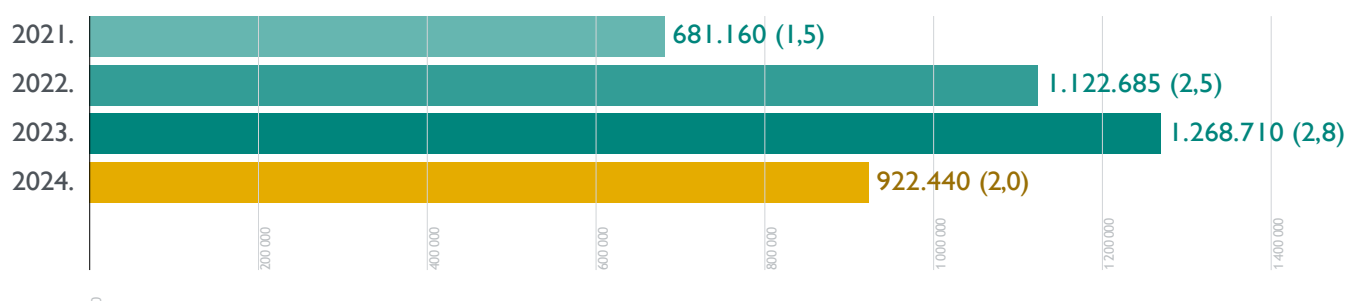
Slika 25: Državljeni trećih zemalja obuhvaćeni provedbom imigracijskog zakonodavstva, EU i Norveška, 2021.–2024.

Apsolutni broj (i broj na 1 000 stanovnika)

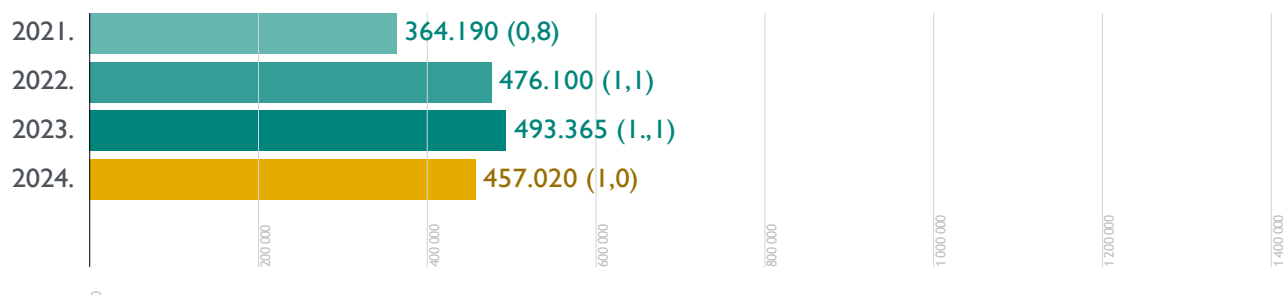
Osobe kojima je odbijen ulazak

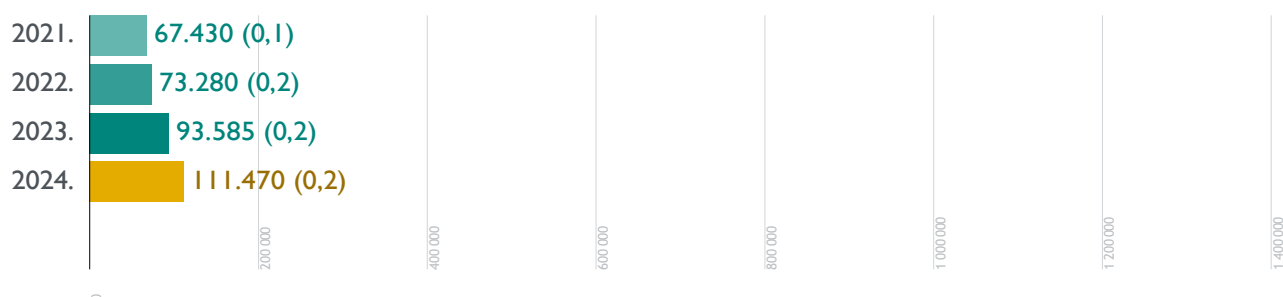
Osobe za koje je utvrđeno da ilegalno borave

Osobe kojima je naložen odlazak

Osobe vraćene u treću zemlju

Napomena: Podaci za 2024. godinu predstavljaju procjenu zbog nedostajućih podataka za Portugal.

Izvor: Eurostat (migr_eirfs, migr_eipre, migr_eiord, migr_eiord1, migr_eirt i demo_gind), datum izdavanja: 10. lipnja 2025.

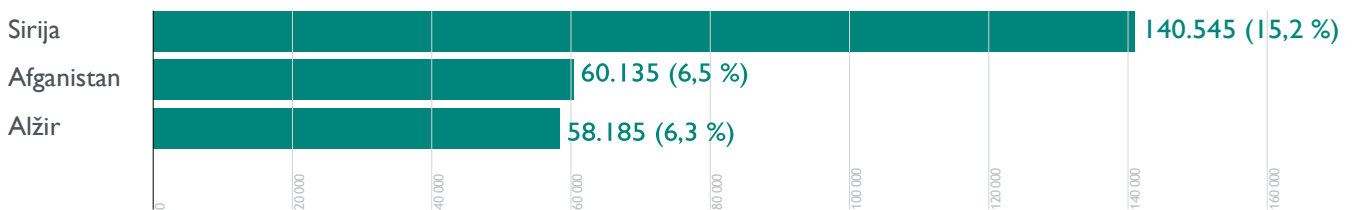
Slika 26: Državljeni trećih zemalja obuhvaćeni provedbom propisa o imigraciji, EU i Norveška, EU i Norveška, 2024.

Apsolutni broj (i udio u odgovarajućem ukupnom broju)

Osobe kojima je odbijen ulazak

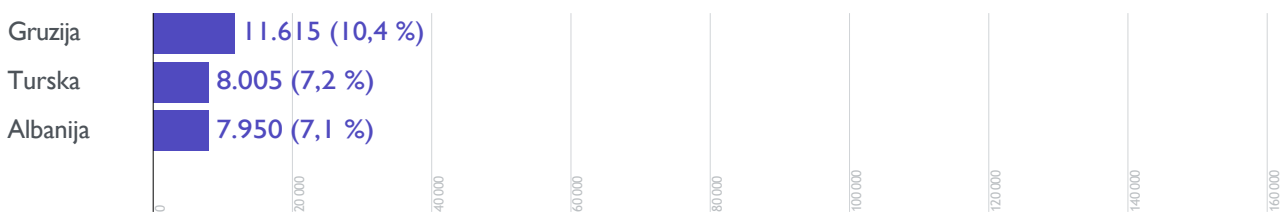
Osobe za koje je utvrđeno da ilegalno borave

Osobe kojima je naložen odlazak

Osobe vraćene u treću zemlju

Napomena: Podaci za 2024. predstavljaju procjenu zbog nedostajućih podataka za Portugal.

Izvor: Eurostat (migr_eirfs, migr_eipre, migr_eiord, migr_eiord1, migr_eirtn i demo_gind), datum preuzimanja: 10. lipnja 2025.

10.2. AKTIVNOSTI EU-A

Pregovori o zakonodavnim prijedlozima za suzbijanje krijumčarenja migranata⁶⁹⁹ nastavili su se tijekom 2024. U sklopu tog paketa, Europska komisija je 2023. predstavila prijedlog „revidirane Direktive o omogućavanju“ koja bi zamijenila postojeći pravni

okvir EU-a za sprječavanje i borbu protiv krijumčarenja migranata.⁷⁰⁰ Predložena Direktiva predviđa, među ostalim, bolje usklađivanje postojećeg zakonodavstva i uvođenje strožih sankcija za krijumčarenje migranata, kao i proširenje nadležnosti država članica EU-a na

699 Europska komisija, „Komisija pokreće Globalni savez za suzbijanje krijumčarenja migranata i predlaže ojačan pravni okvir EU“, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_6081, pristupljeno 17. travnja 2025.

700 Europska komisija, Prijedlog „Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju minimalnih pravila za sprečavanje i suzbijanje olakšavanja neovlaštenog ulaska u Uniju, tranzita njome i boravka u njoj i zamjeni Direktive Vijeća 2002/90/EZ i Okvirne odluke Vijeća 2002/946/PUP“, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52023PC0755>, pristupljeno 17. veljače 2025.

slučajeve krijumčarenja (npr. na međunarodne vode). Također obvezuje države članice EU-a da prikupljaju godišnje statističke podatke o kaznenim djelima krijumčarenja migranata te da ojačaju svoje kapacitete za provedbu zakona i pravosudne kapacitete kako bi se osiguralo učinkovito sprječavanje, istraživanje i kazneno gonjenje krijumčara.

Paket je uključivao i prijedlog Uredbe za jačanje uloge Europol⁷⁰¹ u borbi protiv krijumčarenja migranata, uključujući uspostavu Europskog centra za borbu protiv krijumčarenja migranata te veće financijske i ljudske resurse. U prosincu 2024. Vijeće Europske unije usvojilo je svoj stav o prijedlogu revidirane Direktive o omogućavanju, koji će poslužiti kao temelj za pregovore s Parlamentom (koji još definira svoju poziciju).⁷⁰² U lipnju 2024. Vijeće je također usvojilo svoj pregovarački stav o prijedlogu za jačanje uloge Europol⁷⁰³ a pregovori se očekuju krajem 2025., nakon što Parlament usvoji svoj stav.⁷⁰⁴

Donošenjem Pakta, sprječavanje i suzbijanje krijumčarenja migranata postalo je središnji element pristupa EU-a migracijama. Pakt je uključivao – među ostalim zakonodavnim instrumentima – donošenje ažurirane Uredbe o Eurodacu, koja bi, nakon provedbe, trebala državama članicama EU-a omogućiti učinkovitiju borbu protiv nezakonite migracije i praćenje potencijalnih nezakonitih kretanja unutar EU-a. U sklopu Pakta donesena je i Uredba o provjeri, koja podupire učinkovito upravljanje (nezakonitim) migracijama jer će olakšati državama članicama EU-a identifikaciju državljana trećih zemalja i njihovo usmjeravanje u odgovarajući postupak (tj. azil ili povratak), kao i identifikaciju mogućih zdravstvenih i sigurnosnih rizika.

Kao odgovor na promjene u načinima djelovanja skupina koje se bave krijumčarenjem migranata, posebice na sve veću složenost mreža krijumčara i njihovu upotrebu novih digitalnih tehnologija – Belgija, Francuska, Njemačka,

Nizozemska i Ujedinjena Kraljevina (uz Europsku komisiju, Europol i Frontex) – u okviru Calais grupe – dogovorile su pet prioriteta kako bi učinkovitije suzbile nezakonitu migraciju i krijumčarenje migranata.

U prosincu 2024. Europska komisija usvojila je Komunikaciju kojom se pruža potpora državama članicama EU-a u suzbijanju hibridnih prijetnji koje proizlaze iz instrumentalizacije migracija od strane Rusije i Bjelorusa te u jačanju sigurnosti na vanjskim granicama EU-a. Komunikacija je uspostavila okvir za potporu državama članicama EU-a u sprječavanju da Rusija i Bjelorusija koriste europska načela i vrijednosti – uključujući pravo na azil – protiv Europske unije. U njoj se identificiraju postojeći izazovi u tom kontekstu, te daje smjernice o tome kako i kada države članice EU-a mogu primijeniti iznimne mjere za obranu od takvih hibridnih napada, radi očuvanja nacionalne sigurnosti i zaštite vanjskih granica EU-a (npr. uvažavanje implikacija na temeljna prava, načela proporcionalnosti i nužnosti, te trajanje mjere). U tom kontekstu, Europska komisija pozvala je države članice EU-a na blisku suradnju međusobno i s EU-om u borbi protiv ovih prijetnji. Također je stavila na raspolaganje dodatna sredstva (ukupno 170 milijuna eura) za jačanje nadzora na granicama s Rusijom i Bjelorusijom (npr. nadogradnjom opreme, poboljšanjem telekomunikacijskih mreža, jačanjem sustava za praćenje u stvarnom vremenu i raspoređivanjem mobilnih patrola).

U svibnju 2024. Europska komisija stavila je na raspolaganje 12 milijuna eura⁷⁰⁵ putem poziva na podnošenje prijedloga za financiranje zajedničkih operativnih partnerskih projekata za sprječavanje i borbu protiv krijumčarenja migranata.⁷⁰⁶ Ovi partnerski projekti omogućuju koordiniraniji pristup operativnoj suradnji između tijela za provedbu zakona i pravosudnih tijela u državama članicama EU-a i partnerskim trećim zemljama za sprječavanje i suzbijanje krijumčarenja migranata. U zajedničkom pismu od 15. svibnja 2024., 15 država članica EU-a pozvalo je EU na omogućavanje novih rješenja u vanjskoj dimenziji kako bi se smanjila nezakonita migracija i pružila potpora trećim zemljama duž migrantskih ruta.⁷⁰⁷

10.3. SVEOBUHVAATNE I MEĐUSEKTORSKE AKTIVNOSTI

Sveobuhvatne i međusektorske aktivnosti u ovom području u 2024. godini obično su bile usmjerene na bolju kontrolu tokova nezakonite migracije i odvratanje od nezakonitog boravka (uključujući učinkovitije politike povratka).

Četiri države članice i promatračice EMN-a donijele su sveobuhvatno zakonodavstvo koje je, među ostalim, imalo za cilj poboljšati upravljanje migracijama i suzbiti nezakonitu migraciju i nezakoniti boravak.⁷⁰⁹ Francuska je donijela zakon kojim se nastojalo suzbiti nezakonitu migraciju i povećati učinkovitost postupka povratka jačanjem

701 Prijedlog „Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o jačanju policijske suradnje u vezi sa sprječavanjem, otkrivanjem i istraživanjem krijumčarenja migranata i trgovanja ljudima te o jačanju potpore koju Europol pruža u sprječavanju i suzbijanju takvih kaznenih djela i o izmjeni Uredbe (EU) 2016/794“, COM/2023/754 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023PC0754>, pristupljeno 17. veljače 2025.

702 Vijeće Europske unije, „Krijumčarenje migranata: države članice postižu dogovor o kaznenom pravu“, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/12/13/migrant-smuggling-member-states-reach-agreement-on-criminal-law/>, pristupljeno 17. veljače 2025.

703 Vijeće Europske unije, „Krijumčarenje migranata: proširena uloga Europolu u borbi protiv krijumčarenja migranata“, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/12/13/migrant-smuggling-member-states-reach-agreement-on-criminal-law/>, pristupljeno 17. veljače 2025.

704 Vijeće Europske unije, „Krijumčarenje migranata: proširena uloga Europolu u borbi protiv krijumčarenja migranata“, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/06/19/migrant-smuggling-enhanced-role-of-europol-in-fighting-migrant-smuggling/>, pristupljeno 17. veljače 2025.

705 Europski parlament, „Prijedlog uredbe o jačanju policijske suradnje i Europolove potpore u sprječavanju i suzbijanju krijumčarenja migranata i trgovanja ljudima“, legislativni pregled (legislative train schedule), <https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-promoting-our-european-way-of-life/file-commission-plans-to-step-up-the-eu-fight-against-migrant-smuggling>, pristupljeno 21. svibnja 2025.

706 U okviru Fonda za unutarnju sigurnost.

707 „Komisija osigurava 12 milijuna eura za borbu protiv krijumčarenja migranata“, https://home-affairs.ec.europa.eu/news/commission-provides-eur-12-million-fight-against-migrant-smuggling-2024-06-14_en, pristupljeno 17. veljače 2025.

708 Obuhvaćene zemlje: Austrija, Bugarska, Cipar, Češka, Danska, Finska, Estonija, Grčka, Italija, Latvija, Litva, Malta, Nizozemska, Poljska i Rumunjska. Vidi: Europska migracijska mreža (EMN), „15 država članica EU-a traži od Europske komisije da predloži nova rješenja za sprječavanje neregularnih migracija u Europu“, <https://emn-belgium.be/news/15-eu-countries-ask-european-commission-propose-new-solutions-prevent-irregular-immigration>, pristupljeno 26. svibnja 2025.

709 AT, BE, FR, IE, IT, PT, SI.

710 BE, FR, IT i MD

inspekcija u departmanima izloženima visokom migracijskom pritisku (npr. češći pregledi vozila na javnim cestama). Italija je također donijela zakon koji je uveo niz izmjena u nacionalno zakonodavstvo o migracijama, uključujući odredbe kojima se od migranata

koji su ušli u državu nezakonito zahtijeva suradnja s nadležnim tijelima u svrhu utvrđivanja identiteta. Moldavija je uvela izmjenu zakona radi reguliranja prikupljanja otisaka prstiju stranaca privedenih, dovedenih pod pratnjom, uhićenih zbog nezakonitog prelaska državne granice ili osoba s nezakonitim boravkom u zemlji.

10.4. SPREČAVANJE DOLASKA NEZAKONITIH MIGRANATA

10.4.1. Suzbijanje omogućavanja nedopuštenog ulaska (krijumčarenje migranata)

U 2024. godini 11 država članica i promatračica EMN-a izvijestilo je o razvoju aktivnosti za suzbijanje omogućavanja nedopuštenog ulaska i krijumčarenja migranata.⁷¹⁰ Većina tih aktivnosti bila je potaknuta nužnošću jačanja borbe protiv mreža krijumčara migranata⁷¹¹ ili odgovorom na promjene u načinu djelovanja krijumčara.⁷¹² Donesene mjere prvenstveno su bile usmjerene na razjašnjavanje postojećeg zakonodavstva o borbi protiv krijumčarenja migranata⁷¹³ uvođenje strožih sankcija za krijumčarenje,⁷¹⁴ i/ili jačanje operativne suradnje.⁷¹⁵

U borbi protiv mreža krijumčara migranata, Njemačka, Francuska i Litva uvele su zakonodavne izmjene radi procesuiranja i povećanja kaznenih sankcija za krijumčare migranata.⁷¹⁶ Francuska je uvela zakonsku izmjenu kojom se povećavaju kazne za pomaganje pri nezakonitom ulasku, kretanju i boravku migranata kada kazneno djelo počine kriminalne mreže ili u drugim otegotnim okolnostima (npr. neposredni rizik smrti ili teške ozljede stranca, nedostojni uvjeti prijevoza itd.).

Slično tome, Litva je usvojila zakonsku izmjenu kojom su spojene dvije otegotne okolnosti (neudopušteni prijevoz osobe radi stjecanja financijske koristi ili ugrožavanja života osobe) te je propisana viša kazna za krijumčarenje migranata u tim slučajevima. Kao odgovor na povećanje nasilja kojima se služe krijumčari, Njemačka je uvela zakonske promjene kojima se sva djela krijumčarenja migranata klasificiraju kao teška ili vrlo teška kaznena djela, uz strože sankcije.

Šest država članica i promatračica EMN-a usvojilo je mjere za jačanje operativne suradnje u suzbijanju krijumčarenja migranata i nezakonite migracije.⁷¹⁷ Grčka je uvela zakonsku izmjenu kojom se proširuje popis kaznenih djela koja mogu biti obuhvaćena zajedničkim istražnim timovima, i to tako da uključuje pomaganje uz ostvarivanje dobiti pri ulasku i izlasku državljanina trećih zemalja s njezina državnog područja, kada je riječ o dvama ili više počinitelja. Bugarska je potpisala zajedničku akciju s Rumunjskom o koordinaciji policijske suradnje u sprječavanju i suzbijanju nezakonite migracije i prekograničnog kriminala. Cipar je uspostavio specijaliziranu Jedinicu za borbu protiv nezakonitog krijumčarenja migranata (vidjeti okvir u nastavku).

Okvir 16: Ciparska jedinica za borbu protiv nezakonitog krijumčarenja migranata

U veljači 2024. Glavni stožer za strance i migracije policije Cipra uspostavio je Jedinicu za borbu protiv nezakonitog krijumčarenja migranata. Primarna zadaća jedinice je razbijanje kriminalnih mreža uključenih u krijumčarenje migranata te rješavanje temeljnih uvjeta koji omogućuju njihov razvoj. Cilj jedinice je razviti i održavati cjelovito razumijevanje migracijskog okruženja na Cipru, s posebnim naglaskom na krijumčarenje migranata i operacije krijumčarskih mreža.

Uspostavom ove jedinice osigurat će se kontinuirano praćenje rizika i prijetnji koje proizlaze iz nezakonite migracije te provedba odgovarajućih mjera za ublažavanje tih izazova. Radi učinkovite provedbe svojih zadaća, jedinica je organizirana u dva ureda: Ured za prikupljanje obavještajnih podataka i Ured za procjenu, obradu i analizu obavještajnih podataka. Jedinica zapošljava sedam policijskih službenika.

Sprječavanje, otkrivanje i istraživanje prijevornog pribavljanja i korištenja krivotvorenih putnih isprava

Kako bi spriječile, otkrile i istražile prijevorno pribavljanje i/ili korištenje krivotvorenih putnih isprava, 10 država članica EMN-a pojačalo je svoje napore u 2024.⁷¹⁸ U većini slučajeva mjere su odgovor na potrebu jačanja kapaciteta policijskih i graničnih tijela u otkrivanju krivotvorenih i prijevornih isprava.⁷¹⁹

U pogledu jačanja kapaciteta, Cipar, Finska i Švedska osigurali su obuku nadležnim tijelima za poboljšanje sposobnosti otkrivanja krivotvorenih isprava. Primjerice, članovi ciparske policije sudjelovali su u obuci o analizi obilježja lica, otkrivanju osoba koje se lažno predstavljaju i krivotvorenim putnim ispravama. Druge zemlje provele su strukturne promjene radi jačanja kapaciteta za otkrivanje i istraživanje korištenja krivotvorenih dokumenata. Finska je uspostavila identifikacijski centar s ciljem osiguravanja integriteta, točnosti i upotrebljivosti identiteta kojima upravlja Imigracijska služba te pouzdanosti provjere identiteta.

711 BE, CY, DE, EE, EL, FI, FR, PL, SE, SK i MD.

712 CY, EL, FR, LT, SE i MD.

713 BE, DE.

714 DE, FR, LT.

715 DE, FR.

716 BE, BG, EE, EL, SE, SK.

717 DE, FR, LT.

718 BE, BG, DE, EE, EL, FR, NL, SE, SK.

719 BE, CY, CZ, FI, HU, IE, IT, LT, PT, SE.

720 BE, CY, FI, LT, PT, SE.

Finska Imigracijska služba također je započela pružati udaljenu podršku u provjeri dokumenata. Litva je provela operativne promjene radi nadogradnje sustava prepoznavanja lica, alata za provjeru dokumenata i baza podataka kako bi poboljšala kapacitete za identifikaciju prijevornih dokumenata.

Potreba za jačanjem sprječavanja i identifikacije korištenja krivotvorenih putnih isprava potaknula je i operativne i zakonodavne promjene u nekim državama članicama EMN-a.⁷²⁰ Mađarska i Švedska, primjerice, rasporedile su stručnjake u druge zemlje radi jačanja sprječavanja i otkrivanja prijevora s dokumentima.⁷²¹ Finska je izmijenila svoje zakonodavstvo kako bi razjasnila posljedice predočenja krivotvorenih putnih/identifikacijskih isprava. Češka je započela pripreme radove za poboljšanje sigurnosnih obilježja putnih isprava, dok je Švedska poduzela dodatne korake za uvođenje autentifikacije digitalnih čipova u dokumentima.

10.4.2. Sprječavanje nezakonite migracije putem pružanja informacija

Austrija, Belgija i Finska nastojale su spriječiti nezakonitu migraciju novim informativnim kampanjama namijenjenima potencijalnim migrantima, kako bi se povećala njihova svijest o rizicima povezanim s nezakonitom migracijom.

Primjerice, Finska je, kao odgovor na rizik instrumentalizacije migracija od strane Rusije, pokrenula komunikacijsku kampanju u suradnji s Finskom graničnom stražom, Imigracijskom službom i Ministarstvom vanjskih poslova. Kampanja je bila usmjerena na zemlje podrijetla i tranzita potencijalnih migranata koji bi mogli razmatrati ulazak u Finsku putem istočne granice (tj. Irak, Somalija, Bjelorusija i Libanon), te je imala za cilj pružiti točne informacije o nezakonitoj migraciji i obavijestiti migrante o zatvaranju granice. Austrija je provela informativne kampanje u relevantnim zemljama podrijetla i tranzita kako bi podigla razinu svijesti o rizicima nezakonite migracije, dok je Belgija pokrenula nekoliko internetskih informativnih kampanja radi podizanja svijesti o rizicima i posljedicama nezakonitog boravka.

10.4.3. Suradnja s trećim zemljama radi sprječavanja nezakonite migracije

Petnaest država članica EMN-a⁷²² ojačalo je svoju suradnju s trećim zemljama. Suradnja je često bila usmjerena na jačanje koordinacije s državama koje imaju ključnu ulogu u upravljanju i sprječavanju nezakonite migracije,⁷²³ a u nekim slučajevima razvijena je kao odgovor na velik broj nezakonitih dolazaka iz određenih regija/država.⁷²⁴ Ostali oblici suradnje u ovom kontekstu imali su za cilj suzbiti nezakonitu migraciju⁷²⁵ ojačati

upravljanje granicama⁷²⁶ i/ili povećati unutarnju sigurnost.⁷²⁷ Većina trećih zemalja s kojima je suradnja ojačana u 2024. nalazila se u Sjevernoj,⁷²⁸ Zapadnoj⁷²⁹ i Istočnoj Africi,⁷³⁰ odnosno na Bliskom istoku.⁷³¹ Suradnja sa Srbijom⁷³² i Bangladešom⁷³³ također je bila ojačana u četiri države. Pet država članica EMN-a ojačalo je suradnju s trećim zemljama sklapanjem ili obnavljanjem sporazuma o suradnji.⁷³⁴ Austrija je, primjerice, potpisala sporazum s Bahreinom o jačanju suradnje u području unutarnje sigurnosti i migracija, kao i pravno neobvezujuće memorandume o razumijevanju s Ganom i Kenijom radi jačanja suradnje u području nezakonite migracije, povratka i ponovnog prihvata. Italija je potpisala protokol o razumijevanju za provedbu Memoranduma o suradnji u upravljanju migracijskim tokovima s Tunisom, uključujući i suzbijanje nezakonite migracije. Italija je također ugostila granične službenike iz više zemalja, poput Libije i Tunisa, radi provedbe obuka vezanih uz upravljanje granicama i borbu protiv krijumčarenja migranata. Malta je obnovila svoj memorandum o razumijevanju s Libijom u području nezakonite migracije, a Slovačka je revidirala memorandum o razumijevanju sa Srbijom radi jačanja tehničkih i operativnih kapaciteta, uključujući uspostavu zajedničkih patrola na teritoriju Srbije u okviru zajedničkih operacija.

Jačanje upravljanja granicama u trećim zemljama prijavile su Italija, Poljska i Portugal, koje su ojačale suradnju s trećim zemljama, uključujući jačanjem njihovih kapaciteta za otkrivanje lažnih dokumenata. U suradnji s IOM-om, Italija je organizirala obuku za granične službenike u Obali Bjelokosti.⁷³⁵ Portugal je organizirao obuke o graničnim provjerama i prijevarama s dokumentima za granične službenike u Gvineji Bisau, a Poljska je pružila obuku o sigurnosti dokumenata imigracijskoj policiji Bangladeša i matičnoj službi Senegal.

Mađarska i Srbija ojačale su suradnju s trećim zemljama jačanjem razmjene informacija ili raspoređivanjem časnika za vezu. Mađarska je započela dijeljenje statističkih podataka sa Srbijom o krivotvorenim dokumentima otkrivenima na mađarsko-srpskoj granici te je rasporedila policijske službenike na srpsko-sjevernomakedonsku granicu. Austrija je rasporedila policijskog atašea u austrijsko veleposlanstvo u Bagdadu (Irak).

Neke od mjera donesenih radi jačanja suradnje s trećim zemljama bile su izravno vezane za povećanje (ili trajno visok broj) nezakonitih ulazaka iz određenih zemalja.⁷³⁶ S obzirom na visoke migracijske tokove istočnomediterranskom rutom, Bugarska je, primjerice, uspostavila međuinstitucijsku radnu skupinu s Turskom radi jačanja suradnje u smanjenju nezakonite migracije.

Luksemburg je na nacionalnoj razini odobrio dva Okvirna sporazuma EU-a s Tajlandom i Malezijom, kojima se, među ostalim, nastoji ojačati suradnja u borbi protiv nezakonite migracije.

721 CZ, HU, IE, LT, SE.

722 Mađarska je rasporedila stručnjake u Istanbul, Kairo i New Delhi, a Švedska je rasporedila službenika za vezu za pitanja imigracije u Atenu.

723 AT, BE, BG, DE (partnerski sporazumi o migracijama sa šest država o radnim migracijama i nezakonitim migracijama), EL, ES, HU, IE, IT, LU, MT, PL, PT, SE, SK.

724 AT, BE, HU, IT, MT, PL, PT, SK.

725 BE, BG, IE, IT.

726 AT, BG, HU, IT, LU, PL.

727 HU, IT, PT, SK.

728 AT.

729 IT (Tunis), MT (Libija)

730 AT (Gana), IT (Obala Bjelokosti), PL (Senegal), PT (Gvineja Bisau).

731 AT (Kenija).

732 AT (Irak i Bahrein), BG (Turska).

733 HU, SK.

734 IT, PL.

735 AT, ES, IT, MT, SK.

736 U kontekstu projekta „CIVIT“.

737 BG, IE, IT.

U siječnju 2024. Italija je svoj dekret iz 2023. o hitnim mjerama u vezi sa suradnjom Italije s državama afričkog kontinenta pretvorila u zakon. Tim su zakonom provedene mjere vezane uz suradnju Italije

s afričkim državama, kao dio šireg Mattei plana o suradnji s afričkim državama, koji – među ostalim – ima za cilj spriječiti i suzbiti nezakonitu migraciju kroz suradnju.

10.5. SPRJEČAVANJE NEZAKONITOG BORAVKA

10.5.1. Nadzor ili sankcioniranje zlouporabe zakonitih migracijskih kanala za rad, studij ili spajanje obitelji

Pet država članica EMN-a usvojilo je nove mjere za nadzor ili sankcioniranje zlouporabe zakonitih migracijskih kanala,⁷³⁷ ponajprije kao odgovor na porast pokušaja prijevornog korištenja određenih vrsta viza i dozvola (npr. za poslovne, radne ili studentske svrhe).⁷³⁸ Finska je ojačala suradnju policije, Imigracijske službe, Nacionalnog istražnog ureda i Finske granične straže kako bi se spriječila zlouporaba boravišnih dozvola za studij.

Kako bi dodatno suzbila neprijavljeni rad i ograničila zlouporabu zakonitih migracijskih kanala, Italija je donijela novi zakon kojim se uvode novi uvjeti za zapošljavanje državljana trećih zemalja. Primjerice, poslodavci moraju potvrditi interes za zapošljavanje državljanina treće zemlje prije izdavanja vize te ne mogu podnijeti više od tri zahtjeva za zapošljavanje stranog radnika (vidjeti i Poglavlje 3).

10.5.2. Ostale aktivnosti usmjerene na sprječavanje nezakonitog boravka i suzbijanje omogućavanja nezakonitog boravka

Cipar i Švedska proveli su reforme s ciljem sprječavanja i suzbijanja nezakonitog boravka, u kombinaciji s povećanjem učinkovitosti povratka (vidjeti također poglavlje 11). Kako bi učinkovitije odgovorile na nezakonit boravak, ciparske vlasti ojačale su operativne napore na identificiranju migranata s nezakonitim boravkom i provedbi odluka o povratku. U Švedskoj je Državno istražno povjerenstvo predstavilo mjere za povećanje razmjene informacija između javnih tijela i općina kako bi se identificirali državljani trećih zemalja bez zakonitog prava boravka u državi, te za jačanje provedbe povratka. Predložene mjere uključivale su mogućnost provođenja provjera stranaca unutar države kada postoje razlozi za sumnju da državljanin treće zemlje nema zakonito pravo boravka u Švedskoj, kao i mogućnost pretraživanja elektroničke komunikacijske opreme (npr. mobilnih telefona) u postupcima povratka vezanima uz dozvole za boravak.

10.5.3. Sprječavanje zapošljavanja migranata s nezakonitim boravkom, uključujući sankcije protiv poslodavaca

Šest država članica EMN-a usvojilo je nove mjere za sprječavanje zapošljavanja migranata s nezakonitim boravkom.⁷³⁹ Većina tih mjera bila je odgovor na potrebu učinkovitijeg suzbijanja zapošljavanja migranata s nezakonitim boravkom⁷⁴⁰ te jačanje zaštite državljana trećih zemalja od radne eksploatacije.⁷⁴¹ U tu svrhu, pet država članica EMN-a⁷⁴² donijelo je zakonodavne izmjene radi jačanja postojećih sankcija protiv poslodavaca,⁷⁴³ te radi pojašnjenja definicije nezakonitog zapošljavanja⁷⁴⁴ ili uvođenja dodatnih obveza za poslodavce⁷⁴⁵. Na Cipru je u 2024. stupila na snagu izmjena Zakona o strancima i migracijama kojom se Inspektoratu rada daje ovlast za izricanje upravnih kazni poslodavcima u slučajevima nezakonitog zapošljavanja i zapošljavanja osoba s nezakonitim boravkom. Češka je izmijenila Zakon o radu kako bi povećala postojeće kazne za poslodavce, revidirala definiciju nezakonitog rada te proširila odgovornost i sankcije na nove slučajeve (npr. omogućavanje obavljanja nezakonitog rada, prikriveno posredovanje pri zapošljavanju i omogućavanje prikrivenog posredovanja pri zapošljavanju). Francuska je također usvojila novi zakon kojim se jačaju administrativne sankcije protiv poslodavaca migranata s nezakonitim boravkom, a Litva je izmijenila zakonodavstvo kako bi uvela strože uvjete za zapošljavanje državljana trećih zemalja (npr. poslodavci ne smiju imati prethodne sankcije povezane sa zapošljavanjem, a radnici migranti ne smiju biti zaposleni kod više od četiri poslodavca).

Litva i Cipar također su provele strukturne promjene radi jačanja međuinstitucionalne suradnje u suzbijanju zapošljavanja migranata s nezakonitim boravkom. Na Cipru je Inspektorat rada dobio pristup podacima Službe za azil kako bi se olakšalo identificiranje migranata s nezakonitim boravkom i nezakonitim radom. U Litvi su Državni inspektorat rada, Državni porezni inspektorat, Državni fond za socijalno osiguranje, Služba za istrage financijskog kriminala, Policijska uprava i Državna granična služba osnovali Međuinstitucionalni centar za suradnju. Centar je, među ostalim, zadužen za otkrivanje i sprječavanje nezakonitog zapošljavanja, neprijavljenog rada, prisilnog rada i kršenja propisa o zapošljavanju stranaca.

U kontekstu provedbe vladinog programa, Finska je usvojila zakonodavne izmjene kojima se preciziraju situacije u kojima se dozvole za boravak mogu odbiti, uključujući

738 FI, IT, LT, PL, SK.

739 FI, PL, SK.

740 CY, CZ, FI, FR, IT, LT.

741 CY, CZ, FR, IT, LT.

742 CZ, FR, IT.

743 CY, CZ, FR, IT, LT.

744 CY, CZ, FR, IT.

745 CZ.

746 IT.

slučajeve u kojima su državljani trećih zemalja radili nezakonito u Finskoj.

10.6. PRISTUP USLUGAMA I PRAVNA RJEŠENJA ZA MIGRANTE S NEZAKONITIM BORAVKOM

Deset država članica EMN-a izvijestilo je o novim mjerama vezanima uz pristup uslugama⁷⁴⁶ i/ili pravnim rješenjima za državljane trećih zemalja s nezakonitim boravkom u 2024. godini.⁷⁴⁷

Dok je Latvija uvela mjere za poboljšanje pristupa uslugama za migrante s nezakonitim boravkom, Njemačka i Finska uvele su zakonodavne i političke izmjene kojima se takav pristup ograničava. Projekt RUM (Reaching Undocumented Migrants), koji vodi ICMPD-ov Instrument za povratak i reintegraciju (RRF) u partnerstvu s Belgijskom saveznom agencijom za prihvata tražitelja azila (Fedasil), Mixed Migration Centre (MMC) i Migration Policy Institute Europe (MPI-Europe), imao je za cilj poboljšati informiranje s neprijavljenim migrantima kroz razvoj alata i pristupa utemeljenih na dokazima. Zemlje poput Belgije, Danske, Finske, Luksemburga, Srbije i Švicarske pridonijele su dijeljenjem iskustava i primjera dobre prakse.

Kao odgovor na preporuku Komisije za Schengensku evaluaciju, Latvija je izmijenila svoj Zakon o imigraciji kako bi državljanima trećih zemalja koji ulažu žalbu na odluke o pritvoru omogućila pristup državnoj pravnoj pomoći.

Italija i Portugal provele su promjene kojima su migrantima s nezakonitim boravkom odobrena određena pravna rješenja. Italija je uvela novu vrstu dozvole boravka za državljane trećih zemalja koji su žrtve nezakonitog zapošljavanja i radne eksploatacije (vidjeti Poglavlje I I). Portugal je odobrio prijelazni režim koji je omogućio podnošenje zahtjeva za izdavanje dozvole boravka u okviru ukinutog postupka iskazivanja interesa.⁷⁴⁸ Francuska je također nastojala smanjiti pravnu nesigurnost, kako bi se priroda boravka migranata (zakonita ili nezakonita) određivala ili dozvolom boravka kojom se priznaje pravo boravka ili odlukom o povratku.

⁷⁴⁷ BE, DE, FI, LU, LV i RS.

⁷⁴⁸ BE, ES, FR, IT, LV, PT.

⁷⁴⁹ „Iskaz interesa“ uveden je Zakonom o strancima iz 2007. i omogućavao je radnicima migrantima da reguliraju svoj status u Portugalu podnošenjem zahtjeva za dozvolu boravka, čak i ako su u zemlju ušli s turističkom vizom, pod uvjetom da imaju dokazani radni odnos i da je njihova situacija u sustavu socijalne sigurnosti bila uredna. Naknadno je Zakonom 40/2024 od 7. studenoga 2024. uspostavljen prijelazni režim koji omogućuje da se regulira status migranata koji su doprinikli sustavu socijalne sigurnosti u Portugalu. Ovaj režim zamjenjuje „iskaz interesa“, koji je ukinut 3. lipnja 2024.

II. TRGOVANJE LJUDIMA

11.1. UVOD

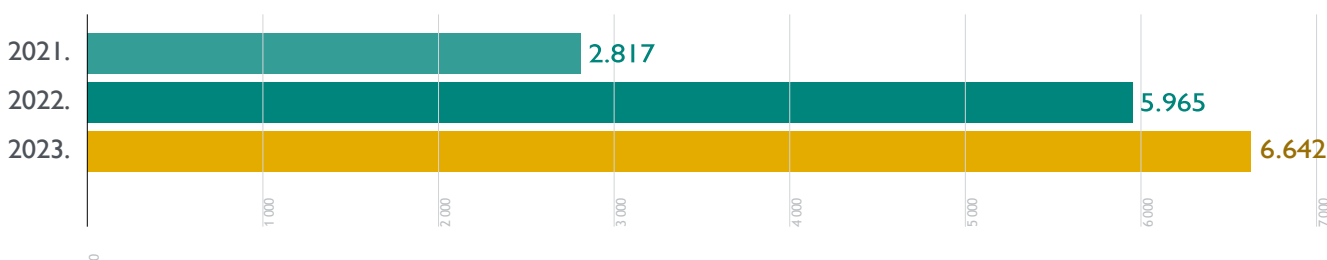
U 2024. godini razvoj mjera za suzbijanje trgovanja ljudima bio je uvelike potaknut potrebom daljnjeg jačanja prevencije, otkrivanja i identificiranja žrtava, kao i njihove zaštite – uključujući podizanje svijesti, izgradnju kapaciteta te poboljšanu nacionalnu i prekograničnu suradnju. Brojne su države također radile na jačanju ili donošenju nacionalnih akcijskih planova te su razvile (ili ojačale) nacionalne mehanizme upućivanja

Na razini EU-a glavne su aktivnosti bile zakonodavne prirode, s donošenjem revidirane Direktive o suzbijanju trgovanja ljudima, koja uvodi nova pravila radi jačanja borbe protiv trgovanja ljudima. Donošenje Pakta također je uvelo posebne zaštitne mehanizme i oblike podrške za žrtve trgovanja ljudima.

Suzbijanje trgovanja ljudima u svrhu radnog⁷⁴⁹ i seksualnog iskorištavanja⁷⁵⁰ bilo je središte više mjera donesenih na nacionalnoj razini, a tri su države poduzele i aktivnosti za sprječavanje trgovanja djecom i zaštitu djece žrtava.⁷⁵¹

Broj žrtava trgovanja ljudima iz trećih zemalja registriranih u EU-u i Norveškoj porastao je u 2023.⁷⁵² na 6.642, u usporedbi s 5.965 u 2022. – povećanje od oko 11% (vidjeti sliku 27). Istodobno je broj prvih dozvola boravka izdanih žrtvama trgovanja ljudima iz trećih zemalja značajno porastao u 2023. na 1.087, u usporedbi sa 760 u prethodnoj godini – porast od više od 43% (vidjeti sliku 28).

Slika 27: Broj žrtava trgovanja ljudima državljana trećih zemalja registriranih u EU-u, 2021.–2023.

Napomena: Ne uključuje Švedsku (2021. i 2022.), za koju podaci nisu dostupni. Porast prijavljenog broja žrtava posljedica je povećane pozornosti nadležnih tijela i agencija koje se bave borbom protiv trgovanja ljudima.

Izvor: Eurostat (crim_thb_vctz), datum izdavanja: 10. lipnja 2025.

750 FI, FR, MT, SE.

751 BE, FR, IE, SE.

752 FR, MT i GE.

753 U vrijeme pisanja podaci za 2024. godinu o trgovanju ljudima još nisu bili dostupni.

Slika 28: Broj prvih dozvola za boravak izdanih žrtvama trgovanja ljudima, EU i Norveška, 2021. – 2023.

Izvor: Eurostat (migr_resoth), datum izdavanja: 10. lipnja 2025.

11.2. AKTIVNOSTI NA RAZINI EU-a

U lipnju 2024. Europski parlament i Vijeće usvojili su Direktivu (EU) 2024/1712 kojom se mijenja Direktiva 2011/36/EU sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava („revidirana Direktiva o suzbijanju trgovanja ljudima“), koja predviđa nova pravila radi jačanja borbe protiv trgovanja ljudima.⁷⁵³ Nova Direktiva zahtijeva od država članica EU-a, primjerice, uspostavu nacionalnih mehanizama upućivanja i poboljšanje koordinacije između tih mehanizama i tijela nadležnih za azil. Također dodaje iskorištavanje surogatstva, prisilnih brakova i nezakonitog posvojenja kao nove oblike iskorištavanja u definiciji trgovanja ljudima (uključujući kada se ti oblici iskorištavanja odvijaju putem interneta). Kako bi se smanjila potražnja koja potiče trgovanje ljudima, revidirana Direktiva zahtijeva od država članica EU-a da kriminaliziraju svjesno korištenje usluga koje potječu od žrtava trgovanja ljudima. Direktiva također nastoji ojačati postojeće alate tijela za provedbu zakona i pravosudnih tijela za istragu i kazneni progon ove vrste kaznenog djela te formalizira godišnje prikupljanje podataka na razini EU-a koje provodi Eurostat o trgovanju ljudima.⁷⁵⁴

Donošenjem Pakta uvedeni su i posebni zaštitni mehanizmi i oblici podrške za žrtve trgovanja ljudima. Prema Uredbi (EU) 2024/1356 (Uredba o provjeri), primjerice, države članice EU-a moraju uključiti nacionalna tijela nadležna za otkrivanje i identificiranje žrtava trgovanja ljudima u postupke provjere.⁷⁵⁵ Prema Direktivi (EU) 2024/1346 (preinačena Direktiva o uvjetima prihvata),⁷⁵⁶ žrtve trgovanja ljudima navedene su kao podnositelji zahtjeva sa posebnim potrebama u pogledu prihvata. U istom smislu, Uredba (EU) 2024/1347 (Uredba o kvalifikacijama)⁷⁵⁷ zahtijeva od država članica EU-a da uvažavaju posebne potrebe ranjivih kategorija podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu, uključujući žrtve trgovanja ljudima.

U lipnju 2024. Vijeće je usvojilo svoj pregovarački stav o prijedlogu za jačanje uloge Europolu u potpori državama članicama EU-a u borbi protiv krijumčarenja migranata i trgovanja ljudima (vidjeti Poglavlje 10).

11.3. AKTIVNOSTI NA NACIONALNOJ RAZINI

U 2024. godini većina država članica i promatračica EMN-a provela je strateške političke mjere potaknute potrebom za jačanjem prevencije i suzbijanja trgovanja ljudima.⁷⁵⁸ U većini slučajeva te su mjere obuhvaćale sve oblike trgovanja ljudima,⁷⁵⁹ dok su se u nekoliko država usvojene strategije usredotočile na trgovanje ljudima u svrhu određenih oblika iskorištavanja,

kao što su seksualno iskorištavanje,⁷⁶⁰ radno iskorištavanje⁷⁶¹ te iskorištavanje djece.⁷⁶²

Kako bi nastavile jačati napore u sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima te učinkovito podupirale žrtve, 14 država članica i promatračica EMN-a usvojilo je (ili obnovilo) sveobuhvatne nacionalne akcijske planove koji se u širokom opsegu bave svim oblicima trgovanja ljudima.⁷⁶³ Finska i Grčka bile su u procesu njihova ažuriranja. Neki od glavnih

754 Direktiva (EU) 2024/1712 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o izmjeni Direktive 2011/36/EU o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava („revidirana Direktiva o suzbijanju trgovanja ljudima (EU) 2024/1712“), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024L1712>, pristupljeno 17. veljače 2025.

755 Europska komisija, „Snažnija pravila EU-a za borbu protiv trgovanja ljudima stupaju na snagu“, https://home-affairs.ec.europa.eu/news/stronger-eu-rules-fight-trafficking-human-beings-enter-force-2024-07-12_en, pristupljeno 18. veljače 2025.

756 Uredba (EU) 2024/1356 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o uvođenju dubinske provjere državljana trećih zemalja na vanjskim granicama i o izmjeni Uredbi (EZ) br. 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 i (EU) 2019/817 („Uredba o provjeri (EU) 2024/1356“) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401356, pristupljeno 22. kolovoza 2024.

757 Direktiva (EU) 2024/1346 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o utvrđivanju standarda za prihvata podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu (preinaka) („Direktiva o uvjetima prihvata (EU) 2024/1346“), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401346, pristupljeno 28. kolovoza 2024.

758 Uredba (EU) 2024/1347 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o standardima za kvalifikaciju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva kao korisnika međunarodne zaštite, za jedinstveni status za izbjeglice ili za osobe koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu i za sadržaj odobrene zaštite, o izmjeni Direktive Vijeća 2003/109/EZ i o stavljanju izvan snage Direktive 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća („Uredba o kvalifikacijama (EU) 2024/1347“) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401347, pristupljeno 14. kolovoza 2024.

759 AT, BE, BG, CZ, DE, EE, EL, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, SE, SI, SK i GE, MD, UA.

760 AT, BE, BG, CZ, DE, EE, EL, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SK i GE, MD.

761 BE, FR, SE.

762 FI, FR, MT, SE.

763 FR, MT i GE.

764 AT, BG, CZ, DE, FR, HR, LT, MT, NL, PT, SI, SK i MD, RS.

ojačanih (ili uvedenih) elemenata u novim akcijskim planovima uključivali su: jačanje nacionalne⁷⁶⁴ i međunarodne⁷⁶⁵ suradnje u borbi protiv trgovanja ljudima; bolju zaštitu žrtava⁷⁶⁶ i učinkovitiji progon počinitelja;⁷⁶⁷ te intenziviranje preventivnih napora usmjerenih na ranjive skupine (npr. djecu, migrante i tražitelje međunarodne zaštite).⁷⁶⁸ Nadalje, poboljšana je rana identifikacija žrtava,⁷⁶⁹ suradnja s privatnim sektorom⁷⁷⁰ te uvođenje pristupa osjetljivih na potrebe djece.⁷⁷¹

Vođene prioritetima svojih vlada, četiri države članice i promatračice EMN-a usvojile su akcijske planove za sprečavanje i suzbijanje trgovanja ljudima u svrhu određenih oblika iskorištavanja.⁷⁷² Finska je usvojila „Akcijski plan protiv radnog iskorištavanja“, Francuska je usvojila „Plan za suzbijanje trgovanja ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja“ te pokrenula svoju nacionalnu strategiju borbe protiv prostitucijskog sustava i seksualnog iskorištavanja. Gruzija je razvila „Strategiju zaštite djece koja žive i/ili rade na ulici od nasilja“, koja uključuje mjere za zaštitu ove skupine od trgovanja ljudima.

Osam država članica EMN-a provelo je zakonodavne izmjene⁷⁷³ radi učinkovitijeg suzbijanja trgovanja ljudima kroz prevenciju,⁷⁷⁴ jačanje kaznenog progona počinitelja⁷⁷⁵ te bolju zaštitu žrtava,⁷⁷⁶ bilo ciljano prema određenim oblicima trgovanja ljudima ili kroz sveobuhvatni pristup. U pogledu jačanja prevencije, Finska je izmijenila Zakon o strancima kako bi bilo moguće odbiti izdavanje dozvole boravka ako postoje razlozi za sumnju da će podnositelj zahtjeva biti izložen radnom iskorištavanju. Belgija je usvojila zakon kojim se omogućuje zapošljavanje seksualnih radnica i radnika putem ugovora o radu, uz prethodno odobrenje pod strogim uvjetima usmjerenima na sprječavanje trgovanja ljudima i iskorištavanja. Irska je donijela novo zakonodavstvo radi jačanja zaštite žrtava seksualnih kaznenih djela (uključujući žrtve trgovanja ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja) te radi uspostave preinačenog nacionalnog mehanizma upućivanja za sve žrtve trgovanja ljudima. Finska je izmijenila svoj Kazneni zakon kako bi obuhvatila prisilni brak kao oblik trgovanja ljudima, dok je Poljska povećala kazne za počinitelje. Među državama koje su usvojile sveobuhvatnije politike, Finska i Poljska također su unijele izmjene u kazneno zakonodavstvo radi jačanja borbe protiv trgovanja ljudima.

Okvir 17: Početni naponi za prilagodbu nacionalnog zakonodavstva i prakse promjenama uvedenima revidiranom Direktivom o suzbijanju trgovanja ljudima (Direktiva (EU) 2024/1712)

U 2024. godini šest država članica EMN-a⁷⁷⁷ izvijestilo je o donošenju ili razmatranju specifičnih mjera za prilagodbu nacionalnog konteksta novim zahtjevima uvedenima revidiranom Direktivom o suzbijanju trgovanja ljudima (Direktiva (EU) 2024/1712). Njemačka je na saveznoj razini usvojila svoj prvi sveobuhvatni Nacionalni akcijski plan za prevenciju i suzbijanje trgovanja ljudima te podršku žrtvama, koji uključuje i oblike iskorištavanja dodane u revidiranu Direktivu – iskorištavanje surogatstva, nezakonitog posvojenja i prisilnog braka. Grčka i Poljska uspostavile su radne skupine za razmatranje ili izradu nacrt (izmjena) nacionalnog zakonodavstva i politika radi njihova usklađivanja s revidiranom Direktivom, a u Češkoj, Estoniji i Švedskoj vođene su rasprave o tome kako će Direktiva utjecati na nacionalni kontekst.

Kao odgovor na potrebu za jačanjem prevencije trgovanja ljudima i boljom zaštitom te podrškom (pretpostavljenim) žrtvama, četiri države članice EMN-a provele su organizacijske promjene.⁷⁷⁸ Na Cipru je uloga Nacionalnog koordinatora za borbu protiv trgovanja ljudima prenesena na Zamjenika ministra za migracije i međunarodnu zaštitu, a Grčka je uspostavila specijalizirani tim u okviru Glavnog tajništva za zaštitu ranjivih osoba i institucionalnu zaštitu (vidjeti okvir u nastavku).

Okvir 18: Uspostava specijaliziranog tima unutar Glavnog tajništva Grčke za zaštitu ranjivih osoba i institucionalnu zaštitu

Prepoznajući postojeću povezanost između trgovanja ljudima i migracijskih tokova te veće rizike kojima su izložene ranjive skupine (npr. maloljetnici bez pratnje, tražitelji međunarodne zaštite i osobe bez državljanstva), Grčka je 2024. uspostavila specijalizirani tim za zaštitu žrtava nasilja i trgovanja ljudima unutar Glavnog tajništva za zaštitu ranjivih osoba i institucionalnu zaštitu. Rad tima strukturiran je oko triju stupova: prevencija (uključujući obuku, podizanje svijesti i predlaganje zakonodavnih reformi); zaštita (uključujući mjere za sprječavanje ponovne viktimizacije i osnaživanje žrtava); te koordinacija/suradnja, kako na nacionalnoj razini (s organizacijama civilnog društva i među nadležnim tijelima), tako i na međunarodnoj razini.

765 AT, DE, FR, LT, NL i MD.

766 AT, LT.

767 AT, FR, HR, LT, MT, NL, PT i MD.

768 AT, MT, NL and MD.

769 DE, FR, LT, MT, PT.

770 FR, MT, NL.

771 HR, LT i MD.

772 MT, NL.

773 FI, FR, SE i GE.

774 BE, FI, FR, IE, MT, NL, PL, SE.

775 BE, FI.

776 FI, PL, NL, SE.

777 IE, MT.

778 CZ, DE, EE, EL, PL, SE.

779 CY, EL, LT, SE.

11.4. GLAVNE AKTIVNOSTI U OTKRIVANJU I IDENTIFIKACIJI ŽRTAVA

11.4.1. Otkriće i identifikacija državljana trećih zemalja žrtava (uključujući podnositelje zahtjeva za međunarodnu zaštitu)

Osposobljavanje i podizanje svijesti

Dvadeset država članica i promatračica EMN-a usvojilo je mjere za jačanje otkrivanja i identifikacije državljana trećih zemalja žrtava trgovanja ljudima putem aktivnosti podizanja svijesti i pružanja obuke ključnim dionicima.⁷⁷⁹ Dio tih aktivnosti bio je posebno usmjeren na otkrivanje ili identifikaciju djece žrtava,⁷⁸⁰ žrtava trgovanja ljudima u svrhu radnog⁷⁸¹ ili seksualnog iskorištavanja,⁷⁸² te žrtava u migracijskim postupcima i postupcima međunarodne zaštite.⁷⁸³

Kako bi se povećala svijest o indikatorima koji mogu upućivati na situaciju trgovanja ljudima kod osoba koje mogu doći u kontakt s (pretpostavljenim) žrtvama, 11 država članica i promatračica EMN-a organiziralo je kampanje podizanja svijesti⁷⁸⁴ i pružilo obuke različitim akterima.⁷⁸⁵ Glavni cilj ovih aktivnosti bio je povećati postojeće kapacitete za rano otkrivanje i identifikaciju žrtava trgovanja ljudima.

U većini slučajeva aktivnosti podizanja svijesti i obuke bile su usmjerene na više različitih dionika, uz nastojanje da se istovremeno omoguće mogućnosti za suradnju i umrežavanje. Osoblje socijalnih službi (uključujući tijela nadležna za zaštitu djece)⁷⁸⁶ bilo je među glavnim ciljanim skupinama tih aktivnosti. U Gruziji je Ministarstvo pravosuđa, u suradnji s ICMPD-om, organiziralo obuku za djelatnike Državne agencije za skrb o djeci o postupcima identifikacije maloljetnih žrtava trgovanja ljudima. Poljska je pokrenula novu društvenu kampanju pod nazivom „Zaposleni u ropstvu“ radi podizanja svijesti javnosti o fenomenu prisilnog rada, uključujući distribuciju internetskih i tiskanih promotivnih materijala pokrajinskim timovima koji se bore protiv trgovanja ljudima.

Inspeksijska tijela rada⁷⁸⁷ bila su još jedna od glavnih ciljnih skupina za informativne i kapacitetne kampanje koje su države članice EMN-a organizirale tijekom 2024. Primjerice, Estonija je organizirala poseban dan obuke za inspektore rada i druge službenike (npr. voditelje odbora za radne sporove i inspektore nadzora) kako bi ih informirala o aktualnim trendovima u trgovanju ljudima te ojačala njihove kapacitete za prepoznavanje mogućih žrtava.

U sedam država članica EMN-a aktivnosti podizanja svijesti i obuke također su bile usmjerene na migracijska tijela i tijela vezana za azil.⁷⁸⁸ Švedska agencija za migracije, primjerice, ažurirala je priručnik o trgovanju ljudima za osoblje u centrima za zadržavanje te je provela obuke za jedinice

koje rade s izbjeglicama primljenima u Švedsku putem kvotnog sustava. Grčka i Slovenija izradile su nove standardne operativne postupke (SOP) za identifikaciju žrtava trgovanja ljudima u postupcima međunarodne zaštite, kao dio svojih programa preseljenja (vidjeti okvir u nastavku).

Okvir 19: Novi SOP-ovi za identifikaciju žrtava trgovanja ljudima među podnositeljima zahtjeva za međunarodnu zaštitu

U suradnji s Pravnim centrom za zaštitu ljudskih prava i okoliša te UNHCR-om, Međuresorna radna skupina Slovenije za suzbijanje trgovanja ljudima započela je pripremu novih smjernica i postupaka za identifikaciju i upućivanje žrtava trgovanja ljudima među podnositeljima zahtjeva za međunarodnu zaštitu. SOP-ovi će biti uključeni u ažurirani Priručnik o identifikaciji, pomoći i zaštiti žrtava trgovanja ljudima 2025.

U Grčkoj je Služba za primitak i identifikaciju izdala SOP za identifikaciju i postupanje prema mogućim ili stvarnim žrtvama trgovanja ljudima unutar prihvatnih i smještajnih objekata.

S obzirom na ključnu ulogu privatnog sektora (npr. sektora ugostiteljstva i prijevoza) u otkrivanju žrtava trgovanja ljudima, tri države članice EMN-a⁷⁸⁹ organizirale su kampanje podizanja svijesti i obuke usmjerene na ove dionike (vidjeti okvir u nastavku).

Okvir 20: Aktivnosti osposobljavanja i podizanja svijesti usmjerene na privatni sektor

Belgija je pokrenula akciju podizanja svijesti usmjerenu na hotelski sektor u Regiji glavnoga grada Bruxellesa i okolici. U sklopu kampanje hotelskom je osoblju dostavila brošure u kojima se objašnjava što predstavlja trgovanje ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja, kako prepoznati moguće znakove iskorištavanja, te se pružaju praktični savjeti i korisni kontakti.

Estonija je organizirala seminar za cestovne prijevozne tvrtke radi jačanja njihovih kapaciteta za identifikaciju žrtava trgovanja ljudima. Seminar je organiziran pod vodstvom Europskog tijela za rad u suradnji s Inspektoratom rada, Policijom i graničnom stražom te Ministarstvom klime.

Grčka je organizirala internetsku aktivnost pod nazivom „Trgovanje ljudima: Prekini lanac“, usmjeren na povećanje svijesti o trgovanju ljudima među zaposlenima u zračnim lukama, hotelijerstvu, nastavnicima, obrazovnim djelatnicima i drugim skupinama.

780 BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IT, LV, MT, PL, PT, SE, SI, SK i GE.

781 CZ, DE, EL, MT, SE i GE.

782 DE, EL, FR, PL, SE.

783 BE, DE, FR, SE.

784 CZ, EL, HU, SE, SI.

785 BE, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, MT, PL, SK i GE.

786 DE, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IT, MT, PL, PT, SE i GE.

787 CY, CZ, DE, EL, LV.

788 DE, EE, EL, FI.

789 CZ, EE, EL, FI, HU, SE, SI.

790 BE, EE, EL.

Puteu pružanja obuke, 10 država članica i promatračica EMN-a nastojalo je posebno ojačati kapacitete tijela kaznenog progona i pravosudnih tijela za rano prepoznavanje žrtava trgovanja ljudima i osiguravanje njihove zaštite.⁷⁹⁰ Primjerice, Cipar je organizirao obuke za policijske službenike i druge dužnosnike radi poboljšanja njihovih sposobnosti otkrivanja i promicanja razmjene najboljih istražnih praksi. Češka Republika uvela je novu specijalizaciju unutar sudskog sustava za seksualne zločine, uključujući trgovanje ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja. Francuska je razvila poseban tečaj za istražitelje o vođenju intervjua s (pretpostavljenim) žrtvama trgovanja ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja.

Također su organizirane aktivnosti podizanja svijesti i informativne kampanje kako bi se povećala svijest šire javnosti i ojačali njezini kapaciteti za prepoznavanje mogućih slučajeva trgovanja ljudima.⁷⁹¹ Te su aktivnosti često uključivale javne aktivnosti, brošure, postere i informativne punktove na javnim mjestima, kao i kampanje na društvenim mrežama. Neki od njih organizirani su u okviru UN-ove kampanje „Plavo srce“⁷⁹² ili povodom Dana EU-a protiv trgovanja ljudima.⁷⁹³ U Poljskoj su, primjerice, različite institucije provodile promotivne aktivnosti povodom Dana EU-a protiv trgovanja ljudima, uključujući konferencije, radionice i informativne sastanke, namijenjene prvenstveno mladima i osobama koje traže posao u inozemstvu. U sklopu ovih aktivnosti provodili su se i posebni projekti, poput mobilne „Escapetruck“ sobe za bijeg, osmišljene kako bi se povećala svijest javnosti o trgovanju ljudima kroz suočavanje s dilemama nadahnutima stvarnim pričama.

Mjere u području suradnje između nacionalnih tijela

U 2024. godini osam država članica EMN-a izvijestilo je o razvoju suradnje između nacionalnih tijela, najčešće potaknuto potrebom za poboljšanjem međuagencijske koordinacije i jačanjem razmjene informacija radi učinkovitije identifikacije žrtava trgovanja ljudima.⁷⁹⁴

S obzirom na sve veći broj identificiranih žrtava prisilnog rada, poljsko Ministarstvo unutarnjih poslova ojačalo je suradnju s Ministarstvom obitelji, rada i socijalne politike, među ostalim kroz obuke i zajedničke aktivnosti podizanja svijesti. Francuska je provela multidisciplinarnu programe osposobljavanja o trgovanju ljudima kako bi se optimizirala suradnja između sudionika u provedbi zakona i pravosudnom sustavu te ojačala prava žrtava.

Mjere u području suradnje između (država) članica

Trinaest država članica EMN-a izvijestilo je o pojačanim nastojanjima da se ojača suradnja s drugim (državama) članicama u borbi protiv trgovanja ljudima u 2024.⁷⁹⁵

Osam država članica EMN-a sudjelovalo je u zajedničkim operativnim aktivnostima radi identifikacije potencijalnih žrtava trgovanja ljudima,⁷⁹⁶ uključujući u okviru Europske multidisciplinarnu platformu protiv kriminalnih prijetnji (EMPACT).⁷⁹⁷ Države članice EMN-a također su ojačale suradnju u prevenciji i borbi protiv trgovanja ljudima u kontekstu regionalnih struktura suradnje, poput Mreže nacionalnih koordinatora i izvjestitelja EU-a za trgovanje ljudima;⁷⁹⁸ Radne skupine za borbu protiv trgovanja ljudima (TF-THB) Vijeća država Baltičkog mora (CBSS) (vidi okvir ispod);⁷⁹⁹ te Nordijskog vijeća ministara.⁸⁰⁰

Okvir 21: Suradnja u okviru TF-THB CBSS-a⁸⁰¹

U 2024. godini Estonija i Finska predsjedale su CBSS-om. Tijekom estonskog predsjedanja suradnja među članicama TF-THB-a bila je usmjerena na prevenciju, istrage i pružanje pomoći žrtvama, uz poseban naglasak na radnicima migrantima i osobama uključenima u prostituciju. Tijekom finskog predsjedanja prioritet je bio unaprijediti znanje i suradnju zemalja u regiji Baltičkog mora u prevenciji trgovanja djecom i pružanju pomoći dječjim žrtvama. TF-THB je u 2024. usvojio novu strategiju koja se bavi ključnim pitanjima poput radnog iskorištavanja, trgovanja ljudima u kontekstu migracija i rodno specifičnih aspekata trgovanja ljudima.

S obzirom na veliki broj djece žrtava prisilnog prosjačenja iz balkanskih zemalja otkrivenih u sjevernoj Grčkoj, grčki Nacionalni centar za socijalnu solidarnost (EKKA) surađivao je sa Socijalnom organizacijom za podršku mladima te s bugarskim i rumunjskim organizacijama u provedbi posebne aktivnosti „Koordinacijske usluge za žrtve trgovanja ljudima u jugoistočnom Balkanu“.

Ostale aktivnosti u području detekcije i identifikacije

U 2024. godini Francuska i Belgija usvojile su mjere za jačanje suradnje s platformama društvenih mreža i digitalnim aplikacijama radi unapređenja detekcije i identifikacije žrtava trgovanja ljudima. U Francuskoj je Središnji ured za suzbijanje trgovanja ljudima (OCRTEH) razvio partnerstva s nekoliko tvrtki (Booking.com, Uber) čije se platforme (aplikacije, društvene mreže, internetske stranice i dr.) koriste za iskorištavanje žrtava. U travnju 2024. organiziran je seminar za pokretanje ove suradnje. OCRTEH je u 2024. dodatno ojačao svoje partnerstvo s Airbnb-om. U prosincu 2024. Belgija je organizirala „Benelux Day on Human Trafficking and New Technologies“ kako bi potaknula raspravu i suradnju predstavnika beneluških vlada i tehnoloških poduzeća o iskorištavanju digitalnih platformi od strane trgovaca ljudima te o strategijama za borbu protiv ovog izazova.

791 CY, CZ, DE, EE, FI, FR, LV, MT, PT, SE i GE.

792 BE, IT, MT, PL, SI, SK i GE.

793 Ured Ujedinjenih naroda za droge i kriminal, „Kampanja Plavo srce“, <https://www.unodc.org/unodc/en/blueheart/>, pristupljeno 10. ožujka 2025.

794 BE, EL, SK i GE.

795 DE, EE, EL, FI, FR, MT, PL, SE.

796 AT, BE, CY, DE, EE, EL, FI, FR, IT, MT, LV, PL, SE.

797 AT, BE, CY, DE, FR, IE, LT, SE.

798 BE, CY, DE, FR, IE, LT, SE.

799 BE, Belgija je 2024. u kontekstu svojeg predsjedanja Vijećem EU-a organizirala sastanak ove mreže, koju čine sve države članice EU-a.

800 DE, EE, EL, FI, LV, PL, SE.

801 SE.

802 Članovi TF-THB-a uključuju Dansku, Estoniju, Finsku, Njemačku, Island, Latviju, Litvu, Norvešku, Poljsku i Švedsku.

11.4.2. Nacionalni mehanizmi upućivanja (ili ekvivalentni sustavi) za žrtve trgovanja ljudima

U 2024. godini osam država članica EMN-a⁸⁰² izvijestilo je o ažuriranju nacionalnih mehanizama upućivanja ili smjernica za njihovu provedbu, radi povećanja njihove učinkovitosti i bolje zaštite žrtava.

Nekoliko država članica EMN-a usvojilo je⁸⁰³ ili radilo na uspostavi (ili ažuriranju)⁸⁰⁴ svojih nacionalnih mehanizama upućivanja. Poljska je usvojila novi nacionalni mehanizam upućivanja, a Francuska je svoj ojačala time što je dopustila trećim stranama koje otkrivaju slučajeve iskorištavanja (prvenstveno specijaliziranim udrugama) da dostavljaju dokaze o iskorištavanju.

Tri države članice EMN-a usvojile su nove smjernice ili SOP-ove za provedbu nacionalnih mehanizama upućivanja,⁸⁰⁵ kao odgovor na potrebu za poboljšanjem identifikacije i zaštite žrtava⁸⁰⁶ te jačanje učinkovitosti mehanizma.⁸⁰⁷ Grčka je ažurirala posebno izdanje SOP-ova usmjerenih na identifikaciju i podršku žrtvama u postupku azila kako bi odražavalo organizacijske i zakonodavne promjene u zemlji. Finska je izradila „Nacionalni priručnik za mehanizam upućivanja“ za identifikaciju žrtava trgovanja ljudima i osiguravanje njihove zaštite, dok je Njemačka izradila nacrt smjernica za suradnju između aktera u pojedinim savezним državama kako bi se osigurala identifikacija i zaštita djece žrtava trgovanja ljudima i iskorištavanja.

11.5. ZAŠTITA ŽRTAVA

11.5.1. Odobravanje razdoblja razmišljanja i/ili zakonitog boravka (pretpostavljenim) žrtvama trgovanja ljudima iz trećih zemalja

U 2024. godini nisu zabilježene nove aktivnosti vezane uz odobravanje razdoblja razmišljanja za (pretpostavljene) žrtve trgovanja ljudima. Italija je uvela novu vrstu dozvole boravka za državljane trećih zemalja koji su žrtve nezakonitog zapošljavanja i radnog iskorištavanja te za njihove članove obitelji, kada osobe pruže korisnu pomoć u istrazi (npr. identifikacijom počinitelja). Ta dozvola omogućuje boravak u Italiji u trajanju od šest mjeseci, uz mogućnost produljenja do godinu dana, a kasnije se može pretvoriti u dozvolu za rad ili studij. Ova dozvola omogućuje pristup socijalnim uslugama, obrazovanju i radu.

11.5.2. Pružanje informacija, pomoći i podrške (pretpostavljenim) žrtvama trgovanja ljudima iz trećih zemalja

Aktivnosti u pružanju informacija, pomoći i podrške (pretpostavljenim) žrtvama iz trećih zemalja za 2024. godinu opisalo je deset država članica i promatračica EMN-a⁸⁰⁸. Aktivnosti su se vezane uz aktivnosti podizanja svijesti⁸⁰⁹ ili pružanje dodatne podrške.⁸¹⁰

Šest država članica EMN-a⁸¹¹ provelo je mjere usmjerene na informiranje žrtava o pokazateljima trgovanja ljudima⁸¹² ili na informiranje o postojećim postupcima za traženje

pomoći te dostupnim uslugama podrške.⁸¹³ Cipar je objavio priručnik za žrtve iskorištavanja i trgovanja ljudima, a Švedska je izradila brošuru o nacionalnom mehanizmu upućivanja kako bi se olakšala distribucija informacija o dostupnoj podršci. Oba materijala prevedena su na 12 jezika. Bugarska je pokrenula projekt u suradnji s IOM-om radi podizanja svijesti o rizicima trgovanja ljudima.

Pet država članica i promatračica EMN-a nastojalo je unaprijediti pružanje podrške žrtvama⁸¹⁴ kroz organizacijske promjene,⁸¹⁵ poboljšanje izravne podrške,⁸¹⁶ ili jačanje kapaciteta relevantnih aktera.⁸¹⁷ Hrvatska je uspostavila nove odjele za podršku žrtvama i svjedocima pri sudovima, a Luksemburg je povećao broj zaposlenika u InfoTraiteu kako bi osigurao 24/7, koje uključuju prijam i psihosocijalnu skrb za žrtve. Gruzija je unutar Državne agencije za skrb uspostavila Odjel za pomoć žrtvama trgovanja ljudima i nasilja kako bi se osigurala bolja koordinacija pružanja podrške žrtvama.

U okviru projekta provedenog u suradnji s IOM-om, Grčka je usvojila posebne mjere za obuku djelatnika prvog kontakta te pružanje nefinancijske podrške žrtvama iz trećih zemalja (npr. strukovna osposobljavanja, jezična i kulturna orijentacija, zdravstvena skrb i podrška pri pokretanju malog poduzeća), radi promicanja njihove socijalne integracije.

803 DE, EE, FI, LV, MT, PL

804 PL

805 EE, FI, IE, MT.

806 DE, EL, FI.

807 DE, FI.

808 EL.

809 BG, CY, EE, EL, FR, HR, LV, MT, SE i GE.

810 BG, CY, EE, EL, FR, LV, SE.

811 EL, HR, LU, MT i GE.

812 BG, CY, EE, EL, FR, LV, SE.

813 BG, CY, EE, FR, LV.

814 CY, EE, EL, SE.

815 EL, HR, LU, MT i GE.

816 EL, HR, LU.

817 EL, SI.

818 EL, MT.

11.6. SURADNJA S TREĆIM ZEMLJAMA

Deset država članica i promatračica EMN-a⁸¹⁸ izvijestilo je o novim oblicima suradnje s trećim zemljama radi sprječavanja i borbe protiv trgovanja ljudima.

Potreba za jačanjem borbe protiv trgovanja ljudima kao oblika organiziranog kriminala bila je jedna od glavnih motivacija za unaprjeđenje suradnje s trećim zemljama.⁸¹⁹ Francuska i Italija, primjerice, nastojale su ojačati kapacitete tijela za provedbu zakona u trećim zemljama u borbi protiv trgovanja ljudima. Italija je radila na jačanju kapaciteta lokalnih snaga u Libiji i Nigeriji, a Francuska je provela projekt u partnerstvu s Kolumbijom, koji je uključivao obuku kolumbijskih istražitelja kako bi se ojačala suradnja francuske i kolumbijske policije, pravosuđa i nevladinog sektora u području trgovanja ljudima radi seksualnog iskorištavanja. Njemačka je potpisala memorandume o razumijevanju s Brazilom, Peruom i Kolumbijom radi jačanja suradnje u borbi protiv teškog i organiziranog kriminala, uključujući trgovanje ljudima.

I Estonija i Belgija ojačale su svoju suradnju s trećim zemljama kao odgovor na visok rizik trgovanja ljudima kod određenih nacionalnosti trećih zemalja. Kako bi se odgovorilo na visoki rizik radnog iskorištavanja i trgovanja među izbjeglicama i interno raseljenim osobama, Belgija je podržala projekt u Ukrajini koji provodi ILO, usmjeren na sprječavanje trgovanja ljudima u tim skupinama. Estonija je u suradnji s Uredom Ujedinjenih naroda za droge i kriminal u Uzbekistanu provela projekt usmjeren na sprječavanje trgovanja ljudima u svrhu radnog iskorištavanja. Kao rezultat projekta izrađen je džepni „Vodič za sigurnu radnu migraciju između Uzbekistana i Estonije“.

Luksemburg je na nacionalnoj razini ratificirao okvirne sporazume između EU-a i Tajlanda te EU-a i Malezije, kojima se nastoji ojačati suradnja u sprječavanju i borbi protiv trgovanja ljudima te zaštititi žrtava.

11.7. KORISNICI PRIVREMENE ZAŠTITE

U 2024. godini nisu zabilježene nikakve zakonodavne ni političke promjene u vezi s borbom protiv trgovanja ljudima među korisnicima privremene zaštite.

11.8. OSTALE AKTIVNOSTI U PODRUČJU TRGOVANJA LJUDIMA

Osam država članica EMN-a⁸²⁰ izvijestilo je o posjetima i preporukama Skupine stručnjaka za djelovanje protiv trgovanja ljudima (GRETA), u okviru periodičkog praćenja provedbe Konvencije Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima. Ti su posjeti često potaknuli nacionalne rasprave, a u nekim su slučajevima doveli i do provedbe reformi radi usklađivanja s preporukama.

Malta je, primjerice, izmijenila svoj Kazneni zakon nakon preporuke GRETA-e kako bi se osiguralo da sve maloljetne žrtve trgovanja ljudima imaju pravo na posebne zaštitne mjere. Izmjena je, među ostalim, uključivala mogućnost da suci ne izreknu kaznu maloljetnicima osuđenima za: poticanje ili navođenje maloljetnika na bavljenje prostitucijom ili sudjelovanje u pornografskim izvedbama; ili prikazivanje i posjedovanje pornografskog materijala, nepristojnih fotografija,

filmova ili drugog materijala koji prikazuje maloljetnike na javnim mjestima ako su sami bili žrtve seksualnog zlostavljanja i bili prisiljeni počiniti to kazneno djelo. Izmjena zakona također omogućuje snimanje izjava maloljetnih žrtava koje daju policiji te uvodi obvezu da se ispitivanje i unakrsno ispitivanje djece provede u jednom terminu i pritom snimi.

U Švedskoj je interno mrežno tijelo Švedske agencije za migracije, nadležno za borbu protiv trgovanja ljudima, započelo užu suradnju s jedinicom koja obrađuje predmete iz sustava Dublin, nakon preporuka GRETA-e. U Litvi je iniciran prijenos nadležnosti za praćenje trgovanja ljudima s Ministarstva unutarnjih poslova na Ured pučkog pravobranitelja, kako bi se ojačala neovisnost nadzora nad aktivnostima u borbi protiv trgovanja ljudima, sukladno preporuci GRETA-e. Ova je promjena stupila na snagu 1. siječnja 2025.

819 BE, DE, EE, ES, FR, HR, IT, LU, PL, SE i GE.

820 DE, FR, IT, PL, SE i GE.

821 BE, CZ, DE, FI, LT, LU, MT, SE, SK.

12. VRAĆANJE I PONOVI PRIHVAT

12.1. UVOD

Ključne mjere politika na razini EU-a i nacionalne aktivnosti u području povratka i prihvata u 2024. godini prvenstveno su imale za cilj povećati učinkovitost postupaka povratka i povećati broj državljana trećih zemalja koji se vraćaju. Središnje aktivnosti na razini EU-a uključivali su donošenje Uredbe o postupku povratka na granici i schengensku evaluaciju povratka.

Nacionalne mjere prisilnog povratka bile su potaknute sigurnosnim razlozima⁸²¹ i izazovima povezanim s nedostatkom suradnje⁸²² te su nastojale poboljšati postupke identifikacije kako bi se povećala učinkovitost povratka.⁸²³ Nekoliko država članica i promatračica EMN-a surađivalo je u sklopu zajedničkih operacija prisilnog povratka (JRO) koje provodi Frontex.

Ukupno su 23 države članice EMN-a izvjestile o aktivnostima u području dobrovoljnog povratka.⁸²⁴ Jedanaest država⁸²⁵ nastojalo je povećati broj dobrovoljnih povrataka ili kapacitete za provedbu dobrovoljnih povrataka. Savjetovanje o povratku najčešće je navedeno kao mjera za povećanje korištenja mogućnosti dobrovoljnog povratka.⁸²⁶ Petnaest država članica i promatračica EMN-a⁸²⁷ izvjestilo je o suradnji s Frontexom putem EURP-a, uključujući četiri države⁸²⁸ koje su tu suradnju započele u 2024.

Petnaest država članica EMN-a⁸²⁹ izvjestilo je o aktivnostima u vezi sa zadržavanjem. Šest država⁸³⁰ izvjestilo je o mjerama kojima je proširena zakonska osnova za zadržavanje, osim za djecu. Tri države⁸³¹ krenule su prema nezadržavanju djece u postupcima povratka.

Osam država⁸³² izvjestilo je o drugim aktivnostima u pogledu objekata i uvjeta detencije.

Šesnaest država članica i promatračica EMN-a⁸³³ izvjestilo je o bilateralnoj suradnji u području prihvata, uključujući sporazume o prijehu, provedbene protokole uz sporazume EU-a o prijehu, korištenje elektroničkog sustava za upravljanje predmetima prijeha (RCMS) i neobvezujuće oblike suradnje (vidi tablicu 5 u točki 12.7).

Ukupan broj povrataka u državama članicama EMN-a i Norveškoj porastao je za 16 %, s 107 540 u 2023. na 124.480 u 2024. godini (vidi sliku 29). Ovo je znatno veći porast nego prethodnih godina, u usporedbi s 10 % u 2023. i 1 % u 2022. Međutim, niski brojevi iz 2021. i 2022. mogu se objasniti pandemijom bolesti COVID-19 i povezanim ograničenjima putovanja. Udio dobrovoljnih povrataka također je porastao, s 44,6 % u 2023. na 52,4 % u 2024. Potpomognuti povratci⁸³⁴ i dalje čine većinu svih povrataka (vidi sliku 30). Udio ove vrste povratka porastao je sa 72,5 % u 2023. na 74,5 % u 2024. U državama promatračicama EMN-a ukupan broj povrataka smanjio se za 5 % u 2024. u usporedbi s 2023., s 5,816 na 5,545 (vidi tablicu 4). U Armeniji, Gruziji, Moldaviji (samo 2023.), Crnoj Gori i Sjevernoj Makedoniji velika većina povrataka bila je dobrovoljna, dok je prisilni povratak činio najveći udio u Moldaviji (samo 2024.), Srbiji i Ukrajini.

822 DE, FI, FR, PL

823 BE, LT

824 BE, FI, IT, SE

825 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EL, ES, FI, HU, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, SE, SI, SK i RS

826 BG, CY, ES, IT, HU, LT, LU, MT, PT, SE, SK

827 BG, EL, LU, MT, PT, SE, SI

828 BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, FI, HU, IT, LV, PL, SI, SK i NO

829 HU, IT, LV, SK

830 BE, DE, EE, FI, FR, HU, LT, LU, LV, NL, PL, PT, SE, SI, SK

831 BE, DE, FR, HU, LT, SI

832 BE, DE, FR

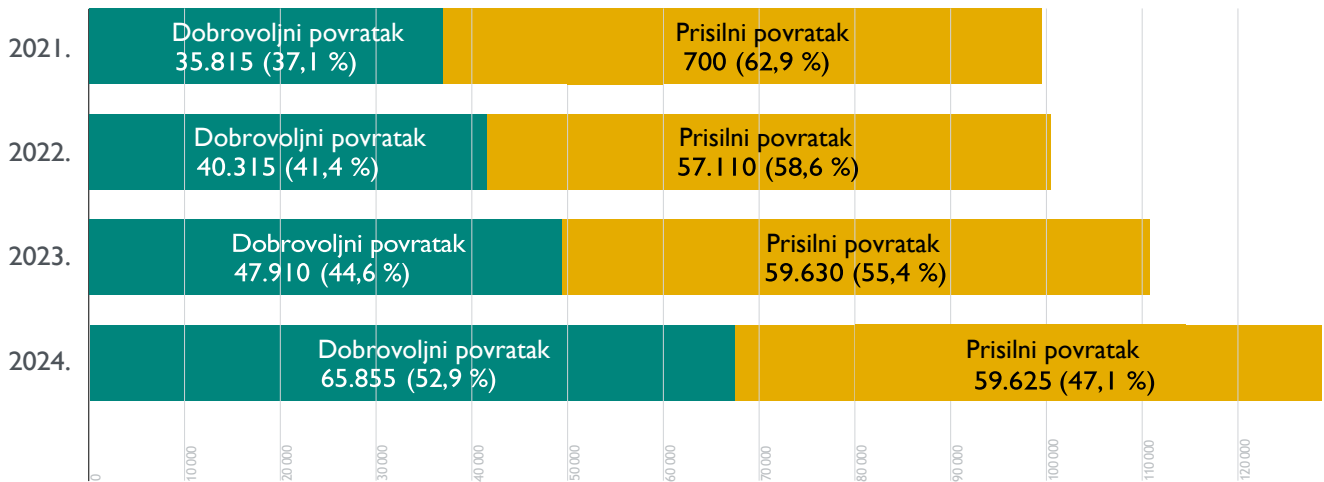
833 EE, HU, LU, LV, NL, PT, SE, SK

834 AT, BG, DE, EE, ES, FI, FR, HU, IT, LT, LU, LV, SK i GE, MD, UA

835 Eurostat definira potpomognute povratke kao situaciju u kojoj je državljanin treće zemlje dobio pomoć pri povratku kao korisnik nacionalnog ili programa suradnje države članice EU-a kojim se potiče povratak i osigurava pomoć pri reintegraciji. Korisnici programa potpomognutog povratka uglavnom su osobe koje se vraćaju dobrovoljno, ali neke su mogle biti vraćene i prisilno (prisilni povratak). Nasuprot tome, nepotpomognuti povratak odnosi se na situaciju u kojoj je državljanin treće zemlje evidentiran kao osoba koja je napustila državu, bez primanja podrške ili pomoći od nacionalnih tijela (Eurostat, Enforcement of Immigration Legislation, https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/fr/migr_eil_esms.htm, pristupljeno 8. lipnja 2025.).

Slika 29: Državljeni trećih zemalja koji su napustili teritorij prema vrsti povratka, EU i Norveška, 2021.–2024.

Apsolutni broj (i udio u ukupnom broju)

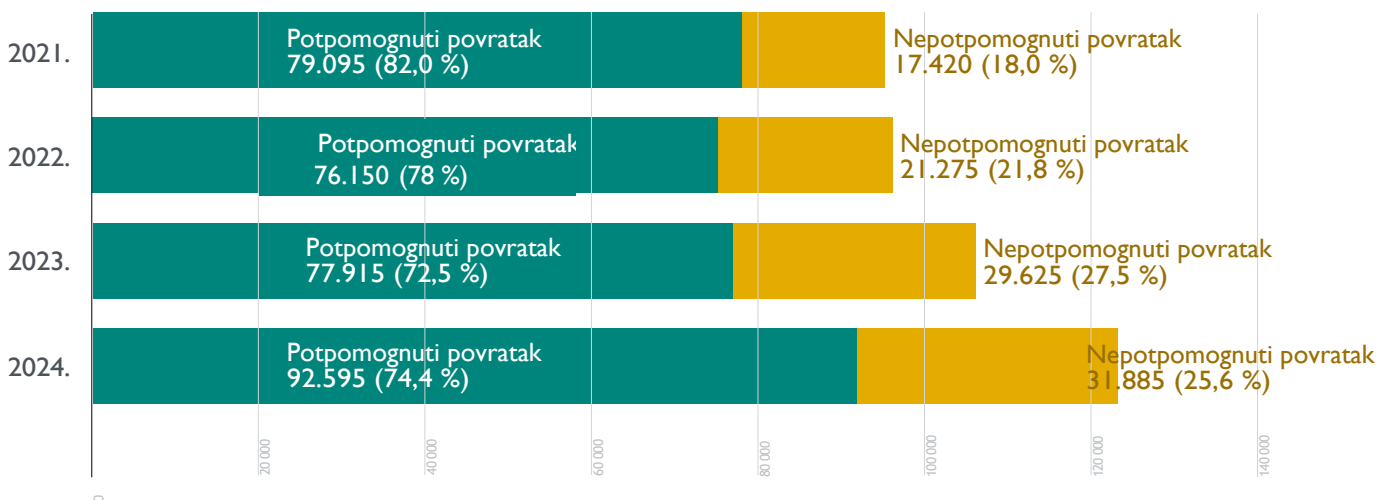

Izvor: Eurostat (migr_eirt11), datum izdavanja: 10. lipnja 2025.

Napomena: Podaci za 2021. nisu dostupni za Litvu; podaci za 2021. – 2023. nisu dostupni za Cipar; podaci za četvrto tromjesečje 2024. nisu dostupni za Portugal (procjena na temelju podataka za treće tromjesečje 2024.).

Slika 30: Državljeni trećih zemalja koji su napustili teritorij prema vrsti primljene pomoći, EU i Norveška, 2021.–2024.

Apsolutni broj (i udio u ukupnom broju)

Izvor: Eurostat (migr_eirt11), datum izdavanja: 10. lipnja 2025.

Napomena: Podaci za 2021. nisu dostupni za Litvu; podaci za 2021. – 2023. nisu dostupni za Cipar; podaci za četvrto tromjesečje 2024. nisu dostupni za Portugal (procjena na temelju podataka za treće tromjesečje 2024.).

Tablica 4: Broj stranih državljana koji su napustili teritorij država promatračica EMN-a prema vrsti povratka, 2023. – 2024.

Država promatračica EMN-a	Godina	Broj dobrovoljnih povrataka	Dobrovoljni povratci kao % ukupnog broja povrataka	Broj prisilnih povrataka	Prisilni povratci kao % ukupnog broja povrataka	Ukupan broj povrataka
Armenia	2023.	2	100%	0	0%	2
	2024.	20	100%	0	0%	20

Država promatračica EMN-a	Godina	Broj dobrovoljnih povrataka	Dobrovoljni povratci kao % ukupnog broja povrataka	Broj prisilnih povrataka	Prisilni povratci kao % ukupnog broja povrataka	Ukupan broj povrataka
Gruzija	2023.	181	95%	9	5%	190
	2024.	312	86%	51	14%	363
Moldavija	2023.	1603	96%	71	4%	1674
	2024.	3	13%	20	87%	23
Crna Gora	2023.	1007	92%	82	8%	1089
	2024.	1554	96%	73	4%	1627
Sjeverna Makedonija	2023.	9	100%	0	0%	9
	2024.	10	100%	0	0%	10
Srbija	2023.	89	31%	198	69%	287
	2024.	103	33%	212	67%	315
Ukrajina	2023.	89	3%	2476	97%	2565
	2024.	77	2%	3110	98%	3187

Izvor: nadležna tijela u državi promatračici EMN-a.

"n/i" znači "nema informacija"

"n/p" znači "nije primjenjivo"

Napomena za Srbiju: broj dobrovoljnih povrataka uključuje samo slučajeve potpomognutog dobrovoljnog povratka. Postoje administrativna statistička izvješća o nepotpomognutom dobrovoljnom povratku.

Napomena za Srbiju: (1) "dobrovoljni povratci" znači povratak putem programa potpomognutog dobrovoljnog povratka i reintegracije. (2) "prisilni povratak" znači povratak putem sporazuma o ponovnom prihvatu, uz policijsku pratnju do graničnog prijelaza. (3) ukupan broj povrataka uključuje zbroj (1) i (2)

12.2. AKTIVNOSTI NA RAZINI EU-a

Donošenje Uredbe o postupku povratka na granici, kao dijela Pakta, predstavljalo je važnu prekretnicu u 2024. godini. Ona uspostavlja novi postupak povratka koji se primjenjuje na osobe čiji je zahtjev za međunarodnu zaštitu odbijen u postupku azila na granici. Postupak povratka na granici primjenjuje se, u pravilu, na vanjskoj granici ili u tranzitnim zonama. Postupak će trajati do 12 tjedana (18 tjedana u kriznim situacijama). Ako se osoba ne vrati tijekom tog razdoblja, primjenjuje se postupak povratka iz Direktive o povratku. Tri dodatna zakonodavna akta koji čine dio Pakta relevantna su za područje povratka. Uredba o provjeri utvrđuje pravila za provjere i registraciju nezakonitih migranata i tražitelja azila koji ulaze u EU te poveznice s naknadnim postupcima povratka ili azila. Uredba o postupku azila dodatno povezuje postupke azila i povratka, propisujući da se odluka o povratku može donijeti kao dio odluke kojom se odbija zahtjev za azil, ili u posebnom aktu donesenom zajedno s negativnom odlukom, istodobno ili ubrzo nakon toga. Ako se odluka o povratku izdaje u sklopu odluke o odbijanju međunarodne zaštite, obje se odluke osporavaju zajedno pred istim sudom ili tribunalom, u istom sudskom postupku i unutar istih rokova. Ako se odluka o povratku izdaje odvojeno, može se osporavati u odvojenom sudskom postupku. Uredba Eurodac omogućava sustavu Eurodac pohranjivanje podataka o državljanima trećih zemalja koji su zatečeni u nezakonitom boravku.

Revidirani Zakonik o schengenskim granicama donesen je 13. lipnja 2024. (vidi Poglavlje 9) i proširuje mogućnost transfera osoba između država članica EU-a, umjesto njihova vraćanja prema Direktivi o povratku. Članak 23.a Zakonika o schengenskim granicama omogućuje državama članicama da u roku od najviše 24 sata vrate osobe zatečene bez prava boravka u područjima unutarnjih granica, susjednoj državi članici ako postoji okvir bilateralne suradnje koji omogućuje takve transfere.

Dana 16. prosinca 2024., Europska komisija predstavila je tematsko izvješće o Schengenskoj evaluaciji za 2024. „Premošćivanje nacionalnih razlika: prema učinkovitom sustavu povratka u EU kroz zajednička rješenja i inovativne prakse“.⁸³⁵ Preporuke se općenito odnose na tri područja: 1) za dobro funkcioniranje schengenskog sustava nužni su učinkoviti povratci, 2) osiguravanje učinkovitosti u ključnim fazama postupka povratka između nacionalnih tijela i 3) maksimiziranje nacionalne učinkovitosti kroz snažniju europsku suradnju.

U vanjskoj dimenziji politike povratka, Europska komisija potpisala je nova partnerstva koji uključuju odredbe o povratku i ponovnom prihvatu s Mauritanijom (7. ožujka 2024.)⁸³⁶ i Egiptom (17. ožujka 2024.)⁸³⁷ (vidi odjeljak 13.2).

⁸³⁵ Europska komisija, „Tematsko izvješće o Schengenskoj evaluaciji – Premošćivanje nacionalnih razlika: prema učinkovitom sustavu povratka u EU kroz zajednička rješenja i inovativne prakse“, 18. prosinca 2024., https://home-affairs.ec.europa.eu/schengen-thematic-evaluation-report-bridging-national-gaps-towards-effective-eu-return-system_enhttps://home-affairs.ec.europa.eu/schengen-thematic-evaluation-report-bridging-national-gaps-towards-effective-eu-return-system_en, pristupljeno 21. veljače 2025.

⁸³⁷ Europska komisija, „Europska komisija pokreće novo migracijsko partnerstvo s Mauritanijom“, priopćenje za medije, 7. ožujka 2024., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_1335https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_1335, pristupljeno 21. veljače 2025.

⁸³⁸ Europska komisija, „EU–Egipat: Strateško i sveobuhvatno partnerstvo“, informativni dokument, 17. ožujka 2024., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/fs_24_1512https://enlargement.ec.europa.eu/news/joint-declaration-strategic-and-comprehensive-partnership-between-arab-republic-egypt-and-european-2024-03-17_en, pristupljeno 21. veljače 2025.

12.3. SVEOBUHVAATNE I MEĐUSEKTORSKE AKTIVNOSTI

U 2024. godini sve države članice EU-a koje u potpunosti primjenjuju schengensku pravnu stečevinu prošle su tematsku schengensku evaluaciju u području povratka.

Na nacionalnoj razini zabilježene su sveobuhvatne i međusektorske aktivnosti u području povratka i ponovnog prihvata. U Francuskoj⁸³⁸ i Mađarskoj⁸³⁹ na snagu su stupili novi međusektorski pravni instrumenti koji se odnose na povratak i detenciju (među ostalim područjima migracijske politike). Grčka je uspostavila Nacionalnog koordinatora za povratak radi pružanja podrške

nadležnim nacionalnim tijelima i blisko surađuje s Mrežom EU-a na visokoj razini za vraćanje, Koordinatorom EU-a za vraćanje, Frontexom i EUAA-om. Slovačka Republika započela je pripreme za uspostavu zasebnog Odjela za vraćanje unutar Uprave za granicu i strance. S obzirom na velik broj osoba s nezakonitim boravkom, Belgija je izmijenila Zakon o useljavanju i Zakon o prihvatu kako bi uvela proaktivnu politiku povratka i provedbu individualnog upravljanja slučajevima (ICAM) za državljane trećih zemalja s nezakonitim boravkom.

12.4. PRISILNI POVRATAK

12.4.1. Prisilni povratak

Sedamnaest država članica i promatračica EMN-a⁸⁴⁰ uvelo je razne mjere kako bi povećale broj osoba vraćenih putem prisilnog povratka. Konkretno, mjere su imale za cilj poboljšati postupke identifikacije radi povećanja učinkovitosti povratka⁸⁴¹ ili su bile potaknute sigurnosnim razmatranjima,⁸⁴² izazovima uzrokovanim nedostatnom suradnjom u postupku povratka⁸⁴³ te presudama nacionalnih sudova.⁸⁴⁴

Razvoj u četiri države članice EMN-a⁸⁴⁵ usmjeren je na postupak identifikacije kako bi se povećala učinkovitost povratka. Švedska je nastojala olakšati identifikaciju stranaca putem razmjene informacija između državnih tijela i općina, olakšanih uvjeta za unutarnje provjere, mogućnosti pretraživanja komunikacijskih uređaja te povećane uporabe biometrijskih podataka. Novodonesen zakon u Belgiji omogućit će određenim službenicima za imigraciju da, uz prethodno odobrenje državnog odvjetnika ili suca istrage, pregledaju elektroničke uređaje osoba koje nezakonito borave i za koje se sumnja da su uključene u kriminalne aktivnosti. Finska je uspostavila operativnu skupinu za suradnju radi poboljšanja razmjene informacija između službe za imigraciju i policije. Izmjene u Italiji odnosile su se na pribavljanje informacija važnih za identifikaciju stranaca koji neregularno ulaze ili borave. Osobe zatečene tijekom nezakonitog prelaska granice, spašene na moru ili smještene u imigracijski pritvor, moraju surađivati s nadležnim tijelima radi provjere identiteta te su obvezne pružiti sve elemente koje posjeduju, a odnose se na njihovu dob, identitet, državljanstvo te države u kojima su boravile ili kroz koje su tranzitirale.

Četiri države članice EMN-a⁸⁴⁶ izvijestile su o razvoju potaknutom, barem djelomično, sigurnosnim razlozima. U Njemačkoj je novi Zakon o poboljšanju povratka omogućio učinkovitiji prisilni povratak kriminalaca i osoba koje se smatra potencijalnom prijetnjom, rješavajući probleme s identifikacijom i nastojeći spriječiti bijeg.

Kako bi se omogućio povratak osoba uključenih u određena kaznena djela povezana s oružjem ili drugim opasnim predmetima, novi Zakon o poboljšanju unutarnje sigurnosti i sustava azila uveo je dodatne razloge za povratak. U zakon o protjerivanju uključene su i odredbe Kaznenog zakona kojima se kažnjava otpor ili napad na osobe izjednačene sa službenim osobama.

U Belgiji i Litvi izmijenjeno je zakonodavstvo o imigraciji zbog izazova uzrokovanih nedostatnom suradnjom u postupcima povratka. Belgija je donijela izmjene koje uvode obvezu suradnje u postupku povratka i određuju posljedice nesuradnje. Potaknuta povećanom zlouporabom postupka azila, Litva je izmijenila zakonodavstvo kako bi ograničila prava podnositelja zahtjeva na ostanak dok se njihov zahtjev obrađuje i kako bi omogućila brža udaljenja odbijenih podnositelja zahtjeva.

Francuska je riješila pravnu nesigurnost donošenjem zakona prema kojem strani državljani ili imaju pravo na boravak i dobivaju dozvolu za boravak (vidi odjeljak 10.6), ili ga nemaju te im se izdaje odluka o povratku. Provedbom Akcijskog plana za migracije, Portugal je nastojao riješiti zaostale predmete izdavanjem dozvola za boravak osobama koje ispunjavaju uvjete za reguliranje statusa te upućivanjem obavijesti o napuštanju države onima koji uvjete ne ispunjavaju (nakon isteka rokova za žalbu) (vidi odjeljak 10.6).

Norveška je snizila prag za sudsko saslušanje u predmetima deportacije koji uključuju djecu, povećavajući pristup sudskoj zaštiti. U Nizozemskoj, prema odluci nacionalnog suda, odluke o povratku uvijek moraju sadržavati naznačenu državu povratka. Moldavija je djelomično preuzela Direktivu o povratku.

Pet država članica EMN-a⁸⁴⁷ izvijestilo je o razvoju povezanom s državama povratka. U Austriji je Ustavni sud presudio da su odluke o povratku afganistanskog i sirijskog državljanina u skladu s Ustavom. U Nizozemskoj je istekao moratorij na povratke u Sudan.

839 „Zakon CIAI“.

840 „Zakon XC iz 2023. o općim pravilima za ulazak i boravak državljanina trećih zemalja“.

841 AT, BE, CY, DE, EL, FI, FR, IE, IT, LT, NL, PL, PT, SE, SI i NO, MD.

842 BE, FI, IT, SE.

843 DE, FI, FR, PL.

844 BE, LT.

845 AT, NL.

846 BE, FI, IT, SE.

847 DE, FI, FR, PL.

848 AT, EL, FI, IE, NL.

Izmjena irskog Zakona o međunarodnoj zaštiti iz 2015. omogućila je preispitivanje rizika od ozbiljne štete prilikom razmatranja transfera u sigurnu treću zemlju. Finska se pridružila zajedničkoj nordijskoj inicijativi (NORAQ)⁸⁴⁸ usmjerenoj na povratke u Irak.

Finska i Švedska uvele su izmjene migracijskog zakonodavstva koje se odnose na zabrane ulaska. U Finskoj izmjene omogućuju povlačenje dozvole boravka za stranca koji boravi izvan Finske te uvođenje zabrane ulaska iz sigurnosnih razloga. U Švedskoj će izmjene promijeniti datum početka zabrane ulaska i njezino maksimalno trajanje.

Izmjene zakonodavstva u Belgiji proširile su skupinu osoba ovlaštenih za provedbu prisilnog povratka, uključujući osoblje Frontexa, radi rješavanja postojećih nedostataka. Odjel za strance i imigraciju ciparske policije sudjelovao je u nacionalnim obukama o pratnji kod prisilnog povratka, koje je organizirao Frontex.

Na temelju postupka javne nabave, Slovenija je odabrala instituciju koja će nadzirati povratke u sve tri faze postupka, odnosno pripremu povratka, sam povratak

i primopredaju. Irska je odabrala tvrtku za organizaciju charter letova radi povećanja kapaciteta za udaljenja.

12.4.2. Sudjelovanje u zajedničkim operacijama povratka

Nekoliko država članica i promatračica EMN-a surađivalo je u Frontexovim zajedničkim operacijama povratka (JRO) u 2024. godini. Cipar je sudjelovao u 16 operacija, Finska u tri, a Bugarska, Estonija, Grčka i Malta u jednoj operaciji povratka. Grčka je organizirala osam JRO-ova (sedam prema Gruziji i Pakistanu te jednu prema Pakistanu i Bangladešu). Moldavija je surađivala s Njemačkom u provedbi šest JRO-ova iz Njemačke i Poljske, pri čemu je preuzela 177 moldavskih državljana iz Njemačke i pet iz Poljske, uz osiguravanje pratnje.

Šire gledano, nordijske zemlje⁸⁴⁹ i Njemačka je uspostavila suradnju radi razmjene operativnih potreba, najboljih praksi i zajedničkog planiranja, kako bi se poboljšalo korištenje proračuna Frontexa te povećao broj JRO-ova i povrataka.

12.5. (ASISTIRANI) DOBROVOLJNI POVRAK I REINTEGRACIJA

12.5.1. Asistirani dobrovoljni povratak, uključujući savjetovanje o povratku

Dvadeset i tri države članice EMN-a⁸⁵⁰ izvijestile su o razvoju u području asistiranog dobrovoljnog povratka. Jedanaest zemalja⁸⁵¹ nastojalo je povećati broj ili kapacitet dobrovoljnih povrataka.

Dvanaest država članica EMN-a usredotočilo se na savjetovanje o povratku, često uz potporu Frontexa ili IOM-a.⁸⁵² Bugarska, Italija, Latvija i Nizozemska obnovile su suradnju ili pokrenule projekte s IOM-om, dok su njemačka savezna tijela preuzela odgovornost od IOM-a za obradu zahtjeva i organiziranje dobrovoljnih povrataka. IOM ostaje važan partner u njemačkim programima dobrovoljnog povratka i reintegracije.

Kako bi potaknule dobrovoljni povratak i olakšale postupke, neke su države⁸⁵³ donijele nove zakonske izmjene, dok su druge usvojile strateške dokumente⁸⁵⁴ ili razvile operativne smjernice.⁸⁵⁵ Austrija je uvela posebne mjere za potporu povratcima u Siriju.

Okvir 22: Nova Strategija za globalnu razvojnu suradnju o migracijama, povratcima i dobrovoljnoj repatrijaciji u Švedskoj

Švedska je predstavila novu Strategiju za globalnu razvojnu suradnju o migracijama, povratcima i dobrovoljnoj repatrijaciji kao dio svoje nove reformirane razvojne politike. Cilj joj je jačanje sinergija između razvojne pomoći i migracijske politike. Strategija također nastoji suzbiti neregularne migracije i potaknuti učinkovite povratke koji doprinose održivom razvoju i rastu u državama primitka (vidi Poglavlje 13).

Mjere reintegracije

Petnaest država članica i promatračica EMN-a⁸⁵⁶ izvijestilo je o suradnji s Frontexom putem EURP-a. Suradnja se nastavila u devet zemalja,⁸⁵⁷ započela u četiri,⁸⁵⁸ a dodatno ojačala u dvije druge zemlje.⁸⁵⁹ U Njemačkoj se broj povratnika obuhvaćenih EURP-om povećao za polovicu. Malta i Švedska povećale su svoju financijsku pomoć za reintegraciju, Nizozemska je uskladila iznose pomoći s razinama EURP-a, a Finska je propisala smanjenje iznosa ako osoba zatraži pomoć više od 30 dana nakon obavijesti o prvoj negativnoj odluci o azilu. U Italiji i Latviji pomoć za povratak i reintegraciju proširena je i na osobe vraćene prisilnim putem.

849 ICMPD, „Inauguracija Okvira nordijske suradnje o povratku i reintegraciji u Iraku (NORAQ)“ 11. lipnja 2024., <https://www.icmpd.org/news/inauguration-of-nordic-co-operation-on-return-and-reintegration-in-iraq-noraq-framework>, pristupljeno 18. ožujka 2025.

850 DK, FI, IS, NO, SE.

851 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EL, ES, FI, HU, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, SE, SI, SK i RS.

852 BG, CY, ES, IT, HU, LT, LU, MT, PT, SE, SK.

853 AT, BE, BG, CY, EL, ES, IT, LU, MT, PT, SE, SI.

854 FI, IT, LT.

855 ES.

856 RS.

857 BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, FI, HU, IT, LV, PL, SI, SK i NO.

858 BG, CY, CZ, EE, EL, FI, PL, SI i NO.

859 HU, IT, LV, SK.

860 BE, DE.

Kutija 23: Sveobuhvatni projekti održive reintegracije u Belgiji

Belgijska agencija za razvojnu suradnju (Enabel) pokrenula je dva projekta održive reintegracije u Obali Bjelokosti (MIGRET)⁸⁶⁰ i Gvineji (AMIS).⁸⁶¹ Projekti uključuju suradnju različitih dionika u Belgiji i

državama povratka kako bi se reintegracijske usluge uklopile u postojeće sustave upravljanja i pružanja usluga. Cilj im je jačanje institucionalnih kapaciteta kako bi nacionalni i lokalni dionici bili bolje opremljeni za odgovor na potrebe povratnika.

12.6. DETENCIJA

12.6.1. Detencija

Petnaest država članica EMN-a⁸⁶² izvijestilo je o razvoju u području pritvora. U Nizozemskoj i Sloveniji razvoj je bio potaknut odlukama nacionalnih sudova. Šest država članica EMN-a⁸⁶³ proširilo je pravni temelj za određivanje pritvora, osim kada je riječ o djeci. Osam zemalja⁸⁶⁴ izvijestilo je o razvoju u vezi s mjestima i uvjetima pritvora.

Sedam država članica EMN-a⁸⁶⁵ izmijenilo je pravne odredbe o opravdanju pritvora ili postupovnim jamstvima. U Francuskoj se prijetnja javnom poretku može navesti kao razlog za određivanje ili produljenje pritvora. Kako bi se u potpunosti iskoristilo razdoblje pritvora predviđeno Direktivom o povratku, izmjenama litavskog zakonodavstva osigurano je da se vrijeme provedeno u pritvoru tijekom razmatranja zahtjeva za međunarodnu zaštitu ne uračunava u ukupno trajanje pritvora.

Što se tiče postupovnih jamstava, kao odgovor na odluke domaćih sudova, nova nizozemska politika razjasnila je da pritvorena osoba, po zaprimanju odluke o pritvoru, mora biti u potpunosti obaviještena o svojim pravima na jeziku koji razumije ili se može razumno očekivati da razumije. U skladu s tim, Nizozemska je uvela pisani letak s informacijama na više jezika. Nizozemsko Državno vijeće također je zaključilo da su odluke o povratku u Alžir ponovno dopuštene te je stoga moguće odrediti pritvor alžirskim državljanima radi provedbe povratka, jer postoji realna mogućnost da će se povratak moći izvršiti. Ostali razvoj uključuje izmjenu odredbi o preispitivanju produljenja pritvora u Sloveniji, produljenje roka za sudski nadzor pritvora u hitnim situacijama u Mađarskoj te obvezno imenovanje pravnog zastupnika osobama u pritvoru prije povratka u Njemačkoj.

Okvir 24: Zabrana imigracijskog pritvora djece

Belgija, Njemačka i Francuska poduzele su korake prema ukidanju pritvaranja djece u postupcima povratka. Zakonodavne izmjene formalizirale su postojeću praksu u Belgiji i Njemačkoj zabranjujući

pritvor obitelji s maloljetnom djecom (Belgija) te pritvor djece i obitelji s djecom općenito (Njemačka). U Francuskoj (osim u Mayotteu) djeca koja prate odrasle neće se smještati u pritvor.

Nekoliko država članica EMN-a⁸⁶⁶ izvijestilo je o razvoju u vezi s mjestima i uvjetima pritvora. Izmjenama litvijskog Zakona o imigraciji omogućuje se pritvaranje stranaca koji bi trebali biti vraćeni i kojima je izrečena dodatna sankcija, poput posebnog postupka protjerivanja ili zabrane ulaska, te njihovo smještanje u prostore državne policije. Novi mađarski zakon predviđa mogućnost pritvora u objektima koji nisu namijenjeni isključivo za tu svrhu u hitnim situacijama. Novi centri planirani su u Luksemburgu i Portugalu. Luksemburg je nastavio proces planiranja zatvorene strukture za osobe sa specifičnim potrebama. Portugal je izvijestio o namjeri izgradnje dva centra za provedbu graničnih postupaka, kako zahtijeva Pakt. Slovačka je izvijestila da nastoji povećati kapacitete i poboljšati materijalne uvjete u svojim centrima za pritvor, dok je Švedska izvijestila o radu na poboljšanju sigurnosti u svojim centrima za pritvor. Konačno, u Estoniji je pružanje zdravstvene skrbi u centrima za pritvor prešlo s modela financiranog iz AMIF-a na redovito financiranje putem Nacionalnog fonda zdravstvenog osiguranja.

12.6.2. Alternativne mjere detenciji

Šest država članica EMN-a⁸⁶⁷ izvijestilo je o mjerama usmjerenima na proširenje uporabe alternativnih mjera detenciji. Cilj im je bio osigurati troškovnu učinkovitost,⁸⁶⁸ smanjiti pritisak na centre za detenciju,⁸⁶⁹ smanjiti ograničenja slobode kretanja uz istodobno poštovanje međunarodnih standarda ljudskih prava⁸⁷⁰ ili podržati nadzor nadležnih tijela u slučajevima potencijalne prijetnje javnom poretku.⁸⁷¹

Belgija je izmjenama zakonodavstva ojačala alternativne mjere detenciji, osobito kroz ICAM, koji se primjenjuje od 2021. Uvedene su preventivne mjere radi smanjenja rizika od bijega, poput obveze predaje ili dostave putnih ili identifikacijskih isprava, redovitog javljanja tijelima te mogućnosti kućnog pritvora. Te manje prisilne mjere omogućile su fleksibilniji pristup usmjeren na poticanje

861 Enabel, „Održiva reintegracija povratnika u Obali Bjelokosti i borba protiv trgovanja ljudima“, 20. ožujka 2025., <https://www.enabel.be/the-eu-and-enabel-a-strategic-partnership-for-sustainable-growth-in-cote-divoire/>, pristupljeno 19. lipnja 2025.

862 Enabel, „Podrška, mobilnost, integracija i podizanje svijesti“, b.d., <https://open.enabel.be/fr/GIN/2682/p/accompagnement-mobilite-insertion-et-sensibilisation.html>, pristupljeno 20. ožujka 2025.

863 BE, DE, EE, FI, FR, HU, LT, LU, LV, NL, PL, PT, SE, SI, SK.

864 BE, DE, FR, HU, LT, SI.

865 EE, HU, LU, LV, NL, PT, SE, SK.

866 BE, DE, FR, HU, LT, NL, SI.

867 EE, HU, LU, LV, NL, PT, SE, SK.

868 BE, FR, HU, IT, LT, LU.

869 HU.

870 HU, IT.

871 BE, LT.

872 FR.

poštivanja obveza, uz smanjenje primjene detencije. Mađarska je uvela jamčevinu kao alternativu pritvoru, a Italija je olakšala davanje financijskih jamstava. Neke su zemlje također uvele ili izmijenile rješenja vezana uz „smještaj na određenom mjestu”, poput privremenog smještajnog objekta⁸⁷² ili kućnog pritvora.⁸⁷³

Luksemburg je uspostavio tzv. kuću za povratak (maison de retour) kao poluotvoreni objekt za osobe kojima je izrečena odluka o udaljenju, potičući mogućnosti dobrovoljnog povratka i socijalnu podršku umjesto pritvora, uključujući za obitelji i ranjive skupine.

12.7. SURADNJA SA ZEMLJAMA PODRIJETLA I TRANZITA

Tablica 5: Suradnja za ponovni povratak koju su provele ili planirale države članice i zemlje promatračice EMN-a, 2024.

	Bilateralni sporazum o ponovnom povratku	Neobvezujuća bilateralna suradnja	Sveobuhvatno partnerstvo koje uključuje povratak	Provedbeni protokoli uz EURA-u	Provedba EURA-e putem RCMS-a	Klauzule o ponovnom povratku u sporazumima
Sa zemljama promatračicama EMN-a						
Gruzija				ES	HU	
Ukrajina				LV SK RO		
Armenija				AT		
Azerbajdžan	MD					
S ostalim trećim zemljama						
Albanija		IT				
Bangladeš		BG				
Kolumbija			DE			
Ekvador		AT				
Irak		BG FI				
Kazahstan	FR	AT				
Kenja		AT	DE			
Kosovo	LT					
Kuvajt		AT				
Gana		AT				
Malezija						LU
Maroko		BE BG	DE			
Nepal		BG				
Pakistan					HU	
Tajland						LU
Ujedinjena Kraljevina	MD					
Uzbekistan	EE		DE			

Izvor: nacionalne kontaktne točke EMN-a (EMN NCPs).

873 LT.

874 FR.

Radi jačanja provedbe povratka nastavila se bilateralna suradnja s trećim zemljama, s posebnim fokusom na određene države. Šesnaest država članica i promatračica EMN-a⁸⁷⁴ izvijestilo je o bilateralnoj suradnji u području ponovnog prihvata.

Bugarska i Finska uspostavile su suradnju u području povratka s veleposlanstvima Iraka, što je dovelo do izdavanja putnih isprava.⁸⁷⁵ Latvija i Slovačka potpisale su bilateralne provedbene protokole s Ukrajinom u okviru Sporazuma o ponovnom prihvatu EU-a (EURA), a Ukrajina je odobrila provedbeni protokol s Rumunjskom. Stupio je na snagu bilateralni provedbeni protokol između Gruzije i Španjolske za EURA-i, a Mađarska je započela primjenjivati RCMS pri provedbi protokola o provedbi Sporazuma o ponovnom prihvatu EU–Gruzija. Na snagu je stupio sporazum o ponovnom prihvatu između Estonije i Uzbekistana, a Njemačka i Uzbekistan potpisali su sveobuhvatni sporazum o partnerstvu u području migracija i mobilnosti. Njemačka je započela migracijsko partnerstvo s Marokom, dok je Bugarska usmjerila pozornost na suradnju s marokanskim veleposlanstvima.

Dodatni bilateralni aranžmani odnosili su se na pojedine zemlje. Francuska i Litva potpisale su sporazume o ponovnom prihvatu s Kazahstanom, odnosno Kosovom.

Moldavija je potpisala sporazume o ponovnom prihvatu s Azerbajdžanom i Ujedinjenim Kraljevstvom. Njemačka je potpisala sveobuhvatni sporazum o migracijskom i mobilnom partnerstvu s Kenijom, uz postojeće sporazume s Indijom i Gruzijom, te započela migracijsko partnerstvo s Kolumbijom. Stupio je na snagu bilateralni provedbeni protokol EURA-e između Austrije i Armenije. Austrija je potpisala neobvezujuće memorandume o razumijevanju s Ganom i Kenijom, uključujući pitanja suradnje u području povratka, te nenadležne sporazume s Ekvadorom i Kuvajtom o suradnji u području povratka. Luksemburg je na nacionalnoj razini primijenio okvirne sporazume između EU-a i Tajlanda te Malezije, koji predviđaju obvezu potpisnica da ponovno prime vlastite državljane. Mađarska je počela koristiti RCMS za provedbu sporazuma o ponovnom prihvatu i njegovog provedbenog protokola s Pakistanom. Italija je potpisala protokol s Albanijom za provođenje graničnih postupaka i povrata iz dvaju objekata na albanskom teritoriju. Konačno, Bugarska je usmjerila suradnju na veleposlanstva Bangladeša i Nepala radi olakšavanja identifikacije i izdavanja putnih dokumenata za državljane tih zemalja.

875 AT, BG, DE, EE, ES, FI, FR, HU, IT, LT, LU, LV, SK i GE, MD, UA.
876 BG, FI.

13. MIGRACIJE I RAZVOJ

13.1. UVOD

Ovo poglavlje razmatra novi napredak u stvaranju sinergija između međunarodnih migracija i razvoja. Tijekom 2024. EU je uložila napore u poboljšanje suradnje o migracijama s trećim državama, jačanje koherentnosti migracijskih politika među državama članicama EU-a te potporu socioekonomskom razvoju trećih zemalja. Petnaest država članica EMN-a i država promatračica⁸⁷⁶ uvelo je nove ili obnovljene mjere i inicijative koje povezuju migracije i razvoj u trećim zemljama. Općenito, ove su se aktivnosti temeljile na potrebi rješavanja temeljnih uzroka neredovitih i prisilnih migracija.

To je uključivalo inicijative usmjerene na poboljšanje uvjeta u državama podrijetla,⁸⁷⁷ jačanje sustava prihvata i reintegracije migranata u trećim zemljama,⁸⁷⁸ te poticanje međunarodne suradnje.⁸⁷⁹ Neke su države također nastojale iskoristiti doprinos dijaspore,⁸⁸⁰ dok su druge podržale obnovu ukrajinskog tržišta rada kroz jačanje vještina ukrajinskih radnika.⁸⁸¹ Određene države⁸⁸² promovale su kružne migracije stvaranjem sinergija između popunjavanja vlastitih nedostataka radne snage i jačanja kompetencija u trećim zemljama.

13.2. AKTIVNOSTI NA RAZINI EU-a

Tijekom 2024., i Pakt i Zajednički provedbeni plan za Pakt naglasili su potrebu za obostrano korisnim partnerstvima s trećim zemljama, kako bi se rješavali temeljni uzroci neredovitih i prisilnih migracija, uz istodobno promicanje održivog razvoja.

EU je nastavila svoje diplomatske napore za poboljšanje suradnje u području migracija. Europska komisija sudjelovala je na sedmoj Ministarskoj konferenciji Budimpeštanskog procesa, gdje su dužnosnici iz 50 zemalja i 13 međunarodnih organizacija podržali zajedničku deklaraciju prateći Poziv na djelovanje 2025. – 2030. U deklaraciji je navedeno šest ključnih prioriteta za razdoblje 2025. – 2030., uključujući i maksimiziranje pozitivnog utjecaja migracija na razvoj.⁸⁸³

U okviru sastanka visokih dužnosnika Rabatskog procesa za jačanje dijaloga sa zemljama duž migracijskih ruta koje povezuju Srednju, Zapadnu i Sjevernu Afriku s

Europom, Europska komisija i države članice EU-a podržale su posebnu aktivnosti „Kružne migracije: ciklus mogućnosti i razvoja vještina“.⁸⁸⁴ Komisija je također sudjelovala u bilateralnom angažmanu s trećim zemljama, potpisujući zajedničke deklaracije s Mauritanijom⁸⁸⁵ i Egiptom⁸⁸⁶ (vidi i odjeljak 12.2).

Zajednička deklaracija s Mauritanijom predstavlja sveobuhvatan migracijski sporazum s ciljem unaprjeđenja redovitog dijaloga o migracijama i prisilnim raseljavanjima, jačanja načela recipročnosti te uspostave okvira za zajedničke ciljeve, aktivnosti i preporuke, uključujući zakonite migracije i mobilnost. Zajednička deklaracija s Egiptom formalizirala je strateško i sveobuhvatno partnerstvo između EU-a i Egipta, uključujući zakonite migracije i mobilnost radi gospodarskih prilika.

Vijeće EU-a odobrilo je zaključke srednjoročne revizije programa Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa (NDICI – Globalna Europa), potvrđujući ciljeve suradnje i identificirajući područja za poboljšanje.

877 AT, BE, DE, EE, FR, IT, LU, MT, NL, PT, SE, SI, SK i NO, MD.

878 AT, IT, LU, NL, PT, SK.

879 BE, EE, MT, PT, SE, SI i NO.

880 PT, SI.

881 BE, DE, IT.

882 DE, EE, PL.

883 BE, DE, EE, ES, IT.

884 Budimpeštanski proces, „Ministarska deklaracija Budimpeštanskog procesa“, 2024., <https://www.budapestprocess.org/wp-content/uploads/2025/01/Budapest-Process-Ministerial-Declaration.pdf>, pristupljeno 17. veljače 2025.

885 Rabatski proces, „Posebna aktivnost – Cirkularna migracija: ciklus prilika i razvoja vještina“, 2024., <https://www.rabat-process.org/en/document-repository/64-meeting-reports-conclusions/517-circular-mig-outcome/preview?ml=1>, pristupljeno 17. veljače 2025.

886 Europska komisija, „Zajednička deklaracija o uspostavi partnerstva za migracije između Islamske Republike Mauretanijske i Europske unije“, 2024., https://home-affairs.ec.europa.eu/document/download/24425c1c-dd34-4c71-8f9e-77ecbac22305_en?filename=De%CC%81claration-conjointe-Mauritanie-EU_en.pdf, pristupljeno 17. veljače 2025.

887 Europska komisija, „Zajednička deklaracija o strateškom i sveobuhvatnom partnerstvu između Arapske Republike Egipta i Europske unije“, 2024., https://enlargement.ec.europa.eu/news/joint-declaration-strategic-and-comprehensive-partnership-between-arab-republic-egypt-and-european-2024-03-17_en, pristupljeno 17. veljače 2025.

Revizija je zaključila da je instrument prikladan svrsi i potvrdila njegove ciljeve, uključujući rješavanje temeljnih uzroka neredovitih migracija i prisilnog raseljavanja. Također je identificirana potreba za jačanjem ukupne koherentnosti politika, uključujući migracijsku politiku, kako bi se postigla učinkovitija razvojna suradnja.⁸⁸⁷

Na Konferenciji o obnovi Ukrajine (URC 2024), EU je objavila svoju predanost financiranju njemačkog programa Skills4Recovery, čiji je cilj obnoviti ukrajinsku radnu snagu poboljšanjem vještina radnika u ključnim sektorima.⁸⁸⁸ Zajedno s Poljskom i Estonijom, EU će se pridružiti Njemačkoj u osposobljavanju 4.700 kvalificiranih radnika.

EU je poduzela mjere za promicanje doznaka kao čimbenika socioekonomskog razvoja u trećim zemljama. U ožujku 2024., EU i IFAD pokrenuli su inicijativu PRIME Central Asia u Kazahstanu, Kirgizskoj Republici, Tadžikistanu i Uzbekistanu. Na temelju uspjeha sada zatvorene inicijative PRIME Africa, cilj je povećati pristup doznakama kroz digitalne metode.⁸⁸⁹

Kroz Glavnu upravu za međunarodna partnerstva (DG INTPA), EU je nastavila financirati projekt EU Global Diaspora Facility (EUDiF) radi konsolidacije znanja i izgradnje kapaciteta za rješavanje fragmentacije u angažmanu dijaspore za razvoj. Druga faza projekta započela je u lipnju 2024.⁸⁹⁰

13.3. SINERGIJE IZMEĐU MIGRACIJA I RAZVOJNIH AKTIVNOSTI U TREĆIM ZEMLJAMA

Petnaest država članica EMN-a i država promatračica⁸⁹¹ izvijestilo je o razvoju politika usmjerenih na poticanje sinergija između migracija i razvoja u trećim zemljama. U većini slučajeva, ti su se razvojni trendovi odnosili na potrebu rješavanja temeljnih uzroka nezakonitih migracija⁸⁹² ili na jačanje sustava prihvata migranata u zajednicama domaćinima i procesa reintegracije u državama podrijetla.⁸⁹³ Neke inicijative bile su potaknute potencijalom dijaspore da doprinese socioekonomskom razvoju u svojim državama podrijetla.⁸⁹⁴ Druge su pokrenute u iščekivanju pristupanja Ukrajine EU-u,⁸⁹⁵ ili radi usklađivanja s okvirima EU-a i međunarodne zajednice.⁸⁹⁶ Pet država⁸⁹⁷ izvijestilo je o inicijativama za rješavanje temeljnih uzroka nezakonitih migracija kroz poboljšanje uvjeta u državama podrijetla. Nizozemska je pokrenula novu fazu programa „Cooperation on Migration and Partnership to Achieve Sustainable Solutions (COMPASS)“, usmjerenog na suradnju s 14 afričkih zemalja radi pronalaženja održivih rješenja za nezakonite migracije.⁸⁹⁸

Šest država članica EMN-a i država promatračica⁸⁹⁹ financiralo je inicijative za jačanje sustava prihvata migranata u zajednicama domaćinima i procesa reintegracije u državama podrijetla. Pet država⁹⁰⁰ to je učinilo financiranjem razvojnih aktivnosti. Belgija je pokrenula jednogodišnji projekt, koji provodi IOM, za jačanje prikupljanja podataka i

analize o raseljavanju i klimatskim promjenama u Sahelu i Maliju, radi podrške izradi politika i donošenju odluka.⁹⁰¹ Malta je financirala projekte u državama prihvatljivima za ODA, primjerice inicijativu u Turskoj za pružanje ključnih resursa i mogućnosti osnaživanja sirijskim ženama izbjeglicama. Portugal i Slovenija⁹⁰² usmjerili su napore na jačanje suradnje s trećim zemljama. Portugal je nastavio jačati bilateralnu suradnju sa Zelenortskim Otcima kroz projekt Coop4Int za unaprjeđenje mehanizama uključivanja migranata u zelenortske društvo.⁹⁰³ Također je zadržala službenike za vezu u području imigracije u ključnim zemljama podrijetla s istom svrhom.

U suradnji s ICMPD-om, Norveška je otvorila Resursni centar za migrante (MRC)⁹⁰⁴ u Iraku, koji pomaže u izgradnji kapaciteta lokalnih i nacionalnih vlasti te pruža sveobuhvatne informacije o migracijskim izazovima i mogućnostima, podiže svijest o migracijskim procesima, štiti prava migranata i sprječava nezakonite migracije.

Uloga dijaspore kao pokretača socioekonomskog razvoja bila je ključan motiv za inicijative Belgije, Njemačke i Italije. Na primjer, belgijski projekt O-remit, kojeg je pokrenuo belgijski ministar za razvojnu suradnju, a provodi ga IOM Belgija, održao je radionice i aktivnosti za promicanje doznaka među članovima dijaspore i primateljima kao instrumenta ulaganja (vidi Okvir 25).⁹⁰⁵

888 Vijeće EU-a, „Srednjoročna evaluacija instrumenta vanjskog financiranja NDICI-Global Europe – Zaključci Vijeća“, 2024., <https://data.consilium.europa.eu/doc/docu-ment/ST-11343-2024-INI/EN/pdf>, pristupljeno 4. ožujka 2025.

889 Delegacija EU-a u Ukrajini, „Pokrenuta zajednička inicijativa Skills4Recovery: EU, Poljska i Estonija pridružuju se Njemačkoj u osposobljavanju 4 700 kvalificiranih radnika za ukrajinsko gospodarstvo“, 24. rujna 2024., https://www.eas.europa.eu/delegations/ukraine/joint-action-skills4recovery-launched-eu-poland-estonia-join-germany-train-4700-skilled-workers_en?s=232, pristupljeno 26. ožujka 2025.

890 IFAD, „REMIT PRIME središnja Azija“, 2024., <https://gfrid.org/publications/platform-for-remittances-investments-and-migrants-entrepreneurship-prime-central-asia-programme/>, pristupljeno 26. ožujka 2025.

891 Globalni fond EU-a za dijaspore, „Tko smo „ b.d., <https://diasporaforddevelopment.eu/who-we-are/>, pristupljeno 26. ožujka 2025.

892 AT, BE, EE, DE, FR, IT, LU, MT, NL, PT, SE, SI, SK i NO, MD.

893 AT, IT, LU, NL, PT, SK.

894 BE, EE, MT, PT, SE, SI i NO.

895 BE, DE, IT.

896 DE, EE, PL.

897 FR.

898 AT, IT, LU, NL, PT, SK.

899 OM, „IOM i Nizozemska najavljuju novu fazu usmjeravanja sigurne migracije (2024. – 2027.)“, 2024., <https://iom-nederland.nl/en/news/iom-and-the-netherlands-announce-new-phase-in-guiding-safe-migration-2024-2027#:~:text=Building%20on%20its%20achievements%20since,projects%20into%20a%20unified%20framework>, pristupljeno 13. ožujka 2025.

900 BE, EE, MT, PT, SE, SI i NO.

901 BE, EE, MT, SE i NO.

902 IOM, „Zajednička pilot-inicijativa ima za cilj ojačati otpornost na klimatske promjene u šest saheljskih država“, 2024., <https://www.iom.int/news/joint-pilot-initiative-aims-strengthen-re-silience-climate-change-six-sahelian-states>, pristupljeno 13. ožujka 2025.

903 PT, SI.

904 Agencija za integraciju, migracije i azil (AIMA), Coop4Int Project, b. d., <https://aima.gov.pt/pt/a-aima/projeto-coop4int>, pristupljeno 16. svibnja 2025.

905 ICMPD, „Centri za podršku migrantima“, b. d., <https://www.icmpd.org/our-work/projects/migrant-resource-centres-mrcs>, pristupljeno 19. ožujka 2025.

Zajednički odbor Italije za razvojnu suradnju odobrio je inicijativu za mobilizaciju doznaka i ulaganja za gospodarski razvoj i otpornost ruralnih obitelji u Senegal i Maliju.⁹⁰⁶

Okvir 25: IOM-ov projekt O-remit - radionice i aktivnosti za promicanje doznaka za održivi razvoj

Projekt O-remit pokrenuo je u prosincu 2022. belgijski ministar za razvojnu suradnju kako bi se ponudile povoljne mogućnosti slanja doznaka i promicale mogućnosti ulaganja u državama podrijetla migranata. Tijekom 2024., projekt O-remit postigao je značajne rezultate. Održano je pet radionica za članove dijaspore i primatelje doznaka iz Senegala, Maroka i Demokratske Republike Kongo, radi istraživanja financijske uključenosti i mogućnosti ulaganja, dok je kontinuirana obuka povezala sudionike sa „zelenim“ poslovnim prilikama. U lipnju 2024. organiziran je i prvi Nacionalni summit o doznakama.

U iščekivanju pristupanja Ukrajine EU-u, Estonija je uložila u projekt razmjene dobrih praksi s Ukrajinskom nacionalnom službom za zapošljavanje⁹⁰⁷ i pridružila se programu Skills4Recovery, zajedno s Poljskom i Njemačkom, radi podrške ukrajinskom tržištu rada.

Kako bi uključile migracijske aspekte u razvojne strategije, Francuska i Švedska donijele su nove nacionalne strategije u području migracija. Francuska je predstavila novu Strategiju za migracije i razvoj (2024. – 2030.), usklađenu s europskim i međunarodnim okvirima, uključujući Ciljeve održivog razvoja UN-a. Strategija uspostavlja međuresorni i sveobuhvatan pristup koji pokriva sve dimenzije ljudske mobilnosti te promiče projekte u okviru inicijative Team France.⁹⁰⁸ Švedska je predstavila novu Strategiju za globalnu razvojnu suradnju o migracijama, povratku i dobrovoljnoj repatrijaciji, usmjerenu na jačanje sinergija između razvojne pomoći i migracijske politike kroz izgradnju kapaciteta i upravljanje migracijama u partnerskim zemljama (vidi odjeljak 12.5 i Okvir 22).⁹⁰⁹

13.4. CIRKULARNE MIGRACIJE

Pet država članica EMN-a⁹¹⁰ izvijestilo je o razvoju politika u području cirkularnih migracija, ponajviše potaknuto potrebom rješavanja nedostatka radne snage na svojim državnim teritorijima te smanjenja nezaposlenosti u trećim državama. Ove su se aktivnosti uglavnom usmjerile na jačanje partnerstava s trećim državama, pretežito u Africi. Primjerice, u okviru projekta Digital Explorers II Europske unije, Estonija je ugostila 20 mladih iz Kenije kako bi stekli radno iskustvo u području informacijskih tehnologija u estonskim poduzećima te prošli obuku na Sveučilištu u Tallinnu.⁹¹¹

Belgija i Italija⁹¹² nastojale su stvoriti sinergije između popunjavanja vlastitih nedostataka radne snage i podrške zapošljavanju te profesionalnom razvoju u trećim državama. Belgija je sudjelovala u programu mobilnosti za učenje (LMS) Međunarodne organizacije za migracije, koji povezuje diplomante iz Tunisa s belgijskim poslodavcima, te je pokrenula partnerstvo za mobilnost vještina (SMP) u Surinamu radi razvijanja kvalificirane zdravstvene radne snage koja govori nizozemski jezik za belgijske potrebe i pružanja potpore jačanju kapaciteta zdravstvenog sustava u Surin.⁹¹³

906 IOM, „O-REMIT“, b. d., <https://belgium.iom.int/o-remit#:~:text=The%20O%2DREMIT%20project%20by,investments%20in%20their%20home%20country>, pristupljeno 13. ožujka 2025.

907 Ministarstvo unutarnjih poslova, „Razmjena dobrih praksi u području migracija i azila predstavnika Ministarstva unutarnjih poslova u Saveznoj Republici Njemačkoj“, 2024., <https://igm.gov.md/schimb-de-bune-practici-in-domeniul-migratiei-si-azilului-a-reprezentantilor-ministerului-afacerilor-interne-in-republica-federala-germania/>, pristupljeno 13. ožujka 2025.

908 Estonski centar za međunarodni razvoj, „Estonija će pomoći Ukrajini u obnovi tržišta rada“, 3. travnja 2024., <https://estdev.ee/en/articles/estonia-help-ukraine-rebuild-labour-market>, pristupljeno 13. ožujka 2025.

909 Expertise France, 'Expertise France et les migrations', 2023, <https://www.expertisefrance.fr/documents/20182/712668/Expertise+France+et+les+migrations/c6ff050a-9295-2e47-9537-7b5cd8259091>, pristupljeno ožujka 2025.

910 Vladini uredi Švedske, „Nova strategija Švedske za globalnu razvojnu suradnju o migracijama, povratku i dobrovoljnoj repatrijaciji 2024.–2028.“, 2024., <https://www.government.se/contentassets/b27cddb227f74e29ba4959a047b11f26/new-strategy-for-swedens-global-development-cooperation-on-migration-returns-and-voluntary-repatriation-2024-2028.pdf>, pristupljeno 16. svibnja 2025.

911 BE, DE, EE, ES, IT.

912 ESTDEV, „Digital Explorers 2“, b. d., <https://estdev.ee/en/projects/digital-explorers-2>, pristupljeno 19. ožujka 2025.

913 BE, IT.

914 IOM, „Partnerstvo za mobilnost vještina“, b. d., <https://belgium.iom.int/skills-mobility-partnership-belgium-suriname>, pristupljeno 13. ožujka 2025.

Za više informacija

EMN mrežna stranica: <http://ec.europa.eu/emn>

EMN LinkedIn stranica: <https://www.linkedin.com/company/european-migration-network>

EMN račun na platformi X: <https://x.com/emnmigration>

EMN YouTube kanal: <https://www.youtube.com/@EMNMigration>

Nacionalne kontaktne točke EMN-a

Austrija www.emn.at/en/

Belgija www.emnbelgium.be/

Bugarska www.emn-bg.com/

Hrvatska emn.gov.hr/

Cipar www.moi.gov.cy/moi/crmd/emnncpc.nsf/home/home?opendocument

Češka www.emncz.eu/

Estonija www.emn.ee/

Finska emn.fi/en/

Francuska www.immigration.interieur.gouv.fr/Europe-et-International/Le-reseau-europ-eeen-des-migrations-REM3/Le-reseau-europ-eeen-des-migrations-REM2

Njemačka www.bamf.de/EN/Themen/EMN/emn-node.html

Grčka <https://migration.gov.gr/emn/>

Mađarska www.emnhungary.hu/en

Irska www.emn.ie/

Italija www.emnitalyncp.it/

Latvija www.emn.lv

Litva www.emn.lt/

Luksemburg emnluxembourg.uni.lu/

Malta emn.gov.mt/

Nizozemska www.emnnetherlands.nl/

Poljska www.gov.pl/web/european-migration-network

Portugal rem.sef.pt/en/

Rumunjska www.mai.gov.ro/

Španjolska www.emnspain.gob.es/en/home

Slovačka Republika www.emn.sk/en

Slovenija emnslovenia.si

Švedska www.emnsweden.se/

Norveška www.udi.no/en/statistics-and-analysis/european-migration-network---norway#

Gruzija migration.commission.ge/

Republika Moldavija bma.gov.md/en

Ukrajina dmsu.gov.ua/en-home.html

Crna Gora www.gov.me/mup

Armenija migration.am/?lang=en

Srbija kirs.gov.rs/eng

Sjeverna Makedonija mvr.gov.mk/